MAGYAR REGÉNYIRÓK

KÉPES KIADÁSA

Szerkeszti

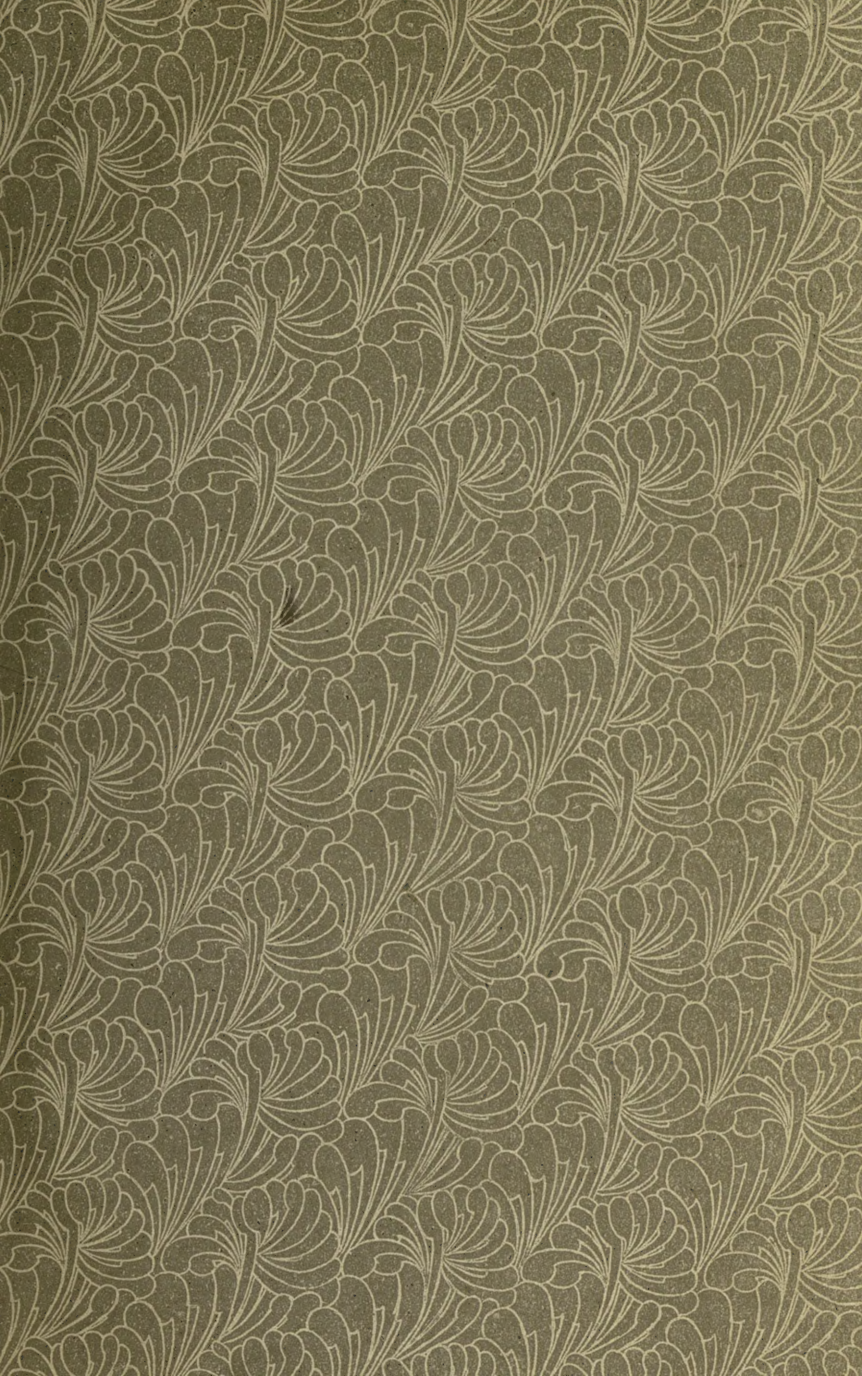
MIKSZÁTH KÁLMÁN

38

Vadnai Károly

A kis tündér

MAGYAR REGÉNYIRÓK

KÉPES KIADÁSA

Szerkeszti és bevezetésekkel ellátja

MIKSZÁTH KÁLMÁN

38. KÖTET

A KIS TÜNDÉR

Irta

VADNAI KÁROLY

BUDAPEST

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. intézet és könyvnyomda

1904

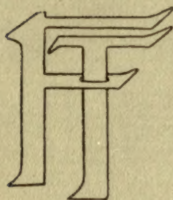
A KIS TÜNDÉR

REGÉNY

IRTA

VADNAI KÁROLY

NAGY SÁNDOR RAJZAIVAL

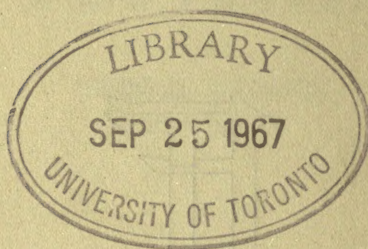

BUDAPEST

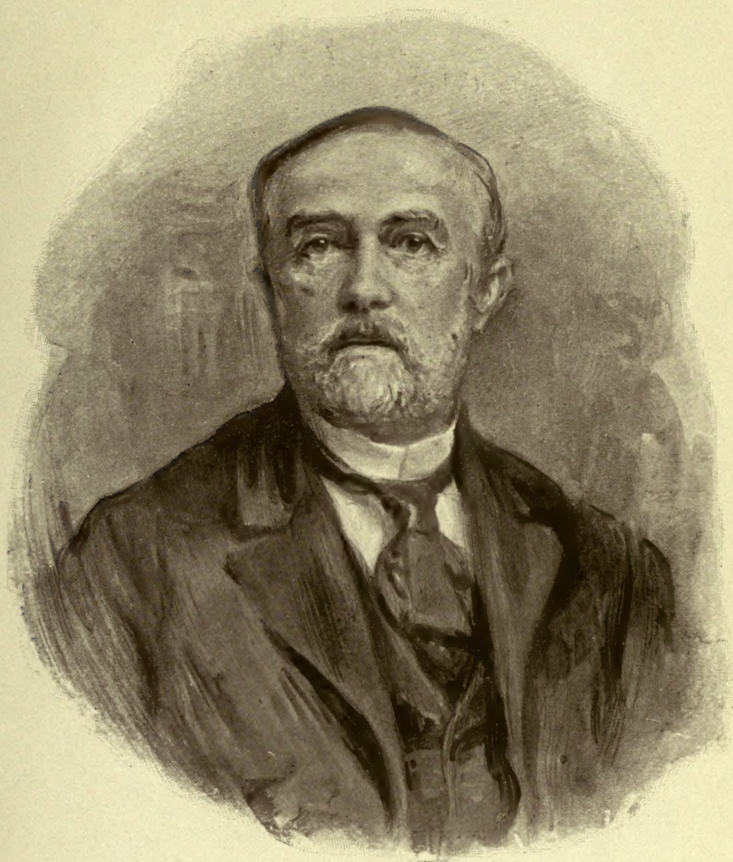
FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. intézet és könyvnyomda

1904

Franklin-Társulat nyomdája.

R. H. N. fec.

Vadnay Károly

VADNAI KÁROLY.

1832—1902.

Egy nyomott körte képű, hirtelen szőke, sőt az igazat megmondva, veres haju, világos kék szemű csunya fiu lapdázgatott az Avason és az Avas alatt Miskolczon, mikor a függetlenségi harcz kiütött. Mivel hogy az üzenet a «mindnyájunknak el kell menni» az ő ábrándos rajongó lelkében is megfogant, hát ő is elment, pedig még csak tizenhat éves volt. Fölvitte a harczban egész a hadnagyságig. A hadnagyságból azután megint fölvitte a közlegénységre. Az az hogy besorozták büntetésből az osztrákok közönséges bakának, s ez volt az igazi rang, mert mikor innen is kiszabadult, még alig husz éves korában a «sokat szenvedett emberek» előkelő csoportjához tartozott.

Nagy műveltsége, melyet az előkelő szülei háznál nyert, lázas munkakedve, kibontakozó tehetsége valaminemű köztevékenységre sarkalta; talán nem is épen író szeretett volna lenni, de a magyar közélet meg volt akkor dermedve s a hazát csak tollal lehetett szolgálni — még csak az volt veszedelmes.

Beállt tehát azok közzé, kik az elnémult országban az utolsó mélán pislogó tüzet piszkálják. Eleinte

verseket írt, de ezen a téren nem tud meglátszani Tompa, Tóth Kálmán, Szemere Miklós s Vajda János mellett, hogy az óriássá nőtt Aranyt ne is említsük; a próza hálásabbnak mutatkozott, a prózaírókat jobban szétszórta az idők szele. Jósika száműzve van, Jókai a «Sajó» név alatt rejtőzik, Frankenburg elhallgatott: Vadnay tehát átcsapott a novellákhoz és regényekhez. Pedáns korrektség, nagy műgond jellemezte minden sorát. Kitaposott ösvényeken járt, de bizonyos csinnal és kellemmel, szem előtt tartva a distingvált ízlést, előkelő felfogást és finom erkölcsöket. Alakjai tornyos kastélyokban, szőnyeges szalonokban, boudoir-okban élnek, mozognak és kitünő szabóknál varratják toilettjeiket, mahagoni butorok közt laknak, havannát színak, mokkát isznak ebéd után és édeskésen csevegnek mindenről. Sorban jelennek meg regényei. *«A kis tündér»*, az *«Eladó lányok»*, *«A rossz szomszéd»*, stb. nem annyira szövevényes mese által tünnek fel, inkább vonzó lélektani rajzukkal és jellemzésökkel hatnak, úgy hogy Vadnay a hatvanas években, mint a «backfisch-ek irója» szerepel az irodalomban. És ez persze úgy is volt, mikor a gouvernante-ok látták, hanem mikor nem látták, titokban mégis csak Jókait olvasták a backfischek.

Hogy a magyar írók el ne szaporodhassanak valami nagyon, arra is kitalált magának a gondviselés minden időben valami módszert. Az ötvenes években a kaszárnyákba csukattak el egyet-egyet a censorok, a hetvenesekben a sűrűn keletkező lapok assentálták munkatársaikat az írókból, — a mely iró-

fogyasztási művelet kisebb-nagyobb mértékben még ma is kelendő. Így vonatott el lassan-lassan Vadnai is a regényírástól, mint a *«Hölgyfutár»* szerkesztője. Később pedig a *«Fővárosi Lapok»*-at alapították Tóth Kálmánnal, s majdnem harmincz évig volt gondos szerkesztője. Igazi jou-jou, igazi ritkaság volt. (Az egyetlen naponkint megjelenő szépirodalmi lap Európában.) Asszonyoknak volt csinálva, de oly élénken, oly magaslaton és annyi frisseséggel, hogy minden közügyekkel foglalkozó embernek megszokott politikai lapja mellett ezt is át kellett futnia, mert Vadnai gonddal megírt véleménye a fontosabb kérdésekről szinte hozzátartozott a helyzet teljes ismeretéhez. A vezérczikk helyett közölt egy eredeti és egy külföldi regény vagy novella folytatáson kívül az aktuális kérdéseknek fenmaradt hasábok minden porczikája magán viselte ennek az okos, hideg eszü embernek egyéniségét. Szép gyöngybetűit ravasz művészettel tudta csipős vitriólba vagy szirupos vízbe mártani. Polemiái, kritikái, apró megjegyzései harmincz évig irányították a közvéleményt és nevelték az írókat.

A nyolczvanas évek elején szülővárosa képviselővé választotta, s ő lett a «kis Csiszlik» (Deák Ferencz apját, Vadnai Lajost, mindig Csiszliknek szólította, minthogy a sok csizmadiájú Miskolczot képviselte). A kis Csiszlik, mint képviselő is megállta a helyét, különösebb szerepre nem vágyott a politikában, de egy-két magvas beszédet mondott, mely hatást tett, daczára hogy a szónok selypített egy kicsit.

A mely posztra állították, mindenütt egész ember volt. Nagy munkásságot fejtett ki az akadémiánál, a Kisfaludy Társaságnál, az írói segély-egyletnél, s mindenütt makacs, pedáns és szigorú maradt, a miért a bohém-világban filiszternek nevezték.

Élete utolsó éveiben lábbaja kínozta, azzal járt Hévízre és még többet ült íróasztalánál mint azelőtt, emlékeit és élményeit irogatva. A muzsa nem hagyta el haláláig, a *«Fővárosi Lapok»*-tól azonban kényelmesebb sine curába menekült, letevén mandátumát is 1893-ban. Az egykori forradalmár hetven éves korában végezte be rendkívül hasznos tarka-barka életét, mint a hivatalos közlöny szerkesztője, a melynek hátsó hasábjain nap-nap után adogatták el a végrehajtók azokat a kastélyokat és mahagoni butorokat, a melyeket regényeiben olyan szépen leírt volt.

Mikszáth Kálmán.

A KIS TÜNDÉR

Első kiadása megjelent 1860-ban.

ELSŐ RÉSZ.

I.

(Utazás téli éjtszakán a szomorú kastély felé.)

— Marion! kinyitom az ablakot.

— Az Istenért! mi jut eszébe?

— Csak egy perczre, míg megkérdem a kocsistól, hogy messze van-e még Szentelek?

— No hiszen az a percz épen elég lenne arra, hogy tökéletesen átfázzam. Már is köhögök.

(És bizonyságúl egy párt köhintett, a mi pedig nem kis erejébe került.)

A fiatal leányka, ki e beszédet kezdte, haragosan vetette szép kis fürtös fejét a kocsi vánkosára; a megszólított hölgy pedig ismét lezárta bágyadt szemeit. De csakhamar megint föl kellett azokat nyitnia egy újabb fölszólalásra.

— Marion! én rettenetesen unatkozom.

— Már az baj; hanem próbáljon aludni. Ez a legalkalmasabb mód, ha az ember egy hosszú és unalmas utazást meg akar rövidíteni.

— De én nem tudok aludni.

— Hagyja hát legalább azokat, a kik tudnak. Én tudok.

És hogy állítását megint példával igazolja, oly élénken kezdte venni a lélekzetet, hogy az a kocsikerekek zaja és a hó csikorgása közt is jól meghallatszott.

A kis türelmetlen teremtés pedig kénytelen volt a legutolsó eszközhöz folyamodni, s igen vékony, de kellemes hangon kezdte dalolni:

Fényben áll a piazetta,
Minden vígad és örül;
Kéz a kézben — suttogódzunk,
S hozzánk lágy szellő röpül.

Elragadja mosolyunkat,
Azt suttogva untalan:
A szerelem rövid tavasz,
Ma él — s holnap oda van!

Marion megtörülte szemeit az álomtól és — mint a fiatal leányka gondolta — egy pár bánatos könnytől.

— Fölébredt, Marion?

— Hogy ne? E dal tán még koporsómból is fölébresztene. Hiszen ön tudja, hogy e dalt ő szerzé, az a nemes, szép, fiatal férfi, a kit soha sem fogok elfeledhetni. Oh Istenem! milyen más volna most az én életem, ha ő is élne. Azóta bizonyosan őrnagy, ezredes, vagy talán tábornok is lenne. Együtt osztoznánk az élet örömeiben és fájdalmaiban. Élnénk mint két galamb, Bécsben, Velenczében, valamelyik

svájczi völgyben, vagy mit tudom én hol? s nem kellene itt utazgatnom éjtszaka, télnek idején.

— Kedves Marion! sajnálom, hogy e dallal így elszomorítám.

— Soha se sajnálja, kedvesem. Én mindig örömmel emlékezem vissza az eltünt időkre. Ha nincs a jövőben mit remélni, rendesen a multak emlékeivel foglalkozunk; még könnyezni is jól esik rajtok, mint Mariusnak Carthago romjain. Én is rendesen — a szomorú órákban — a velenczei estékre gondolok, melyek a könnyeken keresztül még szebbeknek látszanak. Oh édesem, ön egykor tapasztalni fogja, hogy csak az előttünk valódi szép, a mit már elveszítettünk.

A fiatal leányka nem volt megilletődve ez elérzékenyüléstől, s pajzánul mosolygott. Szerencse, hogy Marion kisasszony az éj homályában nem látta meg, s azért tovább folytatta visszaemlékezéseit.

— Ön már nagy leány lett, kedvesem, s kilép a világba. Ezért semmi sem gátol, hogy ön előtt a legszebb, legeszményibb szerelemről egész őszinteséggel ne szóljak. De hogyan mondjam el? Mint soroljam elő e napok édes örömeit, miként fessem le azt a regényes várost, a holdsütötte csatornákat és a pezsgő tereket, melyek arra valók, hogy a szerelem bűbáját növeljék? Jól mondta a nagy Napoleon, (a kire én is, mint franczia nő, egész büszkeséggel gondolok): «a szent Márk tere olyan szalon, mely méltó arra, hogy maga az ég legyen a boltozata». E holdfénytől bűvösen világított szalonban, a vén paloták barna folyosóiban, e sajkadaloktól vissz-

hangzó házak között éltem én át az ifjúkor legszebb álmait. Álomnak nevezem, édesem, mert az életben minden csak álom, a mi szép.

— Hogy is hívták csak? — kérdezte a fiatal leányka, kis kezével egy prózai ásítást nyomva el, — igen, Sonnenschein hadnagy.

— Főhadnagy volt, kedvesem, az első dragonyos ezredben. De ha élne, azóta már bizonyosan őrnagy, ezredes vagy tábornok is volna.

Marion kisasszony sohajtani akart, de az ablakon kinézve, valami rémlátomány tünt szemébe. Hangosan sikoltozni kezdett, s kiabálta a kocsisnak, hogy álljon meg.

— Ugyan mit lát már megint, kedves Marion? — kérdezte a fiatal leányka.

— Hát ön nem látja? No nézzen oda. Vagy húsz lépésnyire az országúttól egy fekete alak áll. Talán valami leskelődő haramia.

A kocsis beszólt:

— Az, kisasszony, egy villámütötte fa törzsöke.

A fiatal leányka nevetett.

— Kedves Marion, csupa mulatság önnel utazni. Már harmadszor állíttatja meg a kocsit; egyszer a varjak károgását hallja megtámadt emberek segélykiáltásának, máskor pedig a fatörzsököt nézi valami veszedelmes rablónak. Soha se féljen ön, hanem beszéljen inkább régi emlékeiről.

A derék kisasszony csakhamar magához tért ijedtségéből. Lezárta szemeit, hogy semmit se lásson, csupán szívében a mult idők édes képeit. Azokról kezdett beszélni megint, mély érzéssel és hossza-

san. Leírta a fiatal főhadnagy szép sugár termetét, halvány, érdekes arczát, ábrándos kék szemét és egész ismeretségök történetét.

— Nem tudom, kedvesem, elmondtam-e már önnek mindent? De ha elmondtam is, az ilyen édes emlékeket nem lehet elégszer ismételni. Az igazi érzés mindig megtartja frisseségét s tán még a sírban is élénk tűzzel ég, mint a régiek örök lámpája. Azokat ép oly öröm érezni, mint rólok beszélni. Nem is kétkedem, hogy ön — fogékony szive lévén — örömest hallgatja, s nekem oly jól esik, hogy egy ifjú kis barátnőmnek megmutogathatom a régi szép emlékek örökzöld sírjait, az emlékezet szent mezejében. Tehát folytatom, kedvesem! Ő még akkor igen fiatal volt, s már is segédtiszt a térparancsnok mellett. Tudott jól olaszul, azért tették melléje. Én meg a térparancsnok leánykáit tanítám franczia nyelvre, hímzésre és zenére. Ott ismerkedtünk meg. Egyszer megdicsérte zongorajátékomat s én e percz óta soha sem mertem szemébe nézni, mely tele volt tűzzel és ábránddal. Mindig elpirultam, ha megszólított. Hangja reszketeg és szívhez szóló volt. Egyszer azt mondta, hogy könnyebb egy sereget élet-halál harczba vezényelni, mint kimondani egy hölgynek azt a szót, melyben a szív legnagyobb érzelme van kifejezve. De bármily nehéz volt: e szót végre is kimondta. Kimondta tízszer, százszor, ezerszer. Nekem mindig jól esett hallanom, hiszen oly igaz, őszinte és boldogító volt az. Áldottam a falakat, melyek közt először elmondta, és az eget, mely akkor a nagy góth ablakon keresz-

tül bemosolygott ránk. Egész igézet volt, kedvesem. Megfogta reszkető kezemet és azt kivánta, hogy kérjek tőle valamit. Én azt kértem, hogy írja le nekem e szót, hogy szeret; mert ha mondja, elröpül; ha leírja, ezerszer is elolvashatom. Ő egy szép költeményben írta le. Igen, kedvesem, ő költő volt; oldalán a bajnok kardja, homlokán a dalnok koszorúja ragyogott. Lehetetlen volt nem szeretni. S hígye meg ön, soha gyöngédebb szerelem nem létezett: ártatlan és mégis szenvedélyes, tartózkodó és mégis boldogító, mely egyformán kedvére van Istennek és a jó embereknek. Ez volt szivünkben az első, utolsó, egyszeri.

A fiatal leányka ásított.

— Képzelje, Marion, most meg én álmosodtam el.

Marion szeretett volna kitörni, szemrehányásokat tenni s legalább is egy párszor elmondani: milyen szívtelen teremtés; milyen kevés részvéttel viseltetik mások fájdalmai s kegyelettel mások legszentebb emlékei iránt; hanem erőt vett magán s minden neheztelését ezúttal csak e keményen hangoztatott szavakban fejezte ki:

— Aludjék hát, ha álmos.

Egy pár sohaj és kevés fohászkodás után az érzékeny szivű Marion is megint behunyta szemeit, hogy magában álmodozhassék tovább a velenczei estékről és arról a szép jövőről, melyet a sors — egy halálos idegláz következtében — meggátolt, de melyet a képzelet mindig újra és újra fölépíthet. Ő nem hallotta többé a hó csikorgását, a kerekek

egyhangú gördülését; nem látta a hóborított mezőséget, ijedelmes fatörzsökeivel; ő egy zajos, pezsgő, napfénytől világított nagy város palotái közé jutott; a legfényesebb utczán, szép, nagy, fehér lovaktól vont kocsiban Sonnenschein főhadnagyot pillantotta meg, fején lapos kalappal, a lapos kalap mellett légben lengő zöld tollakkal, minőket a tábornokok viselnek. A tábornok mellét ragyogó érdemjelek díszítik s oldalán egy vidám, boldog nőcske ül, mosolylyal arczán és szerelemmel szemében. Ez a fiatal, boldog nőcske nem más, mint ő maga. Épp egy őrház előtt robognak el, midőn a tisztelgő őrkatona «fegyverre» kiáltja társait.

Marion fölébredt.

Oh de mily csalódás! Nem a tisztelgő katona kiáltott, hanem a türelmetlen fiatal leányka.

— Talán valamit lát ön? — kérdezte ijedten Marion.

— Nem látok semmit, édesem, hanem majd megfuladok.

— Mi baja már megint? Mindig háborgat. Egy perczig sem hagy békét. Ha beszélek, kinevet; ha alszom, fölkiabál. Mi baja?

— Ön egészen tönkre tett engemet e sok shawllal, köpenynyel, skatulyával. Szeretném kihányni a hóra valamennyit, s igazán szólva: nem bánnám, ha egy rabló az erdőből ránk törne s minden málhánktól megszabadítana. Alig tudok tőlök lélekzeni.

— Édes leányom, — intette a derék högy, komoly redőkbe szedve homlokát, — ön ma ismét a gonosz szellemekkel álmodott. Olyan nyughatatlan,

mint egy kis gyermek. Pedig ha én az ön helyén volnék, egészen rendbeszedném magamat, elgondolnám előre mindazt, a mit mondani fogok s a nagybácsinak mentül jobb kedélyben kivánnám magamat bemutatni. Higyje meg, kedvesem, hogy nincs hatalmasabb, mint az első benyomás. Aztán különben is a fiatal leányoknak semmi sem áll rosszabbul, mint ez az . . .

— Örökös leczkéztetés, — vágott szavába a fiatal leányka. — Jó éjszakát, Marion.

— Jobb is, ha alszik.

— Azért sem alszom, hanem nézem a vidéket.

A mi a vidéket illeti, azt most a tél fagya és az éj fátyola majdnem egészen elburkolták. Pedig felső Magyarország egyik legszebb völgyében utaztak, hol a kéjutasok ritkán fordulnak meg a nélkül, hogy így ne sóhajtsanak föl: milyen kár, hogy itt nem örökös a tavasz!

A fiatal leányka is kétségkívül sokkal jobban szerette volna, ha most a fákat nem zuzmara, hanem lombok és virágok borítják; ha őket varjak károgása helyett pacsirták vidor éneke üdvözli. De hiába, a tél nem kiméli a legszebb vidéket sem. Fenn az égen a hold világított; nem tudni, jószivűségből-e, hogy legalább egy kis költői fényt hintsen az árva éjtszakára, vagy pedig föllengző büszkeségből, hogy minden utasnak megmutassa: ime, ez a hó- és jégnyomott föld milyen rideg, gyámoltalan helyzetben fekszik most alatta.

A leányka kinézett a kocsi ablakán.

A mezőség fehér és néma volt. A folyó is el-

nyomta zokogását a jég alatt s a kopasz fűzfák lecsüggedt ágakkal állottak fölötte. A levegőben csak egy-egy elkésett varjú éktelen hangja hallatszott, a mint társaságot vagy martalékot keresett. Az ég felhői hamvas-fehérek voltak a hold sugaraitól s a csillagok reszkettek, mintha minden perczben el akarnák hagyni magas, szédítő helyöket.

Meglehetős távolban, emelkedett helyen néhány ablak világa látszott.

A kocsis vigasztalólag szólt be:

— Amott van a szenteleki kastély!

A két nő az öröm sikolyával kiáltott föl: hála Istennek! Egyik megszabadul az unalomtól, másik a félelemtől. Örülhetnek.

A fiatal leányka merően néz az ablakok mindig közelgő, hivogató világára és egyszerre különös gondolatok lepik meg. Előtte áll a hely, melynek természeti szépségeit mindig dicsérték előtte, s melyet még nem látott soha. Sok, sok évet fog itt tölteni; ki tudja: vidám vagy szomorú éveket-e? De komolysága nem tart sokáig, s biztatólag szó Marionhoz:

— Marion! majd meglássa, milyen boldogan fogunk itt élni. Mi leszünk a szenteleki kastély úrnői. Vidám életet viszünk.

— Majd meglátjuk — felelte a komoly hölgy.

— Rosszabb dolgunk bizonyosan nem lesz, mint a tante-nál volt. Oh Istenem! milyen furcsa élet is volt az. Csodálkozom, hogy meg nem szöktünk és apáczákká nem lettünk. Ha szaladgáltam, a tante lekiáltott: vigyázz, mert megbetegülsz; ez annyit tett,

hogy ne nyúzd a czipőt, mert pénzbe kerül, s le ne verd a csészéket, mert azok nem eltörni valók; ha este sokáig zongoráztam, azt mondta: feküdjél le, gyermekem, s ne rontsd a szemedet e hasztalan hangjegyek miatt; ez meg azt tette: ne égesd a lámpát hiába, mert az olaj ára fölment. Ah, Eszter néni a kiállhatatlanságig fukar, nemde, Marion?

— Kegyes, istenfélő asszonyság — viszonozta a méltányos hölgy.

— Ön egy csöppet sem őszinte, de nem csodálkozom rajta. A bécsi rideg falak nem sok természetességre tanítják a szívet, hanem majd itt, higye meg, Marion, csak falun van élet! Mennyi idylli örömünk lesz. Pásztori játékokban veszünk részt, s utoljára még vásznat is fehérítünk, mint a Van Ostade hölgyei.

A kis leányka igen jó kedvet kapott, s úgy csicsergett, mint egy kanári madár a verőfényen. Alig várta, hogy a szenteleki kastély udvarán leugorhassék, megnézhesse jövendőbeli lakhelyét s az ő kedves bácsikáját, ki őt Eszter néni fukarságaitól és a bécsi rideg szoba-élettől megszabadította.

De mielőtt megérkeznének, előzzük meg őket.

A szenteleki kastély igen regényes helyen fekszik, kissé emelkedett halmon s tekintélyes külsejű. Elől oszlopos homlokzata van, melyhez széles kőlépcső vezet; a kastély két oldalán, a szögleteken, egy-egy alacsony, gömbölyded torony ékeskedik, mint azt a régi idők ízlése kivánta. Előtte magas fasor, jelenleg lombok és madárdal nélkül.

E hely igen vidám volt hajdan, de most néhány

év óta annál szomorúbb. Rövid idő alatt egészen megváltozott, mint körülte az élet és világ folyása.

Szenteleki Zsigmond úr — a kastély lakója — folytonos egyforma bánatban éli ott napjait. Egész társasága néhány elcsüggedt régi bajtárs, kiknek most sehogy sem tetszik a világ; s minden környezete: néhány hallgatag, búskomoly cseléd, kik úgy járnak-kelnek, mintha mozgó gépek volnának. A kastély kapuja ritkán tárul ki érkező vendég elé; ostorok pattogása, csengők vidor hangja s víg muzsikaszó egész éven át nem hallatszik ottan. Ha egy-egy vidámabb kedélyű vendég vetődik oda, másnapra okvetlenül sürgetős dolga akad, mely miatt rögtön el kell utaznia. Siet, szökik, vissza sem néz, mintha itt a halál laknék.

Pedig egy jólelkű öreg úr lakik benne, kire senki sem tekinthet a nélkül, hogy tiszteletet ne érezne iránta. Ama ritka, nemes, ősjellegű alakok egyike, kiknek vállaira oly jól illett a prémes mente s oldalára az aranyos kard; ama bizalomébresztő arczok közül való, kik előtt csak egyenesek, őszinték tudunk lenni. De a deli termet most már meg van görnyedve, a halovány telt arczon bánat látszik, a haj, szakál és bajusz meglehetősen fehérré lettek, csak a szemek jóságteli kéksége és a szívnemesség megnyerő kifejezése maradt ugyanolyan, a minő mindig volt.

Az öreg úr örökösen fekete ruhát hord, mely tisztes alakját még jobban kiemeli, s egyszersmind azt is mutatja, hogy gyászol. Szívének valóban annyi a búja, hogy a falu lelkésze — e derék, jámbor

férfiú — hiába vigasztalgatja a hallgatag sakk- és piquet-parthiek után, az öreg úr mindig csak azt viszi:

— Olyan vagyok már én, lelkiatyám, mint a megszedett szőlő. Az idő nagyon megviselt. Nincs egyebem, csak a szomorú emlékezet, ez őszi napfény, mely elmult szebb napokra emlékeztet. Miért dobjam el ezt is magamtól? A mi korunkban sokkal jobb, ha nem tudunk, nem akarunk felejteni.

Pedig hajdan mily vidor élet folyt e kastélyban. Az udvar, a csarnok, a termek hányszor megteltek élénk dalokkal és lelkes éljenekkel! Szenteleki Zsigmond hosszú éveken keresztül a járás főszolgabirája volt s az ő személye a leghevesebb tisztválasztásokon sem került kérdés alá soha. Őt minden párt egyformán becsülte, noha mindig egy és ugyanazon párt szigorú és őszinte híve maradt. A fiatalság tanácsadója, a nép atyja és minden jók barátja volt. Áldozott a közügyekre és soha sem engedte magát túlságokra ragadtatni. A fontosabb kérdéseknél rendesen százan meg százan kérdezték: hogy micsoda véleményben van Szenteleki Zsigmond, s aztán ők is abban a véleményben osztoztak; tudták, hogy az csak jó, becsületes és hazafias vélemény lehet.

A köznemesek időnkint fölkeresték falusi magányában, hogy pár szavát hallják, s pár kupa borát — melyet mindig jó szívvel adott — elfogyaszszák.

A szép tágas kert fái alatt pedig akkor nem egyszer lehetett látni egy sugár termetű nőt, kinek arczán az erős jellem vonzó kellemmel párosult. Ott

sétált az árnyak alatt, vagy ült a pázsiton, mindig oly csinnal és ízléssel öltözve, mintha örökösen díszes társaságok látogatására készülne. Pedig ő vitte naponkint a ház minden gondját, ő ügyelt föl mindenre, s a cselédek semmit sem tettek az ő okos intézkedése nélkül.

Mellette gyakran csinos, nyulánk, tizenhat éves ifjú ment, vagy ült, kezében könyvvel s egész arczán az okosság, erély és férfias tulajdonok keletkező kifejezésével. Nagyreményű ifjú volt, kinek tehetségeit a tanárok nem győzték eléggé magasztalni s kinek elméjére bármely atya s szívére bármely anya is büszke lehetett volna. Ez a junói termetű s kellemes arczú nő az öreg úr neje, s ez a nagyreményű ifjú az ő fia volt.

Csak néhány év s most már mindennek vége. A tiszteletreméltó házinő nem fogadja többé szíves mosolylyal vendégeit, nem deríti föl férjének gondjait, nem osztja többé szelid parancsait az udvaron; hanem csöndesen, némán, hidegen fekszik odakünn a családi sírboltban. S fájdalom, nincs ott egyedül. Egyetlen fia most is mellette van, a kit néhány évvel ezelőtt megsebesítve hoztak haza, hogy végleheletét legalább atyjának áldó karjai közt röpítse el s hamvai a soha nem feledt, mindig szeretett jó anya koporsója mellett nyugodjanak. Mindenki siratta a korán elhunyt ifjat — vitéz katona volt, méltó a könnyekre!

A két halottal együtt a vidámságot is eltemették itten.

A jókedvű nemesség nem éljenez többé a csarno-

kokban; a hajdúk nem sürögnek-forognak a kupákkal; zene nem hangzik, kardok nem csörögnek, ékes szónoklatok nem lelkesítnek senkit; csöndes, rideg, szomorú minden. Alig hallhatni más vidor hangot, mint azt a néhány tücsök csirpelését, melyek a kandalló repedékei közé vették magukat, s most úgy segítnek a gondteljes napokon, hogy könnyelműen eldalolják az időt.

Az idő valóban nagy rontást tesz az emberekben, s ott dúl legjobban, a hol legtöbb boldogságot talált.

Ki hitte volna még néhány évvel ezelőtt, hogy a legboldogabb férfi az életfájdalmak élőhalottja s a vidor kastély egy csöndes remetelak lesz, hol a szellő is lassubb susogással jár, tán még a jókedvű madarak is tovább szállanak, hogy vidámabb helyen mondják el dalaikat a tavasz bájairól, a lombok árnyáról, a természet és szerelem örömeiről.

Ritkaságképen ugyan megesik, hogy a szenteleki kastélyba vendég érkezik, de az nem jő csengős lovakon, nem ugrik ki nagy örömmel, nem csinál lármát; hanem csöndesen fölballag a kőlépcsőzeten, benyit az öreg úr szobájába s némán kezet szorít. Hajdani hű barátok azok, a kik így jőnek; lelkes bajtársak a régi jó időkből; most megannyi szomorú élő sírszobrai egy eltemetett és föl nem támasztható korszaknak. Mikor többen vannak, körbe ülnek a lobogó kandalló körül; gyakran óranegyedekig nézik a lángoló hasábokat, melyek mindig kisebb lánggal és mindig szűkebb körben égnek, aztán lassan-lassan lelohadnak és hamuvá lesznek. Néha egy-egy sohaj árulja el, hogy eme szomorú alakokban is van

élet; a sohaj okát senki sem kérdezi; mindenki tudja, hogy van elég dolog a világon, mely miatt sohajtani lehet. Hisz akkor dühöngött az önkény-uralom!

Ha megunják a csöndet, borhoz folyamodnak; és a borban valami bűvös szellem rejtőzködik, mely az emberi természetet ki tudja cserélni s a legnehezebb nyelv kötelékeit is feloldozza. Ilyenkor a régi társak mindig valami szomorú dolgon kezdik. Nem is csoda. Elfeledtek már beszélni s csak panaszkodni tudnak. Egyiket a sok adóteher aggasztja, pedig azelőtt nagy úr volt, száz jobbágygyal rendelkezett; a másik meg számüzött fia miatt panaszkodik, ki távol esett tőle, idegenek közt él, és isten csodája lesz, ha annyi gyötrődés közt életben marad; harmadik attól fél, hogy maholnap a pusztán megeszik a farkasok, — juhnyáját máris minden héten megtizedelik, — bátran jőnek: tudják, hogy nincs fegyvere, elvették tőle a Bach-beamterek; a negyedik meg ártatlan pipájára haragszik, mely most orra alá olyan szokatlan füstöt ereget. Trafik!

Fölöttük a falon kard függ, széles aczélú, aranyos hüvelyű, drágaköves markolatú családi fringia. Egykor a megyegyűléseken és tisztválasztásokon sokat izgett-mozgott Szenteleki Zsigmond oldalán; hanem most már pihen; hisz nincs vármegye, sem tisztújítás. Gazdája bátran fűrészt vagy dohányvágót csináltathatna belőle, ha kegyelettel nem viselkednék a multak emlékei iránt. Különben is, hadd egye meg lassacskán a rozsda, mint a moly a régi magyar mentét.

A keserű hangulat végre is a boros serlegekbe merül s régi szokás szerint egy-egy dalban tör útat.

Nem úgy van már, mint volt régen,
Nem az a nap süt az égen.

Pedig a ránk sütő nap az égen most is ugyanaz, mely évenkint tavaszi virágokkal ékesíti föl a természet keblét, majd szenvedélyes hevében elhervaszt fűt, virágot, s akkor hűtlenül eltávozik, oly rideg világot hagyva maga után, melyre a távolból maga is fagyos gúnynyal mosolyog; hanem az élet más a földön. Új idő támadt, ellensége a réginek. Megharczoltak egymással, s egyik porba zúzta, eltemette a másikat. Sírjához sokan járnak mindazok, kik a régi jobb világgal nőttek föl, s az újban élni nem, csupán tengődni birnak, mint azok az élőfák, melyeket késő korukban ültetnek át idegen földbe.

Szenteleki Zsigmond úr is e régi kor emberei közé tartozik. De neki annál nehezebb az élet, mert keserűségeit családi gyász tetézi. Ezért senki sem is csodálkozik rajta, ha több év óta alig volt künn a falu határából. Legfölebb egy nem messze lakó nőrokonát, Zörgei consiliáriusnét látogatja meg néhanéha, midőn a szegény ügyefogyott özvegyasszony — nagy panaszkodások közt — segítségül hívja valami pörös vagy gazdasági bajának elintézésére. Különben oda se menne soha, hanem őrízné a szobák rideg falait, habár azok nem sok örömet rejtenek számára. Néha lemegy a kertbe, s meg-megáll egy terebélyes fa előtt, és könnyes szemekkel mondja: «Ez volt az én jó Annám legkedvesebb helye; itt ült gyakran, midőn az estalkony beköszöntött; itt tanította kis fiunkat hazafias költeményekre; itt gyönyörködött benne, midőn felnőtt; ide jött ki utol-

jára is, nézve a lemenő napot». Aztán könnyes szemekkel megy odább. Minden fa, minden ülőke, minden ösvény elvesztett kedveseire emlékezteti; a lábnyomok vidám sétáikat, a szellő suhogása derült beszélgetéseiket juttatják eszébe. Ilyenkor szabadulni akar e fájó emlékektől, szobáiba tér s azon veszi magát észre, hogy a zöld teremben egy szépen festett női alakon mereng, mely egész életnagyságban áll előtte. Ez az ő jó nejének arczképe, menyasszonyi köntösében, fátyollal fején, virágbokrétával kezében, szelid mosolylyal arczán és lelki jósággal szemében.

— Mennyit szerethettem egykor, — sohajtja az öreg úr, — s most nincs, a kit szeressek!

A nagyteremben a zongora állja útját. A zengő-bongó hangszer lefödve áll, s mióta fia is a családi sírboltba költözött, nem ád hangot, csak akkor, ha néha egy-egy húrja magától elpattan.

Köröskörül a falakon régi jó ősök arczképei függnek, komoly tekintetű, vitéz férfiak, buzogánynyal, karddal és díszmentékben. Jobb volna, nem is emlékezni rájok; régiségek már, nem ebbe az új világba valók.

E komoly tekintetű, vitéz férfiak egy téli napon (ha ugyan megtehették volna), bizonyosan megütközve csóválják meg hosszú fürtös fejöket, midőn a szobákban évek óta uralkodó csendet szokatlan, zajos zengés-bongás háborította meg. Tán még a tücskök is kiváncsian dugták ki fejüket a repedékeken, azon tűnődve, hogy vajon e szomorú helyen ki akar versenyezni ő velök?

E napon egy tekintélyeskedő képű és jóformán kopott külsejű öreg ember kezdte hangolni a zongorát. Jónás mester volt, a székvárosi orgonista, ki magát nem kis művésznek tartotta, s azért mindig is igen fellengzően beszélt. Most is «művészekhez illő lelkiismeretességgel» (a mint magát kifejezte) pengette-bongatta egész nap a türelmes húrokat, míg végre a lelkének tetsző harmoniát estefelé valahogyan mégis csak megtalálta.

Csupa fül volt s nem örömest beszélt. Képzelhető tehát, hogy a vigyorgó képű szakácsnét, kit a kiváncsiság már harmadszor csalt be a nagyterembe, mennyire szerette volna a pokol mélységes fenekére küldeni, ha ugyan az ily kivánság nagyon keresztyénietlen nem lett volna egy jámbor, istenfélő férfiuhoz, a ki egész életén át a hittel és zenével foglalkozik.

— Bizony sok időbe kerül, — mondta a szakácsné, ismét végigmenve a termen, a nélkül, hogy valami dolga lett volna, — míg e muzsikafészket helyrehozhatja. Tán bizony kár is rá vesztegetni az egész áldott szép napot.

Ezt már Jónás mester sem hagyhatta szó nélkül; komoly, neheztelő arczczal nézett föl e szavakra, melyek egy szakácsné gondolkozásmódját igen szomorú színben tüntették föl és szánakozó mosolylyal mondta:

— Téved, jó asszony! Még hajdani tanítóm a praeparandiában — Isten nyugtassa meg! míg élt, igen gyönyörűn orgonált, — azt mondta, és ebben teljesen igaza is volt, hogy minden jó hangszer oltár, melyen a zene múzsájának áldozunk. Azért

rendbehozásukra nem kell kimélni sem az időt, sem a fáradságot.

Az utolsó szavakat már csak a vén családi képek hallották, mert a szakácsné nyakra-főre elsietett az előtte úgy is érthetetlen beszéd elől. Mit tudta ő, hogy mi az a «zene múzsája?» És ha tudta volna is, most egészen mással volt elfoglalva. Negyedszer is átmegy a termen, a nélkül, hogy kielégíthetné az asszonyi keblek ama zaklató daemonát, melyet a nők érdekeltségnek, a férfiak pedig kiváncsiságnak szoktak nevezni.

Ezer kérdés tolul eléje. Miért rendezik, tisztogatják a kertre néző szobákat? Miért szállítanak oda minden szebb bútort? Miért hordja a kertész is abba az üvegház legszebb nyiló virágait? Miért kerülnek óránkint elő a szebbnél szebb női csecsebecsék, melyek a nagyasszony halála óta gondosan el voltak rejtve a romlás és emberi szemek elől? Miért pezseg, zajong és mozog az egész ház? Senki sem tudja.

De ha senki sem tudja, csak legalább már a szakácsné tudná, a kinek tudta és híre nélkül eddig egy ártatlan csibe sem pusztulhatott el az udvarban. Elővezi János huszárt. De ez a nagybajuszú, feszes ember úgy áll a csarnokban, mint egy dárda, s a sok kérdést azzal könnyíti meg, hogy egy szót sem felel rá. A hálátlan elfeledte a sok félretett ízes falatot, a szakácsné meghitt bizalmaskodását, hizelgéseit, elfelejtett mindent. Hiába kérdi tőle: «Jelkem János, mi történik itt?» rettenetesen komoly és a kiváncsiságot még jobban ingerlő képpel feleli:

— Nem jó mindent tudni, mert az ember hamar megőszül.

E szóra a szakácsnét majd megeszi a méreg, s minden régóta táplált reménység daczára is, bizonyosan összevesz a különben szeretetreméltó János huszárral, ha e perczben a csarnok hátterében a nagyságos úr komoly alakja nem jelen meg, sürgetve a tisztogatókat, hogy siessenek.

— Ugyan miért siessenek, nagyságos úr, ha szabad kérdenem? — szólt a szakácsné.

— Majd megtudja.

— Ez is csak olyan, mint a huszárja, — duzzogja magában a szakácsné s a konyhába siet; és bizonyosak lehetünk benne, hogy boszúját azzal tölti ki, hogy a rest szolgálókat megbúbozza, a levest elsózza s a meleg tűzhelynél kényelmesen nyujtózkodó agarakat rögtön kipiszkafázza.

A kiváncsiság azonban nem oly erőtelen dæmon, mely könnyen le hagyja magát győzetni; ha meg nem tudhat valamit, azt megsejdíti, vagy kiképzeli. A szakácsné is az ebéd alatt (midőn János huszárral rendesen igen édesdeden szokott beszélgetni), mosolyogva huzódott a kategorikus emberhez, ki örülni látszott rajta, ha e tökéletlen asszonyt legalább az ujságvágya miatt meggyötörheti.

— Tudok már mindent, — suttogta a szakácsné.

— Nem gondolnám, — lőn a rövid válasz.

— A nagyságos úr házasodik s elveszi az özvegy consiliáriusnét; nem hiába járt át annyit háztűznézni.

A hű szolga fenyegető kifejezést adván arczának,

a fecsegő asszonyra tekintett s midőn az lesütötte szemét, szigorú hangon feddte meg:

— Ifjasszony! ilyen balgatagságokat ugyan kár ám kifundálni.

— Hallottam, lelkem; úgy adom, a hogy hallottam.

— Világos, hogy hallotta; azt is tudom, kitől hallotta. A félénkségtől, lelkemadta, a ki azt súgta a fülébe, hogy asszony jő a házhoz s akkor az éléskamra kulcsát szépen át kell nyujtani.

A huszár valóban fején találta a szöget, mert az ifjasszony rútul elröstelte magát. A hű szolga pedig hosszasan csóválta a fejét s elkomolyodott: hogy szóljon-e, vagy ne szóljon? különben ha nem szól, még ez a léha fehérnép pletykába keveri az ő jó urát, a ki feleségét soha, de soha nem fogja elfelejteni. Aztán visszagondolt az időkre, midőn még ez az áldott asszony a világon élt, aztán visszagondolt minden egyébre. Künn borongós volt az idő, a köd elfödte az eget, a hó a földet; a szürke levegő oly nehézkesnek látszott, mintha felolvadt híg ólom lenne; a házereszről nagy jégcsapok függtek; rideg, unalmas téli képe volt az egész természetnek. Az ily idő igen alkalmas arra, hogy a visszaemlékezéseket fölkeltse, a bizalmat megnyissa s titkaink leplét mások kezébe is odaadja.

— Már csakugyan kiveszi belőlem a szót, — mondá János, még mindig nagy fejcsóválások közt.

A vigyorgó szakácsné pedig ment a szekrényhez, kivett belőle egy tányért s mosolyogva jegyezte

meg, hogy ezt a süteményt egyenesen az ő számára tette el.

— Köszönöm, nem eszem, — mondta János huszár. — Beszélni akarok.

— Szívesen hallgatom.

— Hát, ifjasszony, ezelőtt tizenöt évvel, midőn még az ifjasszony is fiatalabb volt s az egész világ Zsuzsikának nevezte —

— Bizony most már Zsuzsánna lettem, — folytatta a megbúsított asszony.

— Akkor gyakran megfordult a mi házunknál egy magas, széles vállú, sasorrú, barna férfiú. Emlékezik-e még rá?

— Hogy ne emlékezném! A nagyságos úr testvére volt, Szenteleki László úr.

— Eltalálta. Pedig akkor sokan átlépték ám a mi küszöbünket, és nem volna csoda, ha többé egyik vagy másik úr nem is jutna már az eszébe. Akkor víg világ volt. A mi urunk szép négy táltoson járt; én a bakon ültem, a mente vállamra vetve, a czifra tarsoly ölemben; csákómon fehér forgó díszlett; mindenki egyszerre rám ismert, hogy katona voltam, még pedig huszár. Épen akkor kerültem az ezredtől haza.

— Milyen vidám legény volt akkor. Emlékezem rá. Én a nagyságos asszony szobaleánya voltam. Egyszer ugyancsak megcsipkedte az arczomat.

— Az nem tartozik a dologra; most egészen másról akarok szólni. Ha emlékezik még Szenteleki Lászlóra, talán azt is fogja tudni, hogy egy tisztválasztáson egyszerre csak összeellenségeskedtek a jó

— *Tudok már mindent,* — *suttogta a szakácsné.*

urak, s azóta László úr nem igen fordult meg Szenteleken. A mi urunk mindig a liberális párton volt, (hanem persze azt az ifjasszony nem tudja, hogy ez a szó mit jelent, nekem pedig nincs időm rá, hogy itt hosszasan magyarázzam); elég az hozzá, hogy az urunk testvére a fekete tollasokkal tartott, a kiket mi soha sem tartottunk egészen jó embereknek. Talán igazunk is volt. Természetesen, mindig mi győztünk. László úr akkor lemondott a főjegyzőségről, elhagyta a vármegyét, mivel neje — egy németes nevű báró leánya — jobb szeretett Pesten vagy Bécsben lakni. Ott aztán urasan éltek. Még a szolgáik is czímeres ezüstgombú frakkban s vörös bársony nadrágban jártak. A nemes urak sokszor mondták akkoriban nálunk, hogy László úr magas hivatalokat és érdemkeresztet keres, noha már is van egy nagy keresztje, a felesége — beérhetné vele. Elég az hozzá, hogy mikor László úr felesége egyszer csak száraz betegségben meghalt, a jó úr azon vette magát észre, hogy több az adósság, mint a vagyon. Helyre akarta pótolni a veszteséget s nagy vállalatokba fogott. Gyárat állíttatott, pálinkafőzőt építtetett, hiába mondták neki: hogy ilyesmihez nálunk csak zsidó emberek értenek; senkinek sem hitte el, mígnem a saját kárán tanulta meg. Megbukott az istenadta, s mire predikácziós halott lett belőle, a szép ősi jószág úgy eltünt, mint a pipafüst. Nos, ifjasszony, kitalálná-e a többit?

— Nem biz én, csak mondja el.

— Ennek a jó úrnak maradt egy kis leánya, a kit nagy fényben és gazdagságban neveltek s úgy el-

kényeztettek, mint egy királykisasszonyt. Pedig mi lett az öröksége? Szegénység és kegyelemkenyér. Másfél év óta egy bécsi nénjénél lakik, a ki nagyon fukar és bizonyosan nem is a legjobban bánik vele. Ezt meghallotta a mi jó áldott urunk, és most?

— Ide hozatja.

— Úgy van, ifjasszony! Kitalálta. Ördöge van.

— Mikor jő meg?

— Ma vagy holnap. Az öreg úr alig várja. Mindig e leányka kedves, vidám leveleiben gyönyörködik és sokszor mondja: mily kár lett volna, ha német leányt formálnak belőle. Tegnap is azzal feküdt le, hogy atyja helyett atyja lesz és kettős szeretettel fogja kipótolni, a mit szülei iránt elmulasztott.

— Alig várom, hogy láthassam. Hány éves?

— Tizenöt.

— Szép-e?

— Úgy hallom, hogy igen kicsi, de szép, mint a kolibri.

— Neve?

— Szenteleki Olga.

II.

(Az új vendég, ki vidámságot hoz a szomorú kastélyba.)

A kocsi begördült a kapu czímeres kőíve alatt s a jegenyékről és kastélytetőről fölreppent varjak éktelenül kiabálták: kár, kár, kár.

Vajon mit kárhoztattak?

Azt kiabálták-e: hogy kár őket édes álmukból ily későn fölriasztani; vagy pedig azt, hogy kár ennek a vidám, fiatal leánykának ilyen szomorú helyre jönni?

A megérkezők azonban nem sokat törődtek e károgással, mely mint egy baljóslatú moraj mind jobban-jobban kezdett elmosódni a távolságban; sőt a kis teremtés kezeivel tapsolt a skatulyák közt és lábaival tombolt a kocsi fenekén.

— Oh, Marion, csak hogy megérkeztünk.

— Örülök rajta, hanem annál kevésbbé örülök annak, hogy ön vigyázatlanságból mind összetöri a skatulyákat, melyekben tükreim és fejékeim vannak. Üljön nyugton s legalább e pillanatban ne legyen

oly gyermekes! Szedje rendbe magát, mert az öreg urak sokat tartanak a komolyságra.

— Én, kedves Marion, nem akarok másformának látszani, mint a minő vagyok: vidám, bohó, de azért jószivű leány. Úgy van! Nevetve, kaczagva fogok a bácsi nyakába rohanni.

— Istenem, ön soha sem szünik meg gyermek lenni. Pedig ha tudná, mennyivel szebb ön, midőn komoly.

— Kedves Marion, ne szaporítsa a szót és ne fogyaszsza türelmemet. Mindig csak szemrehányó leczkézés! Ily diadal-induló mellett kell tartanom ünnepélyes bevonulásomat a szenteleki kastélyba? Szünjék meg, kedvesem, sőt Sonnenschein hadnagy emlékére kérem, — a ki már azóta bizonyosan tábornok lenne, ha élne, — hagyjon föl már a kegyes intésekkel. Ne leczkézzen, kedvesem. Adjon mára szünidőt s holnap megint türelmes, engedelmes tanítványa leszek.

E pillanatban a kocsi megállt, a katonás magatartású huszár kinyitotta az üvegajtót, a szakácsné pedig kezében egy szál gyertyával szaladt a lépcsőzeten, hogy mielébb megláthassa a várvavárt vendégeket.

Olga, bármennyire el volt is halmozva köpenyekkel, nagykendőkkel és skatulyákkal, egyszerre kiszökkent, s mit tehetett róla, ha egy pár skatulyája is utána gurult, nagy rémületére a jó Marionnak, a ki aggódva kiáltott föl:

— Szeles teremtés, mind összetöri a tükrömet és fejékeimet.

E szavakat azonban senki sem hallotta, mert a kis légi alak nevetve suhant föl a lépcsőzeten, s a kézcsókolásra siető szakácsné «Isten hoztái» elől szerencsésen megmenekülve, egyszerre a csarnok küszöbén termett, hol majd kiütötte a gyertyát a nagybácsi kezéből, midőn azt megcsókolta.

— Csakhogy megjöttél, édes leányom! Megfáztál, úgy-e? Mindig féltem, hogy valami rossz, zimankós idő vesz elő. Hála Istennek, hogy nem történt! Derék biz ez! Csak hogy itt vagy! Két nap óta várlak. Hadd nézzelek csak meg!

— Majd odabent, kedves bácsikám! Most úgy be vagyok burkolva százrétű históriákkal, mint valami egyiptomi múmia. Meg sem ölelhetem miattuk az én kedves jó bátyámat. No de majd megölelem odabent, kedvem szerint. Ez a Marion mindent rám aggatott. Igaz, Mariont be is kellene mutatnom. Vagy még csak most kászalódik ki a kocsiból. Úgy kell neki. A ki másnak vermet ás, maga esik bele. El akart temetni a sok gúnyával s ime maga süppedt közéjök.

A kis leányka oly jókedvűleg csacsogta el e szavakat, hogy Zsigmond úr szeméből egyszerre eltünt a visszaemlékezés könyűje, mely e pillanatban nem akart ily vidám, gyermeteg kedélylyel találkozni. Az öreg úr — gyertyával kezében — csaknem mozdulatlanul állt, mosolyogva kedves kis hugára. Arczán évek óta nem volt ennyi öröm. Mily édesdeden hallgatta most e vidor beszédet, melyre ezelőtt bizonyára nem mondott volna egyebet: «hadd beszéljen, hiszen azért gyermek és azért asszony!»

Ezalatt Marion szintén a csarnokba jutott, gondosan bekendőzve száját és füleit, nehogy a hideg valami kárt tegyen bennök. Komoly tisztelettel hajolt meg az öreg úr előtt, míg Olga szertartásos képet öltve, így szólt:

— Kedves bátyám! Van szerencsém bemutatni Herbain Marion kisasszonyt, derék és tiszteletreméltó franczia hölgyet. Hazája ugyan nem a nagy Francziaország, melyet ősei — mint ezt kedves bátyámnak eleget lesz alkalma hallani, — még a régibb véres időkben elhagytak, hanem a regényes Svájcz egyik völgye, hol a legszebb havasi rózsák teremnek. Nem röstellem az egész világ előtt bevallani, hogy én mindazt a kis tudományt, a melylyel birok, e derék hölgynek köszönhetem. Nem az ő hibája, hogy nem tölthetett többet tölcséren a fejembe.

Marion kisasszony szabadkozni akart, de nem jutott szóhoz. Csak hajlongott tehát és nagyon szerencsésnek érezte magát, hogy ilyen derék, tiszteletreméltó férfiúval megismerkedhetik. Ezt azonban még nem volt ideje elmondani, mert a kis Olga bemutatására az öreg úr tüstént elővette régi szónoki tehetségét.

— Nagyon örülök, — mondta, — hogy szerény házamat megtisztelte, hol ön kétszeres tiszteletre számíthat: először mint nő, másodszor mint franczia.

Pedig valót szólva, az öreg úr egy kissé meg volt szeppenve, hogy most mindjárt olyan nyelvet hall, a melyen akár el is adhatnák; annál nagyobb lett

azonban meglepetése, midőn Marion tiszta magyar kiejtéssel köszönte meg a szíves fogadást.

— A magyar urak vendégszeretete, — jegyezte meg Marion, — mindig meglepi az embert. Én is alig találok szót, hogy megköszönjem az ön szívességét, melylyel üdvözölt. Alig vagyok érdemes rá. Nekem kötelességem volt egykori kis növendékemet idáig elkisérni.

— Mily jól beszéli nyelvünket, — mondta az öreg úr, félig a csodálkozás, félig az öröm hangján.

— Ez az ország második hazám lett, hol gyermek-ifjúságom óta sok derült órát töltöttem. Kötelességemmé vált tehát nyelvét is megtanulni. Különben is e nyelv olyan szép, — majd gyöngéd, majd erőteljes, — hogy mindenki örvendhet rajta, ha elsajátíthatni alkalma nyílik.

— Az öreg úr nem állhatta meg, hogy melegen meg ne szorítsa a derék hölgy kezét.

— S hol tanulta meg nyelvünket? — kérdezte tőle Zsigmond úr.

— A Tisza mellett, hol egy derék úri család körében négy évet töltöttem. A kis lányokat neveltem, kik kedves és szeretetreméltó gyermekek voltak. E család sokat foglalkozott irodalommal és művészettel, s annyira szerette a nemzeti költőket, hogy én is kiváncsivá lettem azok műveit megismerni. Szorgalmas voltam, s míg tanítottam, magam is tanultam. És fáradságom meg lett jutalmazva, mert e nyelv útján sok jeles költőt és még több nemes szivet nyilt alkalmam megismerni.

Marion arczán látszott, hogy ez a beszéd nem

hizelgés, hanem szívből jön. Átalában az ő arcza jó szivet, ábrándos érzületet s e mellett sok okosságot is tanusított. A mi külsejét illeti, már évek óta megvált ugyan az ifjuság tavaszától, de a nyár rózsái még nem hervadtak el szivében. Világos szemében elég elevenség játszott, míg komoly arcza s egész magatartása azt árulta el, hogy már körülbelül lemondott az élet apró játszi örömeiről. Szíve azonban még mindig érzett s nagyon tudott ragaszkodni azokhoz, a kik iránta szeretettel viseltettek. A csalódások nem keserítették meg kedélyét, s ha reményei nem teljesültek is, a költők mindig meg tudták vigasztalni, mint minden szivet, mely az ábrándokat csak eltagadja, de azoktól egészen megválni soha sem bir.

Míg a folyosón haladtak, Olga panaszkodni kezdett.

— Képzelje, bácsikám, Marion kisasszony vissza akar menni Bécsbe! Azt mondja, hogy nem akar itt terhére lenni senkinek. Ez a nyilatkozat nem szép tőle. Nemde, bácsikám?

— Mindenesetre lekötelezne bennünket, ha köztünk maradna. Kivált így tél idején világért sem bocsátanám el olyan hosszú útra. Marion kisasszonynak itt kell maradnia. S aztán mit is csinálna egy fiatal leányka itt magában, ilyen mogorva vén ember mellett?

— Majd fölvidítjuk, bácsikám! Jól tudom, mert sokszor mondta atyám, hogy a bácsit a sorsnak mennyi csapása érte; már az úton is folytonosan arról gondolkoztam: milyen boldog lennék, ha annyi

Olga egyszerre kiszökkent a kocsiból.

szomorúság után egy kis örömet tudnék szerezni önnek.

— Kedves jó gyermek! — viszonzá az öreg úr elérzékenyülve, s újra megcsókolta szép kis hugát, mialatt a nagy terembe léptek.

Egy pillanat alatt a shawl, köpeny, úti capuchon, kézi táska mind le voltak hányva a székre, a pamlagra, az asztalra; még a zongora tetejére is jutott egy darab.

— Az Istenért! — figyelmeztette Marion, — ne hányja úgy szét a ruháit.

— A leczke újra kezdődik, — viszonzá Olga mosolyogva; — jól van, édes Marion, mindjárt rendbe szedem; hanem csodálkozik-e ön rajta, ha a fogoly, midőn börtönéből kiszabadul, lánczát gondtalanul eldobja, egy csöppet sem törődve azzal, hogy hova esik? Egyébiránt, kedves bácsikám, ne ütközzék meg rajta, ha Marion minden lépésemben hibát talál. Neki én soha sem tetszem, s ennek én nagyon örülök, mert ő bizonyára bele betegednék és egy szép őszi estén tán egy jobb világba is költözne, ha nem anyáskodhatnék fölöttem. Mások előtt mindig szid, hibáztat, leczkéztet, szivében azonban szörnyűképen szeret. Hanem ezután lesz egy menhelyem az ő éles nyilai ellen — az ön védő kebele, édes bácsikám.

Az öreg úr mosolygott a kis bohó, beszédes gyermeken, s olyan jól esett hallania e vidor hangokat itt, a hol ezelőtt csak egy-egy sohaj, panaszszó, vagy lassú lábkopogás árulta el, hogy élet is van e szomorú falak között.

— Ülj le, kedves kis hugom, — mondta az öreg úr, — s pihend ki magadat.

Olga le is ült, de csak azért, hogy a másik perczben már felszökjön.

Észrevette a zongorát s oda iramodott, föltárta födelét és sebes, játszi, kecses futamok közt egy ábrándos dalt kezdett játszani.

Egyszerre föltekintett és így szólt:

— Oh, bácsikám, nézze csak, ezek a hős arczok mily komor, feddő tekintetet vetnek rám! Az idegen dallam nem tetszik nekik, Rossini «Regatta venezia»-ja nem szól a szivükhöz. Bizonyosan nem ezekhez a hangokhoz voltak szokva, a míg éltek. Harsány tárogató és harczi kürt voltak kedves hangszereik. Félbehagyom hát e kedves könnyelmű dallamot s mást játszom nekik.

S finom kis ujjai alatt a legszebb magyar dalok egyike zendült meg.

Az öreg úr a zongorához lépett s könyező szemével a kis leányra nézve, megsimogatta annak puha és gazdag hajfürteit, mialatt édesdeden mondta:

— Kedves kis Olgám, hogy eltaláltad. Ez az én nótám: «Nem úgy van már, mint volt régen».

De ez a dal, mely máskor mint valami fájdalmas teher súlyosult szívére, most édesdeden röpkedett körülte, mint tavaszi szellő, mely meleget és virágillatot hoz. Volt valami csábos, vigasztaló benne, midőn a lassú, szomorú dallam villámsebes fordulattal a «Megvirrad még valaha» frissebb menetű dalba szökkent át.

Az öreg úr egész önfeledten nézte a szép gyer-

meket, kinek arcza csupa jóságot, gyermeteg szeszélyt és gondtalan kedélyességet fejezett ki. Játszi mosolyával oly igéző volt, hogy kedveért sok öreg ember tán még játszó gyermek is tudott volna lenni vele, ha a kis angyalnak eszébe jut, hogy őket játszani hívja virágok, bokrok vagy a part kövicsei közé. A vidámság kifejezése igen megnyerővé tette egész lényét, úgy hogy e mellett a szépség csak másodrendű dologgá vált. Pedig valóban szép is volt: hosszúdad fehér arczán az orr, száj és szemek mind oly finom metszésűek és nemes idomúak voltak, hogy az ember gyönyörködve nézte; szabályos derült homloka fölött a dús fekete hajfürtök gazdag fonadékba szedve, mely kétszeresen is körülövezte fejét, mint valami sötét és mégis fényes korona; rózsaszín füleinél két kis fürt kaczéron kibontakozott és a bágyadt pirulatú orczákhoz simult; fekete szeme mély és tiszta volt, mint a tengerszem, melynek felületén aranyos verőfény játszik; egész képén az ártatlan, gondnélküli és a világtól még meg nem keserített lélek ragyogványa tündökölt. A kecs kis nemtőjének látszott, minőkkel a költészet ősidejében az Olymp istennői játszottak.

Az öreg úr megragadta a kis leány parányi kezét, mely puha volt, vékony fehér ujjakkal és eleven rózsaszín körmökkel — és csaknem elérzékenyedve mondta:

— Köszönöm neked, kis lányom, hogy vidámságot hoztál e rideg helyre. Köszönöm, hogy eljöttél. Most legalább van megint, a kit szerethetek.

— Én is köszönöm, bácsikám, — felelt a leányka, —

hogy megszabadított a feszes, rideg, idegen élettől. Az ön levele volt a Noé galambja, mely zöld ággal jelenté a reményt és menekülést. Én ott már beteg lettem, s két év alatt bizonyosan meg is halok, eltemetnek, a nélkül, hogy bácsikámat megismertem volna. Képzelje, bácsikám, milyen kínban lehettem a néni mellett, a ki nagyon komoly és az egész városban nem keres föl más helyeket, csak a templomokat.

Olyan voltam, mint a kalitkába zárt pacsirta, mely ösztönénél fogva egyre emelkedni akar s mindig megüti a fejét a korlátozó sodronyokba. De most már itt vagyok, a szép, a nyilt természetben. S milyen lehet itt a tavasz, fák, virágok, susogó vizek közt! Nagy házak nem zárják el előlem a kilátást, kocsik robogása nem nyeli el a madarak csicsergését. Én a természet leánya vagyok és itt igen boldog leszek.

Az öreg úr arra gondolt: «Istenem, a gyümölcs néha mégis mily messze esik a fájától; milyen egészen más ez a gyermek, mint anyja volt, az a mindent szenvelgett, rangvágyó, nervőz delnő, a ki a világért rá nem lépett volna a harmatos fűre, s örökké függönyökkel védte szemét a nap kedves tavaszi sugaraitól».

Marion kisasszony ezalatt leszedette a málhákat, különös gondot fordítva a dobozokra, melyekben tükrei és fejékei voltak, és egy csomagra, melyben Chamisso érzelmes költői művei, Hahn-Hahn Ida grófnő és Crebillon egy pár regénye mellett Humboldt Vilmos levelei, egy *Damen-Conversations-Lexicon* és —

talán mutogatásképen — egy szakácskönyv hevertek, különös tarka társaságban.

Mire rendbe jöttek, Zsigmond úr a családi képeket mutogatta meg Olgának, melyeket ő mulatságosan komoly arczczal nézett végig és tizszer is engedelmet kért tőlük, hogy első pillanatban olyan komor és barátságtalan tekintetet tulajdonított nekik, a minő jó atyafiak közé teljességgel nem illett volna. Azután ismét komolyan hallgatta a bácsikája szavait, midőn magyarázta, hogy ez a bozontos szakállú, aczélinges vitéz régente híres várkapitány volt a Garan mentében; ez a villogó szemű, sasorrú férfi mint banderiális alvezér esett el, anno domini 17**; ez a szelid mosolyú öreg úr egy régi országgyűlés híres követe volt; az a másik meg sokáig alispánságot viselt a megyében, míg végre aranykulcsos lett belőle. Ezek mind az ő őseik. Végre a zöld terembe jutnak, a szépen ecsetelt női arczkép elé. Erről az öreg úr nem tud sok magyarázó szót mondani; mindössze is reá mutat: «Ez volt az én feleségem!» és könny csillog a szemében.

A kis leány is egészen el van szomorodva és egy szót sem szól. Az a könny, mely Zsigmond úr szemében ragyog, sokkal szentebb, semhogy emberi vigasztalással illenék megsérteni. Mind a ketten hallgatnak, mire az öreg úr észreveszi magát és így szól:

— Gyermekem, úgy-e, minő bohó vén ember vagyok én; mindjárt az első órában elszomorítalak. Jerünk innen.

Szó nélkül mennek ki, s Marion — ki a nagy

teremben maradt — egészen el van csodálkozva az örökvidor arcz komoly kifejezésén. Mindig ilyennek szeretné látni, — gondolja magában, — mennyivel szebb lenne akkor!

— Édes bácsikám, — mondta a leányka egy kis szünet után, — legelsőbb is egy nagy kérésem lenne.

— Csak bátran, kedvesem.

— Szeretném, ha az én szobám ablakai a kertre nyilnának. Rendkívül szeretem látni a zöld lombokat és hallgatni reggelenként az ébredő madarak szavát, melybe komoly kakukszó vegyül. Természetesen, még erre várni kell, mert most hideg, rideg tél van. De a természet mindig szép marad, bármily fanyar, téli képet ölt.

— Nagyon örülök, kis Olgám, hogy már előre eltaláltam kivánságodat, mint a hogy te is kitaláltad az én kedves nótámat. Jerünk, kedvesem, szobádba vezetlek.

A kis leányka, feledve az elébbeni komoly pillanatot, megint szökdicsélve ment nagybátyja karján, míg Marion kisasszony az út fáradalmaitól megtörődve, lassan követte őket és nagyon bosszankodott magában, hogy ez a fölserdült leányka soha sem szűnik meg gyermek lenni.

Két egymásba nyiló szobába léptek.

— Oh mily szépen van elrendezve, — kiáltott föl Olga — csupa csin és ízlés minden.

Aztán egész gyermekes örömmel nézte a nagy virágos butorokat, a tarka szőnyeget, az álló tükröt, a falak vidám kék színét.

— Ez ablakból — mondta az öreg úr — az egész völgyön végig lehet tekinteni; nyáron át igen szép látvány. Szegény nőm gyakran órák hosszáig mélázott itt s távcsövén nézte az érkező vendégeket. E távcső most is itt van; kedves ereklyém, neked adom.

Olga melegen csókolta meg a nagybácsi kezét s majd megpillantva a szögletben a virágállványt, melyen egy pár kinyilt fuxia piroslott, oda szaladt és egész elégülten mondta:

— Milyen szép virágok! A szemet édesen ámítják, hogy már tavasz van. Milyen eleven zöld levelek! Szeretnék örömömben tapsolni, ha el nem szomorítna valami.

— Micsoda, kis leányom?

— Hogy e sok jószágot én semmivel sem tudom meghálálni.

— Bohó gyermek!

-- De mégis meg tudom valamivel. Igen, a szeretettel. Nagyon, de nagyon fogom szeretni az én bácsikámat.

Az öreg úr megint mosolygott, mintha egyszerre kicserélték volna. Hisz épp ez hiányzott neki — a szeretet meleg napfénye.

— Nos tehát, leányaim — mondá az öreg úr — válaszszatok, mindkettőtöknek külön szobátok lesz egymás mellett.

Marion, ki ezalatt a kereveten pihente ki eltörődését, erre szükségesnek látta megjegyezni, hogy sokkal czélszerűbb lesz, ha az egyik szoba a nappali, a másik meg a hálószoba fog lenni. A derék

hölgy dehogy tudott volna egy éjjelt nyugodtan eltölteni egyesegyedül. Olga nem tett rá semmi ellenvetést, s egy óra mulva minden úgy volt, a mint Marion kivánta.

Végre a két leány egyedül maradt. Át akartak öltözködni, hogy megszabaduljanak az uti meleg ruha kényelmetlenségeitől. Olga azonban elébb körültánczolta az asztalt, s szerencsétlenségre leütve a Marion egy-két könyvét, az ablakhoz futott, hogy a holdfényes tájékot nézze.

— Olga! — kérdé Marion — szeretné ön, ha valaki a verébhez hasonlítaná?

— No hiszen szépen megköszönném ez udvariatanságot.

— Pedig, őszintén szólva, van egy kis hasonlaosság.

— Szeretném tudni, hogy micsoda. Marion, jól meggondolja, a mit mond; még az öné a szó . . . Nagy leány vagyok, boszút állhatok.

Egy kissé elhallgattak, Olga azonban kiváncsi lett.

— No mondja el Marion, a mit elkezdett.

— Mindjárt, kedvesem, csak ezt a csipkét igazítom meg. Hát igaz, tudja-e ön azt a találós mesét, hogy egy veréb hányat lép egy évben?

— Hogyne tudnám. Egyet sem, mert mindig ugrik.

— No lássa, önre is épen ezt lehetne mondani.

Olga egy kissé elhallgatott; nyilván röstelte a hasonlítást; azonban nem sokáig maradt nyugton.

— Marion, én is kérdenék valamit.

— Szívesen felelek.

— Hát ön tudja-e, hogy miért van az embernek két füle?

— Hogy a jó intéseket annál jobban meghallja és kövesse.

— Arra elég volna egy is; de kettő?

— Nos?

— Hát hogy a sok fölösleges zsémb beszálljon az egyiken s annál hamarább kirepülhessen a másikon. Lalla-lálom, lalla-lálom, a világon minden álom.

S azzal nevetve, dalolva kisuhant, mint egy kis légi árnykép (ha ugyan az árnyékot elképzelhetnők szép, vonzó, friss, ragyogó színekben), s legkevésbbé sem hallotta Marion aggodalmait.

A derék hölgynek, míg öltözékét befejezte, sok szomorító gondolata támadt. Mily gondtalan teremtés, — sohajtott magában, — ez a könnyelmű vígság igen rossz kalauza lesz az élet göröngyös utain. Az ily lényeket az első mély érzés, az első igazi fájdalom könnyen összetörheti, pedig mily kár lenne érte!

E perczben az öreg úr is — írás közben — épen az ő kis hugáról gondolkodott. Nagyon vidor gyermek, tán egy kissé könnyelmű is. Ámde egész lényében van valami báj, mely még e könnyelműséget is szeretetreméltó erénynyé bűvöli. Más emberek vígsága mindig sértette az ő bánatos szívét, míg most e gyermeké egészen magával ragadta. A gondviselés küldte őt; annak választottja ő; mert hisz e háznak épen ily kaczagó gerliczére van szüksége, hogy falai egy kis élettől visszhangozzanak.

E perczben kopogtak az ajtón s ez elriasztá az öreg úr gondolatait. Olga lépett be nevetve, hogy mintegy igazolja mindazt, mit róla az öreg úr elgondolt.

— Az istenért, bácsikám, már késő este van és ön ír? Miért rontja szemét? Azt nem lehet venni a boltban, mint a keztyűt, ha elkopik. Többé nem fogom megengedni. Ha írni való lesz, itt vagyok én; ha sok lesz, itt vagyunk én és Marion... Ezután én leszek az íródeák. A madám — a bécsi nevelőben — úgy is mindig dicsérte irásomat; hadd vegyem hát legalább egy kis hasznát. Betűimre azt mondta, hogy igen férfiasak. Nézze, bácsikám!

— Valóban, kedvesem, erős vonású folyékony betűk.

— Oh nekem sok férfias tulajdonságom van. Szeretek úszni (persze nem télen), s ha nem úsznám is át a genfi tavat, mint lord Byron, de nem is hamar fáradok el; e mellett már próbáltam czélba lőni is, noha e téren az indián vadászok okvetlenül jóval fölülmulnak. De meg ne ijedjen tőlem bácsikám, mert én — ha kell — azt is eldalolhatom, mit a richmondi lányvásár: «tudok sütni, főzni, mosni, varrni stb.»

— Ez mind szép, kedvesem! Tán szivarozol is? (E kérdést az öreg úr némi aggodalommal tette.)

— Isten mentsen! — kiáltotta Olga. — Ki nem állhatom azokat a leányokat, a kik szivaroznak és verseket írnak; ámbár most én is úgy földicsértem magamat, mintha örökösen verseket írnék, még pedig saját magamról. Képzelje, bácsikám, néha Marion is ír titokban, csakhogy eltagadja.

A kis gonosz — csupa merő boszúállásból — még nagyobb pletykába is bele keverte volna a komoly hölgyet, ha az e pillanatban épp a szobába nem lép, szerényen, hivatásához illő komolysággal és tisztes fekete öltözékben, mely szőkés fürteihez, jól termett alakjához és gondolkodó arczához egészen illett.

Olga, nehogy a tréfa miatt kudarczot valljon, rögtön más térre vitte a beszélgetést.

— Tudja-e, bácsikám, — kezdte szelid hangon, — mi itt az én legnagyobb örömem?

— Mondd meg, kis leányom.

— Az, hogy bácsikámat épen olyannak találtam, a minőnek képzeltem.

— Hát te már előre is foglalkoztál velem?

— Oh, de mennyit! Nem igaz-e, Marion? — Marion kisasszony nagyon el volt merülve, különben azt mondta volna rá, hogy igaz. Egykor — négy-öt évvel ezelőtt — egy képes könyvben nagyon megtetszett nekem egy tiszteletreméltó alak, magyar ősi viseletben. Ruhája is ragyogott, de sokkal inkább ragyogott arczán valami kedves fény, melyet nem annyira szemem, mint szívem vett észre. Én azt lefestettem magamnak, s munka közben atyámnak is megmutattam. Azt hittem, megdicsér ügyességemért, de ő elszomorodott, és azt mondá: «Istenem! mennyire hasonlít Zsigmondhoz!» Megkérdeztem, hogy kicsoda az a Zsigmond, és ő ez este annyit beszélt nekem bácsikámról, hogy én még máig sem tudtam elfelejteni. Aztán elkérte tőlem a képet és ágya fölé tette.

Az öreg úr szeme könnybe lábadt.

— Ő is szeretett engemet, én is őt, — mondta, — és mégis elszakadva éltünk. Kerültük egymást a nélkül, hogy voltaképen haragudtunk volna. Mivel elménk más eszmékkel foglalkozott, azt hittük, hogy szívünknek is el kell szakadni. A rosszul értelmezett férfiasság, a dacz, a büszkeség egyikünknek sem engedte, hogy az első lépést megtegyük a kibékülés felé. Sokszor megbántuk, hanem már késő.

— Mi szakította el önöket egymástól? — kérdé a lányka szánakozólag.

— A megyei pártoskodások és ...

Az öreg úr hirtelen elhallgatott. Nem folytathatta tovább e kis lány előtt, mert hiszen hogyan mondta volna meg azt neki: a megyei pártoskodások és egy nagyravágyó, fényüző nő, a te anyád, ki férjének angyala helyett ördöge volt, kinek hiúságaért szegény testvérem feláldozott minden vagyont és még a szív legnagyobb kincsét: az önbecsületet is.

Nem mondott tehát egyebet, mint ezt:

— Hagyjuk, gyermekem, e szomorú emlékeket, menjünk az estelizőbe.

Kevés idő kellett, hogy a komoly hangulat megint megváltozzék. Általában e téli nap a szenteleki kastélyban egész áprilisi nappá lett, midőn majd mindig együtt jár az eső a napfénynyel. Olga kedélyesen kezdte elbeszélni Marion mai félelmét és aggodalmait, midőn eleintén a szenteleki úton minden árnyékot rablónak nézett, míg csak el nem nyomta a buzgóság.

Marion azzal torolta meg e fecsegést, hogy ismét kegyes intésekhez fogott. Erre minden perczben

nyilt alkalom. Az istenért, ne egyék annyit, mert nem fog aludni tudni! Az istenért, ne verje úgy azt a zongorát, mert itt nincs, a ki minden héten felhangolja! Az istenért, ne beszéljen annyit, hagyjon valamit holnapra is!

Mindez intés, bár a szeretet hangján volt mondva, ezúttal mégis — a nagybácsi előtt — annyira sérté a «nagy leány» hiúságát, hogy elhatározta ezúttal megboszulni magát.

Jó éjszakát kivántak a bácsinak, a ki maga is elálmosodott, s alvószobájukba tértek, Olga szaladva, Marion pedig egy csöppet sem engedve komoly, lassú, méltóságteljes lépéseiből.

A jó kisasszonynak ottbenn mindjárt nagy boszusága akadt. Nem találta Chamissot, pedig a nélkül teljes lehetetlenség elaludnia. Egykor Sonnenschein hadnagy — maga is költő, mert hiszen a szerelem költővé tesz minden valamirevaló lényt — kedveltette meg vele, s azóta majd minden este olvas belőle egy-egy könnyek és sohajok közt írt lapot. Most is oda készítette éji asztalára, de eltünt.

— Eh, Marion, — mondá Olga, — tegyen ez este kivételt: aludjék el Chamisso nélkül. Hígye meg, az efféle szellemi mákonyhoz nem jó hozzászokni. Aztán ne nyugtalankodjék, holnap reggel bizonyosan megtalálja. (Persze ott volt az Olga vánkosa alatt. Ez volt a boszúállás bohózatának első felvonása.)

Marion elfútta a lámpát.

A hold szépen bevilágított s a bútorok hosszú árnyat vetettek a szőnyegen és falakon keresztül, s

az ablak koczogott a széltől, mely odakünn haragosan kezdett czivódni a száraz téli fákkal.

— Kedvesem, hiszi ön a kisérteteket?

Ez az Olga kérdése volt.

— Eh, ne beszéljen efféلékről, tudja, hogy nem szeretem.

— Én sem igen szoktam rájok gondolni, hanem ma sokszor eszembe jutottak, mintha ez a tájék temető lenne, s én egész napon Dumas «Milles et une phantoms»-ját olvastam volna. Ez az egyetlenegy könyv, melyet még a nevelőben saját szorgalmamból elolvastam. Ismeri ön e rémes könyvet? Nagyon izgató olvasmány, tele van csodákkal, delejjel, varázszsal, kisértetekkel, szellemekkel.

— Aludjék, Olga!

— Nem tudok.

— Megmondtam, hogy ne egyen annyit.

— Igaza volt. Oh, de nézzen csak az ablakra.

— Mit lát, az Istenért?

— Egy ősz ember néz be az ablakon. Haja fehér, szakálla is fehér.

— Ne bolondozzék, Olga!

— Hát tekintsen oda, ha nem hiszi.

— Jaj, valóban!

— El-ellebben, meg visszatér. Marion, ez különös dolog.

— Gyújtsa meg a gyertyát és csöngessen. Oh Istenem! mi történik itt? Mindig féltem az ily vén kastélyoktól, melyek csak kuvikoknak valók. Csöngessen, Olga!

— Hová gondol ön? Csak nem lármázhatjuk föl a nagybácsit!

— Én sikoltok, Olga! — kiálta Marion az ágyból kiugorva.

— Én meg kaczagok.

— Ugyan nem féli az Istent, ez ördöngös éjjelen.

— Eh, ne beszéljen félre, Marion. A világon a legszebb holdas téli éjszaka van. S ön úgy megijed e zuzmarás ágaktól, melyeket a szél néha ablakunkhoz hajlít. Ez az egész. Lássa, mily könnyű az embert zavarba hozni.

Marion elszégyenelte magát s kevés szünet után szigorú neheztelő hangon mondta:

— Ez nem volt szép öntől.

— A milyen a mosdó, olyan a törülköző is, kedvesem. Ön ma minden kérelmem daczára is örökösen leczkéztetett, hogy komolyságra tanítson. Én is akartam önt valamire tanítani, a bátorságra. Kedves Marion, erre szintén nagy szükség van. Ugyan mit tett volna ön, az Istenért, ha valamiképen a régi sarmácziai lányok közt születik, kiknek (ha igaz, mit a történet felőlük ír), addig nem lehetett férjhez menniök, míg három ellenséget meg nem öltek? Édes Marion, ön ott soha sem ment volna férjhez.

— Eh, ne beszéljen nekem a sarmácziai lányokról, hagyjon aludni.

— Szívesen, hanem még van egy kis mondanivalóm. Kedves Marion, valahányszor nappal nagyon sok lesz a dorgálás, éjjelenkint mindig meg fog jelenni egy-egy kisértet. Jó éjszakát!

Jó éjszakát! Ezt a legkönnyebb kimondani, hanem

mikor egyszer az álmot így elűzik az embertől, akkor nem igen lehet többé jó éjszakára számítni. Szegény Marion is alig tudott elaludni a nagy ijedelemtől, s komolyan föltette magában, hogy másnap, egész álló nap haragudni fog.

Marion kisasszony kora reggel meg is kezdte ezt a nehéz szerepet. Nehéznek mondhatjuk, mert nem akart beszélni, már pedig ő nő volt, még pedig franczia nő.

Reggel szó nélkül öltözködött s Olga köszöntésére csak egy hideg főbiczczentéssel felelt. Még a vánkos alól előkerült Chamisso sem birta nyelvét föloldani, hogy e pajzán gyermeket leszidja. Komoly redőkbe vonta homlokát, előkereste Hahn-Hahn Ida egyik regényét (a legszebbiket), s azzal kiment a nagy terembe, leült a kandalló mellé és olvasott.

Alig olvasott azonban pár lapot, midőn kopogtak.

— Ki az? — kérdezte Marion, kissé megrezzenve.

— Én, — hangzék odakünn; hanem ez a felelet teljességgel nem nyugtatta meg Mariont a kopogtató kiléte felől. Erre azonban nem is volt nagy szükség, mert az ajtó megnyilt s azon át idegen férfi lépett be, szörnyűképen zavarba jőve, midőn a támlányból női alakot látott fölegyenesülni.

Valami köszönésfélét hebegett, s elmondta, hogy a nagyságos urat keresi, de nincs a szobájában s azt hitte, hogy itt fogja találni. Engedelmet kér, ha e miatt ő nagyságát valami kedves foglalkozásban megháborította.

Az idegen férfi nem volt már nagyon fiatal, de

modorán egyszerre meglátszott, hogy még nem sokat élt. Arcza egészen tiszta volt, s ha a fekete ruhát s az egész alak komolyságát jól szemügyre veszszük, lehetetlen el nem találni, hogy az egyház szolgái közé tartozik.

Marion azonban nem találta el, s megkérdezte, hogy kihez van szerencséje? Az idegennek részéről volt a szerencse; azután szerényen megnevezte magát s elmondta, hogy ő a szenteleki lelkész.

Ha ilyen jámbor, istenfélő férfiú, akkor bátran leülhet, gondolta Marion, s helyet mutatott neki a kandalló mellett, az ő támlányával szemközt.

A lelkész párszor köhintett, azután szétnézett, s végre — midőn Marion nem szólt — megkérdezte, hogy minő utazásuk volt? Aztán kérdezősködött egyebek felől is, mert hisz az ily első társalgások rendesen kérdezgetésekből állanak. Körülbelül egy óra folyt el, míg együtt beszélgettek, s mialatt a lelkész nem egyszer adta tanujelét, hogy komoly és becsülésre méltó férfiú, s e mellett — nőtlen agglegény létére is — nagy tisztelője a nőknek és még nagyobb kedvelője a sakkjátéknak és virágoknak. Mindez nagyon tetszett Marionnak, s mikor Zsigmond úr haza jött, s a lelkészt a maga szobájába vitte, hogy ott vele az iskola elkorhadt födeléről tanácskozzék, szinte nehezére esett a beszélgetést abba hagyni.

Jött Olga, dalolva egy ismeretes barkarolt.

Marion kisasszony föl sem tekintett rá, hanem egész buzgalommal betűzte a lapokat, noha arról a kedves hatásról gondolkozott, melyet rá a szelid

arczú és szerény, félénk modorú látogató tett. Szerette volna Olgának mindezt elmondani, hanem ezúttal haragudnia kellett rá. Délnél tovább azonban nem állhatta meg, s Olgának megsugta, hogy egy derék férfival ismerkedett meg, a lelkészszel, a kinek sok szép tulajdona közt rá nézve legérdekesebb az, hogy sakkozni tud is, szeret is. Ezentúl lesz legalább, a kivel játszhatik.

E nap óta a szenteleki kastélyban mindennap történt valami figyelemreméltó dolog. Legelőször is a kis Olga megismerkedett a szobákkal, épületekkel, a cselédekkel; majd megtekintette a falut, szerény csinos házaival, a templomot sugár tornyával, a csinos lelkészlakot, szóval mindent, de mindent. Aztán a nagybácsi lovai közül kiválasztott egy szép növésű paripát, lelkére kötve a lovásznak, hogy azt tavaszig jól betanítsa.

A kis boszorkány (néha, midőn nagyon haragudott, így nevezte el Marion) sokszor kétségbeejtette a jószivű, aggodalmas természetű leányt. Például, midőn hidegben, hóban künn járt a kert tisztítatlan ösvényein, puszta szeszélyből, minden czél nélkül.

Mégis kellett azonban valami czéljának lenni, mert egyik reggel a virágállványról leszedett minden nyíló bimbót és kifejlett virágot, s azokat koszorúba kötve, levitte a kertbe. Marion nem birta elképzelni, hogy szobájukból hová lettek a szép virágok; hanem bezzeg megtudta az öreg úr, mert megtalálta az egész füzért, fekete szalag-csokorral, azon a kis fehér márványemléken, mely boldogult

nejének legkedvesebb olvasóhelyét jelölte, e fölirattal: «Annám enyh-helye».

Az öreg úr el volt érzékenyülve, midőn megtudta, hogy ezt a kis leány tette s alig várta az alkalmat, hogy e szép kegyeletért összevissza csókolhassa. E pillanat óta még jobban szerette.

Másnap mulatságosabb dolog történt.

Az öreg úr elaludt a zsölyeszékben s Olga crayont ragadva, rögtön lerajzolta. És minő híven! Az öreg úr nem tudott hová lenni meglepetésében, midőn fölébredve, asztalán találta a maga képmását, ez aláírással «az én jó bácsikám».

E mellett a csínyek sem hiányzottak.

Fogadtak Marionnal, hogy ki készít el hamarabb egy házi sapkát a nagybácsi számára. Persze Marion jobban haladt, mert mindig rajta ült. Már előre örült a diadalnak, midőn egy reggel kézimunkájának nagy részét kifejtve találta.

— Ah! — boszankodott Marion, — ezt is a kis boszorkány művelte az éjszaka. Valóságos Diabolina!

— Soha se üssön olyan nagy lármát, kedves Marion, — viszonzá Olga hamis mosolylyal. — Ön olvasta valaha Penelope történetét, s meglehet, hasonló fogadást tehetett, s à la Penelope, éjjel kifejti, a mit nappal csinál.

— Ez igen összevissza zavart beszéd, édesem. Ön fejtette ki, és ez csakugyan nem volt szép.

— Ha úgy volna is, miért ne lett volna szép? Miért nem vigyázott jobban a kézimunkájára? Mi most, kedvesem, harczot viselünk — himzőtűvel, s

a jó tábornok, ha erejével nem boldogulhat, igyekszik hadi fortélylyal élni. Én is ezt tettem.

E nap óta Marion új nevet kapott: Mme Penelope.

Mit tehetett mást, tűrte az istenadta.

Ezalatt az egész ház, az egész falu a «szép kis teremtésről» beszélt. A szakácsnő dicsekedett, hogy a kisasszony kártyát vetett és sok szerencsét jósolt neki, azt is hozzá tevén: hogy e szerencsét teljesen megérdemli. Mily leereszkedő! Az öreg Jánossal órákig elbeszélt és nem mondhatott volna neki kedvesebbet, mint mikor azt mondta: meglátszik rajta, hogy katona volt, még pedig huszár. A hű cseléd azóta mindig büszkébben rakja a lábait. A szolgálóknak tarka selyemkendőket ajándékozott, a lovásznak szivarokat, a «Favorite»-nak (így nevezte kiválasztott paripáját) czukrot. A falusi gyermekek czifra bábokat és képeket kaptak tőle, s ha Olga az utczára lépett, szaladtukban egymást törték, ütötték, hogy melyikök csókolhassa meg legelőször azt a kis kezet, mely mindig oly gyöngéden simogatta meg friss orczáikat. A falu komoly lelkésze is egészen el volt bájolva, s nem győzött hálálkodni azért a díszes virág-könyvért, melyet Olga szebbnél szebb rózsákkal festett tele, midőn megtudta, hogy e jó ember milyen nagy előszeretettel viseltetik a rózsák iránt, s nagy örömét találja a virágkirálynők ápolásában.

Ez általános igézetben még az állatok is osztozkodni látszottak. Az agarak mindig vidoran tánczoltak a kis leány körül, a nélkül hogy nagyobb bizal-

maskodással alkalmatlankodni mertek volna; a Favorite sokszor jókedvűleg nyerített, midőn az ól küszöbére lépett; a galambok fölrepültek ugyan előle, midőn közeledni látták, de kéjes turbékolás közt nézték az ereszről, a mint e kis könnyed alak az udvaron át lebbent.

Senki sem hívta többé Olga kisasszonynak.

Más nevet kapott, melyet egy alkalommal a tiszteletes úr bátorkodott kiszalasztani az ajkain:

A kis tündér.

III.

(A kis tündér a szerelemre nézve ellenkező véleményen van két érező szívvel).

Csak jönne már a tavasz! Hozná el mielébb szelid verőfényét, suttogó szellőit, virágillatát és hűs lombjait! A kis tündér megunta már a szobai léget és szeretne szép büszke járású paripáján átröpülni a virágos réteken, vagy bolyongani a víz fűzfás partjain, föl-fölkeltve az itt-ott szunnyadó visszhangot; sőt még a szebb lepkéket is örömest kergetné, s minden áldott nap szedne friss virágbokrétát az ő jó bácsikája számára. Csak takarodnék már ez az unalmas tél, örök egyhangú ködös levegőjével, szürke mennyboltozatával s csepegő házereszeivel; pusztulna el a hó, mely a szoba rabjává teszi az embereket, s még a kis tündér kedvteléseit is szűk korlátok közé szorítja.

Marion kisasszony is számít titokban a derült, csillagos estékre és csalogánydalra, s egészen új és ismeretlen vendégkint várja azt, noha világéletében

már legalább is vagy harminczháromszor látta. Oh, de mit emlegetjük az évek számát, hisz a szív mindaddig nem veszti el fiatalságát, míg csak a csillagos esték és csalogány-dalok érdekelni birják.

Lám tiszteletes Kapolyai István uram is — a falu derék lelkésze — noha túl van a negyvenen (ezt az őszinte férfiú soha sem röstelli bevallani), mégis oly gyöngéd, ifjúi érdekeltséggel szereti a rózsákat, mint a fiatal emberek szokták ama boldog korban, midőn azokat a «szerelem virágai»-nak nevezik. Sőt a szerény férfiún újabb időkben az is gyakorta megesik, hogy néha-néha szokatlan hőség futja el nyilt és egészen tiszta ábrázatát, s akaratlanul is sohajtania kell a sakktábla mellett, melyet azóta kétszerte nagyobb szenvedélylyel szeret, mióta oly jeles és művelt hölgygyel van szerencséje együtt játszhatni, mint a minőnek Marion kisasszonyt ismeri; noha a világért sem merné kétségbe vonni a kis Olga azt az állítását sem, hogy a sakk játéknak tudomány, tudománynak pedig játék.

A tiszteletes úr épen most is Marion kisasszony erős bástyája ellen tör, komoly redőkbe szedve homlokát, a mint véletlenül szemköztije derült szemébe tekint és sohaj röpül ki ajkain. A kis Olga mellette ül s a vidám kis teremtés nem azért kis tündér, hogy a legszelidebb sohajokat is észre ne vegye. Észreveszi most is és nem állhatja meg, hogy hamis, ingerkedő arczczal meg ne kérdezze:

— Mi volt az, tiszteletes úr?

— Egy elhibázott húzás, kisasszony, mely miatt az egész játékot elveszthetem.

— Különös! Ha a bácsi itt volna, az ő kedves diák nyelvén azt mondaná: «filius ante patrem», a mi nemde annyit tesz, mint idei bagolynak tavalyi fia? Ön is elsohajtá magát jó előre a miatt, hogy pár percz mulva egy hibás húzást fog tenni.

A szelid férfiú rémséges zavarba jött s a világért sem mert volna e pillanatban Marion kisasszonyra nézni, a ki folyvást izgett-mozgott a székén és szerette volna megleczkézni a pajzán kis vidorságot, a ki ilyen derék férfiút sem átall zavarba hozni.

— Szörnyen fűtenek! — mondta végre a zavarba jött férfiú, homlokát tarkavirágos keszkenőjével törülgetve.

— Ellenkezőleg, tiszteletes úr, a kandalló lángja egészen kialudt.

— Mégis nagyon meleg van, — mondta szigorún Marion, hogy a lelkésznek igazat adjon.

A játék zavarosan folyt s Marion roppant dúlást tett az ellenség seregében. A bástyák ledőltek, a közvitézek fogytak s a királyi pár méltó aggodalmak közt tétovázott a koczkákon ide s tova.

— Ah, ön nem vigyáz! — figyelmeztette Olga a tiszteletes urat.

— Valóban, — felelt ez, még mindig nagy hőséget érezve, — igen szórakozott vagyok. Egészen elfoglal valami s elfordítja figyelmemet. Egy idő óta, mi tűrés tagadás, nagyon nyugtalan és türelmetlen vagyok.

Marion kisasszony elképpedt. Nagy ég! mit fogunk most hallani.

— Honnan e nyugtalanság? — kérdezte a kis

A játék zavarosan folyt.

Vadnai: A kis tündér.

56. lap.

tündér, legkevésbbé sem törődve ama titkos néma jelekkel, melyek által Marion kisasszony értésére akarta adni, hogy hagyjon valahára békét ennek a szegény embernek.

De e szegény embernek most különös bátorsága jött a vallomásokra s válaszát ily gyanus és különös értelmű szavakon kezdte:

— Minden embernek van valami szenvedélye, mely elfoglalja és boldoggá vagy boldogtalanná teszi. Nekem is van egy, mely közelebb néhány hónapon át egész a mult hétig szunnyadt szívemben.

Marion megint a melegről panaszkodott, de panaszát ezúttal senki sem vette figyelembe. A szemérmes hölgy tehát kénytelen volt fölkelni s az ablakhoz menve, kinézni a szürke, ködös levegőbe.

— S mi az a szenvedély? — kérdezte ezalatt Olga.

— Igen ártatlan és falusias.

Marion csodálkozó képpel tekintett vissza.

— És az?

A mint már volt alkalmam említeni: a kertészkedés. E szelid szenvedélyt minden tavasz újra fölébreszti bennem. Az első melegebb napsugár, mely ablakomon besüt, rózsatőimet juttatja eszembe. Ilyenkor türelmetlenül várom a tavaszt, és napjában kétszer is megnézem a naptárt, hogy mikor köszönt be már. Alig várom, hogy rózsatőim kibonthassam téli burokjukból s gyönyörködjem fakadásukon. Az első rügy, az első levél, az első bimbó, az első virág nekem mindig nagy örömet okoz. Akkor nem érzem a rideg, egyedüli élet súlyát; akkor van családom, van gyermekem, van társaságom, melyet szeret-

hetek; míg a nyár utolsó rózsája ismét el nem szomorít.

— Valóban, — szólt Olga, — a jó tavasz az ön rózsáiért megkettőztethetné lépteit.

Marion megjegyezte s azzal a szegény férfiút egészen elpirította, hogy a rózsák szeretete nemes, gyöngéd és költői kedélyre mutat. Oh, de ki is ne szeretné a rózsákat, e gyöngéd tiszta teremtményeket, melyek harmattól és napfénytől születnek, mosoly közt élnek és illatozva halnak meg. S rögtön megemlékezett egy szép angol romántczra: «The last rose of summer», melyet a tiszteletes úr számára lefordítani igért.

A tiszteletes úr megköszönte és nagyon elégedett volt. Igen szépeket gondolt magában a virágokról és a nőkről, hanem azokat a világ minden kincseért sem merte volna elmondani. (Bizonyosan meghalt volna szégyenletében.) Azt azonban elmondta, hogy a virágok nemcsak az emberi szem gyönyörei, hanem az emberi elme büszkesége is lehetnek; mert hisz a természet ezer szüleményei közt csupán a virág az, melyet az ember még szebbé és tökéletesebbé birt formálni, midőn azt a kerti művészet által teljessé és szebb alakúvá tette.

— Valóban szeretném önt rózsái között látni, — mondta a kis tündér. — Tornácza előtt egy léctől kerített kör van, melyből a magas csipkerózsák kinyúlnak és nyáron át illattal töltik el a léget. Ezt már tudom. Olyan lehet ön udvarában, mint egy kis király. Fején a bölcseség koronája. Az nem tesz semmit, hogy nem lehet látni; annál többet ér, mert

nincs annyi bajnak kitéve, mintha aranyból volna. Legfölebb csak a csöndes költői kedélyek irigylik, kiknek a rózsákból csak a töviskoszorú jut. Valóban irigyelhetik is. Ily előkelő társaság: a növényvilági királynők körében élni! S minő rózsái vannak önnek?

— Mindenfélék, kisasszony, semperflorensek, Stuart-Máriák, alczeák, Victoriák, czenthifoliák, thea- és luthea-rózsák. De én nem szeretem ez idegen neveket, s némelyiket meg éppen ki sem tudom mondani. Azért a tavaszszal új keresztelőt fogok tartani fölöttük, s erre önöket is meghívnám, ha remélnem lehetne leereszkedésüket.

— Elmegyünk, nagyon örömest elmegyünk, — igérte azonnal Marion.

— Kétségkívül, — folytatta Olga, — s minők lesznek az új nevek?

— Magyar költőnők és művésznők nevei. Egyik Iduna, másik Kornélia, a harmadik Flóra, Atala, Róza és a többi. A kisasszony lesz szíves és kijelöli őket, hogy a virágok mintegy jelképezzék színeik és formájuk által a mi költőnőinket.

Olga elpirult.

Marion jól tudta, hogy miért pirult el, s kapott az alkalmon, hogy megtorolhatja a szelid, gyöngéd kedélyű lelkész zavarát és ravaszul mosolygó arczczal kérdezte:

— Kedves Olga, egész arczát szokatlan rózsás hőség futotta el. Valjon miért?

— Nem titkolhatom el, hogy e perczben röstellek valamit.

— És az?

— Hogy nem igen ismerem a magyar költőnőket és művésznőket. Ez különben nem egészen az én hibám. Ön jól tudja, hogy anyám mindig mondta, hogy a költők olvasása a lélek betegsége, s meglehet, hogy ebben igaza is volt; azt szintén tudja, hogy a színház teljességgel nem tartozott szenvedélyei közé; soha sem látogattuk, soha sem beszéltünk róla; tudja továbbá, kedvesem, hogy Eszter néni, (a kit sokkal jobban szeretek azóta, mióta távol estem tőle), csak az imádságos könyvekkel foglalkozott, s a költészet és művészet múzsái egész házunknál egyedül csak önnél találtak pártoló, részvevő szívre. Ily körülmények közt én sem tudhattam róluk egyebet, mint hogy léteznek s az elmét izgatják, a szívet pedig balgatag ábrándokra késztik. Ezt a madám is így mondta, a ki nagyon okos asszony volt. «Tanulni kell, kedveseim, és nem ábrándozni», ez volt a jelszava, melyet az egész nevelőház követett, kivéve egy pár nagyobb leányt, a kik titokban Romeókról, Monte-Christókról és Rodolphokról beszélgettek egymás között. Ezt tudva, tiszteletes úr, nem fog elitélhetni azért, hogy az én szívemet nem nagyon érdekli a költészet.

— Lehetetlen! — mondta csodálkozó szótagolás közt a lelkész, valószinűleg csakhamar megbánva, hogy e szeliden kárhoztató szót akaratlanul is kiszalasztotta.

— Én nem azt a költészetet szeretem, — mondta élénken Olga, hogy magát mentse, — melyet az emberek, hálósipkával a fejükön s papucscsal a lábukon, papirra írnak; hanem a melyet Isten írt a

levegőbe, a földre, az égre. Egy csillag, virág, a vidám napsugár, a pacsirtadal, egy mező tarkasága, a falusi harangszó: ez az igazi költészet, mely a szivet meghatja. Az emberek mindig kontárok és unalmasak maradnak, bármennyire lelkesüljön is az én Marionom Lamartine, Lenau vagy Hahn-Hahn Ida művein.

— Bocsánatot kérek, kisasszony, — folytatta a lelkész, bátorságot merítve a meggyőződésből, melyet a költészet iránt táplált, — ön egy ismeretlen világról beszél. Nem látta azt és mégis elitéli. Higyje meg ön, hogy a költők vigasztalnak és boldogítanak. Az én rideg, egyedüli, magányos életemben is annyi örömet és megnyugvást szereztek, hogy soha sem tudok elég hálás lenni irántok. Ha csapások értek, soha sem folyamodtam hiába hozzájuk; ha reményimet vesztettem, ők újra lelkesítettek; kipótolták nekem a rideg téli napokban mindig azt is, a mit kertemben egy időre elvesztettem. Ön is bizonyosan szeretni fogja őket, mihelyt megismerkedik velök. Hogy ne szeretné, midőn önmagában is annyi a kedély, gondolat, szép érzés, szóval a költészet.

Marion kisasszony e szavaktól csaknem el volt bájolva. Hisz ez egy valóságos ékesszóló! Soha sem hitte volna, hogy ez a szerény, igénytelen, bátortalan falusi lelkész ennyi lelkesüléssel tudjon szólani. Mintha az ő lelkéből beszélt volna. Nem is állhatta meg, hogy meg ne jegyezze: a költők eme nagyrabecsülése még mennyivel jobban meggyőzi őt a tiszteletes úr meleg és gyöngéd kedélyéről. Azután így szólt:

— Soha se féljünk, hogy a költészet szép világa ismeretlen marad a mi Olgánk előtt. Fiatal leányok szívében rendesen ez szokott kalauza lenni egy kimaradhatlan érzésnek, a szerelemnek.

Erre a megjegyzésre a kis tündér hangosan fölkaczagott.

— Mit beszél ön, kedves Marion? A szerelem, ez a fényes levegő, ez az alaktalan ábránd, mely mint a paradicsom-madár sohasem lép a földre, hanem mindig a légben röpköd, ég és föld között. Ne féljen, kedves Marion, ettől én meg leszek óva. Fogok érezni bizalmat, rokonszenvet, meleg barátságot, szeretetet, de szerelmet soha. Ez, kedvesem, nem érzés, hanem érzelgés, gyönge lelkek betegsége.

— S olyan járvány, melyet senki sem kerülhet ki.

— Ne higyje. Önnek egyik kedves dalnoka (egy nyavalygó a siralom völgyében) a szerelmet vándormadárhoz hasonlítja, mert hisz ő nekik mindent hasonlítaniok kell valamihez; nekik az ön szeme csillag, az ön szája cseresznye, az ön nyaka hattyúnyak, az ön termete czédrusfa stb. A mint mondom, az a dalnok a szerelmet vándor-madárhoz hasonlítja, mely jő s megy, ahol nyugtot és enyhe léget talál. Valószinűleg igaza van, s önnek tudnia kell, hogy a madarak csak a méla csöndes, borús árnyú ligetekbe rejtőzködnek, melyekhez — ha költő volnék — az ön szívét hasonlítanám, kedves Marion, s kikerülik az ingó-bingó ágakat, melyek örökösen rezgenek, mozgatva jókedvű szellőktől. Ilyen ingó, rezgő, mozgó, zajos valami az én szívem is; azért a szerelem szé-

pen el fog suhanni fölötte, hogy jobb hazát keressen.

E tárgy sokkal kényesebb volt, semhogy a tiszteletes úr illőnek találta volna beleszólni. Ezt sem komoly állása, sem különös körülményei nem engedték. Hallgatott tehát, mint egy bölcs, s az egész vitát Marionra hagyta, ki épp egy, szívének és elméjének nagy dicséretére váló s igen tanulságos beszédbe eredt amaz örökigazság fölött, hogy «a nők hivatása szeretni és — boldogítani».

De — a tiszteletes úr nem kis sajnálkozására — még csak közepéig sem juthatott ez igaz és értelmes beszédnek, midőn — a kis tündér nagy örömére — az ajtó megnyilt s belépett az öreg úr.

Az öreg úr azonban most nem látszott olyan öreg úrnak, mint egy-két hóval ezelőtt. Mintha legalább is tíz-tizenkét évet vettek volna le vállairól. Alakja többé nem oly görnyeteg s délczeg magatartását maholnap visszanyeri; arcza, mely eddig a sivár lemondás és vigasztalan bánat fátyolával volt bevonva, most már gyakran a remény derűjétől kap egy kis fényt, s a redők homlokán sokszor kisímulnak egy-egy vidám mosolyban; szemébe visszatérni látszik a régi tűz, arczára az egészséges szín, tagjaiba a rugékonyság és természetébe a tevékenység vágya.

A tiszteletes úr nem győz eléggé örülni e változáson.

— Mindig mondtam, — jegyezte meg, a szerénység mellett egy kis büszkélkedő örömmel, — hogy jobb napok is jönnek, mikor az öröm és jókedv újra fölkeresik e hajlékot. A sírokat virágok födik el sze-

münk elől s az ég ismét mosolyogni fog ránk. Mindig mondtam, nagyságos úr! S ime úgy történt. Már is jobban megy minden. Maholnap csupa élet, csupa egészség lesz.

— Jól mondta, tiszteletes úr, hanem én nem hittem — válaszolt az öreg úr. — Hagytam, hogy a búbánat erót vegyen rajtam. Magam faragtam a magam sírkeresztjét. Elcsüggedtem és nem reméltem semmit. Olyan ború környezett, melyben nem volt kilátás sehová. Czélt vesztve, mindig azt mondtam, hadd menjen úgy az élet, ahogy mehet, a vége utoljára is a sírnál akad meg, s nekem több kedvesem van már ott a föld alatt, mint itt a föld felett. Én csak panaszkodni, keseregni tudtam az összeomlott mult idő emlékei fölött, mint Jeremiás Jeruzsálem romjain. Még a fecske is okosabb volt nálam, mert az, ha leszúrják régi fészkét, új reménynyel újat csinál. Mit tudtam én, hogy elvesztett legnagyobb kincsemet újra visszanyerem, a szeretet kincsét, melyet ez a kis bohó lány adott vissza szívemnek. Most már ezután minden máskép lesz. Post nubila Phoebus. Most már megint van czélom. A kis tündér itt van és új életre serkent az élet útain, virágokkal szórva be a töviseket, a göröngyöket.

Olga e szavakra nagybátyja keblére simult és könnyes szemekkel nézte a nagybácsi tisztes szelid arczát, ezüstlő hajfürteit és azt a megnyerő mosolyt, mely fehéres bajszával beárnyalt ajka körül játszadozott. Mindketten sírtak és arczukon látszott, hogy mily boldogok azok, kik az örömtől ejtenek könynyet.

— Miért könnyezel, kis bohó? — kérdezte az öreg úr?

— Az öröm könnye ez, bácsikám. Jól esik hallanom, hogy az én gyönge két kezem rázta fel önt ama nehéz és veszélyes kórálomból, melynek neve: életuntság. Oh, nem adhatok hálát az Istennek, hogy ide vezérelt!

Marion kisasszony is el volt érzékenyülve. Nemkülönben a tiszteletes úr. A mi még Mariont illeti: a jó teremtés alig állhatta meg, hogy föl ne szólaljon: lássa, kis tündér, ön olyan szép most, arczán a meghatottság komolyságával és szemében egy szép érzés könnyeivel, hogy ha látná magát, bizonyosan nem bujnék megint a gyermekes pajzánság és gondtalan szeszély bohócz köntösébe; nem lenne többé játszó gyermek, midőn emelkedett szellemű leány lehet; s nem szállna le megint az égből a porba!

De e pillanat nem volt alkalmas jóakaró intésekre. Ez óra a megelégedés órája volt, kivált midőn néhány percz mulva a kis tündér parányi ujjai a zongora billentyüin futostak, néha gyöngéden, mint a szellő, máskor szilajon, mint a zivatar, s a teremben meleg kifejezéssel zendült meg az öreg úr legkedvesebb magyar dala. Az öreg úr feje mozgásával kisérte az ütenyeket, Marion mélázott, a tiszteletes úr pedig — felhasználva az alkony jótevő félhomályát — a mélázó kisasszonyra tekintett és arról gondolkozott, hogy vajon az min mélázhatik?

A dal hatása oly nagy lett az öreg úrra, hogy egyszer azon vette magát észre, hogy bokáit összeveri, mintha valami tánczkedv lepte volna meg,

őt, a kinek eddig a közönséges járás is terhére esett.

Zsigmond úr ez átalakulása azonban korántsem volt valami igézetes csodadolog, noha a szakácsné és János huszár váltig mondják, hogy a kis tündér szemében valami különös erő rejlik, melytől talán még a halálra vált beteg is meggyógyulna. Ők legalább mindig könnyebben és vidámabban érzik magukat, mikor rájuk tekint.

Bizonyos, hogy Zsigmond úr is mindig egész szívből örvend kis huga közellétének, de ez magában még sem igen gyógyította volna meg; hanem meggyógyította a friss lég, a mozgás, a tevékenység, a gazdálkodás gondjai, melyekkel magát újra elfoglalta. Hiszen most már megint van kiért munkálkodni és fáradozni.

Általában az egész gazdaságban újabb elevenség kezdődött: az a lehangoló, unalmas bágyadtság, mely a kastély uráról, mint egy kikerülhetlen járvány, a legutolsó szolgára is elragadt, nem volt többé észrevehető; a béresek megint víg ostorpattogás közt hajtották be fehér ökreiket a gazdasági udvarra; a szolgálók víg dana közt jártak a kútra; a kertet élénk kedvvel tisztogatták a közelgő tavaszra; s a kastélyba gyakran jöttek a faluból ünnepiesen felöltözött pórleányok, friss arczú menyecskék és tisztes öregek, megköszönni «az áldott jó teremtés»-nek, hogy meglátogatta őket lakodalmaikon, keresztelőikben s fonóházi mulatságaikban, s néha, midőn jó kedve jött, egyet-egyet fordult is a falusi czigányok éles hegedűi és még élesebb klarinétja mellett.

A kis tündér mindenütt ott volt, mint egy mosolygó áldás. Már négy pórgyermeknek volt a keresztanyja és két menyasszonynak a nyoszolólyánya. Ő nem leereszkedett ez egyszerű jó nép közé, ő valóban részt vett örömükben, gyönyörködött vidám tánczukban és énekelte dalaikat.

Marion kisasszonynak nem egyszer kellett figyelmeztetni, hogy valamivel tartózkodóbb legyen, ne tánczoljon mindenütt, mert az nem illik, s ne csókolgasson összevissza minden szép kis parasztgyermeket, mert ezért a szomszéd úri családok meg fogják szólni, ha híre fut.

Olga mosolyogva hallgatta e figyelmeztetéseket, de az egyszerű és jóságteljes falusi nép ragaszkodása sokkal jobban tetszett neki, mintsem az unalmas illemszabályok miatt megszünhetett volna e jó nép örömeit szaporítani. Az emberek megszólhatják érte, — gondolta, — de a jó Isten mosolyogva néz rá, mikor e jó emberek közé vegyül, kik a természet ölén természetesen nőttek fel.

Ilyen kedvtelések közt gyorsabban folytak a napok. Már a pipiskék vidáman futkostak a rögek között, a vetés zöldelni kezdett s az egész természeten az az öröm-mosoly volt látható, melylyel egy érkező, mindenütt jelenvaló és mindenütt szívesen látott vendég üdvözlésére készül.

A tiszteletes úr is addig nézegette a naptárt és a befödött rózsatőket, míg egyszer elérkezett az idő, midőn híveivel elénekelhette a szép tavaszi zsoltárt:

Mint a szép híves patakra
A szarvas kivánkozik:
Lelkem úgy ohajt Uramra . . .

A következő vasárnapon pedig olyan épületes és szépen kiczifrázott egyházi beszédet tartott a virágnyitó és életújító kikeletről, hogy Marion kisasszony, ki ez alkalommal jelent meg először a falu templomában, nem győzte eléggé dicsérni, s költészet és tanulság dolgában e művet Boileau tankölteményeihez hasonlította. A hasonlat nem volt ugyan valami tökéletes s igazán szólva, Marion kisasszony nem is igen sok időt fordított Boileau tankölteményeire; hanem annyi mégis tökéletesen igaz volt, hogy a derék lelkész ez alkalommal igen sokszor folyamodott a költők képes kifejezéseihez, nyilván azért, mert Marion kisasszony megjelenéséről már jó eleve értesült, s ez alkalommal kissé ki akart tenni magáért.

E vasárnap óta minden nap hozott egy-egy kis ártatlan örömet, most a fakadó ág, a kibuvó levélke, majd a pacsirtaszó és meleg napfény képében. Egy reggel pedig a kis tündér egész gyermekes örömmel szaladt a kertből az udvarra, a lépcsőkre, a csarnokba s végre a szobákba.

— Marion, tudja-e, mit hoztam önnek?

— Talán ismét valami kis kigyóval akar megijeszteni.

— Isten őrízzen! Ellenkezőleg, örülni fog rajta, a napfényt juttatja eszébe.

A kis gonosz Sonnenschein főhadnagyra czélzott, kinek neve egy időtől fogva, — mióta a sakktábla esténkint épp oly mértékben érdekelte, mint a tiszteletes urat, — ritkábban jelent meg a komoly hölgy ajkain.

— Nem tudom elgondolni. Talán valami rajzot készített számomra?

— Ellenkezőleg, a természet egy kedves kis szülöttjét hoztam önnek. Ime itt van.

— Ah egy ibolya.

A szerény kis ibolya soha sem birta volna elképzelni (bármennyire képzelődött volna is), hogy mint okozhat ő ennyi örömet? Hiszen ő mindössze is nem egyéb, mint egy kedves, de egyszerű látogatójegy, melyet a tavasz előre küld el azoknak, kik megérkezését türelmetlenül várják.

A szenteleki kisvilág azonban még abban is látott valamit, hogy az első ibolyát a kis tündér lelte, míg a tiszteletes úr egész természetesnek találta, hogy a tavasz annak jelenti be magát legelőször is, ki vidám fiatalságával legjobban hasonlít hozzá. Marion kisasszony e megjegyzésre neheztelő sohajt fojtott el és tréfás mosolylyal jegyezte meg, hogy a tiszteletes úr milyen udvarias és milyen költőileg tudja magát kifejezni.

A tiszteletes úr egy idő óta csakugyan igen válogatott kitételekkel élt, s valószinű, hogy a különben bátortalan férfiút is a kis tündér szeretetreméltósága igézte meg, minthogy mostanában olyan bókokat és határozott nézeteket mond a hölgyeknek, minőkre ezelőtt a világért sem vetemült volna, még sárospataki diák-korában sem, noha akkor a legszálasabb és legreményteljesebb tógátusok egyike volt. E folytonos szerénységnek tulajdoníthatta a jámbor férfiú, hogy mai napig sem ismerhette meg a családi élet boldogságát, bármennyire megóhajtotta is azt a re-

igényírók rajzai után, s bármennyire tanácsolgatták is neki e komoly lépést a falu vénei és a tekintélyesb lelkésztársak, legkülönösebben pedig azok, a kiknek eladó leányuk volt. De bizony hiába tanácsolták azt: a szelid férfiú röstelt a leányfélék után járni, már pedig a házasság ritkán esik meg fáradság nélkül. Így történt, hogy noha a mult év végén már szerencsésen keresztül lépte a negyvenharmadik évet, mégis csak a rózsáskert képezte egész családját, otthon minden társaságát.

Szenteleki Zsigmond úr azonban — az egyház nagylelkű főkurátora — nem hagyott föl egészen minden reménynyel, s gyakran biztatja: hogy még nem haladta egészen idejét, mert a tiszteletes úr még mindig olyan életteljes színben van s olyan ajánló külsővel bir, hogy aligha cserélhetne a mai világi léha ifjak legnagyobb részével. Különben is: később is jobb, mint soha! Sőt az öreg úr a bibliából is idézett (ha ugyan ez a bibliában van), hogy ha megházasodunk, megbánhatjuk, ha pedig nem házasodunk meg, okvetetlenül megbánjuk!

A tiszteletes úr mindezt mosolyogva hallgatta és szívében édesded gondolatok támadtak. Közelébb azonban igen nagy zavarba jött, midőn Zsigmond úr abbeli véleményében, hogy a tiszteletes úr most is ifjabb sok mai világi ifjunál, Marion kisasszony is teljesen osztozott és azt egész bátorsággal ki is mondta. E pillanatban a világért sem mert volna a derék hölgyre tekinteni, bármint ohajtotta is azt.

A kis tündér most sem állhatta meg, hogy a zavart még jobban ne tetézze s évelődve szólt:

— Tökéletesen igaz. Bármely nő (nem értek holmi magamforma nagyon fiatal, bohó leányt) megtisztelve érezhetné magát, ha a mi kedves lelki atyánk kinálná meg kezével és szívével. Legkiváltkép pedig azok, kik a lelkészi pályát oly magasztosnak tartják, mely az égből ered le hozzánk és az égbe is vezet. Valóban magasztos is. A lelkészek a mi vigasztaló úti társaink az életben, kik minden nagyobb eseménynél mellettünk vannak, imával és áldással. Ott vannak, mikor születünk, a bölcsőnél; ott vannak, mikor férjhez megyünk, az oltárnál; ott vannak, mikor meghalunk, a koporsónál.

Marion csak nézett, hogy ez a víg leány mit akar most e hosszú bölcs beszéddel elérni.

— Nekem is van egy kedves jó barátnőm, — folytatta Olga, — ki pár nappal ezelőtt hosszasan beszélt velem e pálya magasztos hivatásáról s megemlékezett szülőföldének egy szép fehér házacskájáról, a havasok alatt, hegynyilásnál, gazdag lombok között, hol olyan csöndes minden, hogy csak egy-egy harangcsendülés, kutyaugatás és vidám füttyszó árulja el, hogy élet is van e sűrű fák árnyai alatt. E kis fehérlak a messze Svájczban áll, apró viskók közt, melyek mind leborulva környezik. A lelkész-család lakik benne. Oh mily szép, a nagyvilágot elfeledő életet visznek ott, oktatva a kisdedeket, gyámolítva az árvákat, vigasztalva az özvegyeket s szeretve mindenkit, a ki jó és szenved. Az én barátnőm soha sem látott ennél nagyobb boldogságot. A királynők pompáját nem irigyli, de e lelkész-család örömeit igen. Mennyi béke, jóság és költészet együtt. Barátnőm

azt is mondta, (én ugyan nem tudom, ha való-e, vagy csak képzeli?), hogy a jó költők és hivatásukat érző lelkészek valódi édes testvérek; azért ragad lantot annyi lelkész s azért ölt egyházi palástot annyi költő. Nos Marion, eláruljam-e: hogy ki volt az a kedves barátnőm, ki nekem ezeket mondta?

— Nekem mindegy, — felelte a derék hölgy, haragot mutatva, de azért a legkevésbbé sem haragudva, a miért véleménye ezúttal szőnyegre került.

— Ha mindegy, tehát kimondom, hogy a ki így beszél és érez, az nem más, mint Marion kisasszony.

Az öreg úr egyet nevet, mire nem kis zavar támad. A lelkész úrnak megint nagyon fűtenek a szobában s Marion kisasszony is hasonló hőséget érez. Mit tegyenek? Kapolyai István uram nagy szerénységében azt a meggondolatlanságot követi el, hogy e sok szép vonatkozást el akarja magáról hárítani és halkan jegyzi meg:

— A kisasszony valószinűleg csak a felekezetebeli lelkészekről szól ily magasztalólag.

— Nos, hát nem tudja ön, hogy én mily felekezetű vagyok?

— Jól tudom. Mint minden franczia nő, katholikus.

— Ellenkezőleg, uram, nagyon is reformált hitű vagyok! — felelte Marion némi büszkeséggel. — Egyik ősöm a hugenották közt esett el a St. Germain l'Auxerrois kolostor előtt, mint maga a nagy Coligny, kinek sebei fölött IX. Károly azt mondta: «a seb a tied, de a fájdalom az enyém». Ott esett el a szentbertalanéji vérfürdőben. Többi őseim kivándoroltak a svájczi havasok közé, hol ma is tiszta a levegő és

a szabadság. Ott azután letelepültek, megtartva nyelvöket épen úgy, mint vallásukat. Hogyne ragaszkodnám én is e valláshoz, mely a legszebb fényt veti családunk történetére és mindnyájunk szívére? Tiszteletes úr — meglehet — azt hitte, hogy mult vasárnap csupán a kiváncsiság vagy unalom vitt az ön templomába? Csalódott. Az az én templomom is.

— Örülök, nagyon örülök, hogy Marion kisasszony az én hívem, — mondta a lelkész és csakugyan meglátszott arczán, hogy ennek igen örül. A buzgó férfiú szívéről e pillanatban nehéz kő esett le, mert ugyane pillanatban egy régi óhajtása teljesült. Sokszor megtörtént ezelőtt esténkint, midőn a gyertyát eloltotta s még nem tudott elaludni, midőn mindenféle bolondságot összevissza szokott gondolni az ember, hogy a lelkész agyában e különös óhajtás támadt: mennyivel jobb lenne, ha ez a derék, szellemes és szeretetreméltó Marion kisasszony nem franczia, hanem angol leány lenne. Akkor legalább az ő felekezetéhez tartoznék; egy kötelékkel több lenne, a mi őket összefűzné, míg így nagy válaszfal emelkedik közéjük, melyeket más ember ugyan semmibe sem vesz, de melyeket egy lelkésznek — legyen bár a legfölvilágosultabb férfiú — soha sem szabad tekintetbe nem venni.

Ámde bármennyi gondot okozott is e töprengés, mégis százszorta több örömet szerzett annak megtudása, hogy Marion kisasszony franczia létére is az ő híve.

E nap óta a buzgó férfiú a kegyelet valódi ájtatosságával nézte a derék hölgyet, kinek egyik őse —

a hagyomány szerint — a hugenották közt a nagy Coligny mellett vérzett el, míg a többiek a szabad hegyek közé vonultak s annyi viszontagság közt is híven megtartották hitöket. Ily család ivadékát — már csak azért is — lehetetlen volna a legmélyebben nem tisztelni.

E körülmény közelebb hozta a két szenvedélyes sakkjátékost s kétségkívül történni kellett köztük valaminek, mert az ember nem változik át minden igaz ok nélkül.

Pedig e kis körben igen nagy változások történtek.

A kis tündér például sokszor azon töri a fejét: mi lehet az oka, hogy ez a Marion egészen más lett; néhány hét óta nem leczkézteti s egészen felhagyott minden jószándékú tanácsadásokkal; az anyáskodást megunta már; sőt az Istenben boldogult főhadnagyot sem emlegeti, a ki — jobban meggondolva — talán még sem vitte volna föl egészen a tábornokságig. Olga gyakran egész tűzzel dalolja most is, hogy «fényben áll a piazetta», s kétszer is ismétli:

A szerelem rövid tavasz,
Ma él s holnap oda van;

de Marion nem törődik többé vele, s talán nem is hallja meg, noha a mint ezelőtt százszor is elmondta: e dal még a koporsójából is fölébresztené. S miért veszté el oly hirtelen tündér-hatását, hogy már nem is hallja meg, noha nem fekszik a koporsóban, sőt szokásán kívüli eleven léptekkel jár a szobában? Itt történni kellett valaminek.

A tiszteletes úr két cselédje is töpreng és gondolkozik. Azon töprengenek: mi lehet az oka, hogy noha már itt az április, a tiszteletes úrnak még sem jutnak eszébe a semperflorák.

Okvetlenül valami történt, hanem ez még — titok.

IV.

(A kis tündér a hársfa alatt űzi pajzánságait.)

Az egész kertben legszebb a hárs alatt.

E magas koronás fa magányos dombon áll, melyre sűrű ágaival és szívalakú leveleivel hűvös árnyat borít. Alatta eleven-zöldre festett kis kerek asztal és két ülőpad láthatók, mert ez a kis tündér legkedvesebb helye, a mennyiben tudniillik ily mozgékony teremtés egy álltóhelylyel megelégedhetik.

E dombról igen szép a kilátás.

Előtte virágágyak, tömött gyepszegélyzettel; fasorok, melyeknek fakadó levelei maholnap el fogják fedni ama tüskefészkeket, melyeket a mindig vidáman csörgő szarkák raktak egész bátorsággal a kopasz ágak közé; poronddal kivert ösvények, két oldalt örökzöld puszpánggal, melyek haragosan sötétlenek, valószinűleg azért, hogy nem birnak magasabbra nőni; túl ezeken, a fák között, a kastély látszik, melyre már fölrakták a zöld redőnyöket s melynek barnás falait most már mindennap meg-

aranyozza a tavaszi verőfény. Hátra tekintve a hárs alól, a lenyesett sombokrok fölött az egész völgyön végig nézhetünk, s láthatjuk a szép rónát, a szántóföldeket, hol az emberek nyüzsögni kezdenek, míg fölöttük a pacsirták vidor éneke zeng; láthatjuk a mező közepén folyó víz csillogó szalagját, mely lassan halad, mintha minden egyes habja csak igen nehezen tudna megválni e szép vidéktől, a szeszélyes alakú hegységtől, melyet a távolság hamvas-kékre fest, lenn a kis kerek erdőktől, melyek mellett maholnap gulya-ménes legel, a csinos völgyi faluktól, virágozni készülő rétektől és a víz fölött élénken kereplő malmoktól.

A kis tündér legtöbbnyire itt örült a tavasznak. Marion kisasszony azonban kissé szellősnek találta e helyet s egy somfasor eleven-zöld ívezetét tartá legszebbnek, melynek fénytelen levegője az ovidiusi homályt és Ossián borulatos berkeit juttatta eszébe. A tiszteletes úr is hasonló véleményben volt, s tízszer is ismételte, hogy ott csakugyan legjobb sétálni.

A tavasz nemcsak lombokat hozott a fáknak, virágot a mezőnek, fényt a levegőnek, hanem vendégeket is a kastélynak s egy csapat udvarlót a kis tündérnek.

Télen át kevés volt a vendég. Csak néha rándult át Zörgeiné ő nagysága, az özvegy konziliáriusné, egy igen különös asszonyság, a kit Olga «az örökké siró új Niobe»-nak nevezett. (A kis gonosz mindenkinek adott valami nevet, rendesen a régi görög világból, melynek hitregéjét és történeteit elég jól ismerte.) Csakhogy ez az elnevezés nem a legsike-

rültebb volt, mert míg Niobe a naptól agyonnyilazott gyermekeit keseregte, addig Zörgeiné ő nagysága füstbement remények fölött sopánkodott. Ő csupa panasz és sohaj volt mindig, s egyike ama passzionátus szenvedőknek, kik mások előtt mintegy tetszelegni látszanak saját búbánatukban. Fájdalmas arczczal kelt föl és elégületlen szívvel feküdt le minden áldott nap, a miért neki ilyen egyedül, ilyen árván kell leélni e szomorú, gondteljes éveket. Csupán egy férfiú volt, a kire mindig kegyesen mosolygott, s a ki e mosolyt soha sem tudta megérteni: az ő régi jó rokona, a ki gyászos özvegysége napjaiban oly sokszor volt gyámola: Szenteleki Zsigmond. A rossz világ azt is beszéli, hogy e folytonos búbánatnak is hasonlag a jó öreg úr az oka, ki teljességgel nem érti el a delnő mély érzelmű panaszkodásait. Annyi bizonyos, hogy a gyászos özvegy újabban is igen virító rózsaszín szalagokkal halmozta el csipkefőkötőjét, s kalapján olyan tarka virágokat hordott, melyek egészen kiríttak az ő bágyadt, sovány arcza, beesett szeme és megsáppadt ajkai mellett. A kis Olga sokat tréfált e szalagok és virágok miatt, sőt egyszer annyira ment, hogy Zörgeiné ő nagysága örök istenhozzádot készült mondani a szenteleki kastélynak, hol egy kis gyermek kedveért mindent és mindenkit elhanyagolnak.

A többi vendégek sem voltak kedvesebbek: egy terjedelmes mama, ki mindenkiről csak rosszat beszélt; két kisasszony, kik mióta a császárfürdőben pár unalmas hetet töltöttek, mindig azt vitték: hogy csak Pesten van élet, itt e szúnyogfészkekben csak

ásítani lehet; meg egy másik kisasszony, a ki maga volt a megtestesült természetlenség, mert mindent úgy tett, a mint azt a mult télen a fővárosban Emma comtessetől látta, úgy ült, úgy evett, úgy beszélt, úgy lépdelt feszesen, kimérten, nevetnivalólag. Ilyenek voltak a vendégek, kikkel Olga oly könnyedén bánt, hogy alig kerekedhetett kedvök a második látogatásra.

Az öreg urak is már csak gyéren mutatkoztak. A szenteleki kastély nem tetszett többé nekik úgy, mint azelőtt. Most már nem oly néma, ünnepélyes hely az, mert egy kis bohó leány tele lármázza élczekkel, dalokkal, holdvilágos szonátákkal. Szenteleki Zsigmond maga is megváltozott, s még az sem lesz nagy csoda, ha újra megházasodik!

Az öregek helyett azonban annál többen jöttek a fiatalokból.

Ezek többnyire igen egyszerű uracsok voltak a szomszéd falukból, kik hallván a kis tündér hirét — milyen szép, milyen kedves, milyen bohó! — egy vagy más ürügy alatt mind nagy kiváncsisággal jöttek át a Zsigmond úr kastélyába, ki valamennyiöknek kedves «urabátyja» volt. Az ő félszegségeik mindig igen jól mulattatták a pajzán leánykát, ki oly szivesen játszott és bolondozott velük, hogy négy vagy öt látogatás után valamennyien belé szerettek (idilli falukon és ifjú szíveken ez könnyen megesik), noha e titkos érzést egyik sem merte bevallani.

Egész társaság ült most is a hárs alatt.

A kis tündér valamit rajzol az asztalon. Az úrfiak pedig szépen el vannak heveredve a gyér gyepen és sovárogva nézik a gyönyörű fehér kis arczot, a

fekete hajfürtöket, a pajzánul mosolygó szemeket s végre az ügyesen mozgó, csókolni való parányi kezet. Csak egy szöszke ifjú — egészen sima arczczal s bő angolos zubbonyban — vesz magának annyi bátorságot, hogy hátulról leskelődjék, mígnem Olga komoly képpel figyelmezteti:

— Ha türelmetlenkedik, mindjárt félbe hagyom az egészet.

E szóra legalább is tíz haragos, fenyegető, villámló szem meredt a szöszke ifjúra, úgy hogy az egészen elröstelkedve huzódik hátra, nehogy vakmerőségével a kis tündért megharagítván, az egész társaság mulatságát könnyelműen koczkáztassa.

Pár percz mulva a kis tündér fölkelt.

— Ime elkészült, itt van.

Az ifjak mind oda rohannak.

— Ni, egy arczkép!

— Mi van aláírva?

— Az új Demokritosz.

Pár perczig nézik, mialatt egy csodálkozva kiált föl:

— Hiszen ez te vagy, Pista!

— Persze, hogy ő, tökéletesen el van találva, csakhogy egy kissé figurás kinézése van.

Pista e szóra nagyot nevetett, mialatt a szöszke ifjú elkapta a képet s elfutott vele; míg a többi nyomban utána eredt.

— Ugyan, Olga, — kérdezte Marion kisasszony, ki eddig a hárs tövében egy zsámolyon szó nélkül kötögetett, csak néha tekintve föl, midőn a kert ösvényén a porond sertegését hallotta, — ugyan

Olga, már minek tette ezt megint? Ily torzrajzot készíteni e szegény együgyű fiúról, s azt írni alá, hogy új Demokritosz?

— Köszönje meg, hogy ezt írtam; de hirtelenében nem jutott más az eszembe. Mit képzel, Marion, ez teljességgel nem sértés, annyival inkább, mert a régi és az én új Demokritoszom közt jókora nagy a különbség. Az nevetett az emberek gyöngeségei fölött, ez nevet, mivel nem tud okosabbat tenni.

— Valóban e szegény fiú, bármit mondanak is, mindig csak nevet. Talán még a testvére koporsója mellett is meg lehetne nevettetni; én a legkevésbbé sem vagyok ideges, mégis a nevetése sokszor bánt.

— E rossz szokástól akarom megszabadítani. A gúny mindig hathatós gyógyszer.

E perczben a domb alatti bokrok megzördültek.

— Csitt, csendesen, — figyelmeztette Marion, — Zenéri Kálmán itt jő a bokrok közül.

— Oh, Marion, nézze, mily epedő szemeket csinál. Nyakkendője à la lord Byron van kötve, haja à la Shelley, s inggalléra úgy kihajtva, mint azon a képen, mely a tiszteletes úr íróasztala fölött függ. Önök mondják, hogy az igen szép verseket irt. Hogy is hívják csak?

— Petőfinek.

— Nézze, Marion, nézze. Egy csöpp hijja, hogy el nem kacczantom magamat.

Valóban e halovány fiún volt valami olyas szomorúság, mely az embert nevetésre ingerelte. Pedig szegénynek nem volt más szerencsétlensége, mint hogy pár költeménye jelent meg valamelyik másod-

rendű néplapban, mely a műveket rendesen dicséretekkel, buzgó ajánlásokkal és hizelgő szerkesztői értesítésekkel szokta jutalmazni. Szegő Kálmánnak (mióta Zenéri lett, mert a Szegő név igen közönségesen hangzott fülébe) nincs nyugta; folytonosan az Olympus lakóival társalog és keresi Castalia forrását egy igénytelen tintatartó fenekén. Azóta sokszor hallani véli a múzsák ihlető szavait az éj csendében, nem gondolva, hogy az a hiúság gonosz szirénje, mely minden gyönge szívre egyformán sóvárog; azóta a szegény fiú csak két könyvet olvas: a természetet és saját szivét, korántsem hatolva be azok mély titkaiba, hanem pusztán külszíneikben gyönyörködve; azóta mindig szenved, eped, maga sem tudja miért; mód nélkül szerelmes, de nem tudja kibe, és keservesen panaszkodik — a rímeket nagy gonddal böngészve, — hogy eszményképét nem birja föltalálni a földön, e legszomorúbb, legsötétebb csillagzaton; azóta vágyó szemekkel nézi esténkint a csillagos eget, s jobb kezét mellénye nyilásába rejtve, oly festői állásokat csinál, melyek bármelyik vidéki szerelmes szinésznek is becsületére válnának; azóta mindig mereng és panaszkodik, hogy nincs álma, nincs nyugodalma; szegény fiú azóta még az asztal mellett sem mer jóllakni, nehogy valaki közönséges prózai lénynek tartsa.

A kis tündér a szellem lovagjának nevezi.

— Oh ön megint az égiekkel társalkodott? — kérdezte Olga félig komoly, félig nevető képpel.

— Nagyon szeretek az ily homályos árnyú berkekben vagy egy sásgazdag tó partjain sétálni, —

felelte az ifjú lágy, nagyon is lágy hangokon. — Ilyenkor a képzelet elragad, mint Phoebust a nap. Egészen visszaálmodom magam a nymphák, hamadryadok, gnómok és csábos tündérkék aranyidejébe, melyeknek világa régen összeomlott. A költő szelleme azonban újra megteremti őket. Néha midőn a napsugár a vizek fölött libeg, én a nayadokat látom ott forogni, lejteni és szökdicsélni; majd a tó is eltünik előlem, s a tenger özönlik föl, melynek színén csintalan, tréfás, feketeszemű nereidek játszadoznak tritonokkal és delphinekkel; majd a Syrinx nádsípját hallom megszólalni, míg távolból a satyrok éles furulyái szólnak, melytől riadva futnak el a fiatal pásztorhölgyek. Fenn Luna mosolyog s távol egy sziklabérczen áll Endymion. Oh szép világ volt az, nagyon szép világ! Az égiek játékba vegyültek a földiekkel, s Olymp istenei lehozták magukkal az emberek közé az eget, a költészetet. Ellenben mily kietlen rideg ez a mostani élet. Majd mindenki hamis bálványt imád, lélektelen csillogó ördögöt, a pénzt. A szerelem játék lett, a barátság puszta szó. Senki sem hisz, senki sem szeret, senki sem szenved igazán, csak a költők siratják az embereket és szenvedik át ezt az örömtelen életet.

— Ön elégületlen, — jegyzé meg Olga. — Azt hiszem, ez a költők egyik rendes betegsége.

— Nem vagyok mindig elégületlen, — felelt Kálmán; — néha a természet megvigasztal, mikor a föld puha fűvel, a szellő virágillattal, a kék ég verőfénynyel kinál.

— E szerint most igen boldog lehet ön. Nézze,

mily szépen fakad a föld füve; érzi-e, mily illatos a szellő, s látja-e, milyen azurkék az ég? Szebb színt alig lehet képzelni. A remek képírók mindig bágyadtan vagy igen haragosan festik az eget; pedig az most is milyen szelid és egyszersmind milyen élénk. Ön bizonyosan tudja, hogy miért ilyen kék az ég; én mindig kiváncsi valék azt megtudni. Önre számítok most, a ki költő, mert a költőknek sokat kell forgatni a tudomány nehéz lapjait s ismerni a természet titkos tüneményeit. Mondják, hogy Hyppokrene forrását a szárnyas ló körömütése Helikon azon ormán nyitotta meg, melyen Minerva — a tudomány istennője — szokott uralkodni.

Marion mosolygott, hogy a kis gonosz milyen komolyan mythologizál. De nem mosolygott ám a szellem lovagja. Ő igen nagy zavarba jött. Mit törődött ő eddig azzal, hogy honnan ered a magas levegő kéksége, s általában mi köze az ő költészetének az ily száraz tudós dolgokkal? Az ő tudománya (az egyetlen mythológián kivül) a szív érzése volt, s igazán szólva: kevés éjjelt áldozott arra, hogy valaha a tudós társaság tagja lehessen.

Olga azonban újra zaklatta, hogy mondja meg: miért kék az ég?

— Az ég, kisasszony, kék, mert kéknek van teremtve, mint a rózsa pirosnak, a liliom fehérnek, a falevél zöldnek.

— Ez a felelet engem nem elégít ki. Én mindig hallottam, hogy az ég kékségének valami természeti oka van. Azt hiszem, olvastam is valahol, hanem elfeledtem. Ön azonban megleli a természettudo-

mányban, ha megkeresi. Keresse meg tehát az én kedvemért, s mondja meg jövőre, ha meglátogat.

A szellem lovagja röstelte e dolgot, s ismét fölkereste a homályos árnyú berkeket, hol megint bátran álmadozhatik a nymphákról és nereidekről a nélkül, hogy valaki a természettudomány titkaival boszantaná.

— Ugyan, Olga, — mondta a jószívű Marion, — mily kellemetlen zavarba hozta ezt a szegény fiút is. Higyje meg ön, semmi sem kellemetlenebb, mintha valakit abba a helyzetbe hozunk, hogy hallgatásával kénytelen elismerni tudatlanságát.

— Én azt hiszem, Marion, hogy nem tettem olyan rosszat, mint ahogyan látszik. Ezt is ki akarom gyógyítani betegségéből. Ez a szegény fiú ábrándozik, a helyett hogy gondolkoznék; rossz rímeket csinál, a helyett hogy jól gazdálkodnék; hamisan érzeleg, a helyett hogy igazán érezne, s bohóságokat mível, a helyett hogy tanulna. Eszére akarom téríteni.

— Hogyan?

— A képzelgőknek semmi sem használ jobban, mint a tudomány. Ennek igaz, kétségbevonhatlan szépsége a legábrándosabb elmét is jobban elfoglalja, mint a kába álmok szines semmisége. Az, kedvesem, a termékenyítő napfény, ez a hideg csillogású holdsugár, mely mellett mécsest kell gyujtanunk, különben három lépésnyire sem látunk tisztán. Ezután, ha ez elégületlen szellemlovag a földfeletti dolgokról beszél, én a burgundi répák termeléséről értekezem, mely okszerű kezelés mellett igen sok hasznot nyujt. S meglássa, hogy megtérítem. Most a természet-

tudományhoz utasítom, mely mindenesetre hasznosabb, mint a mythologia, s míg megtalálja benne, hogy e magas kékellő ég színe nem egyéb, mint a napsugár viszfénye, mely a föld párázatain megtörik: annyi szépet, igazat és tanúlságosat fog olvasni a természetről, hogy megszereti a tudományt, és jövőre balgatag verseitől tán megkiméli a szép fehér papirt.

— Kedves Olga, — mondta mosolyogva Marion, — ön kezdi veszteni gyermeteg őszinteségét. Kis képmutató lesz belőle. Erényt csinál egy nagy hibájából, s azt, hogy az embereket zavarni és boszantani szereti, emberboldogítási rendszernek, gyöngeségek gyógymódjának nevezi.

Marion jóízűen nevetett a kis ármányos teremtésen, s még bizonyosan sokáig beszélgettek volna e tárgy fölött, de e perczben bevégződött az ifjak versenyfutása, melyet az új Demokritosz arczképeért a kert tekervényes ösvényein egész tűzzel folytattak. Az ifjak kifáradva, lihegve s magukat kalapjaikkal legyezve tértek vissza a hárs alá. A jó Pista akkor is hangosan nevetett, mivel az előtte szédelegve járó úrfi egy bokorban megbotlott, a mit ő szerfölött mulatságosnak talált.

A kép egy nagyon barna uracs kezében volt, ki azt magasan tartotta, mint egy nehéz harcz diadaljelét. Ez egy kis, de jól megtermett alak volt, kondor fekete hajjal, nagyon merev arczczal, görbe orral, míg ruházatában az ugyancsak föltollazott kalap, a zsinóros és ezüstpitykés kék dolmány s egy új fényes lovagló csizma tüntek föl. A fáradságtól nagyokat lélekzve, mondta:

— Tessék elhinni, Olga kisasszony, hogy tüdőmet soha sem erőltettem meg jobban. Ennyi fáradsággal két állomást is elgyalogolhattam volna. De mindegy. Alig érhetne a világon nagyobb öröm, mint az, hogy e képet — Olga kisasszony kezeművét — elnyertem. Most már legalább lesz egy emlékem kegyedtől, mit nem adnék oda Kaliforniáért, sőt magáért az egész világért sem.

A kis tündér mosolyogva nézett a lelkes ifjura, a kit egy hét óta «non plus ultra úrfi»-nak nevez, s a mely nevet valóban meg is érdemli. Senki sem mond nálánál nagyobbakat az egész társaságban; neki minden rémítő, szörnyű és hallatlan; mindent túloz s az arany középszerűséget — legalább a szólásmódokban — nem ismeri, s rendesen az egekig magasztal, vagy a pokolig gyaláz mindent, a mit szóba hoz.

— Ki mondta azt önnek, hogy e kép az öné? — kérdezte Olga. — Önök eliramodtak vele, a nélkül hogy időm lett volna egy szót is szólani. Azt legkevésbbé sem mondtam, hogy azé lesz, ki a legjobban szalad. Micsoda érdem lenne ez egy férfiban, a kiből minden órán katona válhatik? Ellenkezőleg, ha már épen testi ügyességükről akarnak előttem tanúbizonyságot tenni: a kép azé lesz, a ki legnagyobbat ugrik.

Mindnyájan nevettek, csak Marion csóválta meg — mint ahogy rendesen szokta — a fejét.

Az úrfiak pedig figyelemmel várták a kis zsarnoknő rendeletét, s nyilván minden bolondot megtettek volna a kedveért.

— Amott a gloriette irányában, — szólt Olga, —

a puszpáng-sövény legmagasabb. A ki legjobban átugorja, annak adom a képet. Csak arra kérem, hogy le ne gázolják a puszpángokat, mert az öreg kertész mindnyájunkat össze fog szidni.

Alig volt e nehány szó kimondva, a nyolcz serény láb egyszerre neki iramodott, s a versenyugrás az új Demokritosz hangos kaczagása mellett kezdődött meg. E bohóságban egyedül a szellem lovagja nem vett részt, kinek lelke a fellegek között járt s ki nem a puszpángokon át, hanem egyik csillagról a másikra szökött a sphærák zengő körében, melyeknek csodahangjait, mint egy régi bölcs állítá, mi szegény halandók csak azért nem halljuk, mert az örökösen, szünet nélkül, mindig egyformán zeng. Meglehet azonban, hogy az ábrándozó szellem lovagja néha-néha azt is hallotta.

A versenyugrást még maga Marion is mosolyogva nézte, s mindössze is csak annyit mondott:

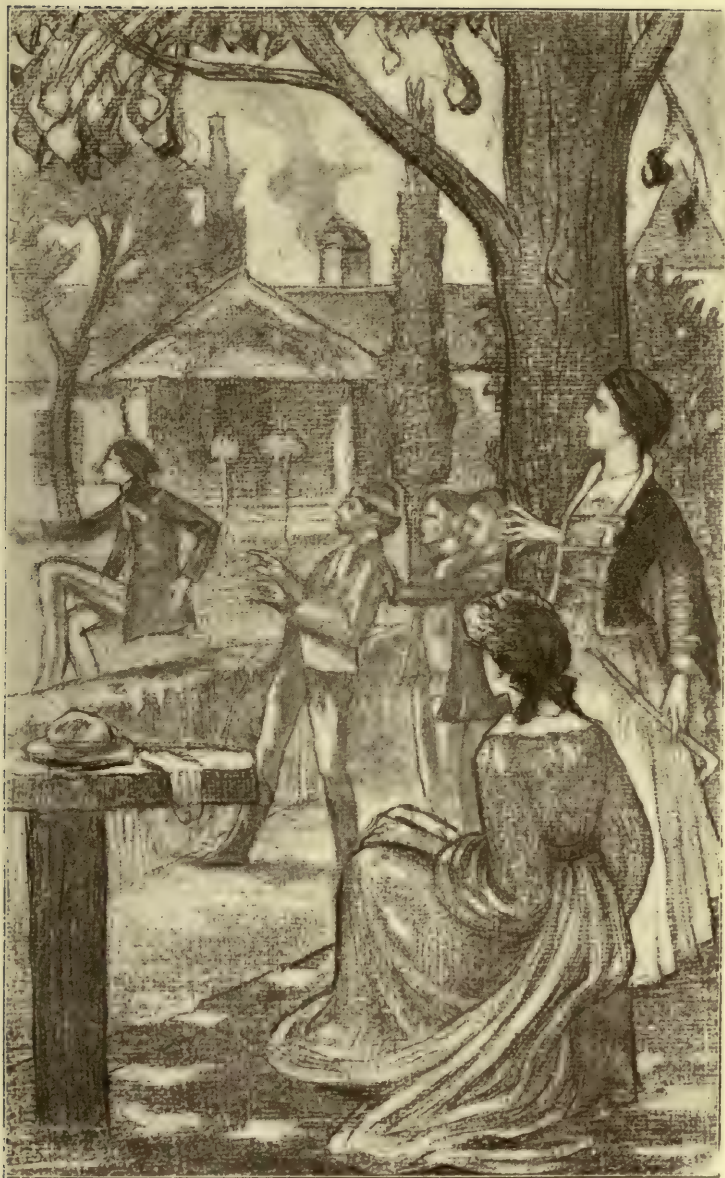
— Kedves Olga, ön ezeket a fiúkat egész bolondokká teszi.

— Soha se sajnálja őket, Marion; ha nem tudnak férfiak lenni, legyenek játékbábok.

— Ön megalázza, megtöri büszkeségüket.

— Önöknek, Marion, van a többi közt egy jó példabeszédjük (a kis tündér majdnem annyi példabeszédet tudott, mint Sancho Panza), ez a példabeszéd azt mondja: «ha omelettet akarunk készíteni, a tojásokat össze kell törni». Ezeket is törni kell, ha azt akarjuk, hogy élvezhetők vagy legalább mulatságosak legyenek.

— Kis szívtelen.

— *A ki legjobban átugorja, annak adom a képet.*

— Nézze ön, — mondta Olga hirtelen, — a szellem lovagja megint mily ábrándozva nézi az eget. Bizonyosan a najádok tánczát látja s a faunok nádsípját hallja. Szeretném tőle megkérdezni, ha nem susogják-e neki a tó kákái azt, a mit egykor susogtak a szélben: Midásnak szamár füle van!

E pillanatban nagy lárma keletkezett, mert eldőlt a diadal. Mint előre lehetett képzelni, a kép egy nagy, hosszú alakú, szikár, fekete, csontos képű ifjonczé lett, a kire nem lehetett nézni a nélkül, hogy azt ne gondolta volna az ember: ez az ifjú, ha kissé megkorosodik, hasonlítani fog don Quichottehoz, a gyászalakú lovaghoz, midőn ez az ő kedves Rosinanteja hátán ül. Különben igen hallgatag úrfi volt, s nem is beszélt egyébről soha, mint hogy mennyit kell neki utazni, fontos családi pörös ügyekben, melyektől (ezt többször ismételte) a család igen nagy jószágokat vár. Aztán egy alkalommal azt is elmondta (és ekkor még egy fél fejjel magasabbnak látszott), hogy ők egykor igen gazdagok voltak, de a nagyatyja eladósodott s a szép falvakat egymás után zálogosította el. E falvakból most Beregben hármat, Szabolcsban kettőt pörölnek, s mint az ügyvédek mondják — a kiknek pedig ezt legjobban kell tudniok — okvetlenül mind az ötöt visszanyerik. Akkor aztán újra gazdagok lesznek és urasan töltik napjaikat. Ezért fáradozik, ezért utazik ő annyit, ezért kell holnapután is túl a Tiszára indulnia — öt falu csak megérdemli a fáradságot; — ezért nevezte el az öreg úr is az örökké hasztalanul pörlekedő család végivadékát «fráter peregrinus»-nak.

De ha a nagy pöröket soha sem nyeri is meg, megnyerte legalább a kis tündér elmés rajzművét, a mit Isten után hosszú lábainak köszönhet, melyeket e pillanatban senki sem irigyel tőle annyira, mint az egészen sima képű s impertinensen szöszke hajú fiatal ember az angol zubbonyban, kit szülői egy év óta házasodni küldtek ki, két lóval és egy liberiás szolgával és a ki most a szép és gazdag leányokban minden áron érdeket akar ébreszteni maga és családja iránt.

— Higyje meg, nagysád, — mondta sohajtva Olgának, — e képért megverekedtem volna a sárkányokkal is. Most is odaadnám érte családunk legdrágább ereklyéit. Pedig el sem gondolná ön, hogy a mi családunknak mily szép múzeuma van ritkaságokból, régiségekből: pánczélok, sisakok, szablyák, melyeket harczos őseim viseltek, drága antik gombok, melyek nagyapáink mellét diszítették, de a mi legfőbb: egy ősi gyémánt-gyűrű, dédanyám jegygyűrűje, mely ott is gyémánt köröskörül, a hol más csak arany szokott lenni. Úgy van kivésve egy darab gyémántkőből, mint a hogy a karniol gyűrűket szokták. Ilyet még senki sem látott.

Olga igen komoly képpel hallgatta e csodadolgot s még komolyabbal jegyezte meg:

— Tökéletesen elhiszem, hogy ilyet még senki sem látott, kivéve, a ki az önök múzeumát megnézi.

— Természetesen.

— Talán egykor az ön ősei birták azt a csoda-

várat is, mely aranyerdő közepén ludlábakon forgott?

Erre a kérdésre az új Demokritosznak lehetetlen volt nagyot nem nevetnie. Nevettek mindnyáján s még a verebek is hangosabban csiripeltek az apró somfabokrok mögött, míg Marion összehúzott szemöldökkel figyelmeztette, hogy legyen valamivel kiméletesebb. De a kis tündér arczát egész haragos vörösség futotta el; egészen megbántva érezte magát, hogy ez az együgyü fiatal ember ilyet mer előtte állítani, abban a boldog képzelődésben, hogy ő majd mindezt szépen elhiszi.

— Szeret-e ön olvasni? — kérdezte az ifjút.

— Oh, rettenetesen.

— Tehát bizonyosan olvasta báró Demanx kalandjait?

— Azt nem.

— Olvassa el. Nagyon mulattat s önre nézve tanulságos is lehet.

E nap óta a gyémántgyűrűs ifjú is nevet kapott: a «fiatal báró Demanx» lett belőle.

A non-plus-ultra-urfi igen természetesnek találta Olga kisasszony haragját s szomszédjának bizalmasan megsúgta, hogy nagyon drága lehetne ugyan egy ily mindenütt gyémánt gyűrű, de annyit még sem érne, a mennyiért kiállaná azt a boszantást, mely a fiatal Demanxra vár.

E közben szolga érkezett jelenteni, hogy a nagyságos úr unokaöcscse, Tátrai Rudolf úrfi megérkezett.

— Az ön új Diogenese! — mondta Marion.

— Nem, ez az elnevezés nagyon el van hibázva, Marion. Diogenes nemcsak ronda, hanem egyszersmind bölcs is volt; a mi Rudolfunk pedig csupán ronda. Diogenes megelégedett egy üres hordóval, a mi Rudolfunknak pedig teli hordók kellenek. Azért nevezzük csupán czinikusnak.

A társaság a kastély felé indult, mialatt Olga a jövő vasárnapra egy sis sétalovaglást és — ha kedvük kerekedik — futtatást tervezett a kerek erdő felé. A «szellem lovagja» nagyon sajnálta, hogy ez örömben nem vehet részt, mert egy megkezdett művét kell bevégeznie, minthogy egyik lapszerkesztő nagyon sürgeti; e miatt nem jöhet. (Szegény fiúnak nem volt elég bátorsága megmondani: hogy a jövő vasárnapig nincs reménye megfejthetni azt a tudományos talányt, melyet neki Olga adott föl s voltaképen lova sincs más, csak a Pegazus.) A frater peregrinus is mód nélkül sajnálta, hogy el kell utaznia; hanem hiába, a ki pörlekedik és nagy vagyonra van kilátása, az soha sem egészen a magáé, az nem rendelkezhetik szabadon idejével s öt falu csak megérdemli a fáradságot. Az új Demokritosz pedig megint elkacczantotta magát, mert eszébe jutott, hogy őt a tavalyi terekesi agarászaton egy bokros paripa mint levetette s hogyan feküdt a földön, mint egy kéve zsúp. Mivel ezúttal máson nem lehetett, önmagán nevetett s kijelentette, hogy ő nem örömest futtat. A gyémántgyűrűs ifjú hallgatott s neheztelő szemet vetett Olga kisasszonyra, noha az a szenteleki kastély gazdag örökösnője volt.

Egyedül a non-plus-ultra úrfi viselte jól magát,

ki tollas kalapját félre, sarkantyúit pedig összeütve (mi merev képéhez nem a legjobban illett), örömmel mondta, hogy a kerek világ minden kincseért nem maradna el, miután nem ismer nagyobb gyönyörűséget, mint a versenyfuttatást. Mintha a czél mindig a mennyország lenne, mintha akkor nem is tartoznék e ronda, silány földre! Ő csak akkor boldog, ha lovon ül, vagy ha vállát lőfegyver terheli; ha parancsol az erdő vadainak és a levegő madarainak; ha a vadászebek izgató csaholását hallja, mely szebb, sokkal szebb, mint a Meyerbeer zenéje. Szóval ő egy telivér sportsman.

— Micsoda paripával fog ön futtatni? — kérdezte Olga.

— A Sugárral, melynél futósabb paripát nem ismerek a vidéken. Mintha az arab sivatagon nőtt volna föl s egész faját vitéz emirek lovagolták volna. Röpül, mint a szél, a villám, a gondolat.

— Ezen lovagolt a multkor is, nemde? Futós lehet, de nem igen sugár. Jobb lenne krinolinnak nevezni.

— Miért?

— Mert kissé terjedelmes.

— Az mindegy, kisasszony. Azért tessék elhinni, hogy megy, mint a puskából kilőtt golyó. Kivált agarászatra párját kell keresni, föltéve, hogy az agarak is jók, mint az én Fecském, melyet bátran le lehetne festeni és a múzeumba tenni.

A kis tündér megunta e nagy mondásokat s egy pár szökéssel tova lebbent, egy piros szárnyú

lepkét pillantva meg a viruló tulipánok között. A fű alig hajlott meg lábai alatt és szaladtában oly súlytalan, légies tüneménynek látszott, hogy a non-plus-ultra úrfi akár megesküdött volna rá Marionnak, hogy nem nehezebb, mint az ő tollas kalapja.

— Tessék elhinni, kisasszony, — mondta, — hogy ha e pillanatban valamely bokorra szöknék, alig billentené le jobban a legvékonyabb ágat, mint e sárga akácz virágfürtje.

A szobákba érve, a megbántott és elragadtatott úrfiak búcsút vettek a szíves öreg úrtól, ki mindig szerette a fiatalságot, egykor még hibáiban és könnyelműségeiben is s egy óranegyed alatt mind eltávoztak.

Nem maradt más, csak a czinikus.

Ez egy igen sajátságos tizenkilencz éves ifjú volt. Nem a kis tündér látogatására jött, sőt jobb szeretné, ha nem is találkoznék vele. Ő már — tizenkilencz éve daczára — lemondott a nőkről s csupán a férfitársaságokat keresi, hol bor, dal, zene és kártya közt mulatnak. Pedig egykor sok reményt kötöttek hozzá; szép, csinos gyermek volt, okos szemmel és mosolygó arczczal; örömest tanult s engedelmes volt, mint egy leány. Egyszer azonban neki esett a tivornyáknak s azóta rosszul viseli magát. Kerüli a komoly férfiakat és Szenteleki Zsigmond bácsihoz is csak azért jár, mert özvegy anyja bizonyos örökösödési iratok átvétele végett küldözi hozzá. Ez iratokat azonban az öreg úr soha sem találja meg, pedig öcscsével együtt minden fiókban nagy buzgalommal keresi. Az is meglehet, hogy

voltaképen nem is léteznek s az egész csak ürügy, hogy az öreg úrnak alkalma legyen leszidni a rossz, veszni indult fiút, mert hátha a nagybátya intése többet fog használni, mint az anyai szó? A nagybácsi ilyenkor aztán mindig emberül teljesíti is atyafiságos tisztét s nem fukarkodik a legszigorúbb kifejezésekkel sem. A fiú szégyenkezik és mennyre-földre fogadja, hogy ezután mindig dolgozni fog és sohasem korhelykedik többé. És azután sohasem dolgozik, hanem annál többet korhelykedik.

Pedig mily kár érte. Csinos fiú lenne, ha szemei oly álmos-vörösek nem lennének, mint a tengeri nyúlé, ha fényes gesztenyeszínű hajfürteit rendbe szedné, egész bágyadt lényén nem látszanék meg a sok álmatlanság s ruháit valamivel tisztábban tartaná.

De öltözéke néha olyan rendetlen, hogy azokkal a madárijesztőkkel is versenyezhetne, melyeket olyan verebek ijesztésére tűznek a kazlak tetejére, melyek nem igen kemény szívvel birnak. Épen most is e miatt mentegeti magát a pajzán Olga kisasszony előtt.

— Bocsánat, — mondta elpirulva, — nem tudtam, hogy hölgyekkel is fogok találkozni. Csak egy órára jöttem át az iratokért, melyek miatt annyiszor alkalmatlankodom. Különben ha e szerencsét csak sejtem is, bizonyára jobban rendbe szedem magamat. A hölgyek megkivánják, hogy az ember mindig fölpiperézze magát, mikor közelükbe megy.

— Ne higyje, Rudolf, — felelte Olga, — a nők csak csint és némi izlést kivánnak.

— Szóval sokat adnak a külsőségekre és nem akarják elhinni, hogy a ruha nem teszi az embert.

— Teljességgel nem teszi, hanem a csinos öltözet mégis kedvező ajánlat. Ön egy könyvet is szivesebben vesz a kezébe, ha díszesen be van kötve. Kedves Rudolf, ha valaki csinnal van öltözve, az, meglehet, föl sem tünik, mert hiszen igen természetes dolog; hanem annál jobban feltünik a rondaság, melyet mi nők minden irgalom és kegyelem nélkül elitélünk.

A kis tündér itt lábával egy nagyot toppantott.

— Köszönöm a leczkét, — szólt Rudolf.

— Rokon szólt a rokonhoz. Különben bocsásson meg, nekem betegségem az őszinteség, mely miatt már sokan megharagudtak rám. De ön nem haragszik meg. Inkább engesztelésül eljátszom azt a szép magyar toborzót, melyet a minap annyira megdicsért.

A kis tündér két kezével bele ragaszkodott Rudolf karjába és bevonta a nagy terembe. Aztán egész lélekkel játszotta a toborzót, úgy hogy a czinikus álmos két szeme ragyogni, jó kifejezésű arcza élénkülni kezdett; sarkantyúja lassú pengetésével kisérte a dallamot, sőt utoljára tapsaival is jelölni kezdte a lejtős ütenyeket, melyekre az ember oly szívesen elbokázott volna.

— Olga kisasszony majdnem olyan szépen zongoráz, mint Viktor, — mondta Rudolf, midőn a toborzónak vége szakadt.

— Ki az a Viktor?

— Ki? Hát ön még kérdezi?

A fiu szégyenkezik.

— Kérdeznem kell, minthogy . . .

— Hát nem ismeri?

— Nem.

— Lehetetlen! Terekesi Viktort?

— Ha jól emlékezem, a nagybácsi párszor említett valami Viktort, de én bizony nem tudom, ha ez-e az?

— Engedelmet kérek, — szólt Rudolf, — ez nem «valami Viktor», ez egy kitünő gavallér, ez az egész vármegyében, sőt talán az egész országban is az első lovag, igazi gentleman, ki nekünk magyaroknak külföldön is becsületünkre szolgált. És ön nem ismeri?

A czinikus valóban ámult-bámult e hihetetlen dolgon. Alig tudta elképzelni, hogy lehessen az országban valaki, a ki Terekesi Viktort ne ismerné. Terekesi Viktort, a fölülmulhatatlan lovagot, ki úgy tud ülni a paripán, mind Cid egykor a Babiecán; ki olyan pompásan hajtja a legszilajabb lovakat, mint az olympi lovagjátékok bármelyik fiatal hőse; ki röptében lelövi a fecskét, mint egy régi mohikán; ki telenként tíz-húsz rókát fogat agaraival; ki úgy zongoráz, mint Liszt, nagyon mulatságos torzképeket fest, à la Gavarny, a legszebben tánczol s e mellett szép mint Adonisz, kinek halálát most száz Vénusz siratná. Két percznél kevesebb idő kellett rá, míg e jó gondolatokat a czinikus mind elsorolta. Beszédéből kitünt, hogy ő a világon senkit sem bámul és irigyel annyira, mint Terekesi Viktort. Ez az ő eszményképe öt év óta, mióta eszmélni tud. Egykor legmagasabb becsvágya volt, hogy e fölül-

mulhatatlan lovaghoz hasonlóvá legyen s mivel nem lehetett, egészen kétségbe esett. Sokan mondják, hogy a szegény fiú azért iszik, búsul és éjszakázik annyit, azért keveredett sok mindenféle tivornyába, mert eszményképe oly messzire állott tőle, mint egy elérhetetlen csillag. Egykor elhatározta, hogy vagy Cæsar lesz belőle (Cæsar alatt Terekesi Viktort értette), vagy semmi s mivel Cæsar nem lehetett, lett belőle semmi, vagy a semminél is kevesebb, egy mivel sem törődő léha fiatal ember, a «föld terhe», a mint édes anyja szokta mondani, midőn néha özvegyi szobájában keservesen sír egyetlenegy fia életmódja fölött.

Rudolf nem volt rossz fiú, csak könnyelmű fráter. Mindenre rá lehetett venni s nagyon szerette a víg zeneszót, a tüzesítő bort s a mint mondani szokták: a magyar barátságot. De bármennyire elmámorosodott, bármennyire lármázott és törte a poharakat, mindig meglátszott, hogy olyan szívvel bir, melyet a kicsapongások még nem mérgeztek el. E mellett Viktor közelében úgy viselte magát, mint egy ártatlan leány. Ha az egész világ vádolja is, — mondta magában, — csak ez az egy becsülje; ez neki elég.

Már egy órája, hogy most is mindig Viktorról beszél. Ez a tárgy az ő társalgásának olajos korsója, mely soha sem fogy ki. Olga már meg is unta a sok magasztalást és közbeszólt:

— Ez az ön Viktorja valóságos csodaember lehet.

— Jól mondja, Olga. Ő csodálatraméltó tulaj-

donokkal bir. A főváros valamennyi szép delnője és ünnepelt művésznője bele van bolondulva. Nem is volna eszük, ha nem szeretnék. Jelenleg — a mint hallom — egy fiatal tánczosnőnek udvarol, kinek kecse maholnap elfeledteti a nagyvilággal a ballet elhervadt mennyei Fannyjait. Képzelem, ez új tünemény mily pompás bokrétákat és koszorúkat kap Viktortól. Aztán őt semmi sem aggaszthatja. Neki vetélytársa sincs, mert karddal, vítőrrel, pisztolylyal úgy verekedik, mint Akhilles.

— Hová beszél ön, hisz Akhilles korában még nem voltak pisztolyok.

— Mindegy, lehettek volna. Aztán van most annál több és Viktor ugyancsak emberül kezeli. Volt már legalább is tíz párbaja s mindegyikben övé lett a diadal. Sok kezet megbénított, sok lábat megsántított, a melyik épen útjába esett. Sok arczra írt karddal hieroglifet, mely azt jelenti, hogy vele nem jó tréfálni.

— Menjen, Rudolf, hisz ez az ön Viktorja valóságos emberevő kannibál.

— Ellenkezőleg, a legudvariasabb férfi! A nők úgy szívják magukba beszédét, mint az extrait de milles fleures illatát. Aztán a férfiakhoz is mindig szelid és nyájas, míg meg nem sértik.

— S ez a csodaember hol lakik?

— Itt a harmadik faluban, Terekesen, saját kastélyában. Különben csak a mult héten jött haza Olaszországból, mert ő minden évben utazik.

— Oh ez már érdekes. Szeretem azokat, a kik utaznak. Magamnak sincs főbb vágyam, mint az

utazás. Elmenni keletre vagy délre, hol másformák az emberek, növények és állatok, másforma maga az ég is. Én úgy érzem, hogy egy kis sajkán rá mernék szállni a sík tengerre; a barcarollok elfeledtetnék velem a nagy víz viharait; egy tevén beutaznám a beduinok sivatagját és nem jutna eszembe sem a csörgő-kigyó, sem a vampir, sem a méregvirág, sem a számum szele. Megvallom, mindaz, a mit ön beszélt, nem igen ébreszté föl kiváncsiságomat Viktor iránt; én kevés fontosságot tulajdonítok annak, ha valaki jól lovagol, vív, tánczol és sikerrel udvarol; hanem az, hogy utazik: érdekeltséget támasztott bennem. Semmi sem kedvesebb, mint olvasni utazási könyvet, vagy beszélni világot bejárt emberrel. Most már csakugyan szeretném megismerni.

— Meg fogja ön ismerni, Olga, mert épen ma reggel mondta nekem, hogy meglátogatja a kis tündért, kiről pár nap óta oly sok érdekest hallott a férfiaktól és oly sok furcsát a nőktől. Csak vigyázzon, hogy belé ne szeressen; nagyon veszedelmes ember!

Olga nevetett.

— Kedves Rudolf, hát ön nem tudja, hogy nincs szívem?

— Majd meglátjuk.

Olga kiváncsisága egészen föl volt zaklatva. Kissé tépelődött rajta, hogy minő lehet az az ifjú, kiről egy mindennapi élvezetekben tobzódó fiatal ember ilyen elragadtatással tud beszélni?

— Minőnek képzeli, Marion?

— Én nem képzelem semminőnek.

Olga egész este hallgatag maradt.

Marion megjegyezte:

— Édes Olga, ön — úgy látszik — félni kezd. Valóban van is egy kis oka rá. Az épen nem volt csoda, ha e szegény, együgyű parlagi úrfiak közt keblében még csak meg sem dobbant az a különös valami, mely az embernek édene vagy pokla szokott lenni. De most! Majd meglátjuk, ha csakugyan van-e szive vagy nincs?

A kis tündér gúnyosan mosolygott, de azért nem tagadhatta el, hogy kiváncsian várja a csoda-embert.

V.

(Olyan ifjú, ki érdekesebb a többinél.)

Soha komoly hölgy nem esett ki annyira szerepéből, mint Marion kisasszony, midőn az udvarról fölhangzó ostorpattogásra és csöngetyű-zajra az ablakhoz futott, teljes bizonytalanságban hagyva a sakktáblát, megriasztott királynőjével és az álmélkodó tiszteletes urat, méltó megütődésével.

Egy percz alatt a kis tündér is az ablaknál termett.

Itt a csoda-ember!

— Csinos ifjú, — jegyezte meg Marion, midőn szemügyre vette az urias alakot, ki négy aranypej lovat a legügyesebben hajtott az udvar rondeau-ja körül. De soha őszinteségét jobban meg nem bánta, mint ez alkalommal, mert visszatekintve, a tiszteletes urat egész elképedt helyzetben látta, hogy egészen olyan volt, mint egy kővé vált meghökkenés.

Marion kisasszony, hogy némileg helyrehozza az elkövetett meggondolatlanságot, lassan visszalépett,

olyan ünnepélyes és méltóságos komolysággal, hogy egészen Roland asszonyt idézte az emlékezetbe, midőn tudniillik e hőskeblű asszony a vérpadra lépett.

— Folytassuk a játékot, — mondta a lelkiatyának. — Az érdeklődés legközönségesebb faja: a kiváncsiság már ki van elégítve. Láttam a Rudolf úrfi eszményképét.

— Ki az? — kérdezte a derék férfiú megfoghatlan zavart csinálva a sakkbábok között.

— Ejnye, mily péle-méle megy ez az egész játék. Igaz. Mit is kérdezett ön? Hogy ki az, a ki érkezett? Terekesi Viktor.

A jámbor férfiú újra meghökkent s azt gondolta magában «per amorem dei, ez a don Juan!» Azonban ezt a világért sem mondta volna ki, hanem e helyett egy kis uralmat nyerve önmagán, egész szelidséggel jegyezte meg:

— Művelt férfiú, társaságok hőse, nők kedvencze. Igen derék ember, bár nem ártana, ha egy kissé —

Itt azonban megállott.

— Mi nem ártana, tiszteletes úr?

— Szívesebben elhallgatom.

— De ha én kérem?

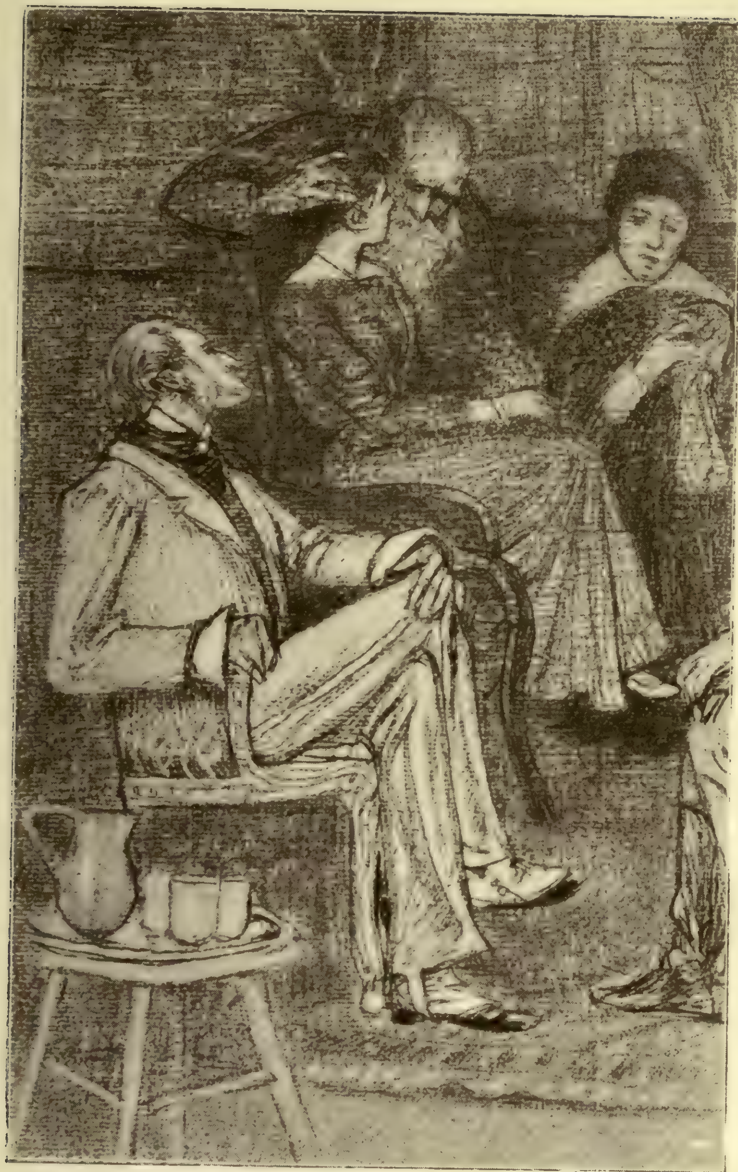
— Akkor kénytelen vagyok kimondani, remélve, hogy Marion kisasszony nem magyarázza félre őszinteségemet. Azt akartam mondani, hogy nem ártana, ha a különben igen művelt és tiszteletreméltó Terekesi Viktor úr egy kissé komolyabb ember lenne; nem bolondítaná annyira a leányokat

és asszonyokat és valamivel kevesebbet költene. Különben ez a világért sem az én véleményem. Rossz nyelvek beszélnek így, melyek az ily derék, tiszteletreméltó úrnak sem hagynak békét; és voltaképen nagyon kezdem bánni, hogy ezúttal én is e rossz nyelvek visszhangja lettem.

A szerény, jámbor és mindenkit megbecsülő férfi néhány hóval ezelőtt még a legbizgatóbb kávénénikék kedveért sem mert volna valakiről ilyen rágalmazó beszédet mondani, legkevésbbé pedig Terekesi Viktorról, ki az úri társaságokban olyan nagy népszerűséggel birt. Ez teljességgel nem volt az ő természete s egész életében mindenütt és mindenkiről olyan illemmel és választékossággal beszélt, mint egy díszes társalkodó. De most, e különös pillanatban és még különösebb helyzetben, egészen ki volt forgatva tulajdonképeni természetéből. Szivében, e csöndes dobogású, nyugodt s még soha meg nem háborított szívben valami gonosz szellem támadt, az a zöldszemű szörnyeteg, mely az embereket annyira el szokta bolondítani, hogy még fényes délben is kísérteteket lássanak.

— A világnak igaza lehet — jegyezte meg a kis tündér a tiszteletes úr fentebbi szavaira. — Nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja.

Olga mindezt csak azért mondta, nehogy érdeklődni látszassék az érkezett vendég iránt. Aztán leült a sakk-asztal mellé ő is és nevetett és kaczagott, midőn a játékosok mindig nagyobb zavarba hozták a bábokat. Talán jobb is lett volna az egészet újra kezdeni.

Az öreg úr odament kis hugához.

Míg ezek történtek a sakk-asztalnál, az öreg úr — kit épen déli álmából rezzentett föl az ostorpattogás, — személyesen sietett a csarnokba, a lépcsőre, hogy érkező vendégét mielébb üdvözölhesse. János huszár sohasem tudta elképzelni, hogy mint történhetett ez, holott az öreg úr az utolsó években nem igen tette ezt, kivált olyan fiatal emberek irányában, minő Viktor úr? Hát még mikor látta, hogy az érkezőt meg is csókolja, még pedig — régi szokás szerint — mind a két felől.

Igazán megvallva, ezen még maga Viktor is elcsodálkozott.

— Mily jó színben van kedves urambátyám, — kezdte kellemes behizelgő hangon. — Maga az egészség. Legalább is annyit fiatalodott, mióta nem láttuk egymást, mint a mennyit vénültem én a meleg olaszországi nap alatt. Nemde fekete vagyok, mint egy æthiop.

— Ellenkezőleg öcsém, te is meg lehetsz elégedve a magad bőrével. Egy kicsit megbarnultál, az igaz, de ez nem tesz semmit. Legalább nincs olyan leányos arczod. Hanem hát ez, mi az ördögöt keres rajtad? — kérdé az öreg úr, mutatóujjával egy nagy skót kendőt bökve meg, melybe az ifjú burkolva volt.

— Ez, urambátyám, plaid, czélszerű és divatos viselet, kivált az ilyen szellős tavaszi időkben.

Az öreg úr megcsóválta a fejét, mintha mondta volna: hiszen a régi jó világban is jártak hideg, szeles, zimankós idők, hanem az ember, ha megfázott, felöltött egy rókaprémes bekecset s nem

bújt mindjárt ilyen asszonyos viseletbe. Mi lesz még belőlünk?

— Ej be megnéz urambátyám, — mondta Viktor nevetve.

— Valóban, kedves öcsém, az efféle viseletet ugyancsak meg lehet ám nézni; sőt ha az ilyen magamforma régi szabású ember sokáig nézi, könynyen el is szomorodhatik rajta. Eszébe jutnak a régi jó ősök, kik szép bogláros, antik-köves dolmányokat és kócsagtollas kalpagokat hordtak; míg ti, kedves öcsém, frakkban jártok; tulajdonképen nem is benne, csak előtte jártok; asszonykendővel véditek magatokat a hideg ellen, s kalapotok amerikai fák gyökeréből készül. No de semmi, új idők új szokásokat hoznak; a szív azért a régi maradhat.

— Az enyém az maradt, urambátyám.

— Ne is vedd tehát rossz néven, a mit tőlem hallottál. Tudod, hogy az öregek el sem tudnának lenni egy kis zsémb nélkül; mindig gáncsolják az ifjakat, mert irigylik ifjuságukat. Isten hozott, kedves öcsém! Induljunk befelé.

A nagy terembe lépve, egyszerre vidám nevetés ütötte meg füleiket, mely a szomszéd szobából, a sakk-asztal mellől hallatszott. Olyan kedves és jóízű volt az, mint a gerliczék kaczagása.

— Kedves bátyám! — szólt Viktor, — úgy veszem észre, hogy a vidámság megint beköszöntött e szobákba. — Hála Istennek!

— Jól mondod öcsém, hogy hála Istennek, — folytatta az öreg úr félig komolyan, félig mosolyogva; — most már valamivel mégis vidámabb

napokat élünk. Hiába, tempora mutantur et nos mutamur in illis! Hej ha szegény nőm és fiam is élnének, én volnék most a világ legboldogabb embere, s a szenteleki ház lenne a mennyország már itt e földön; de hagyjuk el; őket nem támaszthatjuk fel többé!

Az öreg úr egy könnyet törölt le szeméről.

— Bocsáss meg öcsém, — mondta szelíden, — már ez nekem megrögzött rossz szokásom, hogy én szívesen látott vendégeimet, a helyett hogy mulattatnám, mindjárt elszomorítom.

— Kedves bátyám, én sem jöhetek e falak közé — mondta Viktor, — hogy eszembe ne jusson az a méltóságos alakú magyar nő, ki engem oly sokszor és oly jólelkűleg meg-megpirongatott, midőn Bélával — akkor még gyermekek valánk — a kis ponnykon ugyancsak vakmerőleg nyargalásztunk. E helyhez nekem is szép emlékeim vannak kötve; semmi sem idegen itt, minden érdekel benne.

— Mégis van öcsém most benne egy kedves kis jószág, a kit te nem ismersz. Szeretetreméltó kis teremtés, úgy nevezik: a kis tündér.

— Óh, már hallottam felőle.

— Igen játszi, vidám gyermek. Ő kaczag most is a szomszéd szobában. Bizonyosan társalkodónőjét Marion kisasszonyt, meg Kapolyai uramat neveti; mert öcsém — köztünk legyen mondva — ezek mindig együtt sakkoznak, s egyszer azon veszszük észre magunkat, hogy Marion kisaszony a bástyákkal együtt szivét is elveszti. Legalább a mi kis Ol-

gánk sokat tréfálkozik rajtuk. Igen tréfás gyermek. Jer, mindjárt bemutatom.

— Elébb engedje levetnem uti köntösömet.

— Ej öcsém, úgy sem húzol atillát helyette; aztán talán arra is emlékezel még, hogy én sohasem szerettem házamnál az ily feszes, nagyurias szokásokat. Én egyszerű nemes ember vagyok. Itt nincs helye a külső formaságoknak. Odavalók azok, kedves öcsém, hol a szívesség hiányát pompával kell pótolni. S meg fogod látni, hogy itt nem fővárosi finnyás hölgyeket találsz.

Beléptek s a nők mosolyogva emelkedtek föl.

Következett a bemutatás.

Viktor könnyüd és elegáns meghajlással üdvözölte a hölgyeket, a tiszteletes úrral pedig — mint régi jó ismerősével — barátságosan kezet szorított, a ki e kézszorításra rútul elröstelte magát, eszébe jutva hogy imént ezen a derék, becsületes, ifjú uraságon követte el azt a hebehurgya méltatlanságot.

Mindnyájan helyet foglaltak.

— A talány végre meg van fejtve előttem, — kezdte Viktor vidám és megnyerő mosolylyal, — az a talány, hogy mi okozta e lak átváltozását? Midőn utolszor fordultam meg itt, minden olyan csendes, csaknem élettelen volt. Kolostorba képzeltük magunkat, hol a szerzetesek halkan, némán és gondolkozva járnak, annyira, hogy egyszer valakinek én is jó reggel helyett tévedésből «memento mori»-val köszöntem. Ellenben most, az én kedves jó urambátyám arczától kezdve a csarnok utolsó zugáig, minden, de minden vidámságot és megelégedést

mutat. Mintha egy tündér bűvös vesszeje alakította volna át az egészet, s e varázserő a természetre is kihatna. Emlékezem rá, hogy midőn félévvel ezelőtt e falutól bucsút vettem, az ó magtár tetejéről egy életunt bagoly huhogott utánam, most hogy bejövék, egy pacsirta vidám éneke köszöntött.

— Eltaláltad öcsém, — szólt élénken az öreg úr, — hogy mindez egy tündér munkája. Íme ez az a kis tündér, kinek bűvös vesszője a kedély, a jó szív, a derült lélek. — Azzal az öreg úr oda ment kis hugához s barna fürtös fejét kebléhez szorítva, derült fehér homlokát megcsókolta.

Viktor figyelmesen megnézte az iruló-piruló leánykát, ki hálától ragyogó szemekkel tekintett a nagybácsi elégült arczára. Sokáig maradt e mosolygó szeretetreméltó helyzetben, és Viktor azonnal elismerte magában, hogy valóban szép kis leány, s mivel egy kissé elbizott volt, azt gondolta még hozzá, hogy ezúttal egy másik talányt is megfejtett, azt nevezetesen, hogy az öreg úr miért jött most eléje oly előzékenyen, holott azelőtt egész tekintélyesen megvárta, hogy a fiatal ember kopogtasson be nála. Hm, most eladó leány van a háznál!

A társalgás nemsokára élénkülni kezdett, csak a tiszteletes úr — a szögletben — volt hallgatag, folyvást figyelemmel kisérve Marion kisasszonyt, ha nem vesz-e észre rajta valami változást?

Szerencsére semmit sem vett. Marion kisasszony többet nézett a kötésére, mint a fiatal vendég szemébe. A társalgásban sem vett valami élénkebben részt.

— Hallottam, — mondta Olga, — hogy ön most Olaszországból jött haza?

— Onnan, kisasszony, fél évig voltam künn.

— Bizony sok ideig oda maradtál, — mondta az öreg úr, — már félteni is kezdtelek a Vezúvtól, a tengeri vihartól, a hegyi rablóktól, de legislegjobban a signorák fekete szemétől. Fél év sok idő, minden megtörténhetik benne.

— Meglehet, bátyám, sok idő távol lenni a megszokott szülőhelytől, hol a patak, virág, fű, fa édes gyermekkori emlékeinket juttatják eszünkbe; de igen kevés Olaszországban tölteni. Az ember fél életet is keveselhet ott, hol minden város ritkaságok muzeuma, minden vidék a természet édenkertje.

— Oh, beszéljen ön Olaszországról, melyről annyi száz meg száz utazó írt már, s mégis mindegyike újat és szépet tudott róla írni, — kérte a kis tündér. — Biztosíthatom, hogy mi mindnyájan örömest fogjuk hallgatni, kivált az én Marionom, ki egykor szintén szép napokat töltött Velenczében s a piazettára még mindig édesdeden emlékezik.

A derék hölgy e kissé kiméletlen pajzánságú szavakra összerezzent. Úgy megijedt, mintha egy kisértet jött volna eléje a holtak országából, megirigyelve az élők örömét és nyugalmát. Rögtön összeránczolt szemöldökkel tekintett a kis tündérre, ezáltal figyelmeztetve, hogy e tárgyról teljességgel nem szép mások előtt beszélni, s hogy a mit ő titokban mondott, azt egyáltalán nem illik a világ piaczára vinni. És ebben — meg kell adni — tökéletes igaza volt.

A kis tündér maga is belátta ezt, és nem is volt

szándoka elárulni a «fényben álló piazetta» egykori boldog titkait, csak kissé pajzánkodni akart, a mit mindig meg lehet bocsátani olyan fiatal, gondtalan leánykának, ki még mindig csak cseveg, tréfál és játszik.

Az aggodalmat, melyet szavai ébresztettek, Viktor űzte el, ki fehér kezével szép puha szőke szakállát simogatva, beszélni kezdett Olaszországról.

— Igen sok szépet és igen sok valótlant írnak e földről, — mondta, — melynek népe, minden hibái mellett is, szeretetreméltó. Többi közt azt mondják: hogy Olaszország a mult idő országa, jelene nincs. Ellenkezőleg, e földön a mult időt örök jelenné tették a művészek, képírók, szobrászok és építészek. Minden város fölött az ő szellemük lebeg most is, és lebegni fog századokig, míg csak Raphael vászna, Michel-Angelo márványa, Palladio köve és Benvenuto ércze el nem porladoznak. A mai olasz népet önzőnek, fukarnak és gyávának festik; de nekem mutattak csatatért, hol újabban is sok száz meg száz hős tudott meghalni egy eszme iránti lelkesedésben; találkoztam emberekkel, kik egész vagyonukat feláldozták a szépre, jóra, nemesre és büszkék voltak, hogy ily módon jutottak szegénységre; láttam a népet, mely mindenütt kegyelettel őrzi a régi emlékeit és áhitattal jár a kihunyt jelesek hamvain.

— S hol időzött ön legtovább? — kérdezte a leányka növekvő érdekeltséggel.

— Kiválasztottam a legszebb ponotokat. Sokat ringatóztam egy-egy gondolán a velenczei lagun-

kon, melyekre vén paloták és régi történetek vetnek bűvös árnyat; fölkerestem az euganei halmok visszhangjait: ha tudják-e még Laura nevét, melyre őket egykor egy nagy szerelmi dalnok tanította; bejártam a szelid Arno völgyét, voltam a virágok városában, Firenzében, a római hét halmon, a Vezúvon, s bár láttam Nápolyt is, még nem akarok meghalni. Szép emlékek egész serege járt velem, mely naponkint szaporodott, s emlékezetem maig is túl van terhelve tarka képekkel és érdekes ismeretségekkel. Bajos dolog elhinni, de való, hogy sok helyen úgy fogadtak, mint egy érkező fejedelmet. S el tudnák-e önök képzelni, miért? Azért, mert magyar vagyok. Hisz nem rég mind a két nép egy időben harczolt szabadságáért.

Az öreg úr felugrott.

— Hát öcsém, — mondta mély fohászszal, — a négy folyamon túl is lenne szív, mely részvéttel, szeretettel gondol reánk?

— Oh, de mennyi, kedves bátyám. Minden helyen találtam rokonokat, testvéreket. A touristák — e faj igen meglepte a szép Itáliát — valamennyien nagy érdekeltséggel tudakozódtak felőlünk. Többi közt egy angol lady mindig nagy lelkesedéssel szólt hazánkról; a Vezúvon együtt valék vele, s ő e tűzhányó piramis helyett a borongó Kárpátokról beszélt, s a tenger látása a kék Balatont juttatta eszébe. Egy népdalt is énekelt, melyet tiszai halászoktól tanult. Nagyon érdekes nő volt, alig tudtam megválni tőle. Jól esett benézni szép kék szemébe, mely szintén gyönyörködött a mi hegyeink és völgyeink szépsé-

gében. Midőn az Abruzzokban elváltunk, csaknem megfájdult a szívem, s úgy látszott: ő is meg volt hatva. Idegen földön, idegen utakon az utitársak könnyen összeszoknak és nehezen tudnak megválni. Különben is én az angol nőket, halvány arczszinökkel, előkelő finom testalkatukkal, szép hosszú hajukkal általában mindig kedveltem; ezt az egyet pedig különösen. Így a búcsú nem volt épen a legkönnyebb! Benéztem a lady szép kék szemébe, melynél sohasem láttam szebbet, és úgy találtam, hogy e szem most nem oly eleven, mint máskor. Hirtelen «istenhozzádot» mondtunk, mert a hosszas búcsú nehéz lett volna mind a kettőnknek. Azóta ő a kék tengeren evez, én pedig a terekesi földet túratom.

A társaságnak egész áldott délután volt mit hallania. Viktor nem kérette magát, s mindent el akart beszélni, a mit látott, hallott, élvezett, s valamit abból is, a mit képzelt. Mindig egyforma elragadtatással beszélt Olaszországról, melyet nem hiába neveznek a népek anyjának, mert hiszen ez szült számunkra mindent, a mi örökszép, a tudományt, hitet, a művészetet, és a költészetet. Majd beszélt tarka-barka kalandjairól, melyekben a főszerepet mindig ő játszotta, míg a történet hősnője rendesen egy-egy szép signora volt. Mutatott himzett képet, mely az örökszűz Itáliát ábrázolta, s elmondta, hogy ez egy nagyreményű ifjú énekesnő kézműve, ki mint Rozina egészen tele énekelte a génuaiak szívét és fejét Rossini vidám és mégis ábrándos dalaival. Majd albumát is említette, mely érdekes vázlatokkal van tele; persze csak ő reá nézve érdekesek, mert a

rajzok rosszak, hanem képzelete mindegyiken kipótolja a hiányt. Csak két kép van benne, melyet kissé nagyobb gonddal dolgozott ki: az egyik a kis Julietta arczképe, kitől Flórenczben virágokat vett, s ki valóban könnyezett, midőn neki az utolsó bokrétát átadta; a másik egy előkelő delnő, kivel érdekes sajkázásokat tett holdfényes estéken, a comói tavon.

Ez elbeszélések alatt Marion arra gondolt, hogy a tiszteletes úrnak csakugyan igaza volt, s teljességgel nem ártana, ha Terekesi Viktor kissé komolyabb ember lenne, s nem bolondítaná annyira a nőket és önmagát.

A kis tündér pedig gondolta:

— Milyen elbizott férfi!

Mindamellett is kiváncsi volt meglátni az említett albumot, s benne az arczképeket, melyeknek története valószínűleg mind egyforma lesz; valamennyien beleszerettek hősünkbe és a fájdalom könnyeit sírták, midőn az tőlük örökbúcsút vett.

Viktor előhozta az albumot. Mindig magával szokta hordani, mert nem tudhatni, hogy mikor fog belé rajzolni megint egy kis tájt vagy egy érdekes alakot. A vázlatok valóban igen ügyes kézre mutattak, s az egész társaság nagy gyönyörűséggel nézte azokat.

— Csak az lenne kár, — jegyezte meg a kis tündér, — ha e vázlatok mindig csak vázlatok maradnának.

— Pedig valószínűleg úgy fog történni. Nem igen dolgozhatom ki még a legérdekesebbeket sem,

mivel szemem gyönge, és nem akarom erővel rontani.

— Soha se hárítsd a bajt szemedre, kedves öcsém! — kiáltott föl az öreg úr, — minden ürügynél szebb az őszinteség. Azért valld be egyenesen a te régi nagy hibádat. A természet dúsan megáldott téged mindenféle szép tehetséggel, eléd szórta a kincseket s neked csak le kellett hajolni értök; hanem biz abból igen keveset juttatott, a mit türelemnek és kitartásnak neveznek. Te hamar lángra gyuladsz, de hamar is ellobbansz. Ma szereted ezt, holnap azt. Mult évben Spanyolország volt a te paradicsomod, most az olasz föld lett azzá; ma a signorákért epedsz, a mint epedtél egy évvel ezelőtt még a sennorákért. Te — úgy látszik — nem egyes nőket szeretsz, hanem az egész nőnemet; a mint magad mondtad egyszer: «miért szeretnél különösen egyes virágszálakat, mikor az egész tavaszt szeretheted!» Tágas szived van öcsém, az egész világ belefér. Különben jól teszed; minden órának leszakasztod virágát, élsz az idővel!

Az öreg úr olyan kedélyesen mondta el e szavakat, hogy lehetetlen volt érte megharagudni; Viktor nem is haragudott, s midőn a nagy terembe léptek, egész vidáman ült a zongorához, s egy huzomban eljátszott rajta két halászdalt, egy savoyai ódon romántzot és Bellini kedves változatait.

— Bizonyosan ön is kedveli a zenét? — kérdezte a kis tündértől.

— Nagyon szeretem, — válaszolta ez. — Ez az egyedüli művészet, melylyel vétkezni nem lehet.

S e körülmény magában is eléggé mutatja, hogy a zene csupa eszmény, salaktalan tisztaság, az ég nyelve e földön.

E gondolatok egészen meglepték a mi fiatal emberünket, a kit különben minden elragadt, a miben csak valami szép és eredeti volt. Fél óra mulva már egész örömmel tanította a kis tündért az ábrándos tengeri dalokra, a nápolyi lazzaronik könnyelmű énekére s bámult a könnyűségen, melylyel azokat Olga elsajátította, s a kecsen, melylyel utána játszá.

Az estebéd is vidáman folyt le. Csak a tiszteletes úr maradt mindvégig komoly, egy perczre sem tudva elfeledni a sebes lépéseket, melyekkel Marion kisasszony az ablakhoz futott. Egyre töprengett s hogy jövőre minden kétségnek elejét vegye, elhatározó dolgokat tervezett, s bár nehéz elhinni, de mégis igen bátor vallomásra szánta el magát. Komolyságát és töprengéseit azonban senki sem vette észre, csak épen az, kinek ez legjobban fájt, s ki az egész vacsora alatt a legnyájasb kinálgatásokkal akarta elűzni a hű lélek nyugtalankodását.

Az öreg úrnak ezuttal igen jól esett Viktor vidám bőbeszédűsége, s ha esetlegesen előadásában egy-egy pont vagy szünjel fordult elő, mindjárt kérte, hogy historizáljon még valamit, mert csupa öröm hallgatni. És Viktor hogyne szerzett volna örömöt e kedves családnak? Ujra szőnyegre hozta fehát az olaszországi tájakat, a nyaralókat narancsberkeikkel és szőlőlugasaikkal, a múzeumokat, a testett és eleven képeket, s leginkább a hölgyeket, kiknek mindegyikéről tudott valami szépet mondani,

egyszersmind sejtetve, hogy ugyanezek a nők tán ugyane pillanatban alkalmasint ő róla is hasonló érdekeltséggel emlékeznek.

Az élénk társalgásnak az éjfél, s tulajdonképen az öreg úr hangos ásítása vetett véget, midőn a nagy tajt-pipa egészen kiégett.

— Holnap folytatása következik, — mondta egész nyájassággal, — mert a mit láttál, azt ugyan elő is tudod adni; kivált ha kedvenczeidről, a nőkről beszélsz, kedve jőne az embernek eldalolni: «a hányat lát, annyit szeret». De a kakasok éjfélre kukorékolnak. Jó éjszakát, kedves öcsém.

Elváltak.

Viktor szép álmokat kivánt a kis tündérnek, Marion pedig, nehogy a mai nap valami oknélküli félreértésre adjon alkalmat, a tőle kitelhető legnyájasabb mosolylyal mondott a tiszteletes úrnak «nyugodalmas jó éjszakát».

Az első föllépés után következett a — birálat.

A hölgyek nem tudtak mindjárt elaludni s beszélgetni kezdtek.

— Marion! — kérdezte a kis tündér, — hogy tetszik önnek a Rudolf eszményképe?

— Meg kell adni, hogy szép, művelt, kedélyes férfi, nekem azonban még sem tetszik.

— Oh hiszen önnek hogyan is tetszhetnék más valaki, mint az Istenben boldogult Sonnenschein Gusztáv főhadnagy, ki azóta okvetlenül tábornok lenne, ha véletlenül meg nem halt volna?

— Kérem, Olga, — felelt Marion méltó nehezteléssel, — hagyja békében a halottakat s ne űzzön

gúnyt komoly sírhalmokból. Nem jó szívre mutat, midőn legszebb emlékeimből is tréfát csinál; azért most az egyszer s mindenkorra kérem, hogy ne is hordja elő többé azokat.

— Alkalmasint most már feledni óhajt?

— Beszéljünk másról. Úgy látszik, önnek nagyon tetszik Viktor?

— Mulatságos és művelt férfi, s legalább nem bosszant a gyémántgyűrűvel, mint az ifjú Demanx; nem mond kis dolgokról oly szörnyű nagyokat, mint a non plus ultra; nem pörlekedik mindig, mint a nagybácsi frater peregrinusa; nem kaczag akár kell akár nem, mint az együgyű Demokritosz, és nem jár a levegőben, mint a szellem lovagja. Ezeknél okvetetlenül többet ér. De az is igaz, hogy ily udvarlók után könnyű kitünni. S ha az igazat meg kell vallanom, valami nagy érdekeltséggel nem gondolok reá, s korántsem nézem azon a rózsaszínű szemüvegen, melyen a jó Rudolf.

— Azt hiszem, — folytatta Marion, — hogy hiú nők szerfölött elkényeztették; valóságos enfant gâté; el van bizakodva s a nőkről úgy gondolkozik, mint egy keleti sah.

— Mit ért ezalatt, Marion?

— Nem egyebet, mint hogy a nő az ő szivének csupán fényűzése. Nem szeretni, hanem meghódítani kivánja valamennyit, hogy aztán diadalában büszkélkedjék. Képzelem, hogy mint egy triumphator, úgy jár a női szalonokban s rabszolgahölgyeiben hiúskodik. Neki a szerelem nem a boldogság, hanem a dicsőség forrása. Ez az én véleményem róla.

— Meglehet, igaza van.

— Az ily férfiak, kedvesem, csupán játékszernek tekintik a nőket; a szerelmi kalandokkal úgy piperézik magukat, mint mi a virággal és szalagokkal; s általában bár szerfölött hizelegnek nekünk, nagyon kevésre becsülnek bennünket.

— Ezt igen könnyű megtorolni, Marion, mi sem becsüljük nagyon sokra. Jó éjszakát! Álmos vagyok.

Mindamellett nem aludt el mindjárt. Még egy kissé gondolkozott új ismerőséről, arról a hiú, elkapatott, elbízott, szép ifjúról, és teljességgel nem lett volna csoda, ha álmában is megjelen előtte ez érdekes, hajlékony, sugár alak, hosszas finom arczával, melyet sima szőke hajfürtök és gondosan ápolt szakál szegélyeznek, s mosolygó kék szemeivel, melyekben könnyelmű vidámság fénylik. Szerencsére azonban nem álmodott róla, s midőn reggel fölébredt, mindössze is csak azért óhajtott találkozni Viktorral, hogy még egy pár ábrándos barcarolt megtanulhasson tőle.

De mégis korábban kelt föl, mint rendesen szokott, s Marion kapott az alkalmon, hogy megkérdezhesse:

— Kedvesem, talán a szíve nem hagyta nyugodni?

— Au contraire! A verőfény besütött, mert nem bocsátottuk le a függönyöket, e miatt ébredtem föl. Mi a szivemet illeti, sokszor mondtam már, hogy nekem — az önök értelmében — nincs szívem.

— Hát már öltözni akar?

— Ki fogok lovagolni. De ön azért csak aludjék s álmodják tovább is az Istenben boldogult . . .

— Olga, ez nem szép öntől, hogy ismét emlegeti. Komolyan kértem, hogy ne hozza elő többet.

Valóban a mostani körülmények közt igen alkalmatlan volt ez a gyakori visszaemlékeztetés. A mi elmult, elmult. Minek föltépni a sebeket, melyeket az idő valahára behegeszteni készül? (Most már a női hiúságnak sincs többé szüksége rá, hogy a jelen sivárságát a multak emlékeivel takargassa.) Marion tehát méltán neheztelt, neheztelése azonban nem tartott sokáig, mert alighogy Olga eltávozott, a szobalány szép rózsabokrétával lépett be.

— Marion kisasszonyé.

A derék hölgy elpirult, s fölöslegesnek tartotta megkérdeni, hogy ki küldte? Ilyen szép rózsái az egész vidéken csak egy embernek vannak.

Ezalatt a kis tündér a jegenyefákkal szegélyezett országúton haladt. Majd benyargalta a mezőséget, úgy hogy a kis jockey alig birta követni. A Favorite is majdnem egészen kifáradt s hányta a fehér tajtékot, mert Olga ezúttal a sebesen tánczoló szellőkkel akart versenyezni, s a szép pejparipa örömében nagyot nyerített, midőn könnyüd kedves terhével az udvarra visszatérhetett.

A nyerítés Viktort az ablakhoz csalta.

— Ah, a kis tündér! Oly korán fölkelt, mint a hajnal.

S minő szép volt e pillanatban! A lovagruha, mely egészen kiemelte szabályos, karcsú termetét és szép idomait, a magas fényes kalap után röpködő fátyol, a festői redőkben aláomló barna uszály, mely alól parányi lába kilátszott, s végre a reggeli verőfény,

Együtt sétáltak a tiszteletes úrral.

mely arczát nyájasan körülfolyta, olyan érdekes jelenséggé tették, hogy Viktor egész gyönyörűséggel szemlélte.

A paripa is kevélyen himbálta fejét és apró délczeg léptekkel vitte úrnőjét, mintha büszkeségét akarta volna kifejezni a fölött, hogy ilyen kedves teremtést hordozhat.

Viktor alig várta, hogy felöltözhessék s bókot mondhasson a szép lovagnőnek. Soha kis termetű nő nem illett jobban a paripa hátára, nem véve ki még Vanterito grófnőt sem, kivel Viktor harmadéve volt szerencsés megismerkedhetni Calatayudban, Madridhoz közel.

Mindezt Viktor az első pillanatban sietett elmondani, midőn Olgával a csarnokban találkozott.

— A grófnő szép asszony volt, nemde? — kérdezte Olga.

— Ép oly kisded termetű, mint ön, és...

— Oh kérem, nálamnál még kisebbek is vannak.

— Vannak, kétségkívül vannak, kivált az északi tenger mellett, — jegyezte meg Viktor mosolygó évődéssel.

— Ön új oldalról mutatja be magát. Kissé udvariatlan.

— A világért sem, sőt hizelgek önnek, midőn fölteszem róla, hogy ama hölgyek közé tartozik, kik az igazmondást nem veszik udvariatlanságnak.

— Hagyjuk el s beszéljünk inkább Vanterito grófnőről. Valószinűleg arczképe is meglesz az ön albumában?

— Fájdalom, nincs meg. Akkor annyi oldalról

voltam igénybe véve, hogy nem maradt időm rajzokat készíteni. De oly jól emlékszem rá, mintha most is előttem állna.

— Tehát szivében van meg, és ez nagyon elég. Azt hiszem, a szív a legjobb emlékkönyv, megőriz mindent, a mi emlékezetreméltó, s a hasztalan tartalmat nem hordozza szolgailag, mint a papir. Beszéljen valamit nekem a grófnőről.

— Érdekes asszony volt, a ki könnyen elbájolta a szivet a nélkül, hogy valódi érzésekre indította volna. Azt hiszem, a szerelemre maga sem volt képes.

— A szerelemről igen sokat beszélnek önök, a nélkül, hogy azt ismernék. Azt hiszem, nem is létezik, s pusztán a képzelem műve, mint egykor a phönix-madár. Hagyjuk azt a versírók ábrándjának. A grófnő nemde, barna volt?

— Mint minden spanyol nő. Különben igen kecses és különcz feje volt. Kár, hogy gazdag hajfürteit levágatta s apró kondor csigákban viselte, melyeknek rendbehozására fésű sem kell, csupán öt ujj.

— Ön nem találja azt szépnek?

— Teljességgel nem.

— Sajnálom. E szerint én nem fogok önnek tetszeni.

— Miért?

— Mert én is levágom a hajfürteimet, még pedig ma.

— Az istenért, ne tegye.

— Meg kell tennem, mert a hosszú haj rendbeszedése mindig igen sok időt igényel s a legszebb

reggeli órától foszt meg. Aztán a falusi komornák is nagyon ügyetlenek, minden reggel megkínoznak.

— Olga kisasszony, e hajfürtökért igen nagy kár lenne.

— Az itélet ki van mondva. Megteszem, mert elhatároztam.

És csakugyan megtette, mert mielőtt Viktor e bohó szándékot elárulhatta volna, a szép fekete hajfürtök a kiméletlen olló áldozatául estek. A kis tündér azonban így is oly szépen fel tudta bodrozni haját, hogy most még sokkal érdekesebb lett, mint azelőtt volt, a szabályosan kisimított és gondos fonadékba szedett hajékkel.

— Oh mily csunya! — kiáltotta Marion, midőn meglátta.

— Engedjen meg, Marion, de nem oly csunya, mint ön gondolja. Csak a mindennapi lelkek előtt csunya mindaz, a mi szokatlan.

— De miért tette?

— Az az én titkom.

E titkot később sem árulta el, s minthogy Viktor is ellene szólt, Marion sehogy sem tudta kitalálni. Mi azt sejtjük, hogy a kis daczos teremtés ezzel akarta az elbizott ifjúnak tudtul adni, hogy épen nem törődik az ő tetszésével.

Viktort azonban ez az eset most érdekelni kezdte. Hisz ez fényes bizonyság — gondolta magában — hogy a kis tündérben kevés a hiúság és sok a gyermeteg báj.

Az öreg úr az első pillanatban bolondságnak keresztelte az egész elhamarkodott tettet, s bizonyo-

san ez volt az első kemény kifejezés, melyet Olga irányában használt. De később, kétszer-háromszor rátekintve, meggyőződött, sőt nyiltan kimondta, hogy az ő kedves kis tündére most még sokkal szebb, mint azelőtt volt. A kis bohónak minden oly jól áll. A mi Mariont illeti, ő máskor igen nagy lármát csapott volna e könnyelműség miatt; de a mai nap ránézve nevezetes nap volt. Együtt sétáltak — a szokásos sakkparthie után — a tiszteletes úrral az eleven-zöld somfák ívezetei alatt, melyeknek lombjai bár örökké suttognak, mégis mai napig is híven őrzik azt a boldog titkot, mely alattuk ezúttal két szív mélyéről két ajakra került. Ez tehát olyan mély rejtély maradt, melyet ezúttal még sem az olvasó ki nem talál, sem pedig mi el nem mondhatunk; de annyi bizonyos, hogy a mai délután Olgának többször lett volna alkalma visszaadni — még pedig kamatostul — a szigorú leczkét, melyet néhanapján Marion kisasszony a gondatlanságról és szelességről tartott előtte.

Olga is azonban el volt foglalva a szebbnél szebb sajkadalok betanulásával, s talán észre sem vette, hogy a komoly hölgy ezúttal mily kevéssé komoly! Mily jóízűen nevet, ha néha-néha Viktor egy élczröppentyűt pattant el. S mily nagy serénységgel fut napernyője után, midőn alkonyat felé sétara indulnak.

Az öreg úr a kerek erdő felé indította a társaságot, minthogy egyúttal meg akarta azt is tekinteni, ha érik-e már a repcze? Nagy tajtpipájából bodor füstöket eregetve, nézte az Isten áldását, melyre egy kis esőt ohajtott, nézve mindenfelől a fellegeket.

A gyermekeket — a mint kifejezte — előre eresztve, maga lassacskán ballagott hátul.

A kis tündér a Viktor karján ment.

Marion kisasszonyt a tiszteletes úr vezette, büszkén, boldogan, dobogó szívvel. A lelkészi földeket mutogatta meg, hogy hol feküsznek, nem hallgatva el azt sem, hogy rendesen mi és mennyi terem rajtuk s a legjobb évi termést mondta.

Viktor — a kis tündér ohajára — most is az olasz és spanyol életről beszélt, s nagy élénkséggel tudta lefesteni a népmulatságokat, a bolerót és tarantellát, a régi mór helyeket, a tengeri sajkászok és halásznép életét, a velenczei farsangot és a pirenæi csempészek veszedelmes kalandjait.

Olga fölsohajtott:

— Istenem, mily boldog lennék, ha én is utazhatnám. Ez az egyedüli vágyam.

Viktor mosolygott, épen olyan arczczal, mint a hogy Marion képzelte a női szalonokban, a hol egész triumphátornak véli magát.

VI.

(Olyan kérdés, melyre a kis tündér nem tud mindjárt feleletet adni.)

A derék hölgy nagy serénységgel dolgozott egy házi sapka himezésén. Csak igen ritkán vehette elő, midőn egészen egyedül maradt; különben valaki könnyen megkérdezhette volna, hogy ki számára késziti? Oh pedig ezt még most a világért sem lehetne bevallani.

Épen a koszorúba foglalt két betüt (valószinűleg egy kedves név kezdőbetűit) végezte be az ezüstös kék selyem sapka tetején, midőn a kertből egyszerre lövést hall.

Ijedve ugrik föl.

— Istenem, megint az a kis boszorkány lövöldöz.

És azzal a pamlag vánkosa alá rejtve a himzést, nagy aggodalmak közt siet lefelé. Aggodalmai egészen alaposak. Az a könnyelmű teremtés még meg találja magát sérteni, pedig akkor az öreg úr nyilván kétségbeesik s az egész ház nyugalma örökre oda lesz.

A kőlépcsőzet alján azonban a tiszteletes úrral találkozott, az egyetlen férfiúval, kinek kedveért e szorongó helyzetben is megállhatott, s ki most csöndesen, de nem minden féltékenység nélkül kérdezé:

— Jó estét kivánok! Hová siet, Marion kisasszony?

— A kertbe, ahhoz a kis könnyelmű teremtéshez. Képzelje: lövöldöz. Mióta Viktor a házhoz jár, még pajzánabb és vakmerőbb. Haját is bizonyosan ő miatta vágta le, hanem meg is lakolt érte, mert most az öreg úrtól olyan nevet kapott, mely egy kissé bosszantja: «a kis boglyas!» Úgy kell neki! Soha sem hagy békét senkinek. A mult éjjel engem sem engedett aludni. Képzelje ön, éjfél után arra ébredek, hogy valaki a szomszéd szobában olyan erősen veri a zongorát, mintha valóságos török muzsika szólna. Ki lett volna más, mint a kis boglyas! «Ugyan kérem, Olga, — kérdeztem tőle, — mit mível már megint?» «Fülemile lett belőlem, kedvesem, — válaszolt nevetve, — éjjel zenélek; a mi közönséges nyelven annyit tesz, hogy azt hittem: elfelejtém a legszebbik barcarolt, s nem tudtam nyugodni, a míg meg nem próbáltam. Most már tudom, és lefekszem.» De természetesen már későn volt, mert az álom, mint a félénk galamb, nem megy vissza olyan helyre, a honnan egyszer elriasztották. Én sem tudtam többé elnyugodni, mindig fülemben zúgott az az átkozott: «E la luna nascara». Ah, ezt nem lehet sokáig kiállani; éjjel álmatlanság, nappal örök boszankodás. Ha még egy évig így tart, végkép oda leszek. Már is egészen elfogytam!

A szelíd férfiú a világért sem mondott volna ellent a derék művelt hölgynek, hanem még sem fojthatott el egészen egy különös jelentésű mosolyt, midőn Marion kisasszony árnyékára tekintett, arra az árnyékra, mely bizonyosan megvigasztalta volna a derék nőt, — ha esetlegesen félretekint, — hogy mily alaptalan aggodalmakat táplál az elsoványodás tekintetében.

— Ha megengedi, édes Marion, — szólt a lelki atya, — lekisérem.

Marion kisasszony nem volt márványból; hogyne engedett volna tehát e gyöngéd szavaknak? Fülébe, mint valami édes zene, suhant e két szó: «édes Marion». Rá sem gondoltak, hogy ez a megszólítás minden titkot elárulhatott volna, és nagy szerencse is, hogy nem hallotta más, mint két vitéz a lépcsőzet alján, hol egészen mozdulatlanul állottak, mivelhogy kőből vannak.

A kertbe érve, hangos kaczagás jelentette, hogy Pista barátunk (az új Demokritosz) szokása szerint: igen jól mulat. Valóban nem tudott hová lenni jó kedvében, midőn a kis tündér piczíny piros ajkaiba egy szivart vett, rágyujtott és kezdett füstölni, mint egy odalisk.

De ha ez jó kedvet okozott a mi kaczagó barátunknak, annál nagyobb aggodalmat szerzett Marion kisasszonynak, ki a hárs alá érve, meghökkenve kérdezte:

— Az ég szerelmére, mit mível ön már megint?

— Szivarozom és lövöldözök. Férfias időtöltések,

az igaz, de engem mulattatnak. Különben is, kedves Marion, sokszor halljuk, hogy a férfiak egészen elpuhulnak, mintha mind a régi salmacisi kútból ittak volna, mely — a mint ön igen jól tudja — Káriában feküdt s azzal a mesés tulajdonnal birt, hogy a melyik férfi ivott a vizéből, elasszonyosult. Minthogy ez így van, kedvesem, nekünk nőknek kell tehát a férfiasságra törekednünk. Így szépen szerepet cserélünk, hogy a bácsi ne hiába nevezze a mai életet fölfordult világnak.

— Akárhogy nevezi, édes Olgám, de azért én nem fogom megengedni, hogy tovább is itt lövöldözzön, mint egy pattantyús. Azt jól tudom, hogy ön mindig igen sokat és igen szépen tud beszélni, ha valami gyermekes csínyt követ el. De a szó nem használ semmit. Legelébb is vesse el azt a szivart, mert a feje megfájul tőle.

— Dehogy fájul, mikor olyan gyönge, mint a tej. Valóságos spanyol hölgyszivarok. Viktor hozta és nekem igen nagy örömet szerzett vele.

— Ez a Viktor is csak a bajt tudja szaporítani. Aztán tegye le a pisztolyt, különben megmondom a bácsinak.

— Jól van, akkor én is vádaskodni fogok.

— Én ellenem?

— Nem ön ellen, kedvesem, hanem önről, — szólt a kis tündér, Marion fülébe suttogva; — beszélni fogok egy ezüstös kék selyem házi sapkáról, meg aztán két szépen kihimzett betűről. Ekkor a betűket találgatni fogjuk, míg végre . . .

— Hallgasson!

Marion kisasszony megzavarodott. A kis boszorkány már ezt is tudja!

Azután egyszerre kiesett elébbeni tekintélyes modorából és egy szóval sem merte gátolni többé a kis tündér vakmerő kedvteléseit, hanem szépen megadta magát a sorsnak és egész nyugodtsággal nézte az ifjú urakat, a mint egy czélul kitett deszka felé lövöldöznek.

Csak a non plus ultra úrfi talált bele a szénnel rajzolt körbe, a mint azt egy igazi sportsmantől meg is lehetett várni; a többi mind elhibázta.

— Már csak Olga kisasszony van hátra! — kiáltotta az ifjú Demanx.

— Én nem lövök a deszkára, — mondta nevetve a kis tündér, — az olyan nagy czél, hogy a vak is bele találhat. Én egy röpülő fecskét fogok lelőni, azok közül, melyek ott a pázsit fölött suhannak el egymás után.

— Tessék elhinni, — mondá a non-plus-ultra úrfi, — az merő lehetetlenség. Az egész megyében nincs jelesebb lövő, mint az én sógorom. Soha sem láttam jobb fegyvert és biztosabb kezet. De a röpülő fecskét még ő sem lövi le.

— És én lelövöm.

— Én fogadok rá, hogy nem, — mondta a fiatal Demanx az angol zubbonyban.

— Nagyon jó. Tehát fogadjunk valami nagyon nagyba, például a gyémánt gyűrűbe.

— Az nem lehet, — felelte a fehérképű ifjú ember, ezúttal rózsapirossá vörösült arczczal, — az a mi családunk legbecsesebb ereklyéje, melyet egyik

ősapánk szerzett sok századdal ezelőtt, midőn egy ellenséges várat lebombáztatott.

— Tudniillik abban az időben, — folytatta a kis tündér, — midőn a lőport még csak a mennyei birodalomban ismerték és Schwartz Berchtold talán még meg sem született. De ez nem tesz semmit. Különben nekem egy csöpp vágyam sincs e csodagyűrűt bírni, én csak látni szeretném, mint mindent, a mit még nem láttam. Abba fogadjunk tehát, hogy ha egy fecskét lelövök, ön elhozza, megmutatja nekem, kielégíti kiváncsiságomat.

— Szívesen, — mondta az ifjú nagyot lélekzve, mert valószinűleg elgondolta, hogy ha csak akkor kell előállnia a gyémánt gyűrűvel, mikor e kis gonosz leány egy röpülő fecskét lelő, akkor soha sem fog e miatt zavarba jönni.

A társaság vidám hangulatban hagyta el a hársfát, melynek levelei most kétszerte jobban látszottak reszketni, — pedig alig volt egy kis szellő, — mintha ők is féltették volna a kis tündért e könnyelmű és nőietlen kedvtöltésektől.

A gloriette körül a téres gyepen egymás után röpködtek a fecskék, mindig keringve és oly alant, hogy villás szárnyaikkal gyakran megütötték a füvet. Villámsebesen elsuhantak meg visszatértek, mindig közel a földhöz, mint rendesen szoktak, midőn gyönge idegeikkel a légváltozást és közelgő esőt megérezik.

Olga fölemelte pisztolyát.

Egy durranás hallatszott, melyre Marion egyet sikoltott, az új Demokritosz elnevette magát, a gyé-

mántgyűrűs ifjú meghökkent, a telivér falusi sportsman is meghökkent, a pörlekedő peregrinus is meghökkent, szóval valamennyien meghökkentek, mert a röpülő fecske nem röpült többé, hanem ott feküdt mozdulatlanul a gyep közepén.

Míg az ifjú urak fejöket csóválták e bámulatos esemény fölött, a kis tündér a szerencsétlen áldozathoz futott, fölvette a földről, kis bágyadt fejét fölmutatta az álmélkodó társaságnak és csakhamar eltünt a másik oldalon, a bokrok között.

Pár percz alatt azonban hangos nevetés közt bujt elő, s a kudarczot vallott szöszke ifjúnak mosolyogva mondta:

— A gyűrűt elvárom.

— Bámulatos! — kiáltotta Marion. — Hogyan tud így lőni, mintha gonosz szellemek tanították volna?

— Ellenkezőleg, egy csinos ifjú tanított.

— S nem szánta ön e szegény madárkát? Hová tette?

— Egy bokor alá rejtém, ott legalább (folytatta dalolva):

Falevelek eltemetik,
Híves árnyak elgyászolják,
Harmatcsöppek megsiratják,
Kis madarak eléneklik.

Marion alig várta, hogy a kis tündérrel egyedül maradhasson s tőle két talányra nézve fölvilágosítást kérjen.

A szöszke úrfi is hasonlag szerette volna már, ha a társaság föloszlik, s ő a libériás inasának kiadhatja

a rendeletet, hogy fogassa be a két lovat s hajtsanak el örökre az ördöngös helyről, a hol neki nincs többé semmi keresete. S kívánsága teljesült, a hölgyek szobájokba vonultak.

Marion alig tudta elhatározni, hogy melyik kérdéssel rohanja meg elébb a kis tündért.

— Honnan tudja ön, Olga, — kérdezte némi ingerültséggel, — hogy én micsoda betűket himeztem, s épp egy ezüstös kék selyem házi sapkára?

— Hát, kedvesem, — felelte Olga, bonbont rágva, — van nekem egy kis tündér-madaram, mely nekem minden titkot elfecseg. Az sokszor a somfák lombjai közé rejti magát, máskor a sakkasztal alá bujik, néha meg az ön háta mögött leskelődik, mikor egyedül van.

— Beszéljünk, Olga, komolyan.

— Akkor meg kell önt leczkéztetnem, édes Marion, hogy egy idő óta nagyon szórakozott. No ne vágjon szavamba, mindjárt bebizonyítom. Tegnap este kinyitom a szekrényemet és mit találok ott? Egy félig kész házi sapkát, szépen kiczirádázott két betűvel.

A két betű azonnal elárulta, hogy ez az ön műve és az ön titka. Ne féljen, nem árulom el. Én kíméletes leány vagyok és nagyon tisztelem a szivek boldog titkait.

— Azt meg is várom öntől, édes Olga, — jegyezte meg Marion, a ki most úgy megszelidült, mint egy félénk galamb.

— A mi a többit illeti, nagyon könnyű volt kitalálnom. A mi két szekrényünk tökéletesen egy-

forma s egymás szomszédságában állanak; ön tegnap — valószinűleg közelgő lépteket hallva — sietett elrejteni a szerelem e gyöngéd kézművét, melylyel csak a boldog magány perczeiben foglalkozott; a nagy sietség és aggodalom közt azonban eltévesztette a szekrényeket s a magáé helyett az enyémbe rejtette, szépen ott felejtve. Én pedig megtaláltam és minden szó nékül visszatettem az önébe, örülve, hogy egykor, midőn valamiért leczkéztetni fog, ez lesz az én ijesztő kisértetem, fegyverem, uralkodó pálczám ön ellenében. Úgy látszik, jól számítottam. De mitől se féljen, nem fogok vele visszaélni.

— Köszönöm, Olga. De még egy másik kérdésem is van. Hogyan tud ön oly biztosan lőni?

— Egyszerű dolog, azt a fecskét ön is lelőtte volna az én pisztolyommal.

— Isten mentsen, el sem mertem volna sütni.

— No természetesen úgy értem, hogy ha eldurrantotta volna. A pisztoly higanynyal volt megtöltve, mely a mint kilövik, ezerfelé megy apró tömör szemekben. Csak arra kell tartani, s az ezer szem közül egy bizonyosan megüti a kis gyönge madárkát, mely ez ütésre leesik.

— Csodálom, hogy nem sajnálta ön.

— Miért? Azóta rég magához tért ijedtségéből és szépen elröpült, s jövőre bizonyosan kerülni fog, mint az ifjú Demanx is, a kit kétségkívül egész halálom napjáig várhatok a gyémántgyűrűvel. Ki nem állhatom együgyű, léha hazugságait, s örülök, hogy eltávolíthattam, mint a halovány rímelőt, a ki még mai napig sem jött megmondani, hogy miért kék az

ég? Lássa, kedvesem, ez a legügyesebb mód körünkből elkergetni azokat, a kik bárgyúk, unalmasak és terhünkre vannak. Nem vagyok-e ügyes és furfangos, mint egy diplomata?

Marion csodálkozva csóválta meg a fejét.

— Természetesen, ezt a hamisságot is Viktortól tanulta.

— Valóban, a fecskével való diadalt neki köszönhetem.

— Ő még gyermekesebbé teszi önt, s ez az, mi engemet folytonosan aggaszt. Vigyázzon, Olga, ön elébb-utóbb megbánhatja e gyermekes könnyűvérűséget. Minthogy mindig játszik, soha sem fognak hinni komoly szavainak sem; képtelennek fogják tartani valamely mélyebb érzelemre; legigazabb vallomásait is tréfának vagy játszi szeszélynek veszik. A bohóságokért, melyeket oly sokakon elkövetett, végre meg fogja büntetni egy. Nem fog hinni szívében, midőn igazán szeret.

— Oh én nem fogok szeretni soha. Lássa, ön azt hitte, hogy Viktorba is rögtön beleszeretek, és vette-e észre azóta, hogy megváltoztam, hogy csöndes éjszakákon nagyokat sóhajtok, hogy a magányt keresem, ábrándosan nézem a csillagokat, költeményeket olvasok és meghalni vágyom?

— Nem vettem, Olga. De a szív önnél is elébb-utóbb követelni fogja jogait, és én attól félek, hogy önt, a kit elkényeztetve neveltek, a ki sohasem gondolkozott az életről, nem ismeri az érzelmek fontosságát, sohasem volt próbára téve és sohasem szenvedett: az első mély érzés, az első fájdalom,

az első csalódás tönkreteszi, kétségbeejti, elhervasztja.

— Ön ellenmondásba jön önmagával, Marion. Egykor azt állította (és akkor valószínűleg igaza volt), hogy nincs szívem, (a mennyiben önök nem is képzelnek szívet szerelem nélkül); most meg a szívemet félti. Soha se féltse azt, a mi nincs. Jobb is, ha másról beszélünk, mert különben elálmosodom. Beszélje el inkább, hogy Rudolf mit súgott önnek tegnap?

— Azt mondta, hogy önnek a környékbeli nők mind irigyei.

— Inkább ellenségeim lehetnek, de mit bánom én véleményüket! Neheztelnek, haragusznak, kigyót-békát kiáltanak rám, mert nem keresem fel őket, nevetem kisszerűségeiket és megvetem rosszaságukat. Mit szeressek például Zörgeinén, ki mindig árva élete ellen panaszkodik; úgy siratja önmagát, mintha már halott lenne, mégis mindig úgy felpiperézi magát, mintha lakodalomra készülne, s néha olyan vastagon bemázolja képét, hogy arcza mindig a rózsaszínre beczukrozott gesztenyét juttatja eszembe; vagy a szomszéd mérnöknén, ki mindenkit rossznak és rútnak tart, holott maga egy szikrával sem szebb, mint egy Macbeth-boszorkány, és csak azért nem ördög, mert ahhoz sem elméje, sem hatalma nincs. Hát a leányok? Ki nem állhatom e csinosan felöltöztetett bábukat, kik — mint a gépalakok — csak a mamától vagy gouvernante-tól kiszabott szűk korlát közt mernek mozogni és beszélni. Nekik sem akaratuk, sem véleményük. E mellett nemcsak unal-

masak, hanem rideg szivűek is. Rudolf beszéli — pedig ő nem rágalmazó — hogy egy divatos mantilla, egy báli előtánczosnőség, egy fürdői éji zene, vagy korábbi férjhezmenetel miatt is örök ellenségei tudnak lenni egymásnak. Hallottam róluk eleget, s félek, hogy ha sokat találkoznám velök, magam még többet tapasztalnék.

— Kedvesem, ön igen fekete szemüvegen nézi őket. Vannak köztük szelid, komoly és házias leányok is.

— Mindnyájan unalmasak, s a társaságban nincs nagyobb vétek, mint az unalmasság. De mit törődjünk mi velök; habár megvallom, szeretném tudni, miket beszélnek rólam? Mulatságos lehet.

— Képzelje, azt hírlelik, hogy ön igen nőietlenül viseli magát s e miatt már udvarlói is mind elhagyták.

E szavakra a kis tündér arcza olyan piros lett, mint a pipacs. Egészen fel volt ingerülve és soha sem árulta el jobban hiúságát, mint e pillanatban.

— Udvarlóim? — kaczagott fel a kis tündér. — Ezek az unalmas ifjonczok, kik mind oly együgyűek, mint az abderiták? Hiszen ön a legjobban tudja, mert sokat megfeddett miatta, hogy mennyire magam űztem el őket körömből. Midőn terhemre kezdtek válni, gyarlóságaik elé egy kis tükröt tartottam. És ha mind elhagytak volna is, mivel volnék szánalomraméltóbb? Végre is egy darab pénz, mely színarany, bizonyára gazdagabbá teszi az embert, mint tíz-húsz rézfiliér. Az egy Viktor maga többet ér valamennyinél. Legalább tőle tanulhatok valamit,

rajzot, zenét, világismeretet, s beszélgetése majdnem ér annyit, mint valami érdekes utikönyv olvasása. Hagyjuk tehát, Marion, a világot! Jobb, nem törődni vele.

— Míg a világon élünk, kedvesem, addig a világot mindig figyelembe kell vennünk, mert a világ ellehet nélkülünk, de mi nem lehetünk el a világ nélkül.

— Én nem gondolok vele.

A kis tündér már nagyon megunta e komoly beszélgetést és gyermekesen örült, midőn a szobalány jelenteni jött, hogy a lovász megérkezett a városból az új lovagló öltözékkel.

— Mondja meg, Betty, az ifjú uraknak, ha még itt vannak, — utasította a kis tündér, — hogy egy óra mulva, ha nekik tetszeni fog, kilovagolhatunk.

— Megvallom, Olga, — mondta Marion, — hogy én nem tartom egészen nőiesnek, hogy ön e fiúk közt mindig egyedül játszik és lovagol. Lehetnek, a kik félre fogják magyarázni.

— Kedves Marion, ön a megtestesült aggodalom.

— Mert szeretem és féltem önt.

— Szeressen, kedvesem, de ne féltsen. Most pedig Isten önnel, sietek megnézni új öltözékemet.

Tánczolva ment a nagy terembe s kibontotta az újdonatúj falusi lovagló öltözéket. Örült neki, mint egy gyermek. Most már legalább eldobhatja a feszes magas kalapot, mely mindig vörös csíkot nyomott gyönge fehér homlokára; nyugalomba helyezheti az egyszínű fekete ruhát, melyen a szem is megunta magát, míg rajta végig tekintett, noha a

férfiak mindig dicsérték, alkalmasint nem meggyőződésből, hanem udvariasságból. A kis tündér alig várta, hogy felöltözhessék, s mikor ez megtörtént, lassú, büszke léptekkel haladt az álló tükör elé, mely rég nem mutatott kedvesebb képet.

A kis tündér nagyon meg lehetett magával elégedve; igen jól állott neki minden; a marabútollas hamuszín kerek amazon-kalap, melyet búzavirágszín széles szalaggal kötött meg finom hajlású álla alatt, épen oly jól állott, mint a derékhoz simuló, szintén búzavirágkék újjas, mely végig be volt gombolva fehér ezüst pitykékkel, egészen a nyakig, honnan széles inggallér hajlott ki, mely csak egy kicsit volt fehérebb, mint a kis tündér alabastrom-nyaka. Ez öltözéket sötétes hamuszín szoknya egészítette ki, melynek könnyed uszálya festőileg röpkedett, midőn a kis tündér a Favorite-ra űlt.

Az úrfiak mind elcsodálkoztak a kis bűbájos lány szépsége fölött, s az új Demokritosz is sokkal inkább bámult, semhogy ez alkalommai ráért volna nevetni. A szöszke úrfi pedig — az angol zubbonyban, — bár kiadta már a rendeletet a liberiás inasnak, hogy fogják be a két lovat, egész eligézve nézett a bájos leányra, s elhatározta, hogy még legalább ez egyszer — bár most utoljára — kilovagol a kis tündér társaságában.

A jegenyék árnyában, az országúton, vidor beszélgetés közt ügettek, míg a mezőre érve, elkezdődött a versenyfutás. Sok pitypalaty ijedve rebbent föl fészkéből a lódobogásra, sok szerény mezei virág örökre lehajtá fejét a paripák lábai alatt.

A kis tündért egyik sem birta követni az ifjak közül, még a non plus ultra úrfi sem, bármiként sarkantyúzta is a lova két oldalát.

— A Krinolin nem jól viseli magát, — szólt gúnyolódva a kis tündér, midőn megálltak.

— Engedelmével Sugárnak nevezem, — felelte a mi merev arczú barátunk, — és tessék elhinni, hogy képzelni sem lehet nála futósabb lovat; hanem most baja van szegénynek, megrántotta a lábát s ezért nem is erőltethetem. (Pedig a két sarkantyú mindig ugyancsak dolgozott.)

— Már hogy ne lehetne futósabb lovat képzelni, — szólt bele az ifjú Demanx, — nekem van egy katonatiszt bátyám, ki fél életét külföldön töltötte s a jockey-clubok egyik hőse lett. Ő mindenütt olyan nagy bravourokat csinált, mint Sándor gróf, sőt néha még nagyobbakat is. A leghíresb angol lovasokkal futtatott, napokig, váltott lovakon. Neki egy kurta versenytéri pálya oly csekélység volt, mint a villám futásának egy szűk szoba. Ő egyszer Londontól Párisig lovagolt.

— Persze a Dower és Calais közti tenger-szorost is átlovagolta?

Megint nevetés támadt.

— Valóban, ezt az utat csak a Zenéri Kálmán pegazusa tehette volna meg száraz lábbal.

Erre nem lehetett mit felelni, s a szöszke ifjú megint rútul elröstelte magát, s bizonyosan egyenest haza is vágtatott volna, ha e pillanatban a figyelem másfelé nem fordul.

— Nézzék önök, — kiáltott föl a kis tündér, —

amott jő a mi vidám barátunk, Pista, az új Demokritosz. Ugyancsak igyekszik, lova trappe-ban, maga rajta galoppe-ban. Hogy izeg-mozog! Nézzék önök s ha ő eleget nevetett másokon, nevessünk mi is ő rajta.

De nem sokáig nevettek, mert egyik ifjú megint fölkiáltott:

— Ni, amott az országúton ismét valaki jő!

— Az Viktor!

A kis tündér ez örvendező fölkiáltására az ifjú urak leverten és gyanakodólag néztek egymásra. Ezúttal még Pista sem nevetett. Valamennyien irígykedve tekintettek az érdekes lovag felé, ki szép angol ménen közelgetett, mely akkor is igen sokat mozgott, mikor keveset haladt, mint a nemesvérű lovak szoktak.

Egyszerre azonban — midőn Viktor a kis tündért észrevette — a paripa villámsebesen kivágott és röpült mint a szél, úgy hogy két-három percz alatt a társaságnál termett.

A kis tündér és Viktor a legszivélyesb mosolylyal üdvözölték egymást. Egyszerre ugyanegy gondolatuk támadt: mily érdekes alak!

Valóban Viktor még soha sem volt érdekesebb jelenség, mint mostani öltözékében, mely igen izléses és egyszerű volt, s a nemes úrfiak nem minden ok nélkül irigyelték mindenét, az angol csizma ezüst sarkantyújától kezdve a kezében levő lovagostorig, mely egy rinoczerosz kemény idegéből készült.

A kis tündér kedélyes szemrehányással kezdte a társalgást.

— Panaszom van önre, mert önnél az igéret csak szép szó. Már tegnapelőtt vártam az arnói tájképet, mivel — ha emlékezetem nem csal — akkorára igérte.

— Igazán röstelni kell feledékenységemet.

— A feledékenységet, vagy a mi még rosszabb: a türelem hiányát. A nagybácsinak igaza van, oh a nagybácsinak mindig és mindenben igaza van! Önnél nem a kezdet nehéz, mint a példabeszéd tartja, hanem a megkezdett dolog folytatása s még inkább a bevégzése. Ez már csaknem a lehetetlenségek közé tartozik. Emlékezem, mily nagy hévvel fogott ön a sajkadalok hangjegyezésébe is, s ime a zongora hátán még mindig félbenhagyva hevernek. De a leczkékből legyen most elég ennyi, nem akarok tovább is marionoskodni, és igazán csodálom, hogy ön eddig is tűrte.

— Ellenkezőleg, a legnagyobb gyönyörrel hallgattam. A leányok legbájosabbak akkor, midőn egy férfinak őszinte szemrehányásokat tesznek. Ez a bizalom első jele. Ilyenkor szavaik épen oly ellenállhatlanok, mint más esetekben könnyeik.

— Oh az elbizott! — gondolta magában Olga, és nem kis zavarral látta, hogy kissé megint túllépett a kellő határon, a mit Marion kétségkívül nagy gondatlanságnak nevezett volna.

Érezte, hogy a beszélgetésnek okvetlenül más irányt kell adni s élénken mondta:

— Képzelje, az éjjel én is utaztam álmomban.

— Hol?

— A hová mindig vágytam: a skót hegyek között,

melyekről már sok szép uti rajzot olvastam. Én sokszor képzelődöm ez északi föld ködös levegőjéről, smaragd-zöld völgyeiről s az izmos tölgyekről, melyeknek ormán fagyöngy fehérlik, míg alattuk talán a régi druidák árnyékai borongnak. Elképzelem a magas tengerpartok ódon várait, melyeknek íves ablakában egy-egy hárfázó nő mereng, míg a tenger hátán a szél sikolt. Nemde, ha akarok, én is tudok képzelődni?

— S e képzelmeket valószínűleg Scott Walter regényei ébresztették önben?

— Korántsem. Sokszor mondtam már, hogy én egyáltalában nem olvasok regényeket. A mily örömmel tanultam mindig a zenét, a nyelveket, a tankönyveket, kivált a földrajzot és világtörténelmet, épen oly kevéssé érdekelnek a költők képzelt meséi. Azt hiszem: ezek mind agyrémek. Én a tudósokat nagyon becsülöm, mert ők a leghasznosabb ismeretek kincseit buvárolják és osztják szét az emberek között; de a költők! a költők — azt hiszem — csak bolondítják az embereket.

— Nagyon igaztalan irántuk, Olga, hanem ez az igaztalanság már is megkapta büntetését. Ön igen nagy élvezettől fosztotta meg magát, midőn a költők műveit megvetette. S miért becsüli ön a tudósokat sokkal többre, mint a költőket? Talán, mert azok a föld rajzát és a világ történetét írták meg? Higyje meg ön, hogy a költők egy sokkal érdekesebb világ titkait kutatják, és kincseivel, árnyával és fényével ismertetnek meg bennünket.

Olga mosolyogva nézett Viktorra, s azt hitte, hogy

e vidám férfi most, e komoly szavakkal tréfálni akar. Azonban mégis kiváncsian kérdezte:

— Micsoda világ az?

— A szív, a lélek világa.

— Lehetetlen!

— Igen, melynek érzéseivel komolyan meg kell ismerkednünk, ha az élet örvényeit ki akarjuk kerülni. Egykor én is elhanyagoltam e tanulmányt, és azóta sokszor megadtam az árát. Én is csak játéknak tartottam a szerelmet.

— A szerelemről ne beszéljen ön; ez engem a legkevésbbé sem érdekel.

Viktor átható pillantást vetett a kis tündérre, ki e perczben némi zavarral sütötte le szemét, mintha a mezei virágok nézésében valami nagy gyönyörűséget találna.

— Higyje meg ön, — folytatta az ifjú, — a jó költők sok igaz eszmét és nézetet ébresztenek bennünk. Ha ön olvasni fog, elméje világosabb és szíve melegebb lesz; csakhogy mint a Cervantes spanyolja: könyveit épen úgy válogassa meg, mint barátait. Ne kicsinyelje a költészetet, mert Sand Georges-nak igaza van: «la poésie est à la fois la fille et la mére de la sagesse». A költészet a bölcsészetnek leánya s egyszersmind anyja. A lángelmék sok bölcseségre tanítják a legközönségesb embert is.

Olga nevetett s azt gondolta: önt bizony, kedves Viktor, nem sokra tanították, mert a milyen komoyan beszél most, épen oly könnyelműen cselekszik, játszva a nőkkel, érzésekkel, pénzzel és párbajokkal!

— *Micsoda világ az?*

Azonban mindezt elhallgatta, s e helyett némi érdekeltséggel mondá:

— Scott Waltert Marion is nagyon dicséri.

— A legjobb történeti regényíró, ki tudós, költő és képíró. A skótok méltán emelték neki a legnagyobb emléket, mert nagy hálával tartoznak neki. A verőfény nem szépíti úgy meg tavaszonként a skót hegyeket, mint Scott Walter költészete.

— Mondják, hogy nyelvében is dallam van. Ön bizonyosan eredetiben olvasta műveit?

— Fájdalom, nem tudok angolul. E nyelv legelső nehézségeivel sem tudok megbirkózni.

— Mert nem volt türelme.

— Sokszor megkisérlettem, de az angol olvasás rám nézve szertelen nehéz, a kiejtés pedig épen lehetetlen. Lemondtam tehát róla örökre.

— Mily kár; szép, dallamos és velős nyelv. S nem is olyan nehéz, mint ön képzeli. Én legalább igen könnyen megtanultam. Hanem most veszem észre, hogy a nagy beszéd közt a mi fiatal barátainkat egészen elhagytuk. Álljunk meg kissé és várjuk be őket.

Fiatal barátaink igen nagy boszankodás közt ügettek. Arczuk oly bánatosan haragos volt, mint valami hadi foglyoké. Valóban, bármily egyszerű fiúk voltak is, hiúságukat sérté az, hogy a kis tündér enynyire kiemeli Viktort fölöttük. Hallgatagok voltak az egész úton, s a kis tündér kérdéseire igen röviden felelgettek, s midőn a kastélyba visszatértek, hirtelen mindegyiknek jutott eszébe valami sürgős tennivaló, gazdasági dolog, vagy halaszthatlan házi baj, melyek miatt rögtön távozniok kellett.

E nap óta a kis tündérnek nem is volt más látogatója, mint Viktor. Ez minden másodnap átlovagolt hozzá és egész érdekeltséggel forgott körülte. A nagybácsi nem vette rossz néven, és Marion kisasszonynak is úgy tetszett, mintha ez a Viktor egy kissé megváltozott volna. Most már nem dicsekszik a spanyol és olasz hölgyek szerelmi kalandjaival, elbizottságát gondosan elrejti, nem beszél mindig magáról, hanem komoly dolgokról, szív-, költészet-, közügyek- és családi életről.

Valóban Viktort szertelen érdekelni kezdte a szép, eszes és vidám teremtés; sőt voltak perczek, midőn azt hitte, hogy bele szeretett. Nem szenvedett azonban miatta, hanem sokszor gondolkozott róla, s midőn a terekesi kastély nagy néma termein magánosan áthaladt, sokszor egy édes gondolat támadt agyában.

Mit ér ez a gondtalan élet, melynek csak gyönyörűségei vannak, de boldogsága nincs? Mit ér ez az egyedüllét, midőn nincs senkije, a kivel gondolatait bizalmasan közölhetné; szülői rég meghaltak, testvére soha sem volt, rokonai pedig csak irigyelik gazdagságát? Miért ez a sok szoba, melyben egyedül, öröm nélkül őgyeleg, nem hallva egyéb hangot, mint a zongorát vagy saját lépteinek kopogó zaját? Maholnap az ifjúság is elröpül, bohó, de érdekes kalandjaival, szép hibáival és szeretetreméltó könnyelmüségével. És akkor mi marad meg neki? Mennyivel jobb volna, ha e szobákat egy szép, fiatal nő vidámítaná meg, a falak szerelemtől ragyognának, s idővel egy pár vidám kis gyermek futkosna

szobából szobába, vessző-paripákon és bádog-karddal hadakozva.

Először történt, hogy Viktor szívét a családi élet vágya szállta meg. Pár évvel ezelőtt még iszonyodott e gondolattól, mint valami szomorú örökös rabságtól, de most oly vigasztalólag derengett az képzeletében, mint az ősz szelid fényű melege, mely hosszantartó gyümölcsöket érlel.

Mikor a szív eléggé kilávázta magát, e gondolatot könnyű megszokni. Csöndes kikötőnek tetszik az egész családi élet, melyben a kiállt tengerviharok után örömest megpihenünk.

Viktor el is határozta magában, hogy nemsokára komoly vallomást tesz, de a kis tündér mindig pajzánul el tudta hárítani a kérdéseket, melyek e vallomás nyitányát képezték.

Ez a hiú Viktort még jobban ingerelte. Most már birni akarta őt, mert e nélkül semmi boldogságot sem képzelt a földön. Olga pajzán közönye azonban egészen kétségbeejtette, mintha a kis tündér boszút akart volna állani mindama boldogtalan hölgyekért, kiknek Viktor csalfasága könnyeket és fájdalmakat okozott.

Talán Marionnak végre is igaza van, — gondolta ilyenkor Viktor, elvonulva a társaságtól, — hogy e leánynak nincs szíve. De hiszen mennyire szereti nagybátyját s mily részvétet mutat a falu legszegényebb betege iránt is! Ez mind szeretetre mutat, melynek szomszédságában a szerelem szokott nőni. Lehetséges, hogy a mély érzések csak el vannak nála rejtve, de nem hiányozhatnak szívéből.

Viktor tehát folyvást bizott s Olgával mindig oly meghitten társalgott, hogy az egész falu szerelmükről beszélt. Sokszor látták őket magányosan ülni a hárs alatt, vagy sétálni az ösvényeken, mosolyogva, suttogva, boldogan; sokszor látták őket együtt lovagolni a virágillatos mezőkön, mindig vidámságtól ragyogva.

A falubeliek, a kapuküszöbön vagy a ház előtti padkán ülve, gyakran elmondták, midőn előttök ellovagoltak: «milyen szép pár, az Isten áldja meg őket». S ha az igazat meg kell vallani, az öreg úr maga is gondolt erre, mígnem könyezve fohászkodott fel: «szép pár az igaz, de mégis szebb lenne, ha az én Bélám élne.»

A közhiedelem a konyhában is kezdett lábrakapni, s János huszár és a szakácsné egymás közt már el is végezték (minthogy a derék katonaviselt ember minden keménysége mellett sem tudott többé ellentállani a csalfa asszony csábításainak), hogy lakodalmukat az Olga kisasszonyéval egy füst alatt fogják megtartani.

De maga Olga kisasszony a legkevésbbé sem gondolt szerelemre vagy lakodalomra.

Egy szép, lanyha levegőjű alkonyatkor, midőn a legszebb virágok illatával szaladoztak a szellők, midőn a nap a távol hegyek ormairól még egy édes bucsúpillantást vetett a szép tájra, mintha akarta volna mondani: milyen nehéz megválni tőled, csak néhány órára is; midőn a madarak édes csicsergés közt szökdeltek fészkeik körül s a mezőségről szívet andalító pásztor-furulya hangja kezdett hallat-

szani, midőn minden oly szelid, kedves, ábrándszülő volt, mintha az egész természet egy nagy pásztorköltemény lenne, — Viktor és a kis tündér egy igen szép keleti albumot nézegettek, nagy érdekeltséggel forgatva a képek lapjait.

— Milyen szép kép! — mondta egyikre Viktor, — milyen eleven pálma, mintha koronája most is hajlongana a szellős levegőben, s alatta e pihenő beduincsalád milyen félve néz a hosszú sivatagra, melyen még át kell haladnia. Én e beduinok helyén igen boldog lennék.

— E boldogság egyenest öntől függ. — Utazzék el.

— Mily könnyedén és hidegen mondja e szót. Önnek mély, éles elméje van, és még sem sejti, hogy e szóval mily fájdalmat okozott nekem. Nem utazom el, mert nem birok, nem tudnék többé magányosan utazni.

— Hát hogyan?

— Egy szerető nő társaságában. Ért-e engemet, Olga? Akarja-e, hogy együtt utazzunk? Akar-e az én nőm lenni?

A kis tündér meglepetve csapta be az albumot, s pirulva mondta:

— Milyen különös ma ön!

— Különös és tán bolond is vagyok, de nem tehetek róla, ha a szerelem azzá teszi az embert. Én szeretem önt, s nincs egyéb óhajtásom, mint hogy ön az én nőm legyen, s nincs magasabb becsvágyam, mint hogy önt boldogíthassam. Akarja-e? Feleljen őszintén.

Olga elmélyedt, zavarba jött s pár pillanat mulva mosolyogva mondta:

— Ön igen kedves és szeretetreméltó ifjú, de nem hiszem, hogy jó férj lehetne.

— Miért?

— Mert épen azokat a tulajdonokat nem birja, melyekre — mint mondani szokták — egy férjnek legnagyobb szüksége van.

— S ezek?

— A türelem, kitartás, állandóság.

— Mielőtt e tekintetben elitélne, tegyen próbára. Kivánjon bármit, a mi embererőtől lehetséges, és én önért meg fogom tenni.

— Én érettem? Isten őrízzen! Csak hiú és önző nők szokták a férfiak szerelmét saját hiúságukra és dicsőségükre kizsákmányolni. Én, ha az ön türelmét próbára akarnám tenni s valamit kellene kivánnom, az mindenesetre olyan lenne, mely egyedül az ön javára szolgálna.

— Az ön elméje bizonyosan ki fogja azt találni.

Olga rá nézett az ifjú arczára, mely e pillanatban olyan érdekes és szerelemtől sovár kifejezésű volt, hogy a kis tündér egészen meg volt hatva és nem merte visszautasítani. Szeliden mondta:

— Mit kivánjak öntől? Az nem olyan könnyű. Talán holnap reggel.

— Vegye komolyan, Olga, sorsom az ön határozatától függ.

A kis tündér mosolygott, mint a megtestesült biztató remény.

MÁSODIK RÉSZ.

VII.

(A kis tündér megint azt állítja, hogy nincs szive.)

Eloltották a lámpát, pedig egyik sem volt álmos.

— Én még nem tudok aludni, Marion.

— Én sem.

— Tehát beszélgessünk.

— Mit gondol? Éjfél rég elmúlt.

Kár is lett volna most hiábavaló beszéddel tölteni az időt; ez órák nem a beszélgetés, hanem a gondolkozás órái voltak. Mind a ketten nyugtalanul forogtak vánkosaikon, mintha azokban puha pehely helyett parázstűz lett volna, bár a kis tündér minden lehetőt elkövetett: szemét lehúnyta, fejét lágyan ringálta s a puha párnákba rejtette arczát, csakhogy elaludhasson.

De az álom szintén szeszélyes egy tündér; nem akkor jő, mikor hívják, hanem a mikor ő neki tetszik; sokszor elkerűli a hattyútollas vánkosokat, míg

édesdeden suhan olyanokhoz is, kik fejüket hideg, kemény kőre hajtják.

Akarta, nem akarta, a kis tündérnek gondolkodnia kellett. S ha már gondolkodik, kiről gondolkodnék másról, mint Viktorról? Ez az ember őt valóban igen nagy zavarba hozta, s most azt sem tudja, tréfa-e az egész vagy pedig komoly valóság? Az bizonyos, hogy kezét megkérte és erre holnap reggel felelnie kell; az is bizonyos, hogy Viktor szép, eszes és szeretetreméltó fiatal ember, a kit, — ha már a leányok életczélja csakugyan férjhezmenetel — bárki is örömmel elfogadhat élettársul, s kivel mindenesetre szép lenne beutazni a messze földeket és tengereket. De az is bizonyos, hogy az ő állandóságára nem sokat lehet építeni, mert rokonszenve jő-megy, mint a vándormadár; az pedig még bizonyosabb, hogy ő a maga részéről szeretetnél egyebet nem igen érez iránta, pedig Marion mindig mondja, hogy a szerelem egészen más, valami bűvös érzés, mely a szivet átalakítja, hogy fájjon, epedjen, örüljön és reméljen, s melynek fájdalmai is édesebbek, mint a másnemű örömek.

A kis tündér valóban sokáig törte a fejét, hogy mit tegyen? Mit kivánjon Viktortól? Hogyan tegye próbára türelmét? Mígnem egyszer valami elfogadható ötletre bukkanhatott, mert akaratlanúl is hangosan kiáltott föl:

— Megvan!

— Szólt valamit, Olga? — kérdezte Marion, a mint éber szenderéből, — melyben édes képek környezték, — fölrezzent.

— Semmit sem, Marion. Hát ön még sem alszik? Jó éjszakát.

A derék kisasszony dehogy tudott volna elaludni. Édesdeden képzelődött olyan ábrándokról, melyek maholnap meg fognak valósulni. Egy kis ház lebegett előtte, hasonló ahhoz, mely a távol Svájczban fekszik, havasok alatt, hegynyilásnál, gazdag lombok között, hol minden oly csöndes, hogy csak egy-egy harangcsendűlés, kutyaugatás vagy füttyszó árulja el az életet a sűrű fák árnyai alatt; a kis ház, melyre Marion mindig sóvárogva gondolt, mióta ifjúságával együtt a magasabb álmak s a tábornoki fény édes reményei is elröppentek. De most e kis ház nem feküdt oly messze, sőt egészen közelében volt, néhány száz lépésnyire; sőt bizonyos volt benne, hogy ha ablakán kitekintene, még meg is láthatná annak szerény, esőbarnította födelét.

Ily kedves gondolatok és érzelmek közt várta a közeledő reggelt, melytől a kis tündér annyira félt.

Ez a reggel egészen másforma lesz, mint a többi volt.

A tiszteletes úr ezen a reggelen egészen el fogja felejteni, hogy a rózsákat saját kezével öntözze meg, s alig várja, hogy a reggeli imádságot elhadarva a szószéken, haza térhessen, hol — bár még a vasárnap messze van — mégis legünnepiesb ruháját ölti fel, s komoly, félénk, de mégis boldog arczczal nyit Szenteleki Zsigmond úr szobájába, hogy a derék öreg urat egy édes titok fölleplezésével örvendeztesse meg.

A kis tündér azonban e boldog reggelt szerette

volna kitörülni az idő folyásából, de bármi bűvös erőt tulajdonított is neki egy pár udvarlója és a kastély minden lakója, odáig még sem vihette, hogy egy reggelt eltávolíthasson az idő rendjéből.

Kora reggel a kertbe sietett, hogy legalább a friss lég hozza helyre, mit az álmatlanság elrontott, midőn az ösvényen haladva, a hárs alatt valakit vett észre.

Viktor volt, ki ragyogó arczczal és e gondolattal kelt föl: oh a kis tündért is bizonyosan szive ébreszté föl ily korán!

Valószinűleg az ifjúnak szintén rossz éjjele volt, mert arcza halovány, szeme álmos és egész lénye izgatott. De mind e kellemetlenségek daczára is a diadal előérzete visszaadott neki minden erőt, kedélyt, elevenséget, s könnyed lábakkal futott az érkező kis tündér elé, a ki szeretett volna (de többé nem lehetett) visszatérni.

— Jól mondják, — kezdte Viktor vidáman, — hogy ki korán kel, aranyat lel. E találkozás többet ér minden aranynál, kivált — ma reggel. Ön kétségkívül nem feledte el?

— Nem feledtem, Viktor, hanem elébb engedjen egy kérdést tennem. Meg van ön valóban győződve arról, hogy szeret engemet? Nem ámítja-e önmagát?

— Hogyan kérdezheti ezt?

— Mert ön már sokat szeretett.

— Futó ábránd volt valamennyi.

— Meglehet, mert én a szív ügyeiben igen járatlan vagyok, és őszintén szólva, nem is nagyon hiszek

bennök. De önt sokan vádolták előttem, hogy könynyelmű nők közt osztotta meg szívét.

Viktor mosolygott.

— Higyje meg ön, — mondta egy kis szünet múlva, — én csak azért kerestem társaságukat, mert különös jellemöket kedvem jött tanúlmányozni.

— Hát ha valaki, — folytatta Olga, — abban a hitben lenne (ez a valaki azonban korántsem én vagyok), hogy a ki így tanúlmányozza a mások jellemét, könnyen elvesztheti a magáét? No de ne csináljon olyan haragos arczot. Tudja, hogy tréfálni szoktam, és az én gyermek-kedvemnek sokat meg lehet bocsátani. Hogy azonban egészen kiengeszteljem, egyenest ügyünkre térek. Ön nőül kért engemet és én nem akarom öntől megtagadni kezemet, ha csakugyan tanusítni fogja, hogy birja a házaséleti erények háromságát: a türelmet, kitartást, állandóságot.

— S hogyan tanusítsam?

— Igen egyszerűen. Az angol nyelvvel.

— Nem értem.

— Ha önnek türelme, kitartása lesz megtanúlni e nyelvet, mit most lehetetlennek tart, minthogy iránta egy kis ellenszenvvel és balitélettel viseltetik. — Igaz, mennyi idő kellett önnek a többi nyelvhez?

— Négy-öt hó, vagy fél év. Az olaszt leghamarább megtanultam, mivel legjobban szerettem; ez a nyelvek nyelvének: a latinnak édes leánya; a franczia és spanyol már csak mostohaszülöttek.

— Hát az angolhoz mennyi kellene, föltéve, hogy szorgalmasan tanul?

— Fél év.

— Tehát legyen fél év. Most elválunk s fél év mulva újra találkozunk. Ha akkor kezemet és szívemet szép folyékony angol nyelven kéri meg, s velem mindenről beszélni tud, két dologról fog meggyőzni, a mit most még hinni nem birok; először: hogy valóban szeret, mert szerelmét fél évi távollét sem csökkentette; másodszor, hogy kitartással és türelemmel is bír. Fél év és az angol nyelv önre nézve — azt hiszem — elég biztos próbakő.

— S ha diadalmasan kiállom?

— Megadom magamat és az öné leszek.

Viktor megcsókolta a kis tündér kezét, ki csintalan, bájos mosolylyal fenyegette meg e példátlan vakmerőségeért.

— S addig nem lenne szabad önt látnom?

— Nem.

— S még levelet sem írhatok?

— Csupán angol nyelven, melyet saját maga fogalmaz. Láthatja, hogy én milyen jó vagyok önhöz. Gondoskodom, hogy ha hosszú fél év alatt elveszti is szerelmét, nyerjen legalább egy kincset, melyet halála napjáig birni fog: az angol nyelv tudását.

Viktor el volt bájolva e sajátszerű ötlettől, s alig várta, hogy a fővárosba menve, egy vándorló gentlemant foghasson, a kinek nem igen tetszett a hattyúk szigetének ködös levegője s a szárazföldre jött, hogy itt jobb hazát keressen. Félt ugyan egy kissé az angol nyelvtől, melynek tulajdonképeni lényegét, alig hozzáférhető, tüskés külső burok födi, mint a vadgesztenyét: de majd egy égre írt Constantin-

zászlóként lebegett az előtte, hirdetve, hogy csak ezzel győzhet. (Ebből is látszik, hogy szerelmében mennyire el volt ragadtatva.)

Míg a kertben ily különös dolgok történtek, azalatt Marion az ablakból vigyázta, hogy a jó tiszteletes úr mikor érkezik már a kastély udvarára. Sokáig nem érkezett, mialatt a derék kisasszony szíve dobogása egészen hallható lett, míg a várva várt valahára mégis megérkezett, különös gonddal borotvált síma arczczal, az arczon szertartásos kifejezéssel, tekintélyes fekete kabátban, fején a jobbik fényes selyem kalappal, fehér szarvasbőr keztyű, néhány szál tearózsa és az elhagyhatlan sárga nádbottal kezében.

Az öreg úr nagyon meg volt lepetve a reggeli ünnepélyes látogatástól, s e meglepetést még jobban fokozta az előljáró beszéd, melyet a tiszteletes úr hosszasan kikerekített, mely azonban minden előkészülés daczára sem volt minden zavartól ment. Elmondta, hogy öregebb hivataltársai mennyiszer tanácsolták neki a családi életet; mennyire kivánták azt saját hívei is, sőt maga a nagyságos úr is hányszor kegyeskedett jóakarólag mondani: hogy az ember csak félig él, míg nőtlenül él. Jól tudta ő ezt, és hosszú sivár életében sokszor érezte az egyedülllét szomorúságát. De mit tehetett róla, ha a gondviselés mindeddig úgy akarta, hogy elszigetelt életében senkit se ismerjen meg, kivel az élet terheit és örömeit bátran megoszthassa? Hosszas várakozása azonban végre is meg lett jutalmazva; az igéret földét sokáig kereste hasztalanúl, de utóljára is meg-

találta; az élet most már új örömökkel kecsegteti, mert egy derék, művelt és magas szellemű hölgyet volt alkalma megismerni, ki (maga sem tudja elképzelni, hogy miként érhette e szerencse?) vonzalmával már eddig is boldogítja, s ki hátralevő éveit bizonyára minden képzelet fölött szépekké fogja tenni.

Az öreg úrnak kötelességében állott megkérdeni — mivel még nevét nem hallotta — hogy ki légyen e derék, művelt és magas szellemű hölgy?

A szerény férfi, szemét a talajra függesztve, inkább susogta, mint mondta:

— Marion kisasszony.

(Íme ez az a mély titok, melyről a verebek is annyit csiripeltek esténként a somfák ágai között!)

Az öreg úr — hallván e komoly szándékot — örömében mosolygott; a boldog pár szintén mosolygott; Olga, Viktor, sőt a cselédek is mind mosolyogtak, midőn e gondosan rejtegetett és mindenki által ismert titok végre napfényre került.

Az ünnepélyes eljegyzés még azon a napon megtörtént, és Zsigmond úr azonnal nekik ajándékozta a sakktáblát, e bűvös eszközt, mely mellett az ő boldog szerelmök szövődött, s mely Viktor barátunkat (mellesleg legyen mondva) a késő nyár melegére és a hanyatló nap fényére emlékeztette.

Mindnyájan vidáman beszélgettek, csak Viktor mondta szomorúan:

— Mennyire sajnálom, hogy e boldog nászban még csak részt sem vehetek.

— Miért?

— Mert fontos ügy miatt fél évig távol kell

lennem. Addig pedig bizonyosan meglesz a lakodalom?

A tiszteletes úr sietett tisztes fejével igent bólintani, és egész őszinteséggel jegyezte meg, hogy neki nincs sok halogatnivaló ideje. Különben, a mint Marion kisasszony parancsolja. De Marion kisasszony most a világért sem tett volna kifogást.

A nap tehát igen vidáman folyt, s Olga százszor is nyakába ugrott a jó Marionnak, kinek a kis tündér részvéte e pillanatban igen jól esett. Pedig még reggel is attól tartott, hogy a kis gonosz valamiképen elő találja hozni az Istenben boldogult Sonnenschein Gusztáv főhadnagyot, a kire bár mindig szép emlékezettel fog visszagondolni, de kinek emléke most mégis kisértet gyanánt lenne fölidézve az élők örömei közé. Hanem a kis Olga nem hozta elő, sőt mindvégig oly gyöngéd és figyelmes volt iránta, mintha meg akarta volna kétszerezni e nap örömeit.

Este Viktor távozni készült, s arczán levertség látszott.

Marion megkérdezte, hogy mi baja? Azt állította, hogy semmi baja sincs.

A paripát elővezették, s az ifjú — a csarnokban — a kis tündér fülébe súgta, ezúttal mintegy önmagát akarván vigasztalni:

— Tehát fél év múlva?

— Az újév előtti hónapban.

— Oh mily kiállhatatlanul hosszú lesz ez a fél év.

— Nap nap után fog múlni ebben is, csak türelem.

— Igaza van, édes Olga; a türelem az én szá-

momra a legszebb rózsát fogja te emni. — Azzal lóra vetette magát és elvágtatott.

Marion — miután a lefekvéskor kibeszélte magát saját boldogságáról — aggódva kérdezte:

— Kedves Olga, önök közt valami történhetett?

— Honnan gyanítja? Önnek Argusz-szemeinek kell lenni, hogy legboldogabb napján még a más baját is észreveszi.

— Viktor nagyon szomorúan távozott, még pedig hosszú fél évre. Bizonyosan megbántotta ön. Az nagy kár lett volna, noha az ily könnyelmű urak hamar felejtenek.

— Ön még mindig könnyelműnek tartja?

— Tudja, kedvesem, a pillangóból soha sem lesz sas. Aztán azt is tudja, hogy neki mily tömérdek viszonya volt. Maga sem titkolja.

— De azóta megváltozhatott.

— Meglehet. Két hónap óta magam is veszem észre, hogy változott; nem beszél annyit a nőkről, kalandokról és önmagáról; sőt az utóbbi időben sokszor oly komolyan és szellemesen társalgott, hogy csupa gyönyörűség volt hallgatni. Talán szerelmes lett önbe?

— Miért tagadjam, hogy az lett.

— S bevallotta?

— Tegnap este.

— S ön visszautasította?

— Nem.

— Hát mit mondott neki?

— Azt, hogy fél év múlva neje lehetek.

— Meglepő.

Ott ült egész délig.

— Igen mindennapi dolog.

— S szereti ön?

— Mint egy kedélyes jó barátot.

— És nem szerelmes belé?

— Megvallom, máig sem tudom, hogy önök mit értenek e szó alatt.

— Azt, kedvesem, hogy önnek e férfiú oly lélekszükségévé vált, hogy közelléte boldogság, távolléte pedig fájdalom.

— Ha így van a dolog, akkor én Viktort nem szeretem. Én magam kértem őt, hogy maradjon távol és ne találkozzunk egy fél évig.

— És mégis nejévé igérkezett! Mily könnyelműség, gyermekem! Önt Viktor soha sem fogja boldogítani.

— Miért ne, Marion? A földi boldogság mindössze is abból áll, hogy a ki nem boldogtalan, az boldog.

— Istenem, mily különcz eszmék! Ön nem veszi komolyan a dolgot. Játszik saját szivével is és nem gondolja meg, hogy a szív játékszernek igen gyönge, hamar összetörik.

— Ön engemet, Marion, igen boldogtalanná tesz azzal, hogy mindig csak az én szivemmel bajlódik. Hiába mondom, hiába ismétlem, hogy nekem nincs — a szerelemre — szivem; és ha volna is, soha se aggódjék miatta. Én férjhezmenetelemet oly föltételhez kötöttem, melyet a türelmetlen Viktor nem igen fog teljesíteni.

A kis tündér elbeszélte a föltételt, s Marion igen különösnek találta.

— Istenem! mily szerencsétlenek az olyan leányok, kik fölött gondos anya nem őrködik, — sohajtotta Marion. — Ha én az anya szeretete mellett az anya hatalmával is birtam volna, ön soha sem jut ez örvényig, melyet könnyelműség alkotott. Mily keserű csöppet vegyített ön megint az én örömeim poharába! Mikor magam egészen boldog vagyok, az ön boldogtalansága miatt kell aggódnom. Valóban e gondolat nem hagy elaludni! Azt hiszem, hogy a szív mindig boszút áll azokon, kik jogait el nem ismerik, vagy jogait tapodni merészlik. Olga, ilyen komoly dolgokkal soha sem szabad könnyelműen játszani.

Marion szánakozólag nézett Olgára, mint a kikötőbe jutott hajó utasa nézhet a könnyű sajkára, mely egy veszélyes szikla felé halad, nem is álmodva, hogy az a veszedelem útja.

De a kis tündér ez aggodalmakra semmi komoly okot nem látott. Viktor vagy teljesíti a föltételt s akkor türelmet tanusítva és szerelmét bebizonyítva, megérdemli kezét, s egész öröm lesz ilyen szép, művelt, irigyelt férfi oldalán átvándorolni a távoli országokat és a hosszú életet; vagy nem teljesíti, s akkor köztük minden viszonynak vége szakad és majd szépen elfelejtik egymást. Csak arra az egyre kérte Mariont, hogy e titokról semmit se szóljon a nagybácsinak, mert alaptalan aggodalmaival még neki is kellemetlen órákat szerezhetne. Őrizze meg tehát titkát olyan kimélettel, mint ő is megőrizte a Marionét.

A szenteleki kastély e nap óta csöndesebb lett.

A falusi úrfiak nem látogatták és Viktor is elmaradt. A hársfa nem látta többé ama pajzán csinyeket, melyeket azelőtt a kis tündér annyi szeretetreméltósággal követett el sűrű lombjai alatt. Meglehetősen egyhangú napok következtek, s a kis tündér csakhamar megbánta a félévi hosszú határidőt.

— Magamat büntettem meg, — gondolta ilyenkor, — most unatkoznom kell.

Ilyenkor mit tehetett egyebet, mint hogy egész nap verte a zongorát, s mikor ez sem elégítette ki, unalmát a jámbor fecskéken boszulta meg, melyekre higanynyal lövöldözött, mindig nagy ijedelmére a szegény Marionnak, kinek minden pisztolydurranás egy-egy ártatlan pásztoróráját semmisíté meg a somfabokrok ossiáni homálya alatt.

— Valamit mégis csak ki kell találnunk, — mondta Marion egy este az öreg úrnak, midőn az a kaszállóról hazatért s Olga nem volt jelen; — valamit, melylyel Olgát elfoglaljuk. Sokkal jobb lenne, ha a lovaglás és lövöldözés helyett himezne, varrna vagy a háztartás gondjaival törődnék.

— Soha se bántsa, kedves Marion, — felelt az öreg úr, kit a szeretet annyira gyöngévé tett, hogy a világért sem akadályozta volna a kedves gyermek kedvteléseit.

Marionnak épen a nyelvén volt, hogy kimondja: a férfiak mennyire nem értenek a nők neveléséhez s mint szeretik bennük azt, a mit kárhoztatniok kellene, midőn az öreg úr folytatta:

— A mi Olgánk szeretetre méltó kis tündér. Olyan vidám, mint egy madárka, s igen kár lenne

vidorságát erőszakkal elűzni. Hadd éljen kedvteléseinek! Szerencsére, hagyhatok rá annyi vagyont, melyből gond nélkül elélhet.

— Ez mindenesetre nagy szerencse rá nézve, — folytatta Marion, — mert a mi Olgánk olyan elkényeztetett nevelésben részesült, hogy a nélkülözés rá nézve a legnagyobb szerencsétlenség lenne. De azért a legszerencsésb körülmények közt sem mellőzhetjük a komolyságot, mely e kedves gyermekből egészen hiányzik. Maholnap férjhez megy s akkor többet nem játszhatik, mert az életben fontos szerepet vállal el. Ha anya lesz: hogyan fogja nevelni gyermekeit? Minderre már most is gondolnunk kell. Azt hiszem, legjobb lenne ránézve, ha az olvasás gyönyöreit megizleltetnők vele.

— Kétségkívül, — szólt belé szerényen a tiszteletes úr, a ki egész nagy elégültséggel hallgatta az ő kedves Marionja okos szavait, — az olvasás komolylyá teszi az embert és gondolkozni tanítja.

Az öreg úr elismerte, hogy igazuk van. De ő annyira szereti kis hugát, hogy hibáit sem látja. Azért bocsássák meg azt neki. Különben ő maga részéről is komolyan ohajtja, hogy a kis Olga ismerkedjék meg a jó könyvekkel, melyek, — a tiszteletes úr helyes kifejezése szerint, — a legjobb barátok, a mennyiben örökké szolgálatunkra állanak s mindig önzetlenül és kifogyhatlanul osztják a legjobb tanácsokat.

Másnap Olga panaszkodni kezdett, hogy unatkozik.

Marion rögtön használta az alkalmat és könyveket ajánlott.

— Higyje meg ön, — mondta rábeszélőleg, — ha belé ununk a gyermekjátékokba, nincs kedvesebb foglalkozás, mint a költői művek olvasása. Ön mindig csak úti rajzokat és földleirást olvas. Ez még magában nem elég. Kivált a műveltségre szükséges, hogy ismerje meg a költőket is. Azok egy ismeretlen uj világot fognak fölfedezni ön előtt, s öröme ha nem lesz is olyan nagy, de hasonlítani fog a Columbuséhoz, midőn előtte az új föld gazdag és még nem ismert virágzata először tünt föl.

— Annyian beszélik, — válaszolt a kis tündér könnyedén, — hogy végre is el kell hinnem. Különben is a mi az én kedvemet a költőktől elvette, az áradozó szerelmes költemények voltak, melyek nem is tintával, hanem könnyekkel írvák és szerzőik iránt valami közönséges szánakozást ébresztenek. Meglehet azonban, hogy jobbak is vannak. Viktor is azt mondá, — habár ő a nagyvilág fia, — hogy igen nagy élvezettől fosztja meg magát, ki a költők műveit gondtalanul mellőzi. Ő különösen dicsérte Scott Waltert és Boz-Dickenst. Mondta, hogy az Michel Angelo, ez Hogarth ecsetével ír.

— Igaza volt. Nekem vannak tőle műveim, s ha akarja, az *Ivanhoe*-t és a *Bleake-house*-t átadhatom.

— Jól van, megpróbálkozom velük. Hozza el, a melyik mulatságosabb. Nem szeretnék ok nélkül könnyezni.

Marion előhozta a *Bleake-house*-t, s mulatságos lett volna látni azt a rettenetesen megijedt arczot, melyet a kis tündér csinált, midőn a vastag kötetekre pillantott.

— Ez mind csak egy regény?

— Egy.

— Azt hiszem, hogy átolvasása legalább is fél életemet fogja igénybe venni.

— Ne tartson tőle, csak kezdje el. Olyan kertbe lép, melynek egészséges fái, tarka virágai és ízes gyümölcsei mindig messzebbre vonják; észre sem veszi, mikor egyszer már a közepén halad és végtelenül fogja sajnálni, midőn a végire ért.

— Este az ágyban el fogom kezdeni.

A kis tündér olyan türelmes arczczal, mely azt látszott mondani: mindent meg kell próbálni ezen az unalmas világon, rendezte el éji asztalát. Oda tette a lámpát és az első kötetet.

Majd fölvette a könyvet, és — Marion kisasszony nem kis örömére — olvasni kezdett. Valami egy óranegyedig olvashatott, midőn nagy hirtelenséggel eloltotta a lámpát.

— Ily hamar bevégezte? — kérdezte Marion keserű megütközéssel.

— Nagyon unalmasnak, száraznak tartom a törvényszék leírását. Isten mentsen, hogy a többbi is ilyen legyen.

— Mennyit olvasott?

— Valami tíz lapot.

— Kedves Olga, ön tehát azt kivánja, hogy a kertnek, melybe lép, mindjárt árka, sövénye és kőfala is egész paradicsomi szépség legyen. Hatoljon kissé beljebb, és akkor minden szépségét fölfedezve, még a rideg kőfalat is helyén találja, mely az egészet összetartja, és szilárdan körülövezi. Holnap folytatni fogja, nemde?

— Mindenesetre. Röstelném, ha egy könyv legyőzné türelmemet.

Másnap Olga a hársfa alatt üldögélt. A levelek mind különösen suttogtak, s meglehet, azon csodálkoztak, hogy a kis tündér kezében ezúttal nem lovagostort vagy pisztolyt látnak, hanem könyvet.

Ott ült egész délig, s bár gyakran kitekintgetett a szép vidékre, mely a bokrokon túl látszott, s nem egyszer kisérte szemével a röpülő madarakat és vándorló felhőket, mégis mindig visszatért könyvéhez; néhány óra mulva szép előhaladást tett, s este egész részvéttel és elragadtatással beszélt a kis Summerson Eszterről, erről a kedves, szép, áldott teremtésről, kinél alig képzelhet angyalibb lelket. Ilyen leányt ohajtana ő barátnőjének, úgy szeretné, mint — a regényben — Miss Clare; de ilyen leány nincs is talán a világon!

Marion mosolygott.

— Nemde, — jegyezte meg gyöngéden, — a költők még sem hiába való lények, mint ön gondolta? Eszményképeket festenek elénk, melyeket megszeretünk és példányokul tűzünk ki. Ön is megszerette a kis árva Esztert! Miért? Mert csupa nőiség. Azt hiszem, igyekezni is fog, hogy egy pár nemes tulajdonát elsajátítsa. Lássa ön, így nemesíti a valódi költő az embereket, s ezért nem lehet nevöket hála és tisztelet nélkül említeni.

A tiszteletes úr megint egészen oda volt boldogságában. Oh, milyen derék, művelt és magasszellemű hölgy ez az ő Marionja!

A kis tündér pedig rögtön végig lapozta az egész

regényt, meg akarta tudni, ha vajjon sok lesz-e az *Eszter elbeszélése;* s mennél többet talált, annál jobban örült.

E könyv hatása naponként észrevehető lett, mert bajos dolog ugyan elhinni, azonban mégis megtörtént, hogy a kis tündér három egész napig még a Favorite-ról is megfeledkezett. Egyes leírások ugyan nem tetszettek neki, de mikor a tiszteletes úr azok életteljes szépségeit megmagyarázta, a kis tündér meglepetve szólt:

— Új világ rám nézve, melyben kalauzra volna szükségem.

— Ha Olga kisasszony kivánja, én egy igen jó kalauzt ajánlhatok.

— Kit?

— Egy rokonomat, a ki maga is kis regényeket ír. Nekem ugyan nem illik őt dicsérnem, minthogy egyik néném gyermeke, de a lapok egyformán dicsérik műveit. Fiatal, reményteljes költő.

— S ön még csak nem is említette! — szólt szemrehányólag Marion.

— Minthogy önök soha sem hozták szóba, szerénytelenségnek tartottam volna vele dicsekedni.

— Szabad nevét tudnunk?

— Várkonyi Albert.

— Ah! kiáltott föl egész örömmel Marion, — Várkonyi Albert az ön öcscse? Én jól ismerem őt; azaz hogy csak lelkét, műveit. Midőn a Tisza mellett egy úri család körében lakva, magyarul kezdtem tanulni, csaknem az ő művei voltak az elsők, melyeket átolvastam. Kedves két regényére emlékezem.

Az egyik meg is van nálam, s ha tetszik, Olga átadhatom.

A magas szellemű hölgy nem győzött eléggé örülni, hogy nemsokára ily derék költővel fog rokonságba jutni.

— Albert öcsém, — folytatta a tiszteletes úr, — pár hét mulva Szentelekre jő, s egész egy hónapot tölt nálam, minthogy legújabb művét itt akarja befejezni s a nagyvilági zaj után egy kis falusi csöndre vágyik. Üres óráiban bizonyosan örömest beszélgetne Olga kisasszonynak a szépirodalomról és a költészetről, s megismertetné mindama könyvekkel, melyekben olyan kedves alakokat találhat, minő a kis árva Summerson Eszter. Ha ön kivánja, előre is megírhatom neki.

— Nagyon szép lesz öntől, — mondta Olga, s vidáman tapsolt két kis kezével.

Egy hét mulva azonban a tiszteletes úr szomorú arczczal mutatott Marionnak egy levelet. A derék hölgy egészen elszomorult, midőn azt átolvasta; de mindamellett is nagyon kérte, hogy adja át neki, mivel nagyon szeretne egy pár költőtől kéziratokat szerezni. Ilyen kérésnek a tiszteletes úr soha sem birt volna ellenállani.

Ezen az estén Marion kisasszony még a rendesnél is aggodalmasabb hangon beszélt a kis tündérrel.

— A mit megjósoltam, bekövetkezett, kedvesem.

— Micsoda?

— Hogy önt félre fogják érteni s gyermekcsinyeit rosszaságnak veszik. Mindig mondtam, kedvesem,

hogy egy nő — a mai társadalmi viszonyok között — ne akarjon több lenni, mint nő, mert akkor okvetlenül sokkal kevesebb lesz.

— Hát beszéljen, mi történt?

— Az történt, kedvesem, hogy önt elitélték, s a mint előre mondám, akkor sem hittek szavainak, midőn komolyan akart valamit.

— De mi az?

— Hát Várkonyi[1] Albert is, a jeles költő, hallván az önről szállongó híreket, olyan pajkos gyermeknek tartja önt, a ki nem igen képes valami emelkedettebb foglalkozásra. Hallgassa, mit ír!

Olga elvörösült, s egész arczán látszott, hogy e pillanatban igen kellemetlenül érzi magát.

— Hallgatom, — mondta kedvetlenül.

A felolvasott levél a következő volt:

«Kedves bátyám! Örömest elfogadnám a tisztet, melyet nekem szánt, ha oly sok bohó dolgot nem hallottam volna az önök «kis tündéréről». Nekem úgy látszik, hogy őt a nagy szeretettel igen elkényeztették, s úgy járt, mint a friss virág a nagy hőben: elveszté igazi szép színeit. Ő — a mint mondják — most gyermek, majd férfi, de *soha sem nő.* Ily lények a költészetet sem tudják kellőleg becsülni. Tánczteremnek tartják azt, melyen víg, könnyelmű kedélylyel keringenek át; pedig a költészet templom, mely csöndet és komolyságot követel. Az órák, melyeket e templomban töltünk, legyenek az ájtatosság órái. Az önök kis tündére — a mint én gondolom — nagyon unná magát e szép, de néma helyen.»

Ez nem illik, — riadt föl a kis tündér kitörő nehezteléssel, — elitél, mielőtt ismerne.

— Sokszor mondtam, édes Olga, hogy az emberek a külszín és gyakran csak a hír után itélnek, s ezért kell mindentől óvakodnunk, a mi balmagyarázatra adhat alkalmat.

Olga mélyen elgondolkodott.

Valószinűleg még soha sem volt ily kellemetlen csalódása. Ő nyájas kalauzt várt, ki mosolyogva vezeti a költészet útain, s ime szigorú birót kapott, ki kiméletlenül tört pálczát szokásai fölött.

Marion rá tekintett és titkos örömmel gondolta:

— Egészen el van szomorodva. A gyógyszer keserű volt, de tán használni fog.

VIII.

(A kis tündér elismeri, hogy a költők is érnek valamit, ha jók.)

A női szobában tökéletes szélcsend uralkodott; a zongora födele le volt borítva, sőt a kis kanárik is példásan hallgattak az ablakokban s csak néha csipogtak egyet-egyet, valószinűleg azt kérdezve egymástól: mi dolog az, hogy most oly ritkán hallhatják a kis tündér tréfáit, játszi nevetését, vidor dalolását?

Marion egész nap kötött, varrt vagy fehérneműit rendezte, melyeket a lelkészlakba visz, egyszerű kis födél alá ugyan, de mely alatt a legnagyobb boldogság is elfér. Így kötögetve és varrva, a mult, jelen és jövő képei tarkállottak előtte, kiszínezve a képzelem amaz erejével, melylyel csak a menyasszonyok birnak, legyenek bár boldogok vagy boldogtalanok.

Marion elgondolta, hogy egykor, az ifjuság merész álmaiban, midőn nem is képzelt eszményképet egyenruha, és bátor férfit oldalán kard nélkül, midőn ama díszcsarnokban tölté boldog óráit, mely méltó

rá, hogy maga az ég legyen mennyezete, midőn pirulva olvasta egy bajnokköltő első rímes vallomását: oh akkor bizonyosan sokkal fellengősebb álmai voltak, semhogy kisszerűnek ne találta volna az alacsony fehér házat, melynek minden fényűzése a zöld redőnyökből, az ablakokban néhány cserép virágból s az ereszen egy pár turbékoló galambból áll. De az idő rendesen megcsökkenti az emberek igényeit, legkivált pedig az olyan leányok ábrándjait, kiknek a szerencse nem kedvez.

Marion egy darabig azzal akarta szépítgetni a jelen sivár elhagyottságát, hogy a mult egy kedves emlékébe fogózva, el akarta hitetni környezőivel, hogy neki egy halott emléke kedvesebb, mint valamennyi élő lény szerelme lehetne; inkább gyászolja azt, mind örvend ezekkel. Hogy legalább hiúságát megmenthesse, a koros leányság küszöbén a mindent lemondó nő szerepét játszotta; később azonban (oh hisz az ember oly változandó!) örömmel látta, hogy egy komoly, derék és gyöngéd hajlamú férfiú tisztességes szándokkal közeledik feléje; megértette sohajait, viszonozta meleg szavait, vallomásokra bátorította és örömest elfogadta szivét, habár az nem fényes tábornoki kabát, hanem igénytelen egyházi palást alatt dobogott.

A kis tündér ezóta még kevesebbet hisz a szivek állandó, sőt létező szerelmében. Midőn Marion édesdeden suttogózott a túlboldog vőlegénynyel, sokszor eszébe jutottak a szép velenczei emlékek, s mosolyogva gondolta: ha már Marion is levetette a keserű szerelem ama gyászruháját, melyben egykor

annyira tetszett önmagának, ha már ő is el tudta feledni az annyiszor megsiratott Sonnenschein Gusztáv főhadnagy emlékét: akkor csakugyan minden mulandó a világon!

Ezt azonban legcsípősebb szeszélyében sem mondotta volna ki, sőt csupa merő kíméletességből még az *Az asszony ingatag* (akkor nagyban divatozó) áriát sem énekelgette; mert nem háborítni, sőt szaporítani akarta a jó leány örömét, noha tulajdonképen nem birta elképzelni, hogy micsoda nagy oka lehet e szertelen örömre? Ő még nem ismerte a világot; ő még nem ment keresztül a női szív tanulságos változásain, s ezért nem tudta, hogy minden öröm kétszeres, ha valaki — sok, sok év után — akkor jut el a czélhoz, mikor már reményeit is elveszté, mikor a lemondás fekete fátyolával burkolta be magát, és mikor sajátképen már czélja sem volt többé.

Míg Marion az egyik ablaknál varrogatott s képzeletével a fehér vászonra hosszú és kedves családi életképeket festegetett, Olga a másik ablaknál figyelmesen olvasott, s még a kanárikra is haragudni kezdett, ha éles hangjaikkal meg-megháborították; sőt annyira ment, hogy a vidám madárkák kalitkáit fekete kendőkkel borította le, hogy szegényeknek a nappalból éjszakát rögtönözzön. A fecsegő madárkák ilyenformán megcsalatva a lég sötétségétől, behunyták szemüket és elhallgattak; Olga pedig egész kedvére olvashatott.

A mai napon azonban sokszor félbe hagyta az olvasást és némi kedvetlenséget árult el.

— Mi baja önnek? — kérdé Marion.

— Sajátságos kérdés. Ön mindig intett, hogy komoly legyek, s midőn végre komoly vagyok, azt kérdezi, hogy mi bajom? Hát mi bajom lenne? Gondolkozom.

— Miről?

— Nem csodálom kiváncsiságát, mert hiszem ön is csak — nő, s e hiba Éva leányainak közös hibája. Hanem hogy megmentsem e furfangos viperától, mely önt annyiszor háborgatja, felelek kérdésére. A kertbe tekintve, az jutott eszembe, hogy mint lehetne itt olyan függő kerteket csinálni, mint a minők a Semiramiséi voltak?

Pedig dehogy gondolkozott a Semiramis függő kertjeiről, hanem (a mit teljességgel nem akart elárulni) ama rettenetes emberre gondolt, a ki őt kiméletlenül elitélte, mielőtt megismerte volna. Oh ez bizonyosan feszes, unalmas, kiállhatatlan, csúnya férfiú, ki azt kivánja a nőktől, hogy gépek és rabszolgák legyenek; üljenek szépen, csöndesen, mozdulatlanul egy szögletben, mint a pók, szorgalmasan szővén a pókhálót, azaz hogy a harisnyákat; s egész áldott nap arra gondoljanak, hogy a férfiak milyen felsőbbséggel birnak — még pedig méltán — a nőnem fölött; aztán süssenek, főzzenek, s egyéb kedvtöltésekre gondolni se merjenek; szóval bábuk legyenek, hogy rajtuk a férfiak annál könnyebben uralkodhassanak. Na hiszen szép, ha még egy költő is ilyesmiket követel a nőktől; csakugyan semmit sem ér az egész faj. Azaz, hogy lehetnek kivételek. Például Olga akármibe merne fogadni, hogy Dickens

egészen máskép gondolkozik, különben nem tudna olyan gyöngéd lényeket rajzolni, mint Eszter, a ki minden életteljessége mellett is étheri, mint a lehelet, s jóságával uralkodik a férfiakon.

A kis tündér meg akarta magát boszúlni, s rajzasztalához ült.

Egy óra mulva így szólt Marionhoz:

— Nem kiváncsi ön mielébb megtudni, hogy Várkonyi Albert milyen külsővel bir?

— De igen.

— Ime itt van az eszményi arczképe.

Marion elkacczantotta magát, midőn a torzképre tekintett. Hórihorgas alak egyenesedett végig a papiron, olyan vékony, mint egy dákó; csufondáros szakállal, minő a szatyroké; majdnem földig érő kabátban s a kabátzsebbe dugott kezekkel; kányaorrán nagy pápaszemmel, s fején széles karimájú és roppant magas kalappal, mely oly nehéznek látszott, mint egy vaskalap.

— Sajátszerű bohó ötlet, — mondta Marion, — hanem meg vagyok győződve, hogy az én jövendőbeli rokonom épen nem ilyen.

— Hátha ilyen?

— Honnan tudná ön?

— Kitaláltam. Ha neki volt elég lángelméje az én lelkületemet megismerni a nélkül, hogy látott vagy beszélt volna valaha velem: nekem is van elég leleményességem, hogy hű arczképét lefessem, mielőtt találkoznánk egymással.

A kis tündért valóban napokig boszantotta ez a körülmény.

— Ime itt van az eszményi arczképe.

Neki még eddig midenki csak hizelgett, bókolt, kedvét kereste, (mert hiszen Marion leczkéi sem voltak egyebek, mint a szeretet zsémbelődései), és most találkozik ember — nagyon pedans ember — a ki oly keveset tesz föl róla, mint valami vad leányról. Azt hiszi, hogy kősziklák közt növekedett föl, mint a zerge, s a közönséges föld porából nem bir magasabbra röpülni, mint egy hízott liba.

E szokatlan dolog nem kis mértékben sértette hiúságát, és alig tudta elhatározni, hogy miként fogadja az idegent! Kimutassa-e, hogy igaztalan itélete miatt magát mélyen sértve érzi, vagy mintha az egész levélről nem tudna semmit, gyöngéd nőiessége által szégyenítse meg?

E habozástól kocsizörej mentette meg.

— Rudolf, — mondta Olga, — bizonyosan megint a családi iratok végett jött. Hanem a jó fiú most már igazán sokszor jár érte. Valószinűleg gyakran tesz rossz fát a tűzre, s szegény anyja nem hagy föl a reménynyel, hogy a nagybácsi intése végre is használni fog.

— Tudja isten, — szólt Marion, — én e fiút minden gyöngéje mellett is szeretem. Arczában van valami szelidség, mely jó hajlamokra mutat. Azt hiszem, nem maga csábult a rossz útra, hanem csak el engedte magát csábíttatni. Szánom őt, de nem tudom megvetni. E napokban oly lelkesen beszélt ön felől, úgy dicsérte és annyit áradozott, hogy azt hiszem: ön nagy mértékben hathatna rá.

— Megpróbálom, Marion; a bácsi úgy is nagyon keményen bán vele.

A kis tündér nem csalódott, mert ma az öreg úr megkétszerezte az atyafiságos intések borsos és paprikás adagját s nem fukarkodott a legkörmönfontabb kifejezésektől sem, melyekre e szelid, szeretni tudó öreg urat csupán a családi becsület érdeke ragadhatta.

Hiszen mi lesz így belőle? Ha atyja föl találna ébredni a sírból, melybe becsülettel megőszült hajjal hajtotta le fejét, újra meghalni kivánna. Elébb-utóbb édes anyját is — az ő kedves testvérét — a sírba viszi, s akkor nem lesz többé az Isten áldása rajta. Szegény öreg Tátrai! Mennyi reménynyel függött egykor egyetlenegy fián; tartott neki zongoramestert, francia mestert s jól megválogatott nevelőket. Eleintén tanult is tőlük szépen s nagyon okosan tudott beszélni; de a mint az apa meghalt s a gazdaság az ő kezére került, mint a fékét eltépett paripa, neki rohant a világnak, szegény anyját egészen elszomorítva. Mi lesz így belőle? Naplopó, a ki keresi a tivornyákat s úgy iszsza a bort, mint a vizet a gödény; maholnap az orra is veres lesz, mint az érett paprika. Pedig nem mondhatni, hogy nem volna esze, csakhogy rosszra fordítja. A minap már — midőn egy pár hétig veszteg maradt: mint megörültek javulásán; hanem megint rájött a bolondok órája. Közelebb is mit mívelt a letkei tiszttartó nevenapján? Leitta magát és garázdálkodott. Mindnyájan hallották szép hírét. De többet ne is halljon efféléket, mert akkor csukva lesz előtte a falu s kiesik kezéből az egész kis jószág!

De ha az öreg úrtól ilyesformán kapta is ki a

magáét, megvigasztalta a kis tündér, ki — a mint a csarnokban Rudolfot meglátta — rögtön eléje szaladt és nyájas mosolylyal jegyezte meg:

— Kedves Rudolf, mily szépen van megkötve most a nyakkendője.

— Meghiszem, — szólt rá az ifjú nem kis örömmel, míg arczát szokatlan pirulás futotta el arra a gondolatra, hogy a kis tündér végre is talált rajta valami dicsérnivalót; — Viktor kötötte meg.

— Volt nála?

— Betekintettem.

— Mit csinál?

— Angolul tanul, mivel nem tud okosabbat tenni. Egy rettenetes komoly gentleman van nála, a ki olyan mozdulatlanul szokott ülni, hogy eleinte gipszfigurának néztem. Egész áldott nap gyötri szegény Viktort az angol olvasással.

— Lehetetlen, még elébb-utóbb együtt kell beutaznunk Skótországot.

— Hogyan? — kérdezte meglepetve Rudolf, — együtt?

— Tréfa volt az egész. Haladt-e Viktor valamit?

— Azt nem tudom megitélni, mert angol nyelven akár eladhatnának. Nem tanultam és nem is fogom megtanulni soha; s bármennyire tisztelem is a derék ladyket, misseket, mistresseket, lordokat, mylordokat, szóval az egész spleenes társaságot: de nyelvüket mégis épp oly különcznek tartom, mint magukat e tiszteletreméltó komoly urakat és asszonyságokat. Az még semmi, hogy egészen másképen írják le a szavakat, mint a hogy kimondják; de olyan

hangjaik is vannak, melyek a kígyó sziszegésére emlékeztetnek s melyekbe az emberi nyelv majd beleveszekszik, midőn kiejtésén fáradozik. Így mondta ezt nekem mindig Viktor, a ki pedig a világon mindent megtanult és minden szépet tud, a mit csak emberi elme megtanulhat és tudhat. Így mondta egykor franczia nyelvmesterem is, a ki valaha Napoleon alatt harczolt és az angolokat rettenetesen gyűlölte. Igen mulatságos volt őt hallgatni, ha az angol beszédmódot utánozta; sziszegett, csuklott, károgott, mümmögött, csak épen nem beszélt. Francziául ellenben igen szépen társalgott. Két évig tanultam tőle, hanem nagyrészt elfeledtem már.

— Lássa, édes Rudolf, — mondta Olga, a mint az ifjut egy székre maga mellé ültette, — azt nagyon kár volt elfelejtenie. Mindenkitől hallom, hogy ön egykor mindent igen könnyen tanult s képes lett volna bármit is szép tökélyre vinni. Nyelvekben és tudományokban magának olyan kincset szerezhetett volna, melyektől csupán a halál foszthatná meg. Azután a zenét, a kedély e legjobb gyógyszerét is, elhanyagolta, s most bizonyosan sajnálja, mert sokszor van olyan óránk, melyet semmivel sem tölthetünk be jobban és kellemesebben, mint a zenével. Ön azonban e helyett — engedje őszintén kimondanom — olyan dolgokat mível, melyek teljességgel nem méltók neve-, szíve- és műveltségéhez, és szomorítja velük jó anyját, a bácsit, meg *engemet is*.

E szelíden ejtett szavak jobban meghatották a semmivel sem törődő fiút, mint az öreg úrnak eddigi minden szigorú intése és szidalmazása. Nagy, meleg

könnycsepp ragyogott szemében, könny, minő még soha sem fakadt ott, s melynek a kis tündér nagyon megörült. Oh hiszen a könny a megtérés első, önkénytelen nyilatkozata; ez egy sokat mondó diadaljele annak, ha egy megfásult szivet valami édes benyomás új és nemes érzelmekre hevít. Maga bűnbánó Magdolna is könnyes szemekkel lelte meg az eget, melyet — divatos kifejezés szerint — a kaczérság szemüvegén át hiába keresett. Mennyivel hamarább föílelheti azt Rudolf, a ki sokat hibázhatott, de még nem vétkezett.

Hosszas szünet állott be.

Majd a megilletődött ifjú némi zavarral kérdezte:

— Hát önt is megszomorítottam, mondja ön! Tehát érdekelné önt az én sorsom?

— Hogyne, Rudolf! Én szeretem önt, s még jobban szeretném, ha büszke lehetnék arra, hogy rokonom.

— Igazán érezni kezdem, — felelte az ifjú halkan, — hogy az út, melyre tévedtem, a romlás útja, mert különben miért pirulnék most ön előtt? De bármily messze tévedtem is rajta, ily angyal, mint ön, visszavezethet még a jobb ösvényre.

E szavak újra tanusították, hogy Rudolf csak könnyelmű volt és nem romlott szivű, és a kis tündér — kezét szeliden nyujtva feléje — édes mosolygással nézett rá.

— Látogasson ön meg mentül többször, majd sokat fogunk együtt beszélni. Ön kedves rokonának nevezett a minap, én kedves testvéremnek fogom önt nevezni. Tanulni fogunk egymástól, a legszebb

barátság szárnyai alatt. Nemde, Rudolf, ön sokat el fog jönni?

— El.

Rudolf nem tudott többet mondani. Elméje új gondolatokkal, szíve új érzelmekkel volt tele. Nehéznek és mégis boldognak érezte szivét, melynek dobogása mindig sebesebb kezdett lenni, annyira, hogy egészen zavarba jött, felállott, megszorította a kis tündér kezét és alig érthetőleg hebegte:

— Ön a régi rossz fiút nem fogja többé látni; új ember jön önt üdvözölni.

És eltávozott, szemében könnyekkel és szivében soha nem érzett meleg érzelemmel, mely tiszta és termékenyítő volt, mint a májusi napsugár.

Marion — ki szintén a csarnokban, a munkaasztal mellett ült — örömmel hallgatta a rokonok párbeszédét. A kis tündér — gondolta magában — most már nemcsak gondolkozni kezd, hanem másoknak is tud jó tanácsot adni. A könyvek és a kiméletlen levél csakugyan meggyógyították. Hála az égnek! Bizonyosan megváltozik s a mindennel játékot űző, pajzán, könnyelmű gyermekből komoly, derék, okos leány lesz.

E nap óta Rudolf gyakran átrándult s kevés idő kellett reá, hogy meglehetősen új emberré legyen. Többé nem lehetett czinikusnak nevezni, mert öltözékére észrevehető gondot fordított, hajfürteit rendbeszedte s nyakkendője akkor is jól állt, ha azt Viktor segítsége nélkül kötötte föl. Egészen csinos fiú lett belőle; szeme nem volt többé álmos, hanem a húszéves ifjuság tüzében mosolygott, a régi bá-

gyadtságot egész lényén bizonyos frisseség váltá föl, mely őt még Marion, a boldog menyasszony szemében is szeretetreméltóvá tette.

E mellett a legutolsó levél, melyet nagybátyjához hozott, rá nézve sokkal kedvezőbb lehetett, (valószinűleg nem az elkeseredett anya aggodalmával, hanem a szerető anya reményével volt írva), mert nagybátyja most nyájas mosolylyal szorította meg kezét s a dorgáló szavak úgy eltüntek ajkairól, mintha soha sem is mennydörögtek volna ott.

A nagybácsi örült, hogy szavai még sem hangzottak el a pusztában. Örült, hogy a régi emberek tekintélye még nem veszett el egészen az ifjak fölött, a mi különben egy csöppet sem lenne csoda e felfuvalkodott, üres és minden kegyelet nélküli korban.

A szegény anya is örült, hogy Zsigmond úr intése utoljára is használt.

Egyik sem tudta, egyik sem sejtette, hogy e hirtelen változás egészen a kis tündér műve; és ha mondta volna is azt nekik valaki, soha sem birták volna elhinni, hogy egy fiatal szép leányka mosolya többet javíthat az ifjú embereken, mint az atyafiságos intések egész szótára és az erkölcsbirák valamennyi komoly prédikácziós könyve.

A kis tündér is úgy örvendett Rudolf fokozatos javulásán, mint egy lelkiismeretes orvos, ha betegét napról-napra üdülni, vagy nemes becsvágyú szobrász, midőn művét a bevégzés felé haladni látja.

— Kedves Olga, — mondta egy este Marion, midőn Rudolf eltávozott, — ön e fiúval egész csodát tett.

— Valóban magam is bámulom. De a nagybácsinak ne szóljon róla semmit. Ne foszszuk meg a büszke örömtől, hogy — a mint mondja — Rudolfot az ő tekintélye és szavai vezették vissza a jó útra.

— Isten őrizzen! Egyébiránt ön se bizza el magát e miatt valami szerfölött nagyon, mert alig hiszem, hogy e szép föladat önnek is sikerülhetett volna, ha segélyére nem jő egy, önnél is hatalmasabb tündér.

— Micsoda tündér?

— A szerelem.

— Kedves Marion, mivel ön szerelmes, azt hiszi, hogy az egész világ szintén szerelmes.

— Én nem hiszem, én tudom, hogy a szegény fiú egészen szerelmes lett önbe. Plátói szerelem, mely soha sem fog talán nyilatkozni, minthogy elég boldogság neki, ha az ön közelében lehet, ha beszélhet önnel. Ma délben is egész elragadtatással beszélt önről, s mennyre-földre kért, hogy valamiképen el ne áruljam, a mit beszélt. Magasztalta szemét, hangját, szivét és szavait. Megkérdeztem tőle, hogy talán szerelmes lett önbe? Azt felelte, hogy eddig szerette, mint kedves testvérét, most imádja, mint egy jóltevő angyalt, ki az elvesztett édenbe visszavezette; hozzá tette azonban, hogy a szerelemre soha sem gondolt és nem is fog gondolni soha. De reszketeg hangja és piruló arcza elárulták, hogy e perczben nem őszintén beszélt. Kétségkívüli, kedvesem, hogy ezt is megigézte szemével.

— Bohó gondolat s egyedül az ön képzelődése. A jó fiú szeret, mint rokonát, egyébről szó sem

lehet. A mi az átalakulását illeti, az igen egyszerű. Ön igen jól tudhatja, hogy a férfiak mindig jobban hallgatnak a nőkre, s ha a világtörténet legnagyobb eseményeit figyelmesen vizsgáljuk, a szinfalak közt, a hősök háta mögött akkor is gyakran fogunk észrevenni egy gyöngéd női arczot, egy-egy bátorító fehér kezecskét, mely ama hősöket nagy tetteikre buzdította. Mennyivel könnyebben hathatunk a közönséges, mindennapi életben.

Marion ismét örült, hogy az ő kis Olgája most már magasabb eszmékkel kezd foglalkozni, s érezni látszik, hogy a nőknek milyen fontos hivatásuk van a közéletben.

— Különben meg kell vallani, — folytatta Olga, — hogy tanítvány aligha engedelmeskedett jobban valaha mesterének, mint Rudolf énnekem. Közelebb majd mindennap átjött hozzám, és én így szóltam neki: «kedves Rudolf, bármily szivesen látom is önt, de sajnálnám, ha gazdaságát elhanyagolná én miattam; ne jőjön tehát oly gyakran és osztozzék édes anyjával, mindennap lelkiismeretesen, a házi gondokban; szerezzen neki mentül több örömet; s higyje meg, hogy ez mindig nagy vigasztalására fog önnek szolgálni, akkor is, midőn a szegény asszony már nem lesz és csak szelid emléke fog a háznál élni». Azt felelte: hogy igazam van és hogy ezután csak vasárnap jő, mivel a szorgalmas gazdának (a milyen ő akar lenni) hétköznapokon nem sok szabad ideje marad.

— Ezért nem láttuk tehát a mult héten, csak egyszer.

— A peregrinus beszélte tegnapelőtt, hogy csakugyan egész tűzzel fogott neki a gazdálkodásnak s ismerősei meg vannak róla győződve, hogy most már ember lesz belőle. Megesik ugyan még néha, hogy régi czimborái (kiknek nem lévén munkaterök, okosabbat nem tudnak csinálni), el birják csábítani egy-egy zajosabb dáridóba, de ha poharazásba vegyül is, többé nem garázdálkodik. Egyszerre nem kivánhatunk mindent.

E beszélgetés alatt Marion sokszor nyugtalanul tekintgetett ki az ablakon, s most, midőn Olga elhallgatott, élénken szólalt föl:

— Igaz, majd el is feledtem önnek megmondani!

— Mit?

— Hogy Várkonyi Albert valószinűleg megérkezett.

— Nem érdekel.

— Mégis arczképet rajzolt róla.

— Mivel unatkoztam. Különben higyje meg, teljességgel nem törődöm vele.

Marion nem akarta megczáfolni.

Olga azonban pár pillanat mulva megkérdezte: honnan gondolja azt Marion, hogy megérkezett?

— Az imént, — felelte a boldog menyasszony, — véletlenül a lelkészlak felé tekintém...

— Egészen véletlenül?

— Úgy van, egészen véletlenül, midőn az országút jegenyefái alól kocsi robogott ki, mely egyenesen a lelkészlak felé tartott.

— Oh az más is lehetett.

— Nem hiszem.

— Miért?

— Mert különben Kapolyai azóta már rég eljött volna.

Az igaz! A tiszteletes úr minden áldott este, midőn hatot üt az óra, el szokta hagyni rózsáit — mindig gondosan leszedve a legszebben nyiló bimbókat, — hogy a kastélyban még a rózsáknál is kedvesebb társaságot keressen. Most azonban nem jő. A kis tündér kellemetlen érzéssel gondolt az első találkozásra, s e pillanatban inkább azt óhajtotta, hogy bár soha se látná meg a tiszteletes úr rokonát, a ki bizonyosan feszes, unalmas, kiállhatatlan, csunya férfiú; épen olyan, a hogy lerajzolta.

Néhány pillanat mulva azonban Marion kisasszony megint kitekintett az ablakon, megint a lelkészlak felé és pedig megint egészen véletlenül.

— Nézze, Olga, itt jőnek.

— Lehetetlen!

— Kapolyai meg nem állhatta, hogy öcscsét — a kire méltán büszke lehet — mindjárt az első órákban be ne mutassa.

— Mondja inkább, kedvesem: a tiszteletes úr, hogy maga eljöhessen ide (hová a mágnes vonja a vasat), inkább öcscsét is elhozza.

— Az egyre megy.

— Siessen tehát őket elfogadni, Marion, — mondta Olga nyugtalanul, — én ma nem találkozhatom idegenekkel.

— Miért?

— Mert nagyon fáj a fejem.

— Ne szeszélyeskedjék, kedvesem. Az ön félre-

vonulása nagyon fájna a szegény Kapolyainak. Vagy talán fél azzal az ifjúval találkozni, a ki egy kissé szigorúan itélte meg?

— Marion, ön jól tudja, hogy én senkitől sem szoktam félni.

A leányka azonban meglehetős zavarban volt. Legelsőben a torzképet kapta föl az asztalról s a hangjegyek alá rejtette. Nem tudta, mit tegyen? Csak legalább bizarrul felbodrozott haját simíthatná le, s azt a gyöngyház gombos fekete bársony ujjast vethetné le, mely külsejének némi fiús külsőt ad, s egyszerű batiszt ruhával cserélhetné föl, melynek fehér alapján csak igen kis kék virágok lennének.

De erre nem volt már idő.

Az öreg úr már a csarnokban beszélgetett vendégeivel s nagyon örült új ismerősének, noha tulajdonképen maga sem tartott sokat a költőkről, és teljességgel nem is foglalkozott velök, kivéve a régi iskolai éveket, midőn Horatius ódáit, Virgilius *Aeneisét* és Ovidius *Metamorphosisait* — kötelessége szerint — nagyobbára könyv nélkül tudta, a nélkül, hogy azoknak szépségei szivéhez szóltak, melegítették vagy épen elragadták volna.

De az igazi vendégszeretet nem sokat törődik azzal, hogy az érkező vendég gyalog jár-e, vagy hintón, vagy épen a költészet szárnyas paripáján.

Mondták, hogy az ifjú híres költő: az öreg úr elhitte. Hallotta, hogy a tiszteletes úr közeli rokona, s ennek szivéből örült. Még jobban örült azonban annak, mit a tiszteletes úr és Marion a legkomo-

lyabban állították, hogy e derék férfi a kis tündérrel bizonyosan meg fogja kedveltetni a hasznos könyveket és a komolyabb foglalkozásokat.

Zsigmond úr tehát a helyett, hogy vendégeit — rendes szokása szerint — barátságos pipaszóra a saját szobájába vezette volna, a tiszteletes úr vágyait eltalálva, mondta:

— Keressük fel a nőket.

Beléptek, s ha az első bemutatás feszélyessége a szemek elé rendesen bizonyos fátyolt nem vonna, Olga arczán alkalmasint észreveszik a zavart és pirulást. E finom, gyöngéd arczot rózsás hőség futotta el. Igen meg volt lepetve.

Mindjárt a legelső pillanatban meg kellett győződnie, hogy az a fiatal ember, ki most vele szemközt foglalt helyet, korántsem feszes, kiállhatatlan, csunya ember, hanem ellenkezőleg, igen csinos és érdekes arcz, melyet — egy kis bátorsággal — szépnek is nevezhetne; orrán sem hordoz pedáns pápaszemet, hanem sötétkék szeméből lélek és élet mosolyog; nem is olyan vékony, mint egy dákó, hanem termete nyulánk, idomos és férfias erőteljű: sarkig érő kabátot sem visel, sőt tagjait egészen divatos, egyszerű, de ízléses öltözék födi.

Mindez egyszerre feltünt a kis tündérnek, s még azt is észrevette, hogy új ismerősük koromfekete hajfürtei mily egyszerűen és gondosan vannak félresimítva a derült és szabályos alkotású homlok fölött. Várkonyi Albert arczkifejezése egészen komoly volt, de egy csöppet sem hideg, s ha a legelső perczben valami igen nagy bizalmat nem gerjesztett is, de

szemén meglátszott, hogy az nem közönséges lélek tükörе.

A kis tündér agyában egyszerre az a gondolat támadt, hogy «oh ez egészen másforma költő lehet, mint a kitől őt a kékellő ég szabadította meg». De minden érdeklődés daczára is a társalgás eleintén oly unalmasan ment, mint a legszellemtelenebb emberek között.

— Ön nagyon szép időben utazott, — kezdte Olga.

— Nem választhattam volna kellemesb napot.

— Általában, — jegyzé meg az öreg úr, — az életre is igen jó idő vár.

— A bácsi a szántóföldek életét érti, — magyarázta Olga. — Falun nem is igen lehet szó más életről.

— Ellenkezőleg, — felelte Albert, — a természet jobban élteti és vidámítja az embert, mint a kőfalak.

— Mi is azt tartjuk. Falunk csendjét, tiszta levegőjét és egyszerű örömeit nem cserélnők el a nagyvárosok zajával és pompájával.

— Eltemetjük magunkat e boldog magányba, — folytatta az öreg úr, — s nem is akarunk semmit sem tudni a mai világról. Egymásnak örömeket okozunk, s a világi élet zavaros lármája nem háborítja meg nyugalmunkat.

— Hát a vidék hogyan tetszett önnek? — kérdezte Olga.

— Nagyon szép.

E pillanatban az ispán a magtár kulcsait kérte az

öreg úrtól, ki azzal a megjegyzéssel ment ki: hogy itt csak efféle bajokkal háborgatják az embert. Különben a gazda is csak rab, rabja gazdaságának. Köszönt a társaságnak: «Officium præcedit!»

Az öreg úr nem is jött többé vissza, hanem künn maradt szobájában, a hol mindig legörömestebb mulatott, noha falai egészen barnák lettek a pipafüsttől s fényűzése alig állott egyébből, mint a könyvtárból, melynek aranyos kötésű könyvei mind régi törvények, magyar történeti munkák és idejét mult politikai röpiratok voltak, s néhány hires országgyűlési szónok arczképéből, melyek közt legkitünőbb helyen egy vastag szemöldű, erélyes arczú férfi képe állott, kire az öreg soha sem nézhetett a nélkül, hogy így ne szólaljon föl: «Istenem! mily nagy fia volt a hazának, szavaira egy ország népe figyelt, s most ... most egy tébolyház élőhalottja!«

Míg az öreg úr a dohányfüst ködében a mult idők képeit nézegette, addig a hölgyek szobájában kissé élénkülni kezdett a társalgás.

Marion kisasszony és a tiszteletes úr ugyan nem sokat segítettek ez élénkségben, mert ők az ablakmélyedésbe vonulva sugdosódni kezdtek, kétségkívül oly dolgokat, melyek akkor legédesebbek, midőn mentül halkabban és egész titokban mondatnak el.

Néha egy kis szünet következett, mialatt a kis tündér egy könyv lapjait pergette nyugtalan ujjaival.

— Mi most önt valószínűleg valami kedves olvasmányban háborítottuk meg? — kérdezte Albert.

— Oh épen nem, én nagyon keveset szoktam olvasni. E könyvbe pedig még bele se pillantottam.

— Micsoda könyv?

— Sand George *Adriáni*-ja. Marion nagyon dicséri, hanem őt majd minden könyv elragadja. Szeretném tudni, mit tart ön felőle?

— Nem olvastam.

— Mindegy. Azért megbirálhatja. Hányszor itélnek el önök olyan nőt is, a kit még soha sem láttak.

— Azt csak a könnyelműek tehetik.

— Nem mindig; néha komoly és szellemes emberek is bele esnek hasonló gyarlóságokba. Például mutathatnék önnek egy levelet, melyben engem is épen így itélt el valaki.

Albert meg volt zavarodva. Eszébe jutott levele és neheztelő szemrehányással tekintett nagybátyjára. Olga azonban, hogy minden bajt elhárítson, tovább beszélt:

— Különben én is hasonló igaztalansággal vádolhatom magamat. Lássa ön — én, a nélkül, hogy ismertem volna egyet is — igen kevésre becsültem a költőket, s nevetségesnek gondoltam valószínűtlen meséiket és sohajtozó dalaikat.

— Valóban, sokszor nevetségesek, — jegyzé meg Albert. — Egy olasz színmű hősnője jól jegyzi meg a költőkről: «dicső nép, mikor nem nevetséges és nevetséges, mikor nem dicső». Ön is valószínűleg csupán azokat nem becsülte, kik a dicsőséget csak szomjazták, a nélkül, hogy arra méltók lettek volna.

— Megvallom, én nem tettem köztük különbséget.

— A világ is többnyire ily igaztalan az élők iránt; de a holtaknak rendesen igazságot szokott

Olga örömmel hallgatta e komoly szavakat.

szolgáltatni az utókor. A hadvezéreket, kik csatákat nyervén, dicsőségük mások rontásából s örömük mások jajjaiból áll, a szónokokat, kik a mindennapi lelkesedés tüzére néhány szóvirágot dobnak, hogy egy kis tömjénfüsttel kábítsanak: míg élnek, rendesen százszor többre becsüli a nagy tömeg, mint a költői lángelméket. Pedig ezek a műveltség álló csillagai, azok bolygó fények, melyek igen gyakran mocsarak fölött tánczolnak. De az idő másként szokott itélni, mint a nagy tömeg. Egykor egyik barátommal — ki jeles képíró — a hellenek földét utaztuk be. Látni akartuk az országot, hol — mint Heine mondta — egy hegy van, melyet Parnassusnak s egy mező, melyet Marathonnak neveznek. Egész lelkesedéssel jártuk be a marathoni síkot . . . az ég akkor is szeliden kéklett, a föld épen úgy termé virágait, mint sok századdal azelőtt az olympi istenek korában, és mégis fájdalommal tekintettünk egymásra. Hol van itt — kérdeztük önmagunkat — a hős Miltiades nagy tetteinek és a hellenek vitézségének csak egy parányi nyoma is? A szobor, melyben a lángelme meg akarta e hős alakját örökíteni, porrá lett, elenyészett; a vászon, melyre e deli hőst ráfestették, elmállott, semmivé lett; és kardja is, mely egykor az ellenség félelme volt, most hasztalan, rozsdás vasdarab valahol a föld mélyében, vagy legfölebb egy múzeumi zugolyban. Nem maradt meg belőle semmi, csak a mit az írók róla följegyeztek s a költők megénekeltek. A hősök valóban sokat köszönhetnek e lenézett, félreismert, boldogtalan költőknek; például Coriolán több fényt és hírt kapott

Shakespearetől, mint valamennyi történetírójától. A legnagyobb emberek neve, még a történet lapján is, csak puszta név, mint a földrajzban egy messze folyamé, melyről tudjuk, hogy nagy, de melynek nagyságát nem ismerjük, mert távol esik tőlünk. Ámde a költők jelenné teremtik a multat; életre keltik a holtakat; oda mennek a rég elhunytak hamvaihoz és azt mondják nekik: keljetek föl honszerető Kodrus, önfeláldozó Arriák, rajongó Orleans szűz, vitéz Horatiusok és Curiatiusok, keljetek föl, és hódítsátok meg újra az embereket! A költőknek nagy hatalmuk van nem csak az emberi szívek, hanem az idő és enyészet fölött is! Mennyi nép elenyészett már, hőseikkel, híres törvényhozóikkal, kalandor vitézeikkel, s nem maradt meg belőlük más, csak — lángelméjű dalnokaik. Midőn ön a Petőfi könyvét forgatta...

— Fájdalom, még keveset olvastam tőle.

— Akkor irigylem öntől a gyönyört, hogy először fogja olvasni költeményeit, melyeknek egyike így kezdődik:

Hol vannak a hellenek, és hol a celták?
Eltűntenek ők, valamint
Két város, a melyet
A tengerek árja benyel.
Csak tornyaik orma maradt ki a vizből...
E két torony orma: Homér s Ossián.

— Ez valóban nagyon szép.

— Szép és igaz. Homér sírját senki sem ismeri most, de hős énekeit századokon keresztül egyik ajk a másiknak adta át. Ossián népe elenyészett,

mint a köd, de szelleme, mely egykor a csöndes Léna vize mellett az elhulltakat siratta s a berkekben a völgyek kékszemű leányaival társalgott, folyvást élni fog, talán oly sokáig, mint maguk ama megénekelt ködös bérczek és hallgatag harczmezők. Minden fogékony szív ma is híven őrzi a két vak költő emlékezetét, s ez a legdicsőségesebb Pantheon.

Olga örömmel hallgatta e komoly szavakat. Érezte, hogy sok van, a mit tanulnia kell; érezte, hogy ez a fenkölt szellemű ifjú egészen más eszmékkel utazott és tanult, mint Viktor, ki mindig csak a nőket üldözte és a kalandokat hajhászta.

— Nagyon örülnék, — mondta Olga, — ha ön engem megismertetne a jelesebb költőkkel. Nekem volt egy barátom (Viktort értette), a ki szintén sokat beszélt nekem róluk; de — úgy gondolom — ő a költészet nagy tengerének csak ragyogó fölszínén tudott röpködni, hol a verőfény csillogott; míg ön a mélyre száll, hol a valódi gyöngyök teremnek. Én szorgalmas és hálás tanítványa leszek önnek, s talán meg fogunk elégedni egymással. Én legalább azt hiszem, hogy kétszerte jobban tudjuk becsülni azokat, kiket eddig mellőztünk vagy félreismerénk, ha megtudjuk, hogy ezzel igaztalanságot követtünk el.

Albert mosolygott s elárulta, hogy a czélzást megértette; a kis tündér azonban nem akart a megkezdett érdekes tárgytól elsuhanni s kérte vendégét, hogy beszéljen neki a költőkről. Nagyon érdekelni kezdte a meggyőződés ama komolysága, melylyel az ifjú beszélt.

— Azt hiszem, — mondta Albert mosolyogva, — hogy unalmas lennék, s ezt egy fiatal leány soha sem tudja megbocsátani. Az elébb is egész önfeledten majdnem olyan értekezésbe merültem, mely inkább tudós-társasági tagok elé, mint női körökbe való.

A kis tündér sértve érezte magát s komoly arczczal mondta:

— Csalódik ön, ha azt hiszi, hogy engem nem érdekel minden, a mi szép. Eddig, az igaz, keveset tudtam a szépirodalomról; de egy idő óta olvasok s kezdem érteni és élvezni a jó művek szépségeit. Örömest hallgatom tehát önt, és nagyrabecsülöm, hogy oly dicsőnek tartja azt a pályát, melyen halad.

— Higyje meg ön, — jegyezte meg az ifjú, — hogy e szavak nem a hiúság szavai voltak, s midőn a halhatatlanságról szóltam, az irodalom hősei lebegtek szemem előtt, s nem az irodalom napszámosai, kikre még ma szükség lehet, de holnap már nincs.

— Önt tehát nem buzdítja a dicsőség, hogy első hős lehessen. Mindig hallottam, hogy rossz katona az, ki tábornokságról nem álmodozik.

— Egykor én is álmodoztam nagyságról, örökhírről, dicsőségről, mint minden fiatal ember, kit a történet komoly betűi és a költők dalai eszményi világba ragadnak; egykor én is vágyó szemekkel tekintettem ama fényes, de hideg csillagok felé; hanem a tanulmány és önismeret elveri az ábrándokat és kigúnyolja a képzelődés álmait. Ez minden ifjú

kebel első mély fájdalma. Ilyenkor égből hullunk alá a másik végletre, a kétely fenekére, s elgondoljuk, hogy — mert mi magunk nagyok nem lehetünk — a világon minden kisszerűség és hiábavalóság, s maguk ama bálványozott nagyságok is, kik egykor a világ homlokán ültek, ma már nem egyebek, mint a történelem élettelen múmiái; s a költőknél — kiket könyezve olvastunk — még ama kis pacsirta is vigabban, vigasztalóbban énekel, melyet néha örömmel hallgatunk a reggel friss levegőjében. De a józan elme végre is kivergődik e bajokból s a felhők és örvények között megtalálja az igazság középútját, hol meggyőződik, hogy minden ember eléggé betölti hivatását, ha annyit tesz, a mennyit tehet.

Mindez egykor igen unalmas lett volna a kis tündérnek, de most nagy érdekkel hallgatta.

— Különben is, — folytatta az ifjú, — ránk középszerű tehetségekre is — kik mindig többek szeretnénk lenni, mint a mennyik lehetünk — szüksége van a világnak, kivált a nagy tömegnek. Mi vagyunk a lépcsők, melyeken át a közönség ama világító tornyokba jut, melyekről Petőfi költeménye szól. Vagy — ha már épen benne vagyunk a képes beszédben — a költészet nagy országában, ama égig érő hegyek közt mi képezzük a völgyeket, s a mi alant fekvésünk mutatja azok magasságát. Hányan vannak a közönségben, kik nem birnak elég erővel: feljutni ama bérczekre, hol oly tiszta a levegő, oly tág és nagyszerű a kilátás, közelebb Istenhez; s a völgy csöndes, zárt ölében maradnak, megelégedve az egyszerű virágokkal, melyek a mi keblünkön nyil-

nak és hervadnak el s a kisded berkekkel, melyek bár nem látszanak oly messzire, mint az égig érő bérczek fái, de azért vidám daloktól visszhangzanak.

— Sand George nemde ama nagy költők egyike?

— Lángelméjű nő, de nyugtalan szellem, tele különczséggel és túlsággal.

— Oh ön azt kivánná, hogy a kitört vulkán nyugodt legyen?

— Nem, kisasszony, én a nőktől — az életben és az irodalomban — nem kivánok egyebet, csak hogy nők maradjanak. Egy ég jött létre mindegyikkel: a nőiesség. Nem szeretem, ha ez égből kilépnek.

— Megvallom, óhajtanék nőt ismerni az ön ízlése szerint. Az bizonyosan igen ábrándos teremtés lenne, kinek nem volna szabad a föld porába lelépni sem. Nemde édes barátom — mivel tréfálok, így kell szólítanom, — az a nő a virágok mézével és harmatával élne?

— Csalódik, kisasszony. Az igen egyszerű lény lenne, csupán gyöngédsége által kitünő. A házi erények terjesztő angyala, s e mellett költői hajlamú, de életrevaló nő, mert hiszen a költészet nem ellentéte az életnek, hanem az élet zománcza, vagy maga a megnemesített élet. Én azokat a nőket szeretem, kiknek asztalán nem csak szépen kötött könyvek és albumok, hanem varró-kosár, kötés és himző-tábla is láthatók; kik kertjükben nemcsak a tarka virágokat, hanem a hasznos veteményeket is gondosan ápolják; kik nem esnek kétségbe, ha őket pamlagaikról vagy zongoráik mellől az éléskamrába vagy

a konyhába szólítják; s arczuk nem annyira az ábrándosság, mint inkább a bizalom és szeretet tükre. Ilyen az én eszményképem, és szerencsés vagyok, hogy ily eszménykép elég sok létezik a világon.

A kis tündér e pillanatban saját magára gondolt. Az bizonyos volt előtte, hogy ő e lerajzolt képhez nem nagyon hasonlít. Mit gondolt ő eddig a varrótűvel, veteményes-kerttel, a könyvekkel és az éléskamrával! Az ő eleme a vidámság volt. Neki játékszerek kellettek: lovag-ostor, pisztoly, zongora, pajzán tréfák és játszi kedvtelések.

Különös, hogy e gondolatra elkomolyodott, de hogy el ne árulja magát, vidoran felkaczagott és így szólt:

— Az ön eszményképe igen szeretetreméltó teremtés lehet, de ha valamennyi nő ilyen lenne, akkor a férfiak nagyon megunnák magukat a mi társaságunkban.

— Azok a férfiak bizonyosan megunnák, — folytatta Albert, — kik az önök körében pusztán szórakozást, gyönyöröket és nem boldogságot keresnek. Kik elvek helyett élvek után indulnak. Kik mindent követelnek önöktől és önöknek semmit sem adnak. Kiknek a feleség szükséges házibútor, mely a fényűzéshez tartozik, pompakirakat, ki gyémántos karpereczeivel, gyűrűivel és gyöngysoraival a férj gazdagságát hirdeti. Szóval, kik nem kivánják önökkel megosztani szivöket, bizalmukat és gyöngédségöket, nehogy valamikép eszükbe juttassák a boldogíttatás igényeit.

E szavak megint sok gondolkodnivalót adtak a

kis tündérnek. Ezúttal Viktorra gondolt, ki minden műveltsége, lovagias tulajdonai és finom modora mellett is aligha más, mint szeretetreméltó csélcsap. S azután képzeletében, mint valami bűvös körben, szellemek módjára egymásután suhantak el a calatayudi kis grófnő szilaj paripája hátán, a tánczosnők, kik bódító mosolylyal szöknek, lejtenek és forognak, a szép kékszemű angol lady a Vezuvon, a florenczi virágárus leányka, ki könnyezve nyujtja át az utolsó bokrétát és az előkelő delnő a holdfényes comoi tavon. Oh hisz ez a Viktor valóságos kalandor, ki a nők körében csak szórakozást keres és a boldogságra épen oly keveset gondol, mint a boldogításra. Talán jobb is volna, ha egy nap megunná az angol nyelvet és az egészet abba hagyná!

Albert még sokáig beszélt a kis tündérnek a fővárosról, a művészvilág élményeiről s más érdekes dolgokról, csupán csak magáról nem, s közbe-közbe mosolyogva nézett nagybátyjára, ki némán és mégis oly sokat mondólag ült az ő kedves Marionja mellett.

Az első látogatás sokáig tartott.

Az öreg úr — ki a gazdasági udvarból fáradtan jött haza — még az estebédre is megmarasztotta kedves vendégeit, s csaknem bámulattal hallgatta, hogy ez a fiatal ember nem csak a költészethez ért, hanem a politikáról, mezőgazdaságról és a társaséleti viszonyokról is a legokosabban beszél.

Megszerette és egész bizalommal mondta neki, hogy — míg e kis faluból az unalom elől meg nem szökik — látogassa meg mentül gyakrabban. Ha tetszik, mindennap.

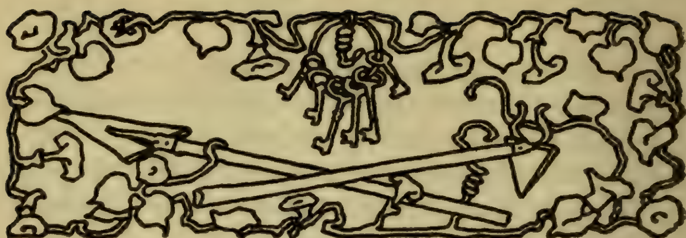
Olga is remélte, hogy készülő regénye talán nem foglalja el annyira, hogy néha-néha az ő társaságuknak is ne szánhatna egy kis időt, akkor legalább, mikor máskülönben elunná magát. Albert igérte, hogy gyakran el fog jőni. Azután bátyjával együtt eltávozott.

A kis tündér pedig rögtön szaladt a hangjegyekhez, kivette alóluk az elrejtett torzképet és minden irgalom nélkül diribre-darabra tépte, nehogy valaki rátalálhasson.

— Marion, — mondta Olga, midőn barátnője a vendégek kikiséréséből visszatért, — ez nem olyan unalmas és kiállhatatlan csunya ember, mint a minőnek én képzeltem.

Albertnek szintén az volt legelső szava nagybátyjához:

— Úgy látszik, hogy a kis tündér sokkal jobb, mint a híre.

IX.

(A kis tündér vermet ás.)

A következő nap reggelén mindenki csodálkozott, a ki a kis tündért meglátta.

Legelőször is maga látta meg magát a — tükörben. Nevetett és csodálkozott az egészen lesimított hajfürtökön, melyek még tegnap szeszélyes csigákban borították fejét s most oly egyszerűen simultak halántékaihoz, hogy képzelni sem lehetne igénytelenebb hajhordozást; aztán kis kékvirágos, fehér földű battiszt ruháján nevetett, melynek világos színű, lenge szövete még légiesebbé tette könnyű, eleven, suhanó alakját.

— Oh mily különös vagyok! — mondta a tükör előtt, kis kezeit összecsapva; így, a mint volt, bármely műkedvelői társaságban eljátszhatta volna «a falusi egyszerűséget».

Mindamellett — mint látszott — nagyon meg volt elégedve magával, s alig birt megválni a nagy tükörtől, mely rendesen igen kedves és hizelgő dolgokat szokott suttogni egy csinos fiatal leányka fülébe.

Marion is — midőn a mezei sétából egy csomó vadvirággal visszatért — egészen elcsodálkozott.

— Kedvesem! — mondta, — milyen jól áll önnek ma minden. Most igazi kedves leány; nem is illett önnek az a fiús bársony ujjas és az a még fiúsabb hajhordozás.

A kis tündér nem felelt e szavakra, hanem komoly képet öltve (rettenetes komolyat, hogy valamikép el nevessék magukat), így szólt:

— Marion, rettegjen!

— Mit akar ön?

— Ki akarom pusztítani az ön dolgozó asztalának fiókját.

— Hogyan?

— Hát adjon nekem pamutot, sokat, nagyon sokat, kötőtűket, a mennyi szükséges, s azután egy kis kosárt. Harisnyákat akarok készíteni, mert végre is elfeledem a kötést. Valóban, mióta a nevelőházat elhagytam, azaz mióta Eszter tantenál unalmamban annyira elkeseredtem, hogy egy negyedrész harisnyát elkészíték: azóta eszembe sem jutott. Pedig magam is átlátom, hogy egy nőnek mennyire szükséges: mentül ügyesebben forgatni a kötő- és varrótűt.

— Hála Istennek! Higyje meg, hogy a tű sokkal jobban fog kezébe illeni, mint a pisztoly és szivar.

— A szivarról lemondtunk, kedvesem, a pisztolyt pedig nyugalomba teszszük.

— De mi történt önnel?

— Átláttam, hogy önnek igaza van. Ezután mindig komoly leszek.

Marion csodálkozva nézett utána, midőn a szobából — minden ugrándozás nélkül — kiment.

Az öreg úr a csarnokban találkozott vele s azonnal feltünt neki az ő kedves kis hugának egyszerűsége; csodálkozott rajta s aztán össze-vissza csókolva a szép piruló gyermek-arczot, mely oly gyöngéd volt, mint a liliom friss sziromja, enyelegve mondta:

— Oh kedves kicsikém, milyen kedves vagy ma! Milyen szépen lesimítottad a hajfürteidet! — Az én szegény jó feleségem is épen így hordta fiatal leánykorában. Többé azt sem mondhatom már neked, hogy «kedves kis boglyasom». S milyen jól áll rajtad ez a világos, egyszerű mosó-ruha! Százszor kedvesebb vagy benne, mint a bársony spenczerben.

— Az csak kis fiúknak való, kedves bácsikám. Ezután nem hordom.

— Milyen szeszélyes gyermek! — gondolta az öreg úr, — egyet álmodik és aztán egyszerre megváltozik ízlése, gondolkodása és viselete.

— Bocsánat, bácsikám, — mondta Olga komolyan, — sietek a konyhába.

— A konyhába? Ugyan mit akarsz ott?

— Kissé körül nézek, s aztán valami keveset főzni is tanulok.

Azzal elszaladt, s az öreg úr örömmel és bánattal nézett utána. Egy gondolat gyötörte megint, mely a legvidámabb pillanatokban is sokszor megjelent előtte, mint felleg árnyéka, mely virágos rétre vetődik. Eszébe jutott, hogy ha neje és fia is élnének, milyen boldogok volnának most mind a négyen. Béla

okvetlenül beleszeretne a kis tündérbe s ő atyai szeretetettel adná reájuk áldását. Az ifjak összekelnének s nem távoznának el a kastélyból; az öregek pedig újra átélnék az elmult legboldogabb éveket gyermekeik boldogságában. Mindez egy percz alatt villant föl szivében; elérzékenyült; még egy pillantást vetett a távozó Olga után s befordult a füstös falú pipázó-szobába, midőn a leányka épen a konyha küszöbét lépte át.

A konyhában a szakácsné csodálkozott el — meg a háttérben álmélkodó szolgáló — midőn a kis tündér legelőször is az éléstár kulcsait kérte el. Azt állította, hogy ezután a kulcsok nála fognak állni, s minden szükséges élelmi szert maga fog kiszolgáltatni, sőt főzni is tanul, mert egy leánynak igen szükséges tudni, hogy mihez mi és mennyi kell? A szakácsné pedig hívja ki mindig, valahányszor csak szüksége lesz rá, s ne gondoljon vele, ha zongoráz, ha olvas, ha rajzol, vagy ha épen vendége van is.

A szakácsné bámult s vele együtt János huszár is, ki egy idő óta mindig a konyhában lábatlankodott, s ki most — hogy ittlétének némi okát adja — üres pipájába egy égő parázst dugott.

A kis tündér egyszerre igen sokat vesztett mind a szakácsné, mind János huszár előtt. Többé nem tudtak oly magas véleménynyel lenni felőle. Ki látta valaha: ily gyöngéd kis kezekben hordozni a nagy, rozsdás kulcsokat, lisztes, zsíros fazekak közt szenynyezni be a legszebb ruhákat, s legszebb ruháktól a legfényesebb butorokat; égető tűznél cserepesítni meg a legparányibb kéz s a legkedvesebb arcz gyön-

géd bőrét, s a kiállhatatlan konyhaszagban fejfájást és más betegségeket szerezni!

A szakácsné aggodalmai azonban nem tartottak sokáig. Mindjárt az első alkalommal meggyőződött róla, hogy a kis tündérnek fogalma sincs a konyhaművészet titkairól, elhisz mindent, nem kételkedik semmiben, kérdezni is keveset kérdez, s jelenlétében is bátran vihet mindenből annyit, hogy a jóétvágyú János huszár ezentúl sem fog szükséget látni.

A kis tündér, a mint az élés-kamrában elvégezte az első kiadást, a kulcsokat kötênye mellé tűzte és a kertbe sietett. Ezuttal röpkedhettek tőle a színes pillangók, kedvükért nem tapodta le a legritkább virágokat és leghasznosabb veteményeket, mint ezt azelőtt oly sokszor tette; nem lövöldözte a legépebb gyümölcsfák derekát, s nem szakgatta le — hogy pár percz mulva eldobja — a legdrágább plántákat, hanem a kertészhez ment, hogy a többiek után ez is csodálkozzék egy keveset.

A kertész valóban nagyon elcsodálkozott, midőn meghallotta a kisasszony terveit. Még mi nem jut eszébe? Egy szép táblát kell neki kimérni, melynek csak szegélyzete lesz százszorszépekkel beültetve, s a többi rész — külön osztályozva — hónapos retket, paradicsom-almát, mákot és hüvelyes veteményt terem. Kapát, ásót és öntözőt kell neki adni, mert ő maga fog kapálni és öntözni; munkálkodni akar, mert az egészségnek mi sem használ jobban, mint a munka.

A kis tündér hozzá is fogott rögtön a munkához

s egy kis kapával boszantani kezdé a földet, nem kevés aggodalmára a kertésznek, ki néma fejcsóválással fejezte ki kedvetlenségét mindig, valahányszor csak a kis tündér egy-egy szép káposztafejet vagy bokrosodó salátát megvagdalt.

Az öreg úr kitekintett az ablakon — nézve, hogy a felhők nem hoznak-e egy kis esőt — midőn hirtelen meglátta kis hugát, a mint nagy buzgalommal és még nagyobb ügyetlenséggel forgatta a kapát.

Kinyitotta az ablakot és lekiáltott:

— Mit csinál az én kedves kis hugom?

— Dolgozom, bácsi.

— Nagyon szép. In labore nobilitas, azt mondja a diák. Csakhogy valamikép meg ne sértsd a lábadat.

A kis tündér e pillanatban le is tette a kapát, s egészen kipirult arczczal mondta a kertésznek:

— Most félbehagyom, de holnap ismét folytatni fogom. Akkor bizonyosan többre megyek, mert hiába, minden dolognak legnehezebb az eleje.

A kertész megint megcsóválta a fejét, ezáltal most nem annyira kedvetlenségét, mint csodálkozását fejezte ki. Mi jutott a kis tündér eszébe? kérdezte magától; mi szüksége van kapálni és veteményeket öntözni olyan kisasszonynak, kire ily nagy rendezett gazdaság néz, minő a nagyságos úré? Hanem hiába, ezek az uri személyek sokszor keresve keresik azt a nyomorúságot, melytől a szegény ember két kézzel szabadulna.

Marion nem állhatta meg, hogy nagyot ne nevessen, midőn a kis tündér dél felé szobájukba lépett,

egész kipirult arczczal s fehér köténye mellett nagy kulcs-csomaggal.

— Tán megkergették, kedvesem? Olyan piros, mint a pipacs. Hol járt ön?

— Egy kicsit kapáltam a kertben — felelte egész komolyan — veteménytáblám van s azt magam mívelem.

— Csodálatos! Maholnap kertészleány lesz belőle! Hát azok a kulcsok?

— Az éléstár és a fűszeres szekrények kulcsai. Ma már én adtam ki a szakácsnénak s ezután mindig én fogok.

— Lehetetlen! Ön tréfál.

— Komolyan beszélek, kedvesem. Ezután csöndes, egyszerű házi leány lesz belőlem. Igaz, Marion, előkereste ön a kötőszereket?

— Oh, kell is az önnek? Azt hiszem: ön a nyár végén első áprilist akar velem járatni.

— Nem, Marion, valóban kötni akarok. Minden két napban elkészítek egy harisnyát; összegyűjtöm kézműveimet, s örülni fogok fölöttük, midőn már nagyon sok lesz.

— Kiváncsi vagyok, hogy mi történhetett önnel?

— Nagyon egyszerű dolog: egy költő eszményképe akarok lenni.

— Nem értem.

— Oh hiszen ön, bár nagyon okos leány, oly nehezen ért meg engemet. Tehát megmagyarázom. Tetszeni akarok valakinek.

— Kinek?

— Az ön leendő kedves rokonának, a ki rólam

— *Dolgozom, bácsi.*

pár héttel ezelőtt olyan sértő és kicsinylő sorokat írt, s a ki tegnap — midőn önök az ablakban oly édesdeden suttogtak — őszintén lefestette, hogy milyen az ő eszményképe. Én ez eszményképhez tökéletesen hasonló akarok lenni.

— Az Istenért, hátha szerelmessé teszi?

— Akkor legalább meg lesz büntetve igaztalanságáért.

— És ön?

— Ki fogom nevetni.

— Az Istenért, Olga, ön komoly dolgokkal megint tréfát űz. Tudja meg, kedvesem, hogy a tűzzel és szerelemmel nem szabad könnyelműen játszani. De ön semmit sem gondol meg. Most is olyan bohózatot rögtönöz, melynek vége nagyon szomorú lehet.

— Ugyan micsoda?

— Nem képzeli ön, hogy ezek a költők mily mélyen éreznek és a csalódások miatt mennyire tudnak szenvedni. Szívük lángjához a képzelem tüze vegyül. Ők az érzelmek világában szédítő magasságban járnak, honnan a lebukás bizonyos halál. Nekik minden seb kétszeresen fáj, minden csalódás egész pokol, mert ők mindazt valóban érzik, a mit érezni képzelnek. Azért mondjon le ön az egész bohózatról, melyhez ilyen egyszerű jelmezt és ilyen komoly arczot választott, s higyje meg ön, hogy e komolysága a legnagyobb könnyelműség. Én — a ki ismerem az ön játszi elméjét, gyermeteg szívét és tréfálkodó kedélyét — gondatlanságnak nevezem, de mások kaczérságnak fogják tartani.

— Önnek természete, Marion, hogy mindig aggó-

dik. Féltett, midőn gyermekes valék, s mostan is félt, midőn végre komoly lettem. Ön a helyett, hogy a menyasszonyi fátyol alól rózsaszinűnek látná a világot, rémeket lát mindenütt.

— Azt látok, Olga, mert önnél e komolyság csak játékszer, csak tettetés, csak a gyermekes boszú álarcza.

— Ne essék túlságokba, kedvesem, s hagyjuk félbe az egészet. Csak arra kérem önt, hogy kedves rokonának az egészről semmit se szóljon.

— Azt nem kivánhatja ön.

— Úgy ön sem kivánhatja, hogy egy napon bizalmas perczben el ne beszéljem a fényes velenczei estéket és el ne mondjam a dal történetét, mely így kezdődik: «Fényben áll a piazetta . . .»

Marion kisasszony néma lett, mint a fal. Le volt fegyverezve, s a kis tündér nevetve mondta: «titkot titokért».

Azután újra kérte a kötőtűket, a czérnát és kis kosarat, s egész mulatság volt arczára nézni, midőn az unalmas munkát megkezdte. E pillanatban maga is ohajtotta, hogyha valamiképen Viktor megláthatná, a vidám fiú milyen jóizűeket nevetne rajta.

Munka közben a kis tündér egész türelmetlenséggel várta a délutáni hat órát, mint egy szinésznő az előadás kezdetét, mert hiszen majd minden az első föllépéstől, az első benyomástól függ.

Számított rá, hogy a komoly költőt egyszerre igen meg fogja lepni, s egész izgatottságba jött, midőn a csarnokban a nagy fali óra ünnepélyesen elütötte a hatot, s nemsokára a kőkoczkákon köze-

ledő lépések hallatszottak, melyek csak akkor szüntek meg, midőn az ajtón halk kopogtatás történt.

Mindketten élénken kiáltottak föl: «szabad!»

Marion arczát mosoly futotta el, az öröm e kedves szülötte, míg a kis tündér haragosan húzta össze finom hajlású fekete szemöldeit.

A tiszteletes úr egyedül lépett be.

— Hát öcscse hozzá fogott-e már a regényíráshoz? — kérdezte a kis tündér, meglehetős száraz hangon és egész közönyös arczczal.

— Egész áldott nap azzal foglalkozott. Alig beszélhettünk együtt, s a reggelinél és ebéd alatt is szüntelenül arról gondolkodott. Ezek a költők igazán csak önmagukban élnek, s teljességgel nincs szükségük a földiekre, midőn az égi múzsákkal társalkodnak. Jól mondják róluk, hogy hasonlatosak a selyembogárhoz, mely másoknak selymet, magának koporsót sző.

— Miért nem hívta el kissé közénk szórakozni? — kérdezte Marion.

— Ne kivánja, kedvesem — szólt belé Olga, tettetve, mintha az egészszel mit sem törődnék — a költők az égben röpkednek, s mi — a föld prózai teremtései — igen unalmasak vagyunk nekik.

— Ellenkezőleg — sietett a tiszteletes úr a kis tündér balvéleményét megczáfolni — az én öcsém oly melegen nyilatkozott Olga kisasszonyról, hogy bizonyosan örömmel sietne társaságába, ha . . .

— Ha társaságom neki örömet okozhatna. De mindegy. Legyen ott, a hol legjobban találja magát.

A kis tündér a lehető legnagyobb egykedvűséggel

mondta e szavakat, noha bensejében egész izgatottság uralkodott. Haragudott érte, hogy semmi sem úgy történt, a mint ő akarta. A lenge battiszt ruhát hiába öltötte föl, bodros hajfürteit hiába simította le, a mi pedig legalább is egy reggeli órájába került, s a kulcsok is minden czél nélkül függöttek egész álló nap az oldalán, pedig elég nehezek.

— Nem vesz ön észre valami változást? — kérdezte Marion a tiszteletes úrtól, a ki csinosan összekötött bokrétát tartott a kezében s igen nagy zavarban volt, hogy mint adja át azt az egyiknek úgy, hogy a másikat meg ne sértse. Mintha bizony a kis tündér e pillanatban nagyon sokat törődött volna az ő virágaival!

— Semmi változást nem látok — szólt a tiszteletes úr, jegyesét tetőtől-talpig végig nézve — kivéve, hogy Marion kisasszony olyan ruhát visel, melyet csak igen ritkán vesz elő. Jól emlékezem, hogy akkor láttam először, midőn szerencsés voltam megtudni, hogy egyik őse a hugenották közt esett el, a St. Germain l'Auxerrois kolostor mellett. Legyen áldott emlékezete!

— Ah, tiszteletes úr! — kiáltott fel a kis tündér — ön az egész szobában nem is lát senki mást, csak Marion kisasszonyt. Nem hiába festik Ámort vakon.

A szerény férfiú egészen zavarba jött.

— Vagy igen — szólt Olga felé tekintve — most veszem észre, hogy nagysád hűtelen lett az ideális frizurához, s a bársony derekat egyszerű karton ruhával cserélte föl.

— Szót fogadtam Marionnak. Tiszteletes úr igen

jól tudja, hogy ő milyen derék, okos leány, méltó arra, hogy szavát megfogadjuk. Ő mindig mondta, hogy viseletem gyermekes és különcz, s többé nem akarok okot adni a kifogásokra. Tetszem-e így önnek?

— Oh nagyon.

— Titkolja el kérem, mert Marion féltékeny talál lenni.

Ez utolsó szavaknál a kis tündér szépen fölkelt a pamlagról, s ott hagyta kötését a pihenésnek s a szerelmes párt a magány boldogságának.

A csarnokban csöngetett.

Nyergeljék föl a Favorite-ot s a kis jockey is álljon készen, mert kilovagol; élvezni akarja a lanyha esti levegőt s a virágok illatát, melyet az alkony harmata kétszerte erősebbé tesz.

Majd bement öltöző-szobájába, s első dolga is az volt, hogy a nehéz kulcsokat úgy az asztalra vágta, hogy azok csörömpölve hullottak szerte-szét, s mind a tíz ujjával neki rontott fejének, hogy a gondosan lesimított hajfürtöket újra felbodrozza. Három-négy percz alatt a battiszt ruha is a támlányra volt dobva, s mikor a szolga jelenteni jött a paripa elővezetését, már akkor a kis bodros fejet lengő tollas amazon-kalap s az idomos termetet kék lovagló ujjas és uszályos szoknya födte.

— Egyben mégis igazam volt — gondolta, midőn a nyeregben eligazította magát — hogy ezek a költők unalmas emberek és a mi vendégünk sem igen képez kivételt. Ha unalmas nem volna, miért kerülné társaságunkat?

A kis tündér csakhamar Viktorra gondolt. Oh az

egészen más férfi: kereste társaságát és minden kedvtelésében résztvett. Bárcsak mielébb megtanulna már angolul, mert a mióta távol van, sokat, nagyon sokat kell unatkoznia.

A kis tündér a lelkészlak előtt lovagolt el. Meg akarta a költőt boszantani, tanusítva, hogy ime ismét kilépett abból az égből, mely a nőknek adatott, nem ugyan a föld porába, hanem egy szép, büszke paripa hátára. Bánja is ő, akármit fog gondolni róla!

Másnap azonban újra a lenge szövetű batiszt ruha és az egyszerűen lesimított haj szerepeltek, s bár a veteményes táblának megint csak három-négy percz jutott, de a megkezdett harisnya legalább is három ujjnyival gyarapodott.

Marion megütközve vette észre, hogy a kis tündér nem épen pillanatnyi szeszélyből foglalkozik a házi bajokkal, hanem csakugyan valami föltett veszedelmes szándoka van, s — mivel mindig kellett valakit féltenie — félteni kezdte Albertet. A kis gonosz bizonyosan meg akarja magát boszulni.

E hitében megerősítette mindaz, a mi este történt.

A költőt csakugyan meglepte, midőn este felé Olgát egészen más, egyszerűbb és kedvesebb alakban látta maga előtt, mint az első látogatáskor, és tegnap, a mint ablaka előtt elnyargalt. Most valóságos házi tündérnek tetszett előtte, ki a szobáknak vidámságot ád, a házvitel bajait gondosan intézi s a mulatságok mellett a szükségesekről sem feledkezik meg.

— Lássa ön — mondta nevetve — ön tegnapelőtt oly szépen beszélt egy nő házias tulajdonairól,

hogy azóta szörnyű nagy kedvem jött főzni, varrni, kötni és kertészkedni.

— Nagyon örülök rajta — jegyezte meg Albert — én az irodalomban is arra törekszem, hogy a nőket mindazoktól a gondolatoktól megóvjam, melyek őket túl ragadnák a korlátokon, s megmagyarázzam nekik, hogy egy nő nagysága a házi erények egyszerűségében áll. Erre gondolok mindig, ha nők számára írok, s ha e gondolatokat valakivel a társaséletben is megkedveltethetem, akkor örömöm valóban kétszeres.

— Ime tehát örüljön — mondta a kis tündér, fölkelve és komolyan meghajolva — mert én az ön elveinek egészen meghódoltam.

A kis tündér ez este egész szeretetreméltóságát igyekezett kifejteni. Kedélyes, vidám, eszes volt; elméje szikrázott, mint a röppentyű, s szíve melegített, mint a nap. És a szegény jó Marion aggodalmas arczczal figyelt, hogy a röppentyű szikrái nem okoznak-e valami veszélyes gyuladást?

— Szereti ön a zenét? — kérdezte a kis tündér.

— Egyik örömem.

— Tehát zongorázni fogok önnek.

És zongorázott szépen, kecsesen, játszilag, s midőn a magyar dalokra került a sor, annyi szív, annyi kifejezés volt a játékában, hogy a költőt egészen fölmelegítette.

Meglehet, kicsinált dolog volt, de épen a legszebb dal közben a szakácsné lépett be, jelenteni, hogy fűszerekre volna szüksége. A kis tündér rögtön felugrott, s vidáman szökelve és a kulcsokat zörgetve távozott el, igérve, hogy mielébb visszatér és a dalokat folytatni fogja.

Albert ekkor Marionhoz ment.

— Istenem — mondta neki — a hír milyen igaztalan volt e kedves teremtés iránt.

— Valóban, játszi kedélyességét magyarázzák félre.

— S én mitsem bánok jobban, mint hogy e hír után indulva oly balgatagul írtam róla. Igen kár volt e levelet megmutatni.

— Ellenkezőleg, igen hasznos volt rá nézve. Azóta sok különczséggel felhagyott, azóta sokkal szeretetreméltóbb.

— Valóban nem lehet nem szeretni.

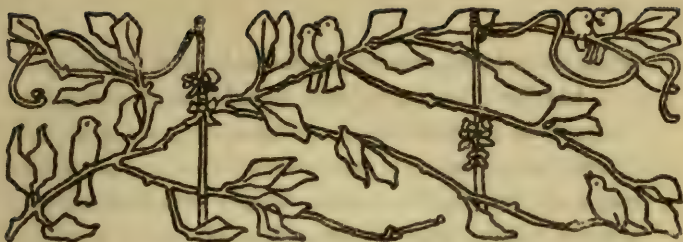
— Mint játszi gyermeket, de — legalább ma még — fiatal emberre nézve nem képzelek nagyobb szerencsétlenséget, mintha bele szeretne.

— Miért?

— Mert most ő még a szerelemből is játékot csinál, s a legkomolyabb érzéseket is csak nevetni és gúnyolni tudja.

Marion ezzel akarta a költőt figyelmeztetni, hogy örvény szélén áll.

Így folyt ez a vidám történet, mely egyszerű, mint maga az egész falusi élet, mint a mezei patak útja, midőn tiszta kavicsok fölött csereg s partjain néhány szál vadvirág terem; nincs tele ármánynyal, zajos szenvedélylyel, idegfeszítő fordulatokkal; emberei nem küzdenek egymás ellen, sőt mindnyájan a szeretet örömeit élvezik; s szívük (emberi, megbocsátható gyöngeségeik mellett is) elég tiszta, zavartalan, csöndes, mint kertjükben a levegő, midőn a fákon alig mozdul meg a levél.

X.

(A kis tündér tesz még egy két szót a szerelem ellen, de azt már maga sem hiszi.)

Albert gyakran rajta kapta magát olyan gondolatokon, melyeket erőnek erejével száműzni akart. De ez önfeledtség tanusította, hogy e gondolatok sokkal erősebb gyökeret vertek agyában vagy szívében, semhogy azokat könnyen kitéphetné. S miért akarta azokat száműzni vagy kitépni? Bizonyosan félt tőlük és semmiképen sem akart hatalmuk alá kerülni.

De minden szerelem és rokonszenv fölött a végzet uralkodik. Oly gyöngék vagyunk, hogy magunknak sem birunk parancsolni, legkevésbbé a szívnek, melynek lángja önkénytelen támad, a nélkül, hogy a hideg ész kiolthatná.

Bármint iparkodott is Albert (pedig eléggé iparkodott), nem tudott a kis tündér iránt közönyös lenni, s őt igen kedves és szeretetreméltó gyermeknek találta. Midőn regényének alakjaival foglalkozott, mindig megjelent közöttük ez a csábos kis

fehér arcz, kerek fekete szemeivel, játszi kedélyével, kezében az ingerkedő tantalus-ágat tartva, s meggyőzve a költőt, hogy a képzelet soha sem teremthet olyan kedves, szeretetreméltó lényeket, mint maga az élet. Valóban a kis tündér mind a három gráczia kecsét, báját és könnyüdségét birni látszott, azok égi nőiessége nélkül. Csodálatos vegyüléke lehetett egy mosolygó angyalnak és egy ingerkedő dæmonnak, kik benne szép gyermekies alakot öltöttek föl, hogy igézzék, ámítsák, vonzzák és megcsalják mindazokat, a kik közelébe jutottak. Lehetetlen volt neki nem hinni, midőn beszélt, és lehetetlen volt hinni, ama bohóságokra gondolva, melyeket elkövetett. Ő mindenkit szeretett és mégis senki sem gondolta felőle, hogy valaha igazán szerelmes lehessen.

Legalább Albert így gondolkodott a kis tündér felől.

Sokszor hallotta a lelkésztől és Mariontól, kik legjobban ismerték, hogy Olga eddig még leginkább szerette Terekesi Viktort, a deli, könnyelmű, művelt világfit, ki egyenesen az ő számára látszott teremtve, kivel oly bizalmasan űzte játszi csinyjeit s kit minden ismerőse felett annyira kitüntetett, hogy az egész világ szerelmükről beszélt. Viszonyuk azonban egyszerre megszakadt, s ezt a kis tündér — a mint látszott — föl sem vette. Valóban kevés szíve lehet, talán még kevesebb, mint Viktornak, ki csak heves föllángolásokra volt képes, de mélyebb érzelmekre nem, mert mindig annyi nőtől érdekeltette magát, hogy egyet szeretnie soha sem lehetett.

Mindezeket Albert jól tudta, Marion intésére is élénken emlékezett: hogy egy ifjúra nézve nem lehetne nagyobb szerencsétlenség, mintha a kis tündérbe nagyon bele szeretne, és mégis órák hosszáig eltünődött a kedves teremtés fölött. Csakugyan valami tündériesnek kellett lenni lényében, hogy e komoly férfit is elbájolta.

Albert azonban szigorúan elhatározta, hogy rokonszenvét (mert szerelemnek nem lehetett nevezni) gondosan el fogja rejteni, s a kis tündér előtt folyvást nyugodt, hideg marad. Mint gondolkodó fő, eléggé ismerte az emberi természeteket, s jól tudta, hogy egy elkényeztetett leány mindig igen könnyen válik zsarnokká azok fölött, kik meghódolásukat őszintén észrevétetik. A kastélyt is tehát csak igen ritkán látogatta, minden harmad- vagy negyednap, habár a kis tündér többnyire szemrehányásokkal fogadta, s embergyűlölőnek, «athenæi Timon»-nak nevezte, a miért látogatásaival ennyire fukarkodik. Albert ilyenkor igen jól tudta párosítni a legszivélyesb udvariasságot a legészrevehetőbb hidegséggel, s el lehetett rá mondani, hogy pusztán eszével és nem szívével társalkodott. Többnyire a történetről, a természetről és költészetről beszélgetett, s midőn néha a női élet is szőnyegre került, Albert csupán a magyar nők hivatását fejtegette s a szerelmet soha sem hozta szóba.

Mindamellett a kis tündér nagyon ragaszkodott hozzá, és irányában maga az előzékenység volt.

Rudolf úrfi, ki minden vasárnap pontosan megjelent — mint valami szenvedélyes társalgó a jour

fixe-eken — még pedig hétről-hétre gondosabban öltözködve, míg végre maga a megtestesült csín lett: nem igen nagy örömmel nézte azt a bizalmat, melyet az ő szép kis rokona az idegen férfi iránt tanusított. De — e tekintetben rejtelmes kedélylyel birván — a nagyvilágért sem szólt volna erről senkinek; s általában sokkal jobban bámulta az ő kis rokonát, semhogy észrevételt mert volna tenni szeszélye vagy viselete ellen. Egyedül komolyságával árulta el, hogy valami baja van.

Egyik alkonyatkor — az ősz első napjaiban történt, midőn a természet bizonyos ábrándos mélaságot ölt fel, midőn a falevelek, virágok hervadni, a madárkák bucsúzni készülnek, midőn minden, a mi él, szomorúan kezdi észrevenni, hogy a napsugár is hűtelenül hidegedni kezd — hárman ültek a régi hárs alatt, hallgatagon, csaknem mozdulatlanul, mintha a természet borongása rájuk is elragadt volna.

Végre is a kis tündér szakította félbe e hallgatag elmerülést.

— Oly komolyan ülünk itt — mondta — hogy egészen mulatságosak lehetünk. Ön is, Albert, ön is, Rudolf s talán én magam is. Szegény vén hársfa, midőn virágaid illatával töltötted be a léget, midőn a tavasz téged is megfiatalított, milyen víg napokat láttál! Vitáztunk, nevettünk, lövöldöztünk, gúnyrajzokat készítettünk alattad. Hányszor mulattunk itt a jó Viktorral!

Albert arcza elborult; e szavak megannyi tövisként hatottak szivébe, arra gondolván: hogy talán mégis őt szereti!

— Hányszor ijesztettük meg a szegény Mariont! Hányszor töltöttük meg tréfás zajjal a levegőt! — folytatta Olga, — s most ime az új társaság ugyane helyen sohajt, elmélkedik, titokban ásít és példásan hallgat. Mi baja, Rudolf?

— Semmi.

— Talán szerelmes?

Rudolf úrfi elpirult, hebegett, s alig tudta kimondani e pár szót:

— Oh dehogy vagyok! Hiszen én nem ismerek senkit.

— Jól is teszi. A szerelem igen egyoldalú, igaztalan érzés; minden kincsét egyre pazarolja, meglehet olyanra, a ki nem érdemes rá; a szeretet ellenben mindenkire fényt és meleget vet, a ki csak érdemli. Például, ha én most szerelmes volnék valakibe, korántsem tudnám így szeretni önöket. Így pedig őszintén szeretem mindkettejüket, önt, Rudolf, mint kedves rokont, Albertet pedig mint a hálás tanítvány szokta szeretni mesterét.

Rudolf úrfi képe e pillanatban derültebbé vált, s halkan kérdezte:

— Ön tanul valamit s Várkonyi úr tanítja?

— Tanulok bizony és jobb mestert nem is kívánhatok. E tudományt Viktor «a szív élettaná»-nak nevezte, melyet a költők írnak meg. Kimeríthetlen nagy tudomány, melyet kétszerte jobban szeretek most, miután gyermekes tudatlanságomban egykor megvetém; mindig akad ebben valami új, természetes és mégis megfoghatlan, melyet mi együgyűek alig tudunk megérteni, — bár magunk is eléggé

érezhetjük, — ha csak ily hivatottak meg nem magyarázzák. Igaz!, köszönöm önnek Arany költeményeit; nagy részét átolvastam.

— Tetszettek?

— Szép költemények, de mintha kissé hidegek lennének.

— Különös, hogy a nők többnyire Göthéről is ezt szokták mondani. Nekik tarka színek kellenek s az alkotás nagysága alig ötlik szemükbe. S miben áll e hidegség? Hiszen a legszebb márványszobrok is hidegek, de azért a műértőt mindig fölmelegítik és gyakran elragadják. Olvassa ön át még egyszer; e művek mindig szebbek, újabbak, nagyobbak lesznek ön előtt. Arany az örök idő költői közé tartozik.

Albert folyvást ily komoly tárgyakról beszélt; soha sem engedett kedélyének semmi hevesebb föllángolást, s valóban a mester szerepét játszotta, még pedig mesteri önmérséklettel.

Viselete egészen földerítette Rudolf úrfit, ki csak akkor szomorodott el megint, midőn a kis tündér bizalmasan fűzte kezét Albert karjába és élénken mondta:

— Vezessen ön ne csak a költészet virágos útain, hanem itt e kövicses ösvényen is.

Azután Rudolfhoz fordult s némi közönynyel kérdezte:

— Hát az ön kedves Viktorja mit csinál?

— Szidja az angol nyelvet, de azért tanulja, mintha rá volna szorulva.

— Valószinűleg bele fog unni. Nemde?

— Én is azt hiszem.

— Jól is teszi. Minek gyötörné magát vele? A nyelvtanulás csak gyermekeknek való.

És azután a kis tündér elkezdett kaczagni, oly jókedvűleg, mint egy gerlicze, s Albert meg nem foghatta, hogy mit kaczag? Azt kaczagta, hogy milyen jól ismerte ő Viktort; mint tudta előre, hogy az első hónapban egész tűzzel rohanja meg a rideg, száraz nyelvtant, a másodikban összeszidja, a harmadikban földhöz csapja, a negyedikben pedig már kineveti. Bizonyára semmi sem volt könnyebb, mint olyan föltételhez kötni kezét és szivét, melyről előre tudta, hogy e föladatnak a türelmetlen Viktor sehogy sem lesz embere.

De ha Viktor egyszer szóba jött, Rudolf úrfi nem állhatta meg, hogy ne magasztalja. A fölülmulhatlan lovag épen pisztolylyal lövöldözött a kertben, midőn közelebb nála volt s tíz coeur aas közül hatnak lőtte ki a közepét. Ezt senki sem tudná megtenni, csak Viktor; jaj is annak, a ki párbajba keveredik vele, az menthetetlenül a halál fia; pedig akárki is könnyen belé keveredhetik, minthogy Viktor semmit sem tűr el, a mit sértésnek tart. Ő olyan kényes a becsületére, mint egy nagyvilági divatos delnő a csipkéinek tisztaságára. Tavaly egy dragonyos kapitányt azért hítt ki, mert ez a bálban lábára tapposott a nélkül, hogy bocsánatot kért volna. Megérdemelte tehát, hogy a bal karját máig sem tudja használni. Ugyanez idényben egy piperkőczöt is rútul megvagdalt, mert egy igen kedves tánczosnőt — magán boszúból — folytonosan pisszegett a nemzeti szinház erkélyéről. Sorsát tehát ez is megér-

demelte, mert kettős sértést követett el, először a nőiség, másodszor a művészet ellen. Ilyen derék férfiú Viktor. Nem lenne tanácsos, vele tréfálni.

Albert hideg mosolylyal hallgatta a fiatal ember sajátos magasztalásait, s ezt Rudolf úrfi nagy megütközéssel vette észre.

— Igen, uram, — mondta egész neki hevülve, — ha bátorság, önfeláldozás, erély és hidegség valakit igazi férfiúvá tesznek, akkor Viktor a legderekabb férfi az egész világon. Ön hallotta, a mit mondtam róla. Nemde becsülendő lovag?

— A ki becsületére sokat tart, — felelt Albert nyugodtan, — mindenesetre közbecsülést érdemel. De e szép erénynek is megvannak a maga nem szép túlságai. Sok embernek igen különös fogalmai vannak a becsületről. Például ismertem úgy nevezett lovagias ifjakat, kik elviselhetetlen becstelenségnek tartották volna párbaj nélkül eltűrni egy száraz hangon ejtett ellenvéleményt, egy merev, szúró tekintetet, vagy egy akaratlan lábtapodást; s ugyanez ifjak nem tarták becstelenségnek: sok adósságot csinálni és azt soha meg nem fizetni, mások kedvesét csupa hiúságból — vagy épen fogadásból — elcsábítani; egész családok nyugalmát földúlni; sőt ezekkel fenhangon is dicsekedtek, mint olyan kitünő tényekkel, melyekre csak derék gavallérok képesek. A mi engemet illet, én egy kis lábtapodásért soha sem szomjaznám a mások vérét.

— Semmi körülmény közt sem? — kérdezte hevesen Rudolf úrfi.

— Ha bocsánatot kérne, megbocsátanám; ha nem,

olyan műveletlennek tekinteném, a ki nem méltó hozzám. Az ügyetlenséget megmosolygom, a rossz akaratot megvetem.

A kis Olga kezeivel tapsolt s ezzel csak olajat öntött a tűzre.

— Jól van, jól van, kedves Rudolf, tanuljon ön is valamit!

— Uram! — folytatta Rudolf, — ön tehát roszszalja Viktor tettét a dragonyos kapitánynyal?

— Nem szoktam itéletet hozni olyan dologban, melynek körülményeit tüzetesen nem ismerem, — viszonzá Albert, — s ezért egy szóval sem mondtam, hogy ama tettet rosszalom.

— Persze, hogy nem mondta, — vágott közibük a kis Olga, — hanem ön, kedves Rudolf, mindjárt nagy tűzbe jő, ha valaki Viktort nem épen olyan bámulandó lénynek tekinti, mint ön. Önnek különös, nagyító üvege van hozzá, melyen át ő olyan nagynak látszik, mint egy óriás. De ne nehezteljen érte, ha más a való mértéket alkalmazza. Viktor kétségkívül derék és szeretetreméltó ifjú, de neki is megvannak a maga gyöngéi.

— Ugyan micsoda gyöngék? — kérdezte Rudolf úrfi.

— Például, hogy a női termek pillangója, s néha — midőn rossz kedve van — karddal kezében vagy pisztolylyal oldalzsebében jár a világon, s keresi, hogy kit egyen meg, mint egy vérszomjas oroszlán. Különben ez még nem olyan nagy baj. Hiba nélkül senki sem született, mert ha született volna, az több lenne, mint ember. A félistenek kora régen elmult.

A vita — Olga e szavaira — lecsöndesült; de Rudolf úrfi azért folyvást haragos szemeket vetett a «tollhős»-re (a mint magában nevezte), ki Viktor egyik leglovagiasabb tettét kárhoztatni merészelte. Nem is állhatta meg, hogy később meg ne kérdezze:

— Ön bizonyosan még soha sem vívott párbajt?

— Olyan kérdés, melyre nehéz a felelet, kivált ha e kérdést valaki csupán kiváncsiságból teszi. Elmult párbajokat emlegetni mindig fölösleges dicsekvés, de mivel egészen őszinte akarok lenni önhöz, megmondhatom, hogy — fájdalom — én is vívtam már, még pedig egyik legjobb barátommal, fontos becsületkérdésben. Általában biztosíthatom önt, hogy ha minden kicsiségből nem csinálok is nagy dolgot, de jellememet soha sem fogom engedi bántalmazni vagy megtámadni a nélkül, hogy érte elégtételt ne vegyek. Ilyen kellemetlen körülmények közt — szerencsétlenségünkre — az elégtételnek még jelenleg sincs más eszköze, mint a párbaj, e szükséges rossz, melyet nem kerülök, de nem is keresek soha.

Rudolf úrfi meg volt szégyenülve, kivált midőn Olga — meggyőzve Albert nemes és férfias nyilatkozatától — fejcsóválva és mosolyogva tette hozzá:

— Bizony, édes Rudolf, nem is igen szép az, ha valaki minden áron keresi a párbajokat.

A fiatal ember nem szólt többet, s egészen le volt hangolva, hogy még az ő szép kis rokona is az idegen pártjára állott. Akkor pedig egészen megdöbbent, midőn Albert a hárs alatt felejtett könyvért visszamenve, egyedül maradtak, s a kis tündér így szólt hozzá:

— Ön, kedves Rudolf, annyira el van fogulva Viktor iránt, hogy — meg vagyok róla győződve — e perczben senkire sem haragszik jobban, mint a mi derék vendégünkre, habár neki semmi más vétke nincs, mint hogy kissé más véleményen bátorkodik lenni, mint ön. Azonban bármint haragudjék is, kérem: ne szóljon Viktornak az egészről semmit. Ő nagyon ingerlékeny; képzelődnék és félremagyarázná az egész vitát. Miért csinálna ön bajt másoknak?

Rudolf megigérte, hogy az egész párbeszédet elfeledi; hanem azt nem feledhette el, hogy a kis tündér e pillanatban némi aggodalmat árult el. Alkalmasint féltette Viktort, vagy tán a költőt? Oh bizonyosan Viktort, — gondolta magában, — mert hiszen melyik nő volna az, a ki e kettő közül ne Viktort választaná? Nagyot sohajtott, e sohajba rejtve minden reménytelenségét és lemondását.

A kis tündér néhány pillanat mulva dicsekedve mutogatta az ő szép veteményes tábláját, melyben minden oly elevenzöld volt, mintha még a növényekre is különös hatással volna, hogy azokat a kis tündér maga öntözi.

El is mondta, hogy reggelenkint mindig egy órát foglalkozik velök.

— Eleintén — folytatta — merő szeszélyből és csak különczködésből kezdtem dolgozni, de később megszerettem. Azt hiszem, az ember mindig elégültebben érzi magát, ha tudja, hogy valami hasznosat mívelt, habár csekélységet is. S aztán e munkának még egy más nagy jutalma is van, a növekedő egészség.

— Igaz, — mondta Albert, — a munka a vér bal-

zsama. Ezt egy gondolkodó fő mondta, ha nem csalódom: Herder.

Valóban a kis tündér játékából egész komolyság lett. Megszokta a házi foglalkozásokat és őszintén örült, ha Albert megdicsérte érte. A többiek is mind dicsérték, a nagybácsi, Marion kisasszony és a tiszteletes úr; és végre az ember bármit is örömest tesz, a mit mindenki csak helyesel. Voltak azonban egyes pillanatok (akkor bizonyosan megint valami gonosz szellem röpkedte körül), midőn visszasohajtott az elmult vidámabb napok után, s eszébe jutott Albert sértő, kicsinylő levele, s nyomban rá az ő pajzánul kigondolt boszúterve.

De bár e tervet a nők legerősb gyöngéje: a hiúság sugalta, többé nem birta magát azzal kecsegtetni, hogy az még sikerülhetne is. Utolsó reményét is elvesztette, mert Albert folytonosan oly hideg, nyugodt és tartózkodó maradt, mint az első napokban, s Olgát csak ritkán látogatta. Mindig vendég volt, s nem akart jó barát lenni. Hiába igyekezett a furfangos leány az ő eszményképéhez hasonlítani; úgy látszott, ezt Albert észre sem vette, vagy ha észrevette is, igen természetesnek találta.

E közöny egyre jobban ingerelte a kis tündért, annyival inkább, mert mennél többször beszélt a költővel s mennél több művét olvasta: annál jobban kellett becsülnie. Tulajdonképen ez volt az első fiatal férfi, a kit nagyra becsült; Viktorral csak jól mulatta magát.

Egy szép őszi este a kis tündér az erdő szélén lovagolt s nézte a nap leáldozását, mely arany- és

bíbor-szinre festette a hegyeket. El volt fáradva és szemének jól esett e látvány. Egyszerre ég és föld között egy érdekes alak jelent meg előtte (a kis tündér képzelegni kezdett), ragyogó, átható szemekkel, de igen hideg, nyugodt arczczal.

— Bizonyosan mást szeret, — gondolta elszomorodva, — s azért ilyen hideg.

E gondolatokba volt merülve, nézvén az ég változatos szineit, midőn a megzörrenő bokrok mögül valaki nyájasan köszönté.

Albert volt, kezében könyvvel.

— Hogy megijesztett! — mondta Olga, egészen elpirulva. — Ezért meg fogom önt büntetni. Haza kisértetem magam önnel, ez lesz a büntetés. A lovaglást úgy is meguntam, és sokkal kellemesebb lesz egy kis gyalog-séta.

A kis tündér lepke-könnyűséggel szökött le a paripa hátáról s a kantárt átadta a kis jockeynek, meghagyva, hogy lassacskán lépdeljen mögöttük, vagy ha tud, más úton menjen haza, nehogy a port fölverje közelükben.

Marion kisasszony okvetlenül kétségbeesett volna e könnyelműségen. Ki is látott valaha ilyesmit! Egy fiatal leány egy fiatal emberrel sétál az erdő alatt, magányosan, egyedül, minden garde des dames nélkül. Ez az Olga soha sem fog komolyan gondolkodni és nem veszi figyelembe az élet illemszabályait. Szerencse, hogy nem látja valaki. (Maga Marion kisasszony sem.)

A kis tündér nem törődött az effélékkel s föltűzve a lovagruha uszályát, vidoran kérdezte:

— Mit olvasott ön?

— Egy régibb művemet, — felelte az ifjú, nem akarván hazudni, azonban a dolgot egy kissé mégis röstelve.

— Úgy-e, — folytatta Olga, — az írók mindig legörömestebb olvassák a saját műveiket? Ebben bámulják magukat, mint a hiú leányok a tükörben.

— Bizonyos, hogy az írók sokszor forgatják saját műveiket; a józanok épen úgy, mint a bolondok; a józanok, hogy régi hibáikon okuljanak, a bolondok, hogy gyönyörködjenek abban, a mit szépnek képzelnek.

— Micsoda könyv ez?

Albert átnyujtotta s a kis tündér — megtekintve a czímlapot — egész örömmel jegyezte meg:

— Oh ezt én is ismerem. Mult héten adta ide Marion, s egy egész éjszakámba került, míg elolvastam, a miből elgondolhatja ön, hogy kedvesebb volt előttem, mint az álom. Egyszerű történet, mely természetességével győz meg; megtörténhetik ma is, holnap is, a föld akármely zugában, mert érező fiatal emberek, nagyravágyó leányok és könnyelmű nőhódítók (én legalább úgy képzelem) mindenütt vannak. Hány leányt tehetett már szerencsétlenné az, ki szerelmét így áldozta föl a nagyravágyásnak! Ez a regény az életből van merítve; nemde?

— Megtörtént, kisasszony.

— Ön oly szomorúan mondja, mintha önnel történt volna?

— Miért ne vallanám be, hogy ez az én első és

utolsó szerelmem története. Az írók mindig legigazabban hatnak, midőn műveiket saját élményeikből merítik. A képzelem kölcsönkért holdsugár, mely mindenre bűvös ábrándos fényt vet, de nem termékenyít soha, ha csak puszta képzelem marad életismeret nélkül.

— Szeretnék öntől kérdezősködni, hisz én is Éva leánya vagyok, — mondta a kis tündér, — ha nem félnék, hogy sebeket érintek.

— Begyógyultak, kisasszony. Egykor nagyon szerettem és sokat szenvedtem e leány miatt, a kit lerajzoltam, s ki egy évig boldogított szerelmével. Szép, édes napok voltak, öröm, remény és ábrándok között. De a földi boldogság nem tarthat sokáig, s mindig jő valaki, a ki széjjeltépi azt. Nekem is volt egy nagyúri barátom, szép, eszes és a világot ismerő. Beszéde édes, mint a méz, szeme igéző, mint a kígyóé. Szegény leány! a fény és pompa elkápráztatták szemét, s az én jó barátom könnyelműsége szerencsétlenné tette. S hány kínos év fog lefolyni, mind rettenetes büntetése ama véteknek, melyet e szegény leány a szerelem ellen elkövetett.

Olga meg volt illetődve s részvéttel nyujtotta kezét.

— Szegény barátom, mennyire fáj nekem is az ön csalódása. Ön bizonyosan most is gyakran emlékezik a hűtlenre?

— Nem, kisasszony. A szív is, mint az élőfa, idővel minden sebet kiforr. Egykor a csapás első napjaiban azt hittem — az ember a fájdalomban is oly hiú! — hogy nincs más szerencsétlenség, csak

az enyém; azt hittem, hogy az elkárhozottak sorsa a pokolban irigylendő állapot az enyémhez képest; azt hittem, hogy midőn minden reményem és boldogságom romba dőlt, ez összeomlás engemet is el fog temetni. Csalódtam, mint minden fiatal ember, ki az érzések örökkévalóságával ámítja vagy rémíti magát. A kétségbeesést a gúny, a gúnyt a kétely, a kételyt a rideg nyugalom követi.

— Könyvéből látszik, hogy elvesztette hitét.

— Visszanyertem. E művet az első fájdalmak után írtam, inkább könnyekkel, mint tintával. Akkor lemondtam mindenről és az életunottság remeteköntösébe bujtam. De az elmében mindig marad némi világosság, mely megmagyarázza, hogy egy csalódás miatt mily kábaság lenne eldobni a hitet, az egyetlen vigasztaló, világító lámpát ama zavaros és sötét éjszakában, melyet életnek nevezünk. Most már mosolygok akkori hitlenségemen, és szinte röstelve olvasom e könyvben ama túlságos nézeteket és gondolatokat, melyeket akkor igazaknak tartottam.

— A hódító, — folytatta Olga, — a kit ön leírt, igen hasonlít egy ismerősömhöz. Oly hű rajz, hogy mindig arra gondoltam, s arczát láttam mosolyogni, égni vagy elsápadni a fekete sorok között; sokszor beszéde szavait olvasván, mintha hangját is hallottam volna. Az is ilyen vidor, kedves és könnyelmű férfi; szép tulajdonai miatt szeretetreméltó; de érzései mélységében, jelleme szilárdságában alig lehetne bízni.

A kis tündér Viktorra gondolt, de Albert csak annyit felelt:

A kantárt átadta a kis jockeynek.

— Ily férfiak nagyon sokan vannak az életben. Minden szalonban találkozunk néhánynyal, ahol őket valódilag ünneplik. Ők folyvást boldogan tépik, szaggatják ott a nők boldogságát, épen úgy, mint az útszéli virágokat; mosolyukban gyönyörködnek, könnyeiket nem látják meg; soha nem birnak megválni a hiúságtól, az emberi lélek e szép arczú szörnyétől, mely többnyire mások üdvével táplálkozik.

E szavak mélyen hatottak a kis tündér szívére. Rátekintett a költő arczára, lelkesen ragyogó szemébe, s elgondolta: mily nemtelenség volna e nemes szívet új csalódásoknak és új boldogtalanságnak tenni ki! És miért? Mert egyszer igaztalanul itélt felőle? Az bizonyosan nem lehetett egyéb, mint egy kis elhamarkodottság, melyet azóta megbánt, s apró hibákért a megbánás magában is mindig elég büntetés.

A kis tündér, hogy Albert fájó visszaemlékezéseit elűzze, más tárgyakról kezdett beszélni. Mondta: hogy míg egykor a költőkről igen kis véleménynyel volt (a miben Zenéri Kálmán még jobban megerősíté), most meg alig van hőbb vágya, mint egyszer megismerni a legjelesebb írókat és művészeket.

— Érdekesebbek messziről, — jegyezte meg Albert. — A közelség csak az égi testeket nagyobbítja meg, a föld élő lényeit kisebbekké teszi. Ezeknek jobban kedvez a távolság.

Olga nem felelt rá, hanem néhány pillanat mulva bizalmasan fordult az ifjúhoz:

— Nagyon elfáradtam s kérnem kell önt, hogy nyujtsa karját a kapuig. Ottan el fogunk válni, mert

Isten őrizzen, hogy az ön jövendőbeli ángyikája így lásson meg együtt bennünket. Ő rettenetesen szigorú hölgy s engemet igen könnyelműnek tart. Valóban, lehet is egy kis igaza.

— Azt hiszem, — mondott ellen az ifjú, melegebben és őszintébben, mint máskor, — az emberek ön iránt is igen szigorúak. Legtöbben azért bántják, mert irigylik szép tulajdonait, elméjét épen úgy, mint kedélyét. Egykor én is annyit hallottam önről egy ismerősömtől, ki e vidékről való s a ki a kis tündérről nagyon sokat beszélt, hogy önt igen különös teremtésnek kellett tartanom, a ki soha sem lehet boldog és nem is boldogíthat senkit, mert szeszélyeinek és makranczainak mindent feláldoz. Itt az ideje, hogy az elsietett igazságtalanságért bocsánatot kérjek öntől. Ön jó s megbocsátja hibámat.

— Rég elfeledtem, -- mondta Olga mosolyogva.

— Mi az emberek itéletét illeti, nyugodjék meg abban is. Ők rendesen azokat szeretik bántani, a kik kitűnnek s náluknál magasabbra nőnek. Ez így van az életben, sőt így van a természetben is. A kis bágyadt hervatag virágot, melyet fű vagy bokor eltakar, senki sem bántja; ellenben abba, a melyik magasra nőtt és kiválik, minden kósza, pletyka szellő belekap s meg akarja fosztani leveleitől. A vihart mindig a magas koronájú tölgyek érzik legjobban... De most veszem észre, hogy én önnek bókolok és nagyokat mondok, mintha valami pattogós tárczaczikket írnék. Pedig a bókolás nem szokásom, s olyanokkal szemben, kiknek árnyoldalait is ismerem, inkább az őszinteséget veszem igénybe.

— Mondjon valamit az én árnyoldalaimról.

— Az bizonyosan unalmas lenne önnek, mert azokat Marion kisasszony kétségkívül gyakran emlegette. Egyet bizonyosan sokszor elmondott, hogy a melyik leány a leányiság szelid körét — habár csak játszva is — átlépi, később mindig megbánja, mert a kételkedő emberek nem hisznek többé neki, nem bíznak benne, s gyakran legszebb tetteit is félremagyarázzák.

— Oh ezt már az unalomig ismételték ön is, Marion is, ki — mint az én zenélő órám — rendesen mindig ugyanazokkal a nótákkal mulattat.

E beszélgetés igen élénken folyt.

A kis tündér — bár meglehetősen elfáradt — ezúttal mégis rövidnek találta azt a tért, mely az erdő szélitől kastélyuk kapujáig feküdt. Szívesen elbolyongott volna még az utczák akáczfái alatt, melyeknek lombjain keresztül ábrándosan világított a kelő hold, legszebb sugarait (a mint Olga képzelte) a költő arczára vetve.

De a kastély ablakai meg gyertyafénytől világosodtak meg, s így Olgának sietnie kellett. Vidáman nyujtotta kezét bucsúzásra s enyelegve mondta:

— Holnapután a menyegzőn tánczolni fogunk.

— Én nem szeretem a tánczot.

— Lehetetlen, hiszen az is költészet, a mozgás költészete. Isten önnel!

Albert elégült szívvel távozott, de meg nem állhatta, hogy utána ne tekintsen a kis tündérnek, ki vidoran szökelve haladta át az udvart, hol a galambok még mindig turbékoltak, a holdsugaraktól szerelemre

ébresztve. A házi ebek nyájas ugrálásokkal fogadták az érkezőt, egy macska is dorombolva törlészkedett ruhájához, midőn mellette elhaladt, csupán a két vitéz állott a lépcsőzet alján hidegen és mozdulatlanul, kétségkívül ezek is csak ezért, mivelhogy kőből vannak.

A kis tündér a csarnokban mindjárt nagy zajt ütött és egy vidor dallal lépett be Marionhoz, ki a nagy tükör előtt állott — jobbfelől is, balfelől is egy-egy gyertyát alkalmazva — s fejkötőket próbálgatott, míg arczán látszott, mennyire örül nekik.

Máskor bizonyosan megkérdezte volna Olgától, hogy hol járt ily későn; azonban most, a nagy örömtől, eszébe sem jutott; hanem élénken kezdte:

— Épen jókor jött, kedvesem, megmondhatja, hogy melyik áll nekem jobban?

— Ez is szépen áll, Marion. Csinos asszony lesz önből. A fejkötő valóban szépít, habár én még sem hordanám. Hasztalan szokásnak, fölösleges piperének tartom.

— Oh, dehogy nem hordaná!

Azután a jó Marion előhordta a csipkéket is, melyek a szállítás közben kissé megtörődtek.

— Segítünk rajta! — mondta Olga, s átöltözvén, egy könnyű vasaló deszkát húzott be a csarnokból s aztán egy kancsó vizet hozott.

Marion megint csodálkozott. Ki hitte volna, hogy ennyire megváltozik?

Azután két nap készülődések közt folyt el, mialatt még a boldog vőlegénynek sem volt szabad a kastélyban lábalattkodnia, nehogy szóbeszéd közben egyről-másról megfeledkezzenek. Mit is türelmet-

lenkedném már, mikor pár nap mulva úgy is büszkén mondhatja el: «ime e derék, művelt, magas szellemű hölgy az én feleségem».

Alant a cselédszobákban is nagy volt a sürgés-forgás. Ott is menyasszony volt, mert a kis tündér nem hiába vetette ki a szerencsét a kártyában, a tűzről pattant szakácsné addig dalolgatta kedves nótáját:

Ahol nincs, ott ne keress,
Engem szóval ne szeress, —

míg János huszár elröstellte magát s csakugyan megkérte az istenadtát. A régi hű cselédek eleintén úgy gondolták, hogy lakodalmukat a kis tündérével egy napon fogják megtartani, de hogy Viktor úr — nem tudni, mi okból — elmaradt a háztól, a bizonytalanra nem igen akartak többé várakozni, s a tiszteletes uraméhoz kötötték a maguk jó sorsát.

A nász vidáman folyt. Zene ugyan nem volt, mert az öreg úr — felesége halála napján — megfogadta, hogy efféle zajos mulatság nem lesz többé e falak között soha; de zongora mellett is könnyen tánczra perdül az ember, kivált ha ereiben ifjú vér pezseg.

Egész nap jöttek a vendégek, ki kocsin, ki paripán; megjelentek a régi urak is, kik telenként — midőn a mezei munka nem foglalja el őket — a szenteleki kastélyba panasz- és pipaszóra jártak; végül megérkeztek a komoly arczú lelkészek, néptanítók, egyházfiak is, mind feketébe öltözve és nyájasan mosolyogva, a mint illik egy ilyen ritka örömnapon.

Marion kisasszony boldog volt; lelkészek, egyházfiak, falu vénei mind megkülönböztetett tisztelet-

tel közeledtek feléje, kivált miután nagytiszteletű Kapolyai István uram hosszasan elbeszélte, hogy a derék menyasszonynak egyik őse a St. Germain l'Auxerrois kolostor mellett, a hugenották közt esett el, egyszersmind a gyöngébbek kedveért körülményesen megmagyarázva, hogy tulajdonképen kik voltak légyen e hugenották.

Esküvő, lakoma, áldomás-poharak s esti mulatság vidoran követték egymást.

Csupán csak egy lény volt szomorú: a kis tündér. Azért-e, hogy barátnőjétől, kivel négy év óta minden napot és éjet együtt töltött, el kell válnia? vagy pedig azért, mert Albert is — a mint ez este mondta — néhány nap mulva ismét a fővárosba utazik? Ki tudná megmondani!

Elég az hozzá, hogy a kis vidám teremtés ragyogó két szemében ez este jelent meg a fájdalom első könnye.

XI.

(A kis tündér maga esik a verembe, és sirva ismeri meg, hogy van szive.)

Körültekintett az éjjeli szobában és érezni kezdte, hogy milyen szomorú: egyedül lenni. Még tegnap a szögletben ott állt a jó Marion vetett ágya, s ma már helyét egy érzéketlen állvány foglalja el, virágtalan virágcserepekkel. Szivét szorulni érezte s alig várta, hogy lefeküdhessék. Gondolkodni kezdett, de e pillanatban igen kellemetlenül hatottak rá a néma, hideg falak s a falakon a bútorok esetlen fekete árnyékai, a szemsértőleg csillogó tükör s mindamaz érzéketlen tárgy, mely körülvette s melyekkel nem közölheti bizalmasan terveit, vágyait, gondolatait és titkait. A jó Marion e perczben nagyon hiányzott neki. Nyomasztó csend hallgatózott a szobában, s a légbe nem vegyült egyéb, csak egy kis óra egyhangú, bágyadt ketyegése, mely egy bölcs költő szerint mindig ijesztőleg azt ismétli: «mindörökké, soha többé!» Majd sebesen eloltotta a gyertyát, hogy ne lássa a hideg falakat, a virágállványt s a bútorok esetlen alakú árnyait. De a sötétben még

többet látott. Sok nap tarkasága hullámzott el szeme előtt; a téli est, melyen a kastélyba jöttek, az unalmas napok, a kikelet első örömei, az érdektelen látogatók, a hárs alatti tréfák, a nevető társaság, melyben Marion alakja oly komolyan állt, mint egy intő szobor, ez örökké egyforma följirattal: «komoly dolgokkal soha sem szabad játszani, legkevésbbé a szívvel, mely igen gyönge alkotású s könnyen megtörik». Azután Viktor jött eléje érdekesen, mosolyogva, szeretnivalólag; beszélt a legszebb országokról, dicsekedett kalandjaival, utazásaival és szerelmeivel, míg végre azt kivánta, hogy a kis tündér is szaporítsa diadalait. Majd Viktor is eltünt, mint egy puha, foszlékony ködkép, s Albert jelent meg előtte, nyugodtan, komolyan, hidegen, a mint tegnap este állott előtte. Mindenki azt hinné felőle, hogy érezni sem tud, ha szép kék szeme épen annyi lelket és titkos fájdalmat nem árulna el, mint művei. Szavaiban is ez a fájdalom reszketett tegnap, midőn elutazásáról beszélt s azt mondta: regényét bevégezte, bátyja boldogságát látta s nincs egyéb hátra, mint hogy mentül elébb eltávozzék; jobb is neki eltávozni! De nem vallotta be, hogy miért ohajt menni e helyről, a hol még oly szép napokat tölthetne, a hol mindenki szereti és becsüli. Bizonyosan valami titka van, mely szivét égeti, de melyet a férfi-erő és büszkeség nehéz fátyol alá tud rejteni, mely csaknem oly föllebbenthetlen, mint maga a halál fátyola.

A kis tündér oda nyúlt szeméhez. Nem hitte, hogy könnyez. Hiszen gyermekség az egész! Mindössze is azért sír, mert régi barátnőjétől el kellett sza-

kadnia; ezért dobogott szive oly erősen; ezért fájt belől úgy valami; ezért töltötte álmatlanul majdnem az egész nehéz, kínos, lázas éjszakát, mely oly hosszúnak tetszett, mint az örökkévalóság. Legalább másnap reggel, midőn fölkelt, felöltözött, a reggelizőbe ment s nagybátyja megkérdezte: hogy mi baja az ő kicsikéjének, miért oly halovány? nem vallott be többet.

Este — a mint igérte — meglátogatta Mariont. De a mint meglátta a kis, egyszerű és csinos lelkészlakot, úgy megrezzent, mintha annak falai közt kisértetek laknának; mintha az út odáig szúró tövisekkel volna megrakva s két oldalt félelmes kigyók sziszegnének.

Bágyadt volt és le kellett ülnie egy kis parasztház előtt. Majd kissé kinyugodva magát, sebes léptekkel indult meg.

Mariont nagyon jó színben találta, elégülten, boldogan, munka és rendezés között. A kis házifejkötő jól állott neki, s egészen megszépítette arczát, melyen nem volt ugyan meg többé az ifjúság, de megvolt az egészség és öröm üde színe. Nagyon elégedettnek látszott helyzetével, s pár percz alatt elsorolta mindazt a meglepetést, mely neki mindjárt az első délelőtt oly sok örömet okozott. Mikor fölébredt, előtte már csinos porczellánvázában friss rózsabokréta illatozott, melyet férje szedett s mely még a szép őszi reggel harmatjától ragyogott; később a falu öregei és tisztes asszonyai jöttek őt üdvözölni; a tehetősebbek ajándékot hoztak, a szegényebbek áldást és szerencsekivánatot, s mindenik egyforma

örömet. Nem volt ez ugyan olyan zajos és ritka kitüntetés, mintha büszke, délczeg, ünnepelt férje mellett haladva, az őrt álló katona «fegyverre» kiáltása hangozott volna; de annál nyugodalmasb élettel kecsegtette, a nyugalom pedig — magában is — fele a boldogságnak, másik felét kipótolja a szeretet.

Marion megérdemelte e mindennapi boldogságot, melyet többnyire valamennyi lélek elérhet, ha az élet rendes kerékvágásából ki nem tér; igényeit az időhöz és körülményekhez birja alkalmazni; a zaklató, de el nem érhető vágyakról le tud mondani, s az ábrándokat nem azért táplálja, hogy azok szárnyain föllengezve, túlemelkedjék a való életen, hanem hogy velök csupán életének üres hézagait töltse be és szépítse meg.

Miután Marion mindent elbeszélt, a mi rá nézve ez emlékezetes napon érdekes és meglepő volt, s minden apróságot elrendezett és gondosan elrakosgatott, Olgához e szavakkal fordult:

— Ha úgy tetszik, kedvesem, nézzük meg a kertet. Ez nem olyan pompás park ugyan, mint az önöké; nincsenek olyan ritka fái, virágai, sétányai; de a fa itt is árnyat vet, a verőfény melegít, a madár dalol. Minek kivánjunk többet?

— Örömest megnézem, — mondta Olga, — hát a férje hol van?

— Elment, kedvesem, egy szegény haldokló beteghez, ki utolsó órájában imádkozni kivánt vele. Neki igen nemes, üdvös és magasztos kötelességei vannak.

— Hát Albert?

— Egész nap a málháit rendezte, mivel holnapután csakugyan el akar menni. Sajnálom, de ki kell mondanom, édes Olga, hogy ön megint bajt csinált. Játszi terve tökéletesen sikerült, s azt hiszem, hogy a szegény fiút most már csakugyan kinevetheti.

— Mint teheti föl rólam, édes Marion, hogy én ily becsülésre méltó férfit kinevetnék?

— Egykor maga mondta, hogy terve: meghódítani s aztán kinevetni.

— Tréfáltam.

— A tréfából azonban komoly dolog lett. S miért titkolnám ön előtt: Albert valószinűleg szereti önt, de sokkal büszkébb, semhogy reménytelen szerelmét valaha bevallaná. Nekem sem mondta, de én gyanítom. Ön tudja, hogy árgusz-szemeim vannak s mindent meglátok.

A kis tündér arczát rózsapirosság futotta el s lábai annyira remegtek, hogy a pamlagra vissza kellett ülnie. Szerencse, hogy az alkony homályosítni kezdte a levegőt, különben Marion árgusz-szemei e zavart is bizonyosan észrevették volna.

— Miből gyanítja ön? — kérdezte félénken Olga.

— Ma délben, midőn kértem, hogy még ne menjen el s szaporítsa boldogságunkat, egész megható hangon felelte: «Kedves Marion! nyugalmam követeli, hogy mentül elébb elhagyjam az önök boldog körét. Én egészen békés csendet kerestem itt és izgalmakat találtam; azonban a szenteleki kedélyes órákra mindig, de mindig érdekkel fogok visszaemlékezni!» Nem nehéz kitalálni, kedvesem, hogy

e szavak mit jelentenek. Ön is bizonyosan kitalálta már. Azt jelentik, a mit én előre tudtam, a mitől mindig féltem, hogy e derék ifjú sem kerülhette ki a mi gonosz kis tündérünk igézetét.

— Kedves Marion . . .

— Nevezzen ezután mindig Máriának; férjem így szereti legjobban s én mindenben az ő kedvéhez akarom alkalmazni magamat. Különben is a franczia lány most már magyar asszonynyá lett.

— Tehát, kedves Máriám, ön engem egészen elszomorít. Nem szeretnék fájdalmakat okozni ilyen derék ifjúnak, a kit szívem mélyéből becsülök. Mindig vádolnám magamat, ha kellemetlen órái lennének miattam, a kinek épen ő olyan kellemes órákat szerzett. Meglehet azonban, hogy az egészben semmi valóság sincs. Önnek mindig nagyon erős képzelődése volt.

A kis tündér nevetett, de erőszakolt nevetése nem igen volt vidámabb az arczán, mint a késő ősz napfénye, midőn egy virágaitól megfosztott mezőn lebeg.

Még sokáig folytatták volna e tárgyat, úgy elmerülve, hogy a kert megtekintése helyett a szobában feledték magukat, ha e pillanatban a tiszteletes úr nem lép be, kezében egy csomaggal, melyet épen a postáról kapott. Nyájas mosolylyal üdvözölte a kis tündért, kit boldogsága egyik főokául tekint, míg «asszonykájának» (kinek ezúttal, más jelenlétében csak a kezét bátorkodott megcsókolni) szép aranyos vágású, piros kötésű könyvet nyujtott át. Marion e gyöngédségtől megilletődve köszönte meg, megnézte a czímlapot s nem állhatta meg, hogy föl ne szólaljon:

— Minő gyöngédség! *A hugenották története* franczia nyelven.

(E könyv azonban — mellesleg legyen mondva — később annál kevesebb örömet okozott neki, mert a lelkiismeretlen történetíró megfeledkezett benne név szerint is említeni az ő dicső ősét, ki — a szájhagyomány szerint, a minek pedig mindig hitelt lehet adni — a St. Germain l'Auxerrois kolostor mellett esett el, mint az új hit vértanúja.)

Míg ama rövid és nyájas családi jelenet folyt, a kis tündér többször nyugtalanul tekintgetett ki az ablakon s a konyhából behangzó minden lépésre megrezzent. De hasztalan nyugtalankodott és hasztalan rezzent meg egész idegzetében, mert a kit várt, az nem jött. E pillanatban aligha merte volna Marionnak mondani, hogy nincs szive, mert annak nehéz, fájó s majdnem hallható dobogása könynyen megczáfolhatta volna. Nem is mulatott (jobban mondva: nem is időzött) tehát sokáig, hanem vette kalapját, jó éjt és szép álmokat kivánt az elégült párnak és siető léptekkel — mintha valami űzné — hagyta el a lelkészlakot, melyben oly édes családi boldogságot látott s melyben az ő szivét valami nyughatatlan előérzet lepte meg.

Útközben elgondolta helyzetét. Igen különös és kellemetlen helyzet volt az. Elébb ohajtotta, hogy a költő őt megszeresse, s most hogy megtudta, nem birt rajta örülni. Meg volt győződve, hogy Albert sokkal büszkébb, sokkal kevesebb érzést föltételez ő róla és sokkal kevésbbé hisz szivében, semhogy valaha őszintén bevallaná szerelmét. Bizonyosan el

fog utazni és szerelmét nyugodtan eltemeti a fájó lemondás rideg és áttörhetlen érczkoporsójába.

Mikor e bús gondolatok közt haza ért, többé nem szökelve a lépcsőkön és nem dalolva vidáman a csarnokban, — Rudolfot találta szobájában.

A szegény fiú szomorú gondolatok közt várta a kis tündért, s elgondolta — a mihez különben eddig sem volt valami nagy reménye — hogy az ő kedves kis rokonát, nem fogja birhatni soha, minthogy az már másnak ajándékozta oda szivét. De a szomorúság e borongó fellegei közt a vigasztalódás sugara csakhamar megjelent, hogy ez a boldog ember nem más, mint Terekesi Viktor, az ő eszményképe, a ki teljesen méltó a kis tündérre, a ki előtt senki sem tarthatja szégyennek meghátrálni, legkiváltképen pedig ő, ki titkos szerelmét különben sem merte volna soha bevallani.

A kis tündér — meglátva Rudolfot — vidáman akarta üdvözölni, de e perczben nem birt erőszakot tenni komolyságán.

— Most érkezett? — kérdezte röviden, kezét nyujtva az ifjúnak.

— Vagy egy órája lehet s ezúttal a szerelem postája vagyok.

— Ön, a szerelem postája? — kérdezte Olga nevetve.

— Valóban az vagyok. Viktortól jövök, a ki — mint sejtem — nagyon szereti önt.

Rudolf észrevehető bánattal mondta e szavakat.

— Honnan sejti, Rudolf? — kérdezte Olga.

— Abból az ingerültségből, melynek esetlegesen

tanúja lettem. Viktor meghallotta valakitől (de valamikép én rám ne gyanakodjék, mert én egy árva szót sem szóltam), hogy önnek komoly udvarlója van, kinek vallomásait igen örömest hallgatja.

— Hahaha! — kaczagott föl a kis tündér, — ugyan édes Rudolf, ki volna az?

— Várkonyi Albert.

Olga elhallgatott s aztán egyet mosolyogva és kettőt sohajtva, búskomolyan felelte:

— Istenem, én csak annyit tudok, hogy Várkonyi Albert igen hideg hozzám és mindig nagyon kimérten társalog velem.

— Én tökéletesen hiszem, mert magam is láttam, kedves Olga; hanem Viktort egészen másként értesítették.

— Talán beszélt arról valamit?

— De mennyit! Én sohasem láttam őt izgatottabbnak; még szép arcza is egészen eltorzult. Egy angol pisztolyt vett föl asztaláról és fenyegető gúnyos nevetéssel mondta: «Úgy is rég nem állott már előttem eleven czél ... én Várkonyi Albertet nagyrabecsülöm ... ő jeles költő ... és becsületes férfiú ... de ha közém és a kis tündér közé tolakodik, hogy elszakaszszon tőle, akkor történjék bármi, de kettőnk közől egyiknek nagyon szűk lesz a világ». Ezeket mondta, édes Olga, nevetve és tréfásan ugyan, de az ilyen tréfáknak mindig van valami komoly hátterök és kimenetelök is nagyon szomorú lehet.

Olga megrettent.

— Nem szeretem, — mondta kedvetlenül, —

hogy ez a Viktor mindig párbajokon töri a fejét. El van bízva, mivel ügyesen lő s ügyesen vagdalkozik, s olyan fenhéjázó igényeket táplál, mint egy trónkövetelő. De higyje meg, édes Rudolf, hogy ezúttal aligha lesz neki alkalma ügyességét és vérszomját tanusítani, mivel Várkonyi Albert — minden bolondos hír daczára — pár nap mulva elutazik, s aztán ki tudja, látjuk-e egymást többé?

Rudolf úrfi e szavakra egészen megnyugodott s tárczájából egy levelet vett ki.

— Ime, levelet is hoztam Viktortól.

A kis tündér félve, reszketve vette át, mintha az nem is édes szerelmes levél volna, hanem valami keserű méregpohár, melyet okvetlenül ki kell üritnie,

Elborult arczczal bontotta föl és olvasni kezdte:

«My dear little fairy!»

— Milyen merész megszólítás! Mennyi elbizottság! Mintha már egészen az övé volnék. Marionnak mindig igaza volt, midőn azt mondta, hogy önhitt, elkényeztetett, vakmerő ember! Valóban kezd kiállhatatlanná lenni! — gondolta Olga és boszankodva olvasta tovább az angolul írt sorokat:

«E levél első bizonysága annak, hogy türelmem nem fogy. Naponként nagy léptekkel közeledem a czélhoz, hol ön a boldogságot igérte jutalmul. Azt hiszem, nemsokára el fogom érni s ezért volt bátorságom önt mindjárt az első angol megszólítással enyémnek nevezni. Semmi kétségem nincs, hogy midőn én teljesen bebizonyítom türelmemet, kitartásomat és állandóságomat, ön is örömmel fogja beváltani adott szavát, még akkor is, ha mindenki

összeesküdnék arra, hogy önt szószegővé tegye. Három hó alatt haladtam az angol nyelvben annyit, hogy majd mindent ki tudok fejezni, a mire csak szükségem van, s misterem (liverpooli születés) kiejtésemet is kezdi már dicsérni. Mindez, kedves Olga, a vasszorgalom műve. Egész szobám angol könyvek, hirlapok és divatközlönyök tára, s tegnap már *Macbeth*-et is olvasni kezdtem, s nem akarom magamat dicsérni, de mindenütt megértettem. Szóval, nagy gyorsasággal haladok s a hátralevő három hó tökéletesen elég lesz arra, hogy a beszédben folyékonyságot, szóbőséget s a kifejezésben választékos csint nyerjek. De nem lenne-e oly kegyes, szép kis tündér, hogy a számüzetés határidejét egy, két vagy éppen harmadfél hónappal megrövidítené? Már is kínoz, éget, hervaszt a vágy, hogy önt újra lássam. Egykor talán melegebben mondtam önnek, hogy szeretem, mint a hogy éreztem; de most nem birom kifejezni: mennyire szeretem. Minden eszembe jut s növeli vágyódásomat. Szeretnék a Favorite mellett versenyt futni, szeretném önt látni, a mint szivarra gyújt, a fecskéket lövöldözi, tánczol, zongoráz (nem feledte még el a sajkadalokat?), vagy nevet, dalol és mindig játszik. Ezer alakban látom önt, de mindig vidáman, tréfálva, szeretetreméltó gyermekkedélylyel . . .»

Olga megállt és elgondolta: Jó fiú! azt hiszi, hogy a régi pajzán gyermeket fogja bennem viszontlátni. Nem is képzeli, hogy nem az vagyok már, a ki voltam.

Aztán újra fölvette a levelet:

«Ha néha kimegyek a kertbe, elgondolom, mily öröm volna önt egy bokor tövében megpillantani, megvonulva, mint a hogy sokszor elrejté magát előlünk az ablakmélyedésben, a kandalló mögé, vagy egy alacsony zsámolyra ülve. Valóban erő kell hozzá, hogy ilyenkor lóra ne vessem magamat és Szentelekre ne nyargaljak. Hisz ha szeret, megbocsátaná. De mindig eszembe jut, hogy ön különös kis zsarnok, a ki nagyon szigorúan megbüntethetne, ha kiszabott törvényeit áthágnám.»

Olga elmosolyodott s vágya támadt: bárha egyszer átlovagolna, ma vagy holnap, vagy holnapután. Oh milyen nagyon megbüntetné! Milyen jó lenne az! Föloldozva minden kötelezettségtől!

«Nincs egyéb hátra, — olvasta tovább, — mint várakozni, ha csak ön, mint egy kiengesztelt kis zsarnok, kegyelmet nem ad a büntetlen való visszatérésre. Különben még három hosszú hónapig fogok tűrni, várni és remélni. Előveszem a naptárt s minden egyes napot, mely elmúlik, ki fogok belőle törölni, s vágyva nézem, mint fogy az idő ama boldog határnapig. Akkor aztán sietni fogok önhöz s úgy fogok beszélgetni, mint egy született englishman. Első és utolsó szavam mindig az lesz: «I love you!» Addig egy szép keleti albumot küldök önnek, tájképekkel Syriából, Jávából, az Indiákból és Ceylon szigetéről. Nézze át e képeket s válaszsza ki a legszebb pontokat, hová a jövő tavaszszal együtt fogunk utazni, boldogan, büszkén, a szerelem szárnyain...»

Olga szánakozólag mosolygott; szánta Viktort, de még jobban önmagát.

— Ah de utóirat is van! «Meg kell jegyeznem, hogy e levél irásánál az én tiszteletreméltó liverpooli misterem a legkevesebbet segített.» Bizony meg is látszik rajta, — mondta Olga, — sok nyelv- és iráshiba van benne. De mikor a hibákat kutatni kezdte, elszomorodva mondta: mégis nagyon sokat haladt; kevesebb hiba van benne, mint az első pillanatra látszott... valószínűleg tökéletesen meg fog tanulni... Istenem! mily könnyelmű, mily gondatlan valék!

Szeretett volna leborulni és sírni, de Rudolf mellette állt és kiváncsian kérdezte:

— Fog ön válaszolni?

— Nagyon keveset. Im itt van névjegyem, csak egy pár sort írok a hátára, érdektelen és közönyös dolgot. Ezt ön szives lesz átadni Viktornak.

Pár percz alatt készen volt az egész, s Rudolf aggodalommal nézett a válaszra, noha aggodalmainak nem igen nagy alapja volt, mert e sorok röviden, hidegen és szárazan hangzottak.

— Olvassa el csak, Rudolf, hangosan: nincs-e benne valami nagy hiba? — kérte Olga; — magam sem tudom, mit írtam; rosszul érzem magamat.

Rudolf e sorokat olvasta:

«A tanító nemde mindig röstelheti, ha tanítványa elárulja, hogy oly valamit tanít, a mit maga sem tud? Én is röstelhetném, ha midőn a szilárd állandóság próbájára tettem, olyan engedélyt adnék, mely nem mutatna egyebet, mint hogy én magam is igen határozatlan és állhatatosság nélküli vagyok nézeteimben és föltételemben.»

Rudolf előtt ez olyan megoldhatlan rejtély volt,

mint egy gordiusi csomó. Szerette volna megmagyaráztatni magának, de minthogy első kérdésére Olga kitérőleg felelt, szépen elhallgatott. Sokkal jobban bálványozta szép, eszes és szeretetreméltó unokahugát, semhogy második kérdést is koczkáztatni mert volna, nem lévén bizonyos benne, ha ezáltal nem okozna-e neki valami kedvetlenséget?

A kis tündér különben is kedvetlen volt, s engedelmet kért elébb Rudolftól, aztán a nagybácsitól, hogy ma este nem fog velök vacsorálni, mivel rosszul érzi magát.

Egyedül akart lenni. Érezte, hogy mily jó néha egyedül lenni, elvonulva a kutató szemek és kiváncsi kérdések elől! De a nagybácsi a világért sem hagyta volna egyedül, hanem bement szobájába, leült a diván mellé, melyen az ő kis huga feküdt, s aztán erősen vitatta, hogy legjobb lesz, ha orvost hivat.

A szegény leánynak most esett először terhére a nagy szeretet.

Az öreg úr azonban, ha már — a kis tündér tiltakozása miatt — orvost nem hivathatott, legalább Mariont hivatta el — titokban. A jó asszony ijedve futott a vacsorától a kastélyba, aggódva, hogy mi baja lehet az ő kicsikéjének? A kapuig Albert kisérte el, ki egész úton szomorú és hallgatag volt s csak akkor szólalt meg, midőn elváltak.

— Megvárom önt itt az akáczfák alatt, míg visszatér. Legalább hamarább megtudom, hogy a kis tündérnek mi baja van? Addig sétálni fogok. Kellemes őszi est van, a lég enyhe, a hold szépen világít.

Pedig mit törődött ő most a szép idővel, mely

legfölebb is ürügynek volt jó, midőn tudta, hogy annak a lénynek van baja, ki szivét legmélyebben érdekli ! Nyugtalanul járt föl s alá, sokszor nézve a kis tündér kivilágló ablakára, és türelmetlenül várta Mariont.

Elmult egy óra, el kettő is és Marion még sem jött. Egyszerre azonban a kőczímeres kapu alól egy alak lépett ki. Nő nem lehetett, mert búsan fütyörészve jött, de bizonyosan valami kastélybeli szolga, kitől mégis meg lehetne tudni valamit.

Albert hozzá ment: Rudolf úrfi volt.

— Mit csinál ön itt ily későn? — kérdezte ez tőle, nem minden csipősség nélkül.

— A jó levegőt, a csöndes estét élvezem! — válaszolt Albert.

— Én is sétálni akarok s így együtt mehetünk. Fejem egészen zúg, mióta kis hugom rosszul van. Én úgy szeretem őt, mint tulajdon édes testvéremet, s félek, hogy beteg talál lenni.

— Nagyon beteg?

— Oh nem, mindössze is csak gyöngélkedik. Azt hiszem: a szerelem betege.

Albert megdöbbent s alig tudott szólani.

— Lehetetlen.

— De igen, most már mindent tudok s nincs miért titkolni! A kis tündér szereti Viktort és ez is szereti őt. De miért áll meg ön? Menjünk a jegenyék alá.

— Honnan tudja ön azt? — kérdezte Albert.

— Maga Viktor mondta, a ki engemet nagyon kedvel, tudva, hogy barátsága engem boldoggá és büszkévé tesz. Arra is megkért, hogy hozzam el egy

levelét a kis tündérnek. Olga nagy érdeklődéssel olvasta e levelet, mosolygott, nevetett, majd elkomolyodott s végre rosszul lett. Bizonyosan nagyon szereti, a mit én teljességgel nem csodálok. Ki is ne szeretné Viktort?

Albert kedvetlenül hallgatta az ifjú magasztalásait, később pedig nem igen figyelmezett rájuk. Egészen magával volt elfoglalva, és érezte, hogy a szive oly nehéz, mintha sziklából volna. Ő Viktort szereti! — gondolta mély fájdalommal, — leveleznek együtt... tehát mindennek vége... semmi remény többé!

A séta nem volt valami nagyon kellemes. Albert nem beszélt és Rudolf is elhallgatott. Végre a jó fiú egyszerre ott hagyta az unalmas embert, a kivel nincs miről beszélgetnie.

Ezalatt Marion nagy buzgalommal forgolódott az ő kicsikéje körül, és százszor is megkérdezte: mondja meg őszintén, mi a baja?

De Olga nem mondta meg. Hiszen ha őszinte akart volna lenni, nem mondhatott volna egyebet, mint hogy: az a bajom van, Marion, a mit ön egykor megjósolt, hogy engemet, a ki soha se gondolkodtam az életről, soha sem szenvedtem, könnyen tönkre tehet az első mély érzés, az első fájdalom, az első csalódás. De ezt nem mondhatta meg, sőt hogy mentül mélyebben eltitkolja, egyszerre csak hangosan fölnevetett:

— Édesem, ön olyan kétségbeesett arczczal jár körültem, mintha halálos beteg volnék, pedig nincs egyéb bajom, mint hogy nagyon alhatnám.

— Megint tréfál és ámít, — mondta fejcsóválva Marion. (Soha sem hittek neki.)

És valóban Olga most ámítani kivánt, hogy az álmosság ürügye alatt megszabaduljon környezetétől. Egyedül szeretett volna maradni, mert jól sejtette, hogy a magány sokszor könnyebbülést szerez, midőn a rideg falakat és az érzéketlen bútorokat is jobban lehet szeretni a részvékeny emberek közelléténél. Azok előtt legalább szabad folyást lehet engedni a könnyeknek, melyek sokszor még a legszeretőbb szivek előtt is röstelkednek megjelenni. Azok legalább nem árulják el soha e könnyeket, sohajokat és a titkokat.

— Istenem, — gondolta Olga, midőn szemét lehúnyta, — a szerelem minő boszút áll rajtam. Nem hittem létezésében, s azzal győz meg, hogy legelébb is kínos fájdalmait ismerteti meg velem. Szegény Albert, ő folyvást hallgatni fog! Miért is szólna, midőn már könnyelműen eljegyeztem magamat másnak, a kit soha sem szerettem, a kit csak kedvelhettem? Egy bohó gyermekes ötletért az élet egész boldogsága oda vesz!

A kis tündér sokáig tépelődött és gondolkozott, mert a szenvedés utoljára is a legjobb mester arra, hogy valakit elmélkedővé s végre — legtöbbször már későn — bölcscsé tegyen.

Szeme folyvást le volt zárva s Marion halkan mondta:

— Elaludt! — s azzal a mellékszobába vonult s csöndesen betette az ajtót.

Végre tehát a szegény leány egyedül lehetett.

Fölnyitotta szemét, vánkosára borult és sírt; sírt sokáig, hangosan, keservesen.

Másnap reggel a nagybácsi aggódva lépett be hozzá, mert hiszen egész éjszaka nem tudott aludni, mindig féltette. A kis tündér mosolyogva vigasztalta meg, hogy már nem fáj a feje, nem beteg, nyugodtan aludt. De az arcza igen halovány volt.

Felöltözve, a hársfa alá ment, melynek levelei már sárgulni kezdtek. A nap nagy részét ott töltötte el. Az őszi verőfény, a kert árnyai, a játszi szellő és a csicsergő madárkák jól hatottak kedélyére s vigasztalólag gondolta el, hogy három hónap még nagy idő; addig semmi sincs elveszve, addig sok minden történhetik.

Régi jó kedvét azonban egy pillanatra sem tudta visszanyerni. Kiadta a rendeletet lovászának, hogy ma nem fog kilovagolni; a szakácsnénak és kertésznek, hogy most igen bágyadt, pihenni akar, tehát végezzenek el helyette mindent. Valóban igen bágyadt és halavány volt, s csak délután futotta el arczát valami égő pirosság, midőn az ösvényen Albertet látta feléje közeledni. Eleintén a bokrok közé akart futni, mint egy megijesztett zerge, többé nem gyermekes tréfából, hanem hogy a nyomasztó helyzettől megszabaduljon. De Albert észrevette és már távolról köszöntötte.

— Szép, hogy meglátogatott, — kezdte halkan Olga. — Vártam is önt. Tudtam, hogy eljő, ha Marion nem mondta volna is. Már délelőtt hittem, hogy meglátogat. Most már jobban vagyok.

— Elébb jöttem volna, — mentegette magát Albert, — de vendégem érkezett.

— Kicsoda?

— Egy szegény fiú, ki versírással gyötri és bolondítja magát.

— Bizonyosan a szellem lovagja, ez az örökös mythologia, kinek hírét sem láttam azóta, hogy megkérdeztem tőle: vajon miért kék fölöttünk az ég?

— Marion ezt elmondta nekem. A szegény fiú már vagy háromszor volt nálam, s mindig egy-egy halmaz költeményt hozott és kért, hogy ajánljam a divatlap-szerkesztőknek s műveiről mondjak őszinte véleményt. Én nem szeretek senkinek sem kellemetlenségeket mondani, de még kevésbbé ámító hazugságot. Megmondtam tehát neki — oly gyöngéden, a mint csak tehettem, — hogy szünjék meg Zenéri lenni, és legyen belőle ismét a régi jó, egészséges kedélyű Szegő Kálmán. Pártolja az irodalmat, ha szereti, mert a jó könyvek olvasása mindig nemesít; de ne kivánjon magától rossz műveket olvastatni. Mondtam, hogy művei kevés ihletet és hivatást tanusítanak; költő nem lehet belőle, csak olyan ember, a ki verseket ír, ez pedig vajmi dicstelen foglalkozás. Igazán sajnálandó, hogy még az irodalom is évről-évre milyen sok embert tesz szerencsétlenné, kik keblükben a hiúság szomját a muzsák sugallatának képzelik, s oda hagyják a csöndes családi kört, az elfoglaló gazdaságot, minden komoly foglalkozást s a jövő kilátásait, csak hogy ama szirénnek áldozzanak, mely őket végre is boldogtalanokká teszi. Elmondtam neki, hogy nem az ég csillagai vezérlik őt, hanem egy csalfa bolygó tűz, mely mocsarak fölött tánczol. A szegény fiút eleintén igen érzéke-

nyen sujtották szavaim, annyira, hogy magam is megsajnáltam. A hiúság lángja azonban lobbot vetett még szivében s keserűen kérdezte: hogy hát miért adták ki, miért dicsérték néhány művét? Bizonyosan nem azért, mert szépek, — feleltem neki, — hanem mert a szerkesztőknek szükségük volt rá; s mi a dicséretet illeti, az náluk közönséges tömjénfüst, mely csak gyönge idegűeket kábíthat el. Hány ismert iró vagy szerkesztő van, a ki — mert nem szeret rossz vért csinálni — majd mindenkit dicsér, meggyőződés nékül, merő gondatlanságból, nem törődve azzal, hogy míg ez ifjú sziveket nem nyerheti meg a muzsáknak, addig könnyen elvesztheti egy más nyugodtabb foglalkozás részére, melyet talán jól teljesíthettek volna. Vendégem gondolkodni kezdett, míg végre belátta, hogy tán igazam lehet. Megfogadta, hogy verseit azonnal tűzbe dobja, fölhagy a sikertelen kisérletekkel és ismét gazdálkodással foglalja el magát. Megszorítottam kezét s örültem, hogy egy emberrel jót tehettem, megmentve a gonosz furiáktól: a kielégíthetlen hiúságtól, a keserű kiábrándulástól és életunalomtól, melyek minden embert elébb-utóbb meglepnek, ha megközelíthetlen vágyakat kergetnek s elérhetlen csillagok után rajonganak.

— Nagyon jól tette ön, hogy eszére térítette, — mondá Olga egész hévvel. — Új ok, hogy önt becsüljem. Az ily éretlen ábrándozók még azoknak is ártanak, a kik valódi költők. Például egykor én is azt hittem, hogy valamennyi költő ilyen. Mindenik egyenruhát visel a lelkén, a kiállhatatlan és szána-

lomraméltó ábrándozást. De most már egészen más véleményen vagyok.

Kissé elhallgattak s majd Olga élénken folytatta:

— Beszéljünk másról. Remélem, nem bucsúzni jött.

— Fájdalom, holnap utazom. Már rendbe is hoztam mindent.

— Mily könnyen elhagy minket?

— Azzal a tudattal, hogy távozásom senkit sem fog megszomorítani.

A kis tündér nem mert felelni, hanem pár percz mulva halk, reszketeg hangon kérdezte:

— És mikor fog ismét visszajőni?

— Talán évek mulva . . . talán soha.

Olga megrázkodott; többé nem tudott uralkodni magán; szemébe könnyek szöktek és szemrehányó hangon tört ki:

— Önt senki sem érdekli a mi társaságunkban!

A költő meg volt lepetve, de hogy zavarát palástolhassa, fölkelt és bucsúra nyujtotta kezét.

— Isten áldja meg önt, kis tanítványom! Sokáig, egész életemben örömmel és áldással fogok emlékezni a szép órákra, melyeket az ön körében töltöttem.

A meghatott leányka — hallván e bizalmas szavakat — a helyett hogy bucsúra nyujtotta volna kezét, szeme elé emelte azt, hogy könnyeit elrejtse. De zokogását nem rejthette el.

— Miért sír, Olga?

— Istenem, ön azt kérdi, hogy miért sírok? Ön jól tudja, — hisz költő, — hogy vannak érzelmek, melyeket egy leány soha sem fejezhet ki szavakkal,

de bár mily erős legyen is, elárulja könnyekkel. E pillanatig minden erőmet összeszedtem, hogy elpalástolhassam azt, a mi e perczben szivemből kitört. Ön jól tudja, hogy miért sírok, de folyvást hideg, büszke, mert nem hisz nekem.

— Ne vádoljon, Olga.

— Hagyjuk tehát félbe. Távozzék el és a távolban is emlékezzék rám. Én e naptól fogva igen boldogtalan leszek, akkor is, ha elmegy, s még inkább, ha itt marad.

— Miért, Olga? Mi gátolja önt, hogy boldog legyen?

— A sors.

Albert megfogta az Olga kis, reszkető kezét s kérte, hogy szóljon őszintén.

— Ön nem hisz nekem és nem tesz föl rólam komoly érzelmeket, — kezdte Olga, — s e miatt fél tőlem. Én ellenben ön iránt bizalmas, bátor, vakmerő leszek. Elmondok mindent. Ön azt irta egyik művében: «tíz nő közül kilencznek boldogtalanságát majd mindig az okozza, hogy a nők rendesen akkor találják föl a férfit, kit igazán szeretniök méltó, midőn már férjnél vannak, s midőn a legboldogítóbb vallomásra így kell felelniök: «én is szeretem önt!... Kétszer szerettem életemben... először férjemet, mert nem ismertem, és most önt, mert megismertem; de e szerelem többé nem boldogíthat, mert annak boldogsága vétek lenne a női kötelesség ellen... le kell mondani!...» Emlékszik-e rá? Oh mily igaza volt önnek, midőn e sorokat írta!

— S miért mondja ezt nekem, épen ön, és épen e pillanatban?

— Mert igazságát e pillanatban kezdem mélyen érezni. Én is most ismertem meg azt a férfit, a kit szivemmel, lelkemmel szeretni ohajtanék. Ön jól tudja azt; de — mert nem hisz bennem — elmondok önnek mindent, nyiltan, őszintén, bátran, bizva férfiasságában.

— Ha kételkednék bennem, hallgassa el.

— Minő büszkeség! De mindegy, én megalázom magamat, mert ez a lélek fölemelkedése most. Legyen megnyugodva, én nem kételkedem többé önben.

— Akkor őszinteségével boldoggá tesz.

— Az a férfi, a kit szeretni ohajtok, jól tudja, hogy az ön, Albert!

A költőt oly boldoggá tették e szavak, hogy még most — e válságos és gyönyörteljes pillanatban — sem tudta elhinni. Még a könnyeknek sem hitt, mert eszébe jutott mindaz, a mit Rudolftól hallott, és a leányka kezét megragadva, mosolyogva szólt:

— Ön ismét tréfál s a tréfához igen rossz tárgyat választott.

Olga arcza egészen elborult.

— Lássa, Albert, okom lett volna kétkedni önben. Csakugyan visszaél bizalmammal: azzal kezdi, hogy nem hisz. Mit is várhattam volna egyebet? Marion hónapokkal ezelőtt megmondta, mintha valami Sibylla-könyvből olvasta volna, melybe a végzet titkai vannak bejegyezve: «ön elébb-utóbb meg fogja bánni könnyelmű tréfáit és játszi szeszélyeit,

mert akkor sem fognak önnek hinni, midőn komolyan és mélyen érez; szerelmét és őszinteségét is játszi szeszélynek vagy tréfás ámításnak veszik és nem biznak szivében». Isten önnel, Albert!

Olga föl akart kelni, sápadtan, elcsüggedve, könynyek között, de Albert megfogta kis kezeit, melyek igen hidegek voltak és nagyon reszkettek.

— Ne váljunk el így! — kérte Albert.

— Tehát mit kiván?

— Magam sem tudom. Megvallom, soha sem voltam ilyen zavarban. Fejem zúg és szivem lázong, mintha egész lényem csatatér lenne s jó és rossz angyalok harczolnának benne. Soha sem szerettem volna önnek jobban hinni, mint most, és soha sem láttam ilyen különösnek és megfoghatatlannak, mint e pillanatban, midőn oly őszinte és bátor.

— Miért lennék megfoghatatlan?

— Ön leány, és mégis úgy beszélt, mintha férje volna.

— Férj vagy vőlegény, az egyre megy. Nekem vőlegényem van.

Albert le volt sujtva. Érezte, hogy az édenkert az övé, de egy kherub nem bocsátja bele.

— Beszéljen el mindent! — kérte esengő hangon.

A kis tündér zokogva beszélte el, hogy mily könynyelműen igérte el kezét, s mennyire nem vonhatja most vissza, ha csak szószegő, becstelen teremtés nem akar lenni.

— S vőlegénye szereti önt? — kérdezte Albert.

— Félek, hogy annyira szeret, a mennyire csak képes. De ön azért ne hagyjon el! Ha ön mel-

lettem lesz, azt hiszem, senki sem szakíthat el egymástól.

Olga a költő keblére borult és még igen sokáig beszélt volna, bizalommal, reménynyel és szeretettel, ha e pillanatban súlyos léptek nem hallatszanak a bokrok között, melyeknek lombjait a nap sugarai még most is élénken megaranyozták.

— Csak még egyet, Olga, — kérte az ifjú lázasan; — feleljen!

— Ön nem kérdezett semmit.

— Vőlegénye nemde Terekesi Viktor?

— Ő, — felelte a leány.

— Oh milyen jó tudnom, — végezte az ifjú sebesen, hogy elmondhasson mindent. — Ne féljen ön, Olga, én minden akadályt el fogok hárítani; van hozzá erőm, bátorságom, bizalmam. Még ma fölkeresem őt és végezni fogunk.

— Mit akar tenni? — kérdezte Olga megrettent arczczal.

De Albert nem felelhetett szavaira, mert e pillanatban a nagybácsi lépett ki a bokrok közül szelid mosolylyal, jobb karján nagy meleg őszi nagy kendővel és a balon egy másikkal.

— Kis vigyázatlan, — kezdte szelid feddéssel, — tegnap még beteg voltál s ma már künn akarod bevárni talán még az alkonyt is. Elfelejted, kicsikém, hogy a nyár elmult; az ősz pedig hamar megcsalja az embert, s egy hirtelen kerekedett szél betegséget okozhat. Nézz csak az égre! A hanyatlásnak indult nappal szemközt terhes fellegek keletkeznek s a lég szokatlan sűrűsége jelenti, hogy égi

háborút várhatunk. A szél már is kezd fúni. De én gondoskodtam rólad, kicsikém. Megkérdeztem, hol vagy? Azt mondták: a kertben. Shawlokat akartam leküldeni, de meggondoltam, hogy mégis jobb lesz, ha magam hozom le, akkor legalább bizonyosan fölveszed. Vedd is föl, kedvesem, s jerünk a szobába! Ott vár a zongora, legalább egy víg dalt fogsz játszani rajta. Oly rég nem hallottalak.

— Oh, kedves bácsikám, hogy aggódik ön miattam — mondta a leányka szeliden, a mint látta, hogy az öreg úr mily szeretettel tipeg-topog körülte s mint burkolja be az egyik nagy kendővel, s épen azon gondolkozik, hogy ne adja-e rá még a másikat is?

— Aggódom bizony, kedvesem, mert van okom rá — folytatta az öreg úr. — Most is oly halovány vagy és a szemed lázasan ég. Mintha valami bajod lenne, nehéz, kínos előérzetem van. Talán jobb is lenne orvost hivatni. Nyujtsd ide karodat, kicsikém.

A kis tündér szótlanul ment. Most látta át, hogy mily nagy különbség van a szeretet és szerelem között, s hogy ez utóbbi mennyivel kínosabban érdekli most szívét.

Albert is igen komoly, aggódó arczczal haladt, nem hallgatva a nagybácsira, a ki még mindig az ő kedves kicsikéje vigyázatlanságairól beszélt.

A kertajtóban Albert bucsúzni készült.

— Nem jő fel, Albert?

— Fájdalom, e pillanatban nem tehetem.

— Legkedvesebb dalait fogom eljátszani.

— Igen sietős, halaszthatlan dolgom van.

Olga a költő keblére borult.

— Azt hiszem, hogy még soha sem játszottam annyi érzéssel, mint ma játszanám, ha ön hallgatná.

— Kedves öcsém — szólt bele az öreg úr — kőszikla volnál, ha még e kérésnek is ellen tudnál állni.

— Talán később visszajöhetek.

— El akar ön utazni? — kérdezte Olga.

— Kissé kisétálom magamat, de talán nemsokára visszatérek — mondta Albert komolyan, hidegen.

— Nekem is most jut eszembe — mondta az öreg úr — hogy mindjárt a majorságba kell sietnem. Tehát a zongorát estére halasztjuk. Akkor elhívjuk Mariont is, férjével együtt, és igen vígan leszünk. Nemde, kicsikém?

Olga szomorúan bólintott a fejével.

Albert köszönt és eltávozott, a nagybácsi pedig aggódva kérdezte kis hugától:

— Kedves Olgám, hogy reszketsz! Mennyiszer mondtam, vigyázz jobban magadra. Sokáig voltál künn és bizonyosan meghűtötted magadat. Az őszi napokkal nem jó tréfálni, a délután mindig hűs, kivált e szeszélyes felsőmagyarországi éghajlat alatt. Látod, most is milyen kellemetlen szél kezd fúni. Burkold be jobban magadat. Még beteg találsz lenni.

— Oh dehogy leszek.

— Most pedig, kedvesem, menj föl a szobádba s pihend ki magadat. Pár óra mulva, még alkonyat előtt én is visszatérek a majorságról s akkor majd elzenélünk, elbeszélgetünk.

A kis tündér hiába vonta össze shawlját, annál

jobban fázott, annál jobban remegett. Oh nem a széltől, hanem valami gyötrő, kínos gondolattól. Szobájába lépve, egy rossz szellem — a félelem — röpködte kö·ül, mint valami nehéz, sötét denevér, mely szárnysuhogásával aggasztó, lélektépő gondolatokat ébreszt. E nyugtalan szellem mindig az Albert rejtélyes szavait suttogta fülébe: ne féljen ön, Olga, én minden akadályt el fogok hárítani; van hozzá erőm, bátorságom, bizalmam; még ma fölkeresem őt és végezni fogunk!

Mit értett e szó alatt: hogy végezni fognak?

Ő bizonyosan ismeri Viktort, mert ezt gyakran sejteté, habár soha sem beszélt róla, mintha e beszéd nehezére esett volna lelkének. Talán valami régi rossz emlék választotta el szíveiket. Ki tudja, nem Viktor volt-e az a könnyelmű ifjú, ki első szerelmesét elcsábította és boldogtalanná tette? Legalább a regényben a megszólamlásig hasonlít hozzá! És ma is, a hárs alatt, Albert milyen megütközéssel mondta ki nevét, mialatt derült arcza egészen elsötétült.

Semmi kétség . . . bizonyos!

Ezért sietett Albert, ez volt az ő sürgetős dolga. Régi fájó emlékek és az új szerelem szenvedélye bátorrá, vakmerővé, kihívóvá fogják tenni. Egy óra mulva találkozni fognak, s ki tudja, mi történik akkor? Viktor ingerlékeny, és — a mint Rudolf is állította — keresi a párbajt; Albert — mint maga mondta — nem keresi, de nem is kerüli. Meg fognak mérkőzni, s az egyik menthetlenül elvész. Oh Istenem! melyik fog elveszni; hiszen Viktor oly mesterileg lő!

A leányka összeborzadt s a rossz szeliem egyre csattogtatta körülte nehéz, sötét denevérszárnyait.

Roskatag lábakkal kelt föl s kinézett az ablakon. A jegenyefák alatt porfelleget látott s a porfellegben nyargaló lovagot.

— Szent Isten, az Albert!

A leányka reszketve borult térdre, sírt és — imádkozott.

XII.

(A kis tündér megint a hársfa alatt van és többé nem is távozik el onnan soha.)

A nőt semmi sem teheti nagyobbá, nemesebbé és magasztosabbá, mint az a lázas érzés, melylyel kedvesét a környező veszélyektől félti. Ilyenkor minden önzése elenyészik; lelke megfeledkezik önmagáról s csupán másért él, gondolkozik és határoz; nem kiván magáért semmit, hogy másért annál többet tehessen; elfeledi saját fájdalmait, hogy egyedül a másét érezhesse; mindenről lemond, hogy megmenthesse azt, a kit szeret és félt; ilyenkor minden könnye ájtatos fohász, minden mosolya imádság, mely nem a föld számára született, hanem az éghez szól — irgalomért.

A kis tündér arcza — az egykori pajzánság, könynyelműség és kicsapongó jókedv helyett — ez önzetlen, nemes, magasztos érzést fejezte ki abban a pillanatban, midőn a jegenyék alatt nyargaló lovagot meglátva, térdre omlott és imádkozni kezdett, arczát égre emelve és kis fehér kezeit összekulcsolva.

A csarnok fali órája riasztotta föl fájdalmas elmélyedéséből, a mint komor és ünnepélyes hangon verte el a délutáni öt órát.

Fölriadt és halkan suttogta:

— Az ég meghallgatja az imádságot, de csak akkor segít, ha magunk is segítünk magunkon. Tenni kell. Az idő még nem késő.

Kiment a csarnokba és nagybátyja után kérdezősködött. Azt mondták, hogy a gazdasági udvarba ment, honnan épen most kocsizott ki.

A szél e pillanatban becsapódott egy nyitva feledt ablakon, titkosan, nyughatatlanul susogva, mintha azt mondta volna: siess!

A kis tündér izgatottan, hebegve s egész lényében reszketve parancsolta, hogy a Favorite-ot rögtön nyergeljék föl, mert ki fog lovagolni; de nem megy messze s mindjárt visszatér; a nagybácsinak ne is szóljanak róla semmit, mert csak fölösleges aggodalmakat okoznának neki; a kis lovász itthon maradhat!

Olga gyorsan felöltötte a fekete lovagló-ruhát s kalapjáról levette a lengő fehér tollat; valószinűleg nem akart kirivó színeket viselni, melyek a távolból is könnyen meglátszanak. Azután karjára nagy gyapot-kendőt vett, mert az ég már csaknem egészen el volt borulva és a fák sudarait mindig erősebb szél kezdte hajtogatni.

A Favorite nyugtalan szökéseket tett s bizonyosan rossz néven vette, hogy a kis tündér ezúttal megfeledkezett a czukorról, még sugár nyakát s aranyos sörényét sem simogatta meg, nyájas szava-

kat sem mondott, mint a hogy rendesen szokta; sőt a mint a falu utolsó házait elhagyták, lovagostorával is ösztönözte a — sietésre.

A szél mindig azt a titkos szót hallszott susogni: siess!

A kis tündérnek valóban nem volt semmi vesztegetni való ideje; két óránál tovább nem maradhatott kívül, mert a nagybácsi a majorságból hét órakor rendesen visszatér s kilenczkor pontosan vacsorál. Akkor már neki is régen odahaza kell lennie, hogy vakmerő útja titokban maradjon.

Mégis egy pillanatra megállt és gondolkodott.

Nagyon rossz tettet kell neki most elkövetnie, hogy az este borúja és a titok sötétsége kellenek hozzá; hogy azt még olyan mindent elnéző öreg ember előtt is palástolnia szükséges, minő a jó nagybácsi! Hát még a rossz világ mit fog rá mondani, mely eddig is különcznek, nőietlennek, könnyelműnek tartja?

E gondolatra vissza akart fordulni.

De a bántó, üldöző szellem megint csak csattogtatni kezdte nehéz, sötét denevérszárnyait, azt zúgva: «az az ifjú, ki a coeur aas szemét mindig eltalálja, el fogja találni azt a szívet is, melynek dobogása a te egyedüli boldogságod. Siess!»

A Favorite-nak újra nyargalni kellett.

Egy óranegyed mulva már látszott Terekes, a domb alatt, s Viktor kastélyának ódon födelén pirosLott egy kis napfény, mely a felleghasadékok közt nagynehezen utat bírt törni magának egészen odáig.

A kis tündért e fény megvigasztalta: a nap még

nem ment le, s a levegő csak a borulattól lett ily homályos. Még jókor visszatérhet. De azért a legkevésbbé sem lassította meg paripája járását, habár az izgatott sietségtől ló és lovasnő egyiránt át voltak már izzadva.

A visszafelé futó fák, a maradó tájképek, a mezőn bámészkodó földmívesek, a fölverődő porgomolyok és az ég sötét, terhes fellegei közt újra feltüntek a képzelet szomorú, majd biztató látványai. Két ifjú áll szemközt, kik most ő érette szót, sőt néhány pillanat mulva már talán golyót is váltanak. Elvégezik, mert mindakettő szerelmes: — egyiknek meg kell halnia, hogy a másik boldog lehessen. Oh de nem hal meg egyik sem. Az Isten jó és a szabadítót még elég korán fogja küldeni. A kis tündér közéjük rohan és elválasztja őket. «Viktor, Albert, barátaim — mondja nekik esdő mosolylyal — önök egyformán szeretnek engemet, és azért, mert szeretnek, örökre meg akarnak szomorítani? Tegyék le a fegyvereket, s fogjunk kezet mind a hárman.» Ők nem birhatnak ellenállani és aggódva fogják kérdeni: «melyikünket szereti ön olyan nagyon, hogy érte még ez önfeláldozó lépést is kész volt megtenni?» És akkor ő nem tud felelni; nem is felel szavakkal, hanem könyezve, zokogva fog Albert keblére borulni. Viktor nemes, lovagias, jószivű fiú, s meg fogja bocsátani szószegését, kivált mivel azt a szót egy bohó leány oly könnyelműen adta, s nem kivánhatja e miatt örökre boldogtalanná tenni. Hiszen neki úgyis mindenütt nyílik a virág! Azután haza térnek vidáman, boldogan; az öreg

úrnak elbeszélnek mindent, ki azokat örömmel hallgatja és áldással végzi be; és a szenteleki kastélyban megint lesz egy zajos, kedves, örömteli nap... s a világ hónapok mulva meg fogja bocsátani a gondos, kedélyes háziasszonynak mindazt, a mit a gyermekes, könnyelmű leányban elitélt. — De hátha későn érkezik? Hátha már minden oda van?

A Favorite-nak most már röpülnie kellett, míg csak a rendetlen falu házai közé nem ért, melyeknek ajtajában bámész asszonyok álltak, el nem tudva gondolni, hogy a szenteleki kisasszony mit kereshet az ő falujokban, s mért rohan olyan ijedt képpel, mintha az ellenség kergetné?

A paripa dobogva iramlott a kastély udvarára.

A lépcsőzeten két szolga sietett le, kik meglepetve látták, hogy szokatlan vendégük érkezett: *egy fiatal uri nő.*

— Terekesi Viktor úrnak hoztam üzenetet — mondta reszketve a kis tündér.

— Méltóztatik leszállani? — kérdezte az egyik szolga.

— Nem szállok le, hanem kérem, menjen föl urához és küldje le egy szóra.

— Nem küldhetem le, mert nincs idehaza.

Olga megdöbbent . . . talán már is az erdőbe mentek!

— Hát hol van?

— A Tiszához ment, vizi vadászatra. Csak holnapután jő haza.

— Mikor ment el?

— Még tegnap reggel.

A Favorite-nak most már röpülnie kellett.

A kis tündér arczát az öröm ragyogása futotta el; tehát nem találkoztak.

— Kereste itt valaki? — kérdezte a szolgáktól.

— Néhány perczczel ezelőtt egy fiatal úr kérdezősködött utána, ha itthon van-e?

— S megmondták neki, hogy hol van?

— Azt nem kérdezte.

— S a látogató visszatért?

— Azonnal.

A kis tündér könnyebbült szívvel fordította vissza paripáját, de e pillanatban aggódva vette észre, hogy most meg az idő esküdt ellene. A nehéz, terhes felhők épen feje fölött tornyosultak össze; a szél szemközt fújt, még pedig erősen, s az eső is hullani kezdett, még pedig nagy, hideg, ritka csöppekben.

Mindegy. Nem maradhatott egy perczig sem, mert egy óra mulva már a nagy teremben kellett lennie, a nagybácsi mellett. Bizonyosan ott lesz Albert is, a mint igérkezett. Valami ürügy alatt azonban szobájába fogja hívni őt, a hol egyedül lesznek. Ott megkéri, hogy ne szóljon, s ne találkozzék Viktorral, majd ő maga fogja elvégezni az egészet, s hosszú, nagyon hosszú levelet ír neki.

A Viktor lovászmestere — ki szintén előjött, hogy mint szakértő megtekintse az ismeretlen paripát — e pillanatban udvarias mosolylyal ajánlotta, hogy mennyivel jobb lenne, ha a kisasszony a kastély kényelmes termeiben várná be, míg az eső elmúlik.

— Nem lehet — felelte köszönettel Olga — lovászomat is a falu végén hagytam.

— Behívjuk. Menj Jean.

— Köszönöm. Magamnak sincs veszteni való időm.

A kis tündér elpirult; belátta könnyelműségét, mely miatt most még e szolgák előtt is hazudnia kellett. Egy ballépés után így következik a második, a harmadik, a negyedik. S ki tudja: mi lesz a vége? A nagybácsi mit fog gondolni róla? És a világ — mely a szolgáktól és a falu népétől bizonyosan megtudja e szokatlan látogatást — mint fog még jobban mesélni, rágalmazni és botránykozni!

Most, midőn minden féltésnek vége szakadt, agya új rémeket szűlt, s bár csaknem didergett az eső és szél miatt, mégis égett a feje, szíve és egész teste.

A táj még elég világos volt, de — körül nézve — Albertet sehol sem láthatta. Bizonyosan a rövidebb utat választotta, valami gyalogösvényt a mezőségen vagy az erdő alatt, melyet ő maga a világért sem mert volna megközelíteni a csavargók miatt, minők néha-néha ezen a tájon is megfordultak. Egyszerre a távolban, tisztás helyen valami haladó fekete pontot vett észre . . . Valószinűleg Albert — gondolta és kendőjével integetett feléje. A fekete pont azonban tovább haladt, az integetést nem igen véve észre. Mindegy, csakhogy él, csakhogy visszatér a csöndes Szentelekre. Többé nem fogja onnan elbocsátani Terekesre, hanem Viktort hívja magához, s ott hárman fogják kifejteni e szomorú és aggasztó szerelmi bonyolulatot.

A szél e közben mindig erősebben fújt, de Olga igen kevéssé érezte hidegét, mert mindkét orczája égett az izgatott vér melegétől. Végre zaklatott

futás után elérte a Szentelekre vezető út jegenyéit, melyek haragosan veszekedtek a széllel, a falusi kis házakat, melyekben most kezdték gyujtogatni a mécset, a háládatos akáczokkal beültetett főutczát s utoljára a kőczímeres kaput, melyen át lassú léptetéssel jutott az udvarra.

A Favorite-ot erős tüsszögés lepte meg, s hányta a tajtékot magáról, midőn a lovász átvette.

— Egy kicsit megáztak, kisasszony!

— Nagyon keveset. Hiszen csak a jegenyék alatt jártam, s aztán Marionhoz betérve, ott töltöttem az időt. De azért a nagybácsinak ezt sem kell megmondani, mert — tudod — ő engemet még a fúvó széltől is félt. Haza jött-e már a majorságból?

— Még nem. Az eső bizonyosan ott rekeszté.

Olga egyet szökött örömében, bár lábai remegtek s feje kissé szédelegni kezdett. Oh mégis rosszul cselekedhetett — gondolta ismét — hogy még e jó, mindent elnéző, mindent megbocsátó öregtől is így kellett félnie.

Szobájába térve, gyorsan átöltözött, bár ez soha sem volt annyira terhére, mint épen most. A ruha is, melyet fölvett, nagyon könnyüdnek látszott; fázott benne; fázott a skót-kendőben is; csak arcza égett folyvást, mígnem olyan lett, mint egy basarózsa.

Lefeküdt a kerevetre és jól esett lehunyni szemét. De e pillanatban kocsizörgést és a nagybácsi szavait hallotta. Fölkelt és eléje sietett.

— Kedves bácsikám, megázott, nemde?

— Nem, kedvesem, a tanyán bevártam a végét.

— Aggódtam, hogy útban érte.

— Kedves kicsikém, hát te jobban vagy-e?

— Tökéletesen.

— Valóban jobb színben vagy, piros, mint a rózsa, ragyogó, mint a tavasz; hanem a kezed nagyon hideg.

— Gyerekség, majd elmúlik.

A kis tündér a bácsikája karjaiba fogózva, ment a dohányzó szobába s ott átvette tőle a tajtpipát — Magyarország czímerével — a kötött shawlt s a csillagos nyelű fokost. De pár percz mulva kiment, mert nem állhatta a dohányfüst szagát.

Ez este egyedül maradtak; Marion nem jött el és a költő sem váltotta be igéretét.

Mindamellett kedélyesen vacsoráltak, s az öreg úr régi történeteket beszélt ama kedves korból, midőn az emberek még szívesebbek voltak egymáshoz, midőn tán az ég is szebben ragyogott. Egyszerre azonban megszünt beszélni s néhány pillanatnyi csend után azt kérdezte:

— Mi lelt, Olga?

— Mért, bácsikám?

— Semmiből sem eszel és egyre iszod a vizet.

— Mert bácsikám ma délután, unalmamban, igen sok bonbont fogyasztottam el. (Szegény leánynak rövid idő alatt mennyiszer kellett hazudnia.)

Fölkeltek az asztaltól.

— Ha kedved van, kicsikém szólt az öreg úr — játszál egy pár szép magyar dalt . . . egy idő óta úgyis egészen elhanyagolod a zongorát.

A kis tündér oda futott és játszani kezdett, de kis idő mulva bágyadtan mondta:

— Nem tudom, miért, de ezek a hangok most nagyon sértik az idegeimet. Csaknem reszketek tőlük.

— Akkor hagyd félbe, kedvesem — mondta az öreg úr, ki a zongora födelét is lezárta, hogy kis huga még azokat az idegsértő billentyűket se láthassa.

— Nagyon bágyadt vagyok, szeretnék lefeküdni.

Az öreg úr aggódva nézett rá s látta, hogy égő arcza mint változott át, s mint lesz mindig fehérebb és fehérebb.

— Úgy féltelek, kedvesem, hogy beteg leszel.

— Nem, bácsikám, csupán álmos vagyok.

Miért nem tudott tehát elaludni, midőn magában maradt? Miért kellett a láznak jőni segítségül, hogy az e napon oly sokat izgatott test és lélek kissé megnyugodjék az álom karjaiban?

Reggel érezte, hogy beteg, a feje ég és fáj, s Mariont kivánta látni. A jó asszony megint ijedten és elképedve szaladt: hogy mi lelte már megint az ő kedves kis barátnőjét? Ágya szélére ült és homlokára tette a kezét.

— Fejfájása van, kedvesem! — mondta. — Lássa, soha sem vigyáz magára, s aggodalmakat szerez azoknak, a kik szeretik. Mindig szaladgál, lovagol, s nem gondol meg előre semmit. Azzal sem törődik, ha jó idő van-e vagy rossz. Meghűtötte magát.

— El fog múlni, kedves Marion.

— Ne feledje édesem, hogy férjem sokkal jobban szereti, ha Máriának neveznek és én mindenről örömest lemondok, még régi megszokott nevemről is, hogyha ő kivánja.

Olga mosolygott s megkérdezte:

— Hát Albert mit csinál?

— Hajnalban elutazott. Nagyon nyugtalan volt, mintha valami égetné.

— Elutazott? Hová?

— Vissza a fővárosba.

— De megint visszajő, ugy-e, hogy visszajő?

— Azt mondta, hogy talán évek mulva, de még valószinűbb, hogy soha. Azt hiszem, nagyon szerelmes önbe, igen levert, bús, csaknem kétségbeesett volt.

Olga remegni kezdett.

— Húzza be az ablakfüggönyöket, Marion — hebegte csaknem eszméletlenül — a nap besüt és sérti szememet. (Érezte, hogy el kell rejtenie azt, a mit arcza könnyen elárulhatna.)

— Mielőtt szegény rokonunk eltávozott volna — folytatta Marion, miután a függönyöket nagy gonddal összevonta s a szobában homály lett — bepecsételt csomagot adott át. Kért, hogy adjam az ön kezébe. Valószinűleg könyvek vannak benne.

Olga átvette a csomagot, de nem volt bátorsága a Marion jelenlétében felbontani. Ki tudja, mi lehet benne?

Mindaketten elhallgattak.

Később panaszkodott, hogy álmos és lehunyta szemét. Az öreg úr benyitotta az ajtót, de Marion intett neki, hogy csöndesen legyen, s mindketten elhagyták a szobát. Hadd aludja ki magát!

De a szegény leány nem tudott aludni, hanem fölkelt, ingadozva az ablakhoz ment, szétnyitotta a

függönyöket, aztán visszatért ágyába, és félve, reszkető kezekkel bontotta föl a baljóslatú csomagot. Csakugyan regények voltak benne, meg egy lap néhány sorral beírva.

Olga olvasni kezdte.

«Bucsú nélkül akartam eltávozni, de tartozom önnek egy intéssel. Sokszor hallottam, hogy ön minden emberrel s a legkomolyabb érzésekkel is szeret játékot űzni; de én elég balga voltam minden hibáját megbocsátani szeretetreméltóságaért, azokat feledni, és elhinni, hogy megváltozott s engemet valóban szeret. Csalódtam. Ön játszott velem is, mint a többiekkel. Nem tudom, miért tette ezt? Én csak azt tudom, hogy azt legkevésbbé sem érdemeltem meg öntől. Angyalnak hittem és most legnagyobb fájdalmam az, hogy olyan lénynek kell tartanom, ki a hiúságnak, tréfának és kaczérságnak mindent föláldoz. Ugy képzeltem önt, mint eszményi teremtést, kit a szerelem mennybe visz, s most — ha képíró volnék, — kigyót festenék a fejére. Mit tett ön velem? Tegnap délután még szerelemmel borult keblemre s már este képes volt meglátogatni egyedül, senkitől nem kisérve, egy férfit, kiről maga mondta, hogy annyira kedvelte, midőn vőlegényeül választotta. Senkinek sem hinném el e könnyelműséget, ha saját szememmel nem láttam volna, midőn a terekesi csárda ablakában vártam az eső megszünését, vágyva, hogy mielébb visszatérhessek önhöz, a ki földi édennel kecsegtetett. Egyszerre le voltam sújtva, s őrizze meg az ég önt olyan fájdalmaktól, minőket e pillanat óta én érezek. Valóban megborzadtam

öntől, s kétkednem kell még abban is, hogy ön valóban az ifjuság első éveit éli-e? De a helyett, hogy szemrehányásokat tennék, utoljára is intem önt: hagyja el azt a meggondolatlan ösvényt, melyre a hiuság bolygó fénye csalta, és gondolja meg, hogy nincs nagyobb vétek, mint az a szívtelenség, midőn egy nő a mások vérével festegeti magát pirosra. Valószínű, hogy mindezt igen nyersen mondtam el önnek, hanem én magam sem tudom, mit írok. Én csak azt tudom, hogy fejem lázasan ég és futnom kell innen, mint a kigyuladt házból. Ennek tulajdonítsa tehát nyers kifejezéseimet.... Isten önnel!»

Olga hangos sikoltással hanyatlott vánkosára és keservesen sírt, midőn hirtelen közeledő léptek hallatszottak. Oh hát még csak ki sem sírhatja magát! Kétségbeesve szakgatta el a kegyetlen levelet, hirtelen vánkosa alá rejtve dirib-darabjait.

Marion jött, nagy rémülettel.

— Mi baj, kedvesem, nem tud ön aludni?

— Nem, Marion.

— Látom, felbontotta a csomagot! Mit küldött Albert?

— Egy regényt, semmit egyebet.

— Szegény ember, sokat fog szenvedni ön miatt!

— Hagyja el Marion . . . ne beszéljünk róla . . . Hol van a nagybácsi?

— Orvosért ment.

— Nagyon aggódhatik miattam!

Ezúttal méltán is aggódhatott, mert Olga óráról órára rosszabbul lett. Szivének mély, gyötrő fájdalma és keserű gondolatai segítették a betegség

rohamait mentül erősebben kifejteni. Mikor Marion elment, Olga előhivatta komornáját s tollat kért, hogy egy levelet irhasson. De majd a tollat ingerülten dobta el.

Nem érdemli meg, hogy irjak, — gondolta keserűen. — Nem hitt szavaimnak, nem bízott bennem. Félreértett, félreismert, mint ez az egész rossz világ! Nem fogok írni... Inkább haljak meg... Mily megalázkodás lenne, mentegetni magamat előtte, ki a legsilányabb könnyelműséggel vádolt... Nem akarom többet látni!

Ez ingerültség még jobban ártott neki, s mire a nagybácsi (késő éjjel) megérkezett a székváros leghíresebb orvosával, már akkora a kis tündér eszméletét vesztette. Az orvos megvizsgálta s kijelentette, hogy idegláza van, a mivel a jó öreg urat egészen kétségbeejté. Egy perczre sem távozott el a kórágytól.

Olga betegsége az egész kastélyt elszomorította. A cselédek is bánatos arczczal jártak, beszéltek, lassúkat lépve és még lassúbb hangokat ejtve, nehogy valami zaj hallatszék föl a beteg kisasszony szobájába. A kapuhoz falusi asszonyok és gyermekek jöttek, kérdezősködni a szegény, jó teremtés után. Másnap Viktor is aggodalmas arczczal vágtatott a szenteleki udvarra.

— Eljött, — mondta a szenvedő leány szeliden, a lázroham szünperczében, — jól tette, hogy eljött. Úgy sem igen fogunk találkozni többé!

Az ifjú szeme könnyektől ragyogott. Attól ragyogott a Rudolfé is, a ki egész nap nem hagyott

békét az orvosnak: hogy mondja meg neki őszintén, ha bízik-e a beteg életéhez? Mondja meg neki előre, mert ő nem akarná megérni azt a napot, melyen szép kis unokahugát kiterítik! Az orvos vállat vont, s a szegény fiú azóta se enni, se aludni nem tudott.

Abban a pillanatban, midőn Viktor egyedül maradt, a beteggel, oda hajolt ágyához és lassan kérdezte:

— Mondja meg Olga, miért volt nálam?

— Nagyon egyszerű okból. Messzire lovagolva elkéstem, midőn az este és az eső meglepett, s nehogy ügyetlen lovászommal a sötétben egyedül kelljen bolyonganom, meg akartam önt kérni, hogy kisérjen vissza Szentelekre. De ne szóljon ön erről senkinek, s parancsolja meg szolgáinak is, hogy erről ne beszéljenek. Később láttam át, hogy a világ megitélhet érte, sőt talán a nagybácsi is. Bántam, hogy ily rosszul tettem, hanem ön tudja, hogy én mily balgatag leány vagyok; semmit sem gondolok meg előre.

— Hagyja félbe e huzamos beszédet, Olga, ártani fog.

— Miért? Úgy sem beszélhetünk már sokat . . .

— Dehogy nem, kedves Olga! Jövő tavaszszal keletre utazunk.

— Soha Viktor, soha! Én messzebb helyre utazom.

Olga sírt.

A következő éj nagyon válságos volt és Rudolf a világért sem tudta volna behunyni szemét. Nem aludt a nagybácsi sem, sőt leghívebb élettársa — a

pipa — sem kellett neki. Marion pedig egész halálsápadt lett az izgatottságtól. Reggel felé a férfiak kimentek mind a friss levegőre — habár az is nehéz volt most nekik, — s csak Marion maradt odabenn, és félve hallgatta a kis tündér zavart félrebeszéléseit. Nagyon töredezve suttogott s nem igen lehetett megérteni. Egyszerre azonban fölemelkedett, behunyt szemekkel és mégis mosolyogva, mint az alvajáró, kit a hold varázsa von és szelid, érthető, szemrehányó hangon mondta:

— Nem hittél Albert szavaimnak, nem bíztál bennem. Majd bízni fogsz, ha odafenn leszek, majd síratsz, ha meghalok. Eljösz-e még az életben? Én azt hiszem, hogy eljösz!

— Istenem! — szólt Marion, örömtől és félelemtől hebegve, — ez a leány szereti őt; szereti titkosan, remény nélkül. Mindaketten szeretik egymást! Ah még boldogok, igen boldogok lehetnek.

A jó asszony nagy gyorsasággal vette kalapját és nagy kendőjét, s ment, (azaz nem is ment, hanem futott) és alig várta, hogy haza érjen. Hamarjában tollat, tintát és papirt keresett, s írt egy nagyon rövid, de nagyon fontos levelet.

«Kedves Albert! — így szólt a levél — a kis tündér halálos beteg, és bizonyosan meghal, ha önt nem láthatja viszont. Jőjön és vigasztalja meg. Lázas álmaiban mindig önről beszél. Mi mindnyájan oda leszünk, ha ő meghal. Jaj, nem is merek rá gondolni!

Két nap alatt itt lehet ön. Legyen is itt, ha saját és mindnyájunk boldogsága a szívén fekszik.

Többet nem írok, de ezt a levelet háromszor írom le s három példányban küldöm el, mert így, ha az egyik elvesz, megkapja a másikat, ha ez is eltéved, ott lesz a harmadik. Éjjel-nappal jőjön, mert öntől függ minden . . . de minden.»

A három egyforma levelet bepecsételte, és férje meglepetve hallotta, hogy az ő Máriája, ki mindig oly szelid, csöndes hangon beszélt, most szigorún, csaknem parancsolólag mondja neki : hogy fogasson be azonnal s e levelet vigye tüstént maga a postára, a szomszéd faluba, de minden haladék nélkül, mert nincs veszteni való idő s az ilyen fontos dolgot az ember nem bizhatja a cselédekre.

A nagytiszteletű úr megütődött, mind a mellett a kivánatot haladék nélkül, lelkiismeretesen teljesítette ; befogatott és elment.

Maga a jó asszony pedig futott megint vissza az elhagyott beteghez, kinek ismét csodálatos kedve támadt a halálról képzelegni.

— Kis tündérkém, — mondta neki Marion, — ne aggódjék.

— Nem aggódom, sőt kivánok meghalni.

— Nem hal meg, kedvesem, én gondoskodtam olyan gyógyszerről, mely okvetlenül meggyógyítja. Az imént írtam meg a reczeptet.

— Micsoda gyógyszer lehet az ?

— Azt nem mondom meg.

Nem is mondta, de midőn a harmadik nap estéjén a kis tündér hosszú, mély álom után újra fölnyitotta szemét, Marion mosolyogva hajolt le hozzá, és azt sugta neki :

— A gyógyszer megérkezett!

Olga föltekintett s ott állt előtte — Albert.

A szegény beteg arczához emelte kezét, hogy ne lássa; annyira fájt szívének e találkozás.

— Nem akarja tán, — kérdezte az ifjú, — hogy itt maradjak?

— Miért ne? Szeretnék önnel egyedül beszélni.

Marion kiment, s más nem volt a szobában.

Olga az ifjúra nézett és könnyezve mondá:

— Hát úgy kellett-e nekem írni? Oh ön nagyon igaztalan és könyörtelen szívü. Minthogy egy rossz leányban csalódott, nem akar hinni a jónak sem. Igen, Albert, én jó vagyok; sokkal jobb, mint ön.

Albert meg volt lepetve e szavak erejétől és őszinteségétől; ő megbánást vélt hallani s ime szemrehányásokkal találkozott; a kis tündér nem a kórágyon érezte e pillanatban magát, hanem a vádoló padon.

— Egyszer már igazságtalanul itélt fölöttem, — folytatta, — mielőtt ismert vagy látott, s most pálczát tört fölöttem, a nélkül hogy megkérdezte volna: miért tettem azt, a mit tevék? Oh bizonyára igen vakmerő és elszánt lépés volt az tőlem, Albert, a melyet elitélt, de a mit okvetlenül meg fog bánni örökre... örökre. Én épen ön miatt mentem Viktorhoz; önért nem kiméltem jó híremet, nagybátyám szeretetét, egészségemet; s ön e miatt nevezett engem szívtelennek, könnyelműnek, hiú, rossz teremtésnek.

Albert le volt sújtva; félt attól, a mit hallani fog s remegve szólt:

— Kedves Olga! E pillanat nem alkalmas, hogy ily keserű gondolatokkal tépelődjünk.

— E pillanat, Albert, a meglakolás pillanata. Igen. Én meg akarom önt büntetni igaztalanságaért, el akarok beszélni mindent. Üljön le és hallgasson meg. Ön látott engemet, midőn a Viktor udvarába belovagoltam.

— Oh bár ne láttam volna.

— Azt hitte, hogy azért megyek hozzá, mert szeretem őt, titokban, könnyelműen?

— Tudom is én már, hogy felindulásomban mit gondoltam.

— Azt hitte ön, Albert, valóban azt hitte! — folytatta Olga. — Pedig, Istenem, abban a pillanatban én az ön életeért remegtem. Ön nem tudta, mert nem hallotta, — mint én, — Rudolftól, hogy Viktor mennyire óhajtott önnel találkozni és megverekedni azért, mert velem gyakran és bizalmasan társalgott. Ön nem gondolt rá, mint én, hogy Viktor a legjobb lövő. Féltettem önt. Féltettem, hogy meg fogja ölni. Valami súgta, hogy közéjök kell lépnem, s megakadályoznom e kétségbeesett párbajt.

Albert térdre omlott és keserűen sírva kért bocsánatot. Talán először sírt gyermekkora óta.

— Ne kérjen bocsánatot, Albert, arra nincs szükség, — vigasztalta Olga. — Én önnek szivemben már rég megbocsátottam, bár e megaláztatást feledni nem tudom. Különben magam voltam a hibás. Annyi gondatlan könnyelműséget hallhatott ön róam, hogy könnyen elhihette azt is, hogy rossz va-

gyok. Hiszen újra mondanom kell: «ön egy rossz lény miatt a jókban is elveszté hitét.». Ön úgy beszélt, mint egy bölcs, s úgy cselekedett, mint egy balgatag. Azt mondják, hogy ez majd mindenik szív hibája, mely egyszer keserűen csalódott.

Albert még mindig térdein zokogott.

— Keljen föl, Albert, — folytatta Olga, — és inkább mondja meg, hogy úgy-e nem csalódtam sejtelmemben: Viktor volt az is, a ki az ön első kedvesét elcsábította?

— Nem ő volt.

— Lássa, én azt hittem, mert a regényben anynyira hasonlít hozzá, s aztán ön ama balvégzetes napon oly haragosan ejtette ki a nevét, mintha rég ismerte és kereste volna.

— Mert eszembe jutott, a mit Rudolftól hallottam, s a mi mindig nyugtalanított, hogy ön levelet kapott Viktortól, mi a legnagyobb bizalom és engedékenység jele. Ezért nem birtam hinni vallomásainak.

— S ön nem ismerte Viktort?

— Jól ismertem. Sok évvel ezelőtt az iskola falai közt szerettük is egymást; tanulótársak valánk. Már gyermekkorunkban mindketten egy eszményt imádtunk, a — költészetet. Üres óráinkban, a szép műveket olvasva, mindig arról beszéltünk, hogy egykor mi is költők leszünk. Ez volt a mi vágyunk, reményünk. A sors azonban elválasztott. Ő gazdagon lépett ki a világba, én szegényen. Ő jobb szeretett regényeket játszani az életben, mint azokat fáradságosan, küzdelmek közt írni; nekem írnom kellett,

mert az élet és egy benső sugallat követelték. Azóta sok idő telt el, s mi nem találkoztunk; ő többnyire külföldön utazott, engem viszonyaim a fővárosban egy kis dolgozó asztalhoz kötöttek; de hallván nevét az ön ajkairól, visszagondoltam gyermek-ábrándjainkra, az első barátság édes képeire, s azt hittem, hogy ha fölkeresem őt s elmondok neki őszintén mindent: nem kíván boldogtalanná tenni sem engemet, a kit egykor szeretett, sem önt, a kit most szeret.

— Oh ha mindezt tudtam volna! — felelte Olga szeliden, békére nyujtván kezét. — De én abban a perczben elvesztettem eszemet. Marion megmondta egyszer: «önt, kedvesem, ki sohasem gondolkozott, sohasem szenvedt, az első fájdalom mindjárt tönkre teszi, mert eszét veszi el!» Oh, Marion mindent megjósolt.

Alig mondta ki e szavakat, bejöttek Marion, Viktor és Rudolf.

— Kedves barátaim! — mondta a kis tündér szelid mosolylyal, — mért nincs annyi kezem, hogy e pillanatban mindegyiköknek nyujthatnék egyet. Minő szeretettel vesznek körül. Közöttük még a halál is elveszti ijesztő képét. Úgy-e sokat fognak rám gondolni?

Vigasztalni akarták.

— Miért akarják velem elhitetni azt, a mit maguk sem hisznek? — kérdezte Olga. — Ma megnéztem magam a tükörben s egészen megijedtem. Szemem be van esve, egész arczomon nincs semmi élet; olyan vagyok, mint a váz. Tíz nap alatt egészen elhervadtam. De azért önök szeretnek így is?

Fogjunk kezet itt mind a négyen, legyünk örök barátok, én a síron túl, önök itt a földön.

Kezet fogtak és a kis tündér sírt és mosolygott. Sírt, mert fájt neki az elválás; de azért mosolygott, hogy vigasztalja őket.

— Még a betegséget sem veszi komolyan: tréfál, játszik vele s ijeszt mindnyájunkat, pedig pár hét alatt bizonyosan jobban lesz! — mondta Marion ez este a nagy teremben Rudolf úrfinak, a ki azt mohón, nagy örömmel elhitte.

De hiába hitte el, mert másnap Marion hangos sírással futott a csarnokba s a szegény, megrettent ifjúnak sírva mondta:

— Valahogy meg ne mondják az öreg úrnak.

— Mit, Marion?

— Azt, hogy ... oh Istenem ... azt, hogy ...

— Azt, — felelte hátuk mögött az orvos, — mit eltitkolni nem lehet. Olga kisasszony már nem él.

Igen! Meghalt olyan szomorúan és csöndesen, a mily vidáman és zajosan élt egy kis ideig. Az utolsó éj lázrohamát elgyöngült idegzete nem birta már kiállani. Harmadnapra kivitték — a hová kivánkozott — a hársfa alá, melynek sárguló levelei mind titkos szomorúsággal susogtak. Ők látták nem rég e vidor gyermek játszi tréfáit, gyermek-pajzánságait, látták átváltozni lassankint, látták szemében a szerelem könnyeit s végre látják most az ő kis kék koporsóját. Mindenki könyezve kiséri a kis tündért, s a vén fa is — mintha bánatot tudna érezni — megrázkodik s mivel könnyei nincsenek, hervatag leveleit hullatja a kihajló szemfödélre.

Maga az ég is oly szomorú, tele van köddel, terhes, csepegni kezdő borús fellegekkel, mintha néha valami megfoghatlan összefüggés léteznék az égi és a földi események között.

Az öreg úr nincs jelen a temetésen. Nem akarja látni a koporsót s hallani a harangszót, a gyászéneket, a zokogást és a sírgöröngyök tompa zuhogását. Legmélyebb szobájába zárkozott s kezeit tördelve jár föl s alá. Kétségbeesésében egy rémes önvádja támad:

— Ha nem engedtem volna mindig szabad akaratjára, ha nem kényeztettem volna el, ha nem hagytam volna helyben minden szeszélyét: talán most is élne; oh de Istenem, a nagy szeretet e kis hibájaért hogyan mérhettél rám ilyen rettenetes csapást?

A jámbor tiszteletes — szemében könnyekkel — vigasztalni megy őt; de az öreg úr kiméletlenül utasítja el. Ne vigasztalja őt senki, nem lehet őt megvigasztalni! Ő csak azért él a világon, hogy túlélje mindazokat, a kiket oly nagyon, oly igen nagyon szeretett!

A szenteleki kastély újra szomorú, bánatos, kietlen.

Lakója nem gondol semmivel s még régi öreg barátai elől is elzárkozik; egyike ama sorssujtottaknak, kiknek ha jót akarunk kivánni, nem kivánhatunk egyebet, mint hogy ne sokáig éljenek. Nem is igen merik vigasztalni, csak Zörgeiné ő nagysága vetemedik néha-néha rá, hogy egy rejtelmes mosoly mellett, még most is «boldogabb napokkal» merje kecsegtetni; de az öreg úr unja e mosolyt és e vigasztalást, s

végre is kénytelen kimondani — mi rég szívén fekszik: — «hogy hagyjon neki békét»; Zörgeiné ő nagysága pedig e példátlan udvariatlanságra fölháborodik, egy csöpp híjja, hogy nervozába nem esik, rögtön befogat és világéletében mindig bánni fogja, hogy egy ilyen kőszív megvigasztalása oly sokáig feküdt a lelkén.

Marion, férjével együtt, minden este meglátogatja a kis tündér sírját; mindig friss virágokat hint rá, s ott könnyez, sír, zokog és panaszkodik. Oh csak fölébredne, mily szívesen tűrné bosszantásait, hallgatná tréfáit és nevetne csinyein! De a kis tündér nem ébred föl, s nem is fog pajzánkodni többé soha.

Viktor kétségbeesve ment külföldre — szórakozni. Magával vitte Rudolfot is, mert a jó fiu a temetés után megint csak elővette a régi avult kabátot, fölkereste az egykori korhely czimborákat és borba akarta fojtani bánatát. De Viktor fölkereste és azt mondta neki: «Annak, a ki gyászol, méltónak kell lennie ahhoz, a kit gyászával tisztelni kiván!» Azután elvitte magával.

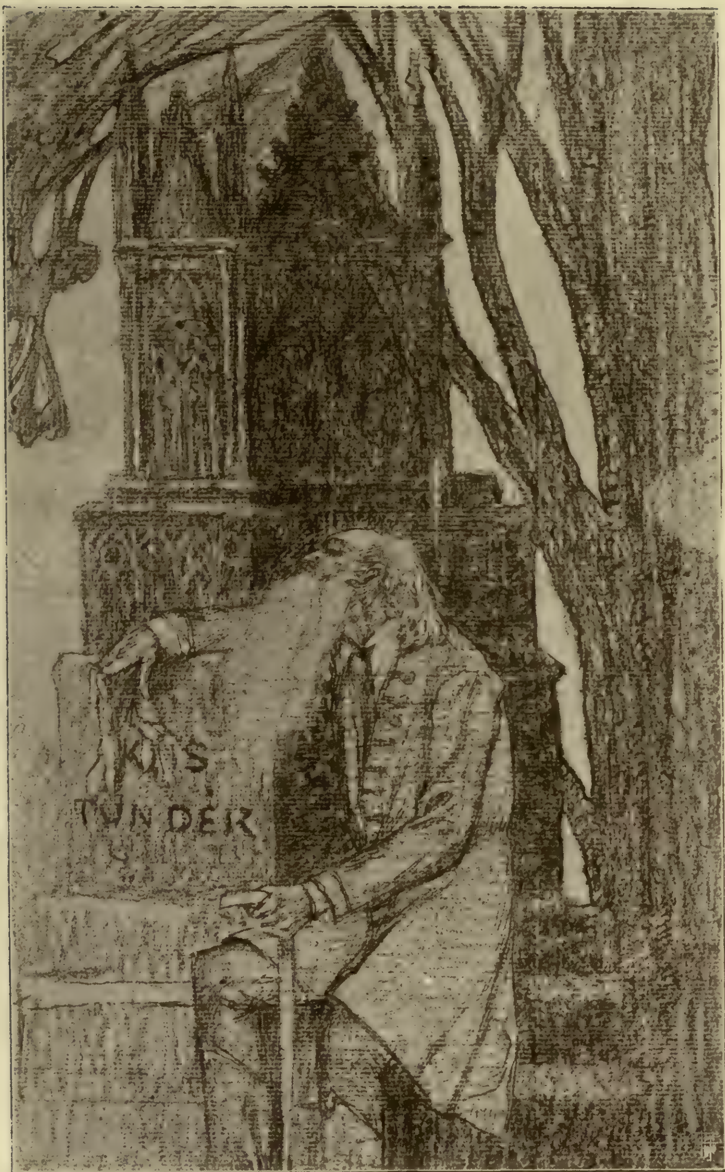
Mikor hónapok mulva Rudolf egymagában visszakerült, nagy pusztulást látott Szenteleken. Legelébb is a parkban fordult meg s igen elszomorodott. A szép virágágyak, a gloriette, a sétányok el voltak hagyatva. A kertész nem sokat törődött velök, mert hiszen nincs, a ki gyönyörködött volna bennök. Semmi élet sem látszott a kastélyban és a kertben. Csak néha-néha János huszár ballagott elhízott feleségével — mikor beleuntak a nagy dologtalan-

ságba, — a porondos utakon végig. A külső gazdaságban sem volt, a ki parancsoljon, mígnem egyszer az elzordult öreg úr magához hivatta Rudolfot, és — a tiszteletes úr helyes tanácsára — átadta neki az egész gazdálkodást. A jó fiú megörült, nem azért, hogy ilyen szép birtokhoz jutott, melyből ugyancsak vígan élhetne, akár egy kiskirály, hanem hogy azzal együtt övé lett a kis tündér sirja is, mely fölött néhány hó mulva góth modorú sírbolt épült, pompás fehér márvány emlékkel.

Gyakran találkozott ott a szegény ifjú esténkint Marionnal, s rendesen igen szomorún váltak el, mindig a kis tündérről beszélve.

— Vajon az ön Viktorja, — kérdezte a legelső este Marion, — gyászolja-e még a mi kis barátnőnket?

— Eleintén egészen kétségbe volt esve, — beszélte Rudolf. — Minden reggel más-más borzasztó elhatározással ijesztett meg. Először azt mondta: hogy megy harczolni a kabylok ellen, ott legalább bizonyosan meglövik; azután egy, az északi sark kutatására küldött angol hajóra akart szállni, abban a reményben, hogy majd csak elvesz valahol a jéghegyek és rozmárok között; egyszer meg csak az Isten őrizte, hogy léghajóra nem ült, melyet a marseillesi kikötőből eresztettek a tenger fölé. És végre okos ember létére is valami nagyon nagy bolondságot követett volna el, ha közbe nem jő a párisi opera és a párisi operában egy emelkedő csillag, kinek — a mint ő is észrevette — az egész világon legszebb fekete szeme és a leggyönyörűbb csalogány-

Az öreg úr sem fogja soha elfelejteni.

hangja van. Történetesen meg is ösmerkedett vele, s azután nem búsult annyit és nem ijesztgetett többé a kabylokkal, rozmárokkal és léghajókkal. Szórakozni s végre vidámodni kezdett. Az utolsó este már, midőn együtt voltunk, a legszebb koszorúkat ő szóratta az operában. A művészet megvigasztalta. Párisban maradt.

— Így van az, — jegyzé meg Marion, — a férfiak hamar felednek.

— Nem mindenik, asszonyom! Vannak kivételek is.

— Okvetlenül vannak. Az öreg úr sem fogja soha elfelejteni. Sőt Albert sem, a ki búskomolyságba esett s egy betűt sem tud írni. Soha sem lesz belőle az az ember, a ki volt. A mi engemet illet, én azóta aludni sem tudok jóízűen. Néha elképzelem, hogy minek van az egész világ, ha a kis tündér nincs már benne. Férjemnek is gyakran mondom: «Ugyan miért ápolgatod oly gondosan e rózsákat, ha a kis tündérnek nem adhatsz belőlük? De ne szomorítsuk egymást, kedves Rudolf. Nyugodjunk meg a végzetben, majd egykor ott fenn találkozni fogunk vele. Lássa, most már az öreg úr is nyugodtabb valamivel. Önbe veti minden reményét; tegnap is mondta: «soha se hittem, hogy Rudolfból ilyen derék fiú váljék.» Igyekezzék ön a jó öreg örömeit szaporítani.

— Lelkemből igyekszem.

— Azt is mondta, hogy szeretné önt megházasítani.

— Engemet?

— Önt bizony. Attól fél, hogy különben megint —

— Attól ne féljen. De a mi a házasságot illeti, én soha sem fogok megházasodni.

— Miért?

— Mert nem tudok és nem is akarok szeretni.

— Nem is szeretett még soha?

— Az már az én titkom.

Marion nem kérdezősködött tovább és Rudolf sem mondta volna meg. Elég volt azt saját magának tudni. Marion pedig úgy tett, mintha nem is sejtené. Pedig folyvást szeretett az elköltözöttről beszélni s alig múlt el óra, melyben ne gondolt volna rá. Sötét téli estéken is, midőn künn zimankós az idő, a fergeteg hordja a havat és sorra kopogtatja az ablakokat, a jó Marion a lobogó kandalló mellé ülve, sokszor egész önfeledt aggodalommal kérdi a férjétől:

— Vajon a szegény kis tündér nem fázik-e most odakünn?

TARTALOM.

KÉPJEGYZÉK.

